Rudolf Steiner
EVANGHELIA DUPĂ LUCA
GA 114

CONFERINŢA I
Iniţiaţi şi clarvăzători. Diferite aspecte ale iniţierii.
Cele patru Evanghelii din punctul de vedere al cercetării spirituale

Bâle, 15 septembrie 1909

Când eram reuniţi aici, cu câtva timp în urmă, am analizat curentele cele mai profunde ale creştinismului din punctul de vedere al Evangheliei lui Ioan* [1]. Prin faţa ochilor noştri au trecut atunci imaginile măreţe şi ideile pe care omul le poate obţine atunci când aprofundează această Evanghelie. A trebuit să punem atunci în evidenţă cu diferite ocazii cum ies la suprafaţă cele mai adânci aspecte ale creştinismului atunci când sunt abordate cu ajutorul acestui document. Cu toate acestea, printre auditorii acestor conferinţe există poate astăzi unii care se întreabă: Este oare posibil ca punctele de vedere care, în anumite privinţe, pot fi cu adevărat considerate ca fiind cele mai profunde şi pe care le putem obţine cu ajutorul cuuoaşterii Evangheliei lui Ioan să fie încă amplificate şi aprofundate prin studiul altor documente creştine, de exemplu, al celorlalte trei Evanghelii, acelea ale lui Luca, Matei şi Marcu? Iar cei care iubesc ceea ce am putea numi comoditatea teoretică se vor întreba dacă este foarte necesar de a mai studia creştinismul din celelalte Evanghelii, mai ales din cea a lui Luca, pe care la prima vedere am putea-o considera mai puţin profundă decât celelalte, deoarece cele mai mari profunzimi ale adevărurilor creştine ne-au fost revelate prin Evanghelia lui Ioan.

* Vezi R. Steiner, ***Evanghelia după Ioan*** (GA 103) şi ***Evanghelia Sfântului Ioan în raport cu celelalte trei Evanghelii*** (GA 112) (N.T.)

Cel care ar pune o asemenea întrebare şi care ar crede că a spus astfel ceva important s-ar înşela total. Nu numai că în esenţa sa creştinismul este incomensurabil şi că poate fi contemplat din punctele de vedere cele mai diferite, dar – şi tocmai acest ciclu de conferinţe va furniza dovada în acest sens –, deşi Evanghelia lui Ioan este o sursă originară de o profunzime infinită, prin studiul Evangheliei lui Luca se pot învăţa lucruri care nu se pot desprinde din Evanghelia lui Ioan. Ceea ce ne-am obişnuit să numim în ciclul consacrat Evangheliei lui Ioan ideile profunde ale creştinismului, nu reprezintă nicidecum creştinismul în toată profunzimea sa, ci există o posibilitate de a pătrunde dintr-un alt punct de plecare în profunzimile creştinismului. Iar acest alt punct de plecare îl vom descoperi tocmai prin aceea că de această dată vom pune în centrul consideraţiilor noastre Evanghelia lui Luca abordată din punctul de vedere al ştiinţei spirituale, al antroposofiei.
Pentru a înţelege afirmaţia că prin studiul Evangheliei lui Luca se mai poate obţine ceva chiar după ce am epuizat profunzimile Evangheliei lui Ioan, trebuie să luăm în considerare unele lucruri. Pentru aceasta trebuie să plecăm de la un fapt care rezultă din fiecare pagină a Evangheliei lui Ioan*:* Evangheliile se prezintă pentru antroposof ca documente alcătuite de oameni iniţiaţi şi clarvăzători care au avut acces la profunzimile lumii, la esenţa existenţei şi a vieţii. Când se vorbeşte, în general, de iniţiaţi şi de clarvăzători, aceste două expresii pot fi întrebuinţate ca având un sens echivalent. Dar când vrem să pătrundem, prin observaţia antroposofică, până la straturi mai profunde ale vieţii spirituale, trebuie să facem distincţie între aceste două categorii de persoane care au găsit calea spre lumea suprasensibilă. Sub anumite raporturi, există o diferenţă între un iniţiat şi un clarvăzător, deşi nimic nu împiedică un iniţiat să fie în acelaşi timp un clarvăzător şi un clarvăzător să fie, de asemenea, până la un anumit grad un iniţiat. Dacă vreţi precizări asupra diferenţei care există între aceste două categorii de oameni, trebuie să vă referiţi la explicaţiile date în ***Treptele iniţierii****. Reamintiţi-vă că sunt trei

trepte care conduc dincolo de ideea pe care ne-o facem în mod obişnuit despre Univers.

*Vezi R. Steiner, ***Treptele iniţierii*** sau ***Cum se dobândesc cunoştinţe despre lumile superioare*** (GA 10) (N.T.).

Acea formă de cunoaştere care este mai întâi accesibilă omului poate fi caracterizată prin aceea că omul priveşte lumea prin simţuri şi o asimilează cu ajutorul raţiunii şi a celorlalte forţe sufleteşti. Dincolo de aceasta, se află alte trei trepte de cunoaştere ale Universului: prima treaptă este cea a aşa-numitei cunoaşteri imaginative, a doua este cunoaşterea inspirată, iar a treia a cunoaşterii intuitive, folosind cuvântul „intuiţie" în sensul pe care i-l dă ştiinţa spirituală.

Cine posedă *cunoaşterea imaginativă*? Cel a cărui privire spirituală vede sub formă de imagini ceea ce se află în spatele lumii simţurilor într-o măreaţă panoramă de imagini cosmice, care însă nu sunt prin nimic comparabile cu cele care se numesc imagini în viaţa curentă. Făcând abstracţie de faptul că pentru imaginile cunoaşterii imaginative nu există legea spaţiului tridimensional, mai sunt şi alte deosebiri care fac ca viziunile imaginative să nu poată fi comparate prea uşor cu nimic din ceea ce întâlnim în lumea simţurilor. Putem ajunge la o reprezentare a lumii imaginative dacă ne închipuim că în faţa noastră se află o plantă şi că am fi capabili să extragem din ea tot ceea ce ochiul nostru percepe ca fiind culoare, astfel încât aceasta ar pluti, pur şi simplu, liber în aer. Dacă, acum, nu am face nimic altceva decât să extragem această culoare care este legată de plantă şi am lăsa-o să plutească liber, atunci am avea în faţa noastră o formă colorată moartă. Pentru omul clarvăzător, această formă colorată nu rămâne însă deloc o imagine colorată moartă ci, atunci când el extrage ceea ce este culoare în lucruri, datorită pregătirilor şi exerciţiilor parcurse de el, această imagine colorată începe să fie animată de spiritual, la fel cum în lumea sensibilă ea a fost vitalizată prin partea substanţială din plante; atunci omul nu are în faţa sa o formă colorată moartă, ci lumină colorată, plutind liber, strălucind şi scânteind în diferite moduri, dar având viaţă

în interiorul său. În felul acesta fiecare culoare este expresia particularităţii unei entităţi spirituale-sufleteşti, entitate care nu este perceptibilă în lumea simţurilor. Aceasta înseamnă că, pentru clarvăzător, culoarea existentă în planta sensibilă începe să fie expresie pentru entităţi spirituale sufleteşti.

Imaginaţi-vă, acum, o lume plină de asemenea forme colorate pestriţ, mişcându-se şi transformându-se fără încetare; dar nu limitaţi viziunea dumneavoastră despre culoare la singurul reflex al unei imagini; imaginaţi-vă toate acestea ca fiind expresia fiinţelor spirituale, încât să vă puteţi spune: În spatele imaginii verzi care se prezintă ochilor mei se află o fiinţă inteligentă, care înţelege; sau, dacă imaginea este roşu deschis, reprezentaţi-vă că ea este expresia unei fiinţe pasionale. Gândiţi-vă la această mare de culori întrepătrunzându-se – aş putea lua tot aşa de bine un alt exemplu, spunând o mare de sunete, de mirosuri, de gusturi, de senzaţii care se îmbină lăuntric, căci toate acestea sunt expxesia unor fiinţe spirituale-sufleteşti, invizibile –, atunci aveţi de-a face cu ceea ce se numeşte lumea imaginativă. Această lume imaginativă nu are nimic comun cu ceea ce se numeşte în mod curent un lucru „imaginar", o iluzie; aceasta este o lume reală. Este o altă formă de viziune decât cea care este valabilă pentru lumea simţurilor.

În această lume imaginativă se prezintă privirilor omului tot ceea ce se află dincolo de lumea simţurilor, tot ceea ce simturile sale fizice nu percep: corpul eteric şi corpul astral al omului, de exemplu. Un clarvăzător care învaţă să vadă lumea cu ajutorul cunoaşterii imaginative cunoaşte în acelaşi timp entităţile superioare după latura lor exterioară, la fel cum în lumea simţurilor dumneavoastră cunoaşteţi după aparenţa lor, după latura lor sensibilă, pe cei care trec pe drum alături de dumneavoastră. Puteţi să-i cunoaşteţi mai bine dacă aveţi ocazia să discutaţi cu ei. Prin ceea ce spun, oamenii, exprimă încă ceva, diferit de ceea ce vedeţi privindu-i atunci când îi întâlniţi pe stradă. De exemplu: în general nu puteţi observa pe faţa trecătorilor pe care îi întâlniţi dacă în sufletul lor sunt îndureraţi sau bucuroşi, dacă

sunt fericiti sau nefericiţi. Dar toate acestea le puteţi afla vorbind cu ei. În primul caz, dumneavoastră nu cunoaşteţi persoana decât prin aspectul său exterior; în al doilea caz, ea însăşi vi se dezvăluie. La fel stau lucrurile cu entităţile lumii suprasensibile.
Clarvăzătorul care învaţă să cunoască entităţile lumii suprasensibile prin cunoaştere imaginativă nu învaţă încă să le cunoască, ca să spunem aşa, decât latura spirituală-sufletească exterioară a lor. Dar când se ridică de la cunoaşterea imaginativă la *Inspiraţie*, el le aude exprimându-se şi intră atunci cu adevărat în contact cu ele. Ele îi comunică atunci, din propria lor esenţă, *cine şi ce sunt ele*. Inspiraţia este deci un nivel mai înalt al cunoaşterii decât Imaginaţia şi aflăm mai multe în ceea ce priveşte entităţile lumii spirituale ridicându-ne de la Imaginaţie la Inspiraţie.
Un nivel şi mai înalt este cel al *Intuiţiei*. Dar nu trebuie luat acest cuvânt în sensul său obişnuit, când numim intuiţie cea mai mică idee vagă care ne vine în minte, ci noţiunea de Intuiţie trebuie luată în sensul pe care îl are în ştiinţa spirituală. Intuiţia este aşadar modul de cunoaştere prin care se poate nu numai asculta prin spirit ceea ce ne comunică entităţile superioare, ele însele, dar, de asemenea, să ne identificăm cu ele, să pătrundem până la esenţa lor. Acesta reprezintă un grad înalt al conştienţei spirituale. El cere ca omul să fi dezvoltat mai întâi în el iubirea, încât să nu facă cea mai mică deosebire între el şi fiinţele din anturajul său spiritual, în care el şi-a revărsat, ca să spunem aşa, propria sa fiinţă, ca să devină una cu aceste fiinţe; el este în aceste fiinţe. Acest lucru nu este posibil decât într-un univers spiritual divin; de aceea termenul de Intuiţie, adică „a fi în Dumnezeu", este pe deplin justificat. Cele trei trepte ale cunoaşterii lumii suprasensibile sunt deci: Imaginaţia, Inspiraţia şi Intuiţia.
Există posibilitatea de a parcurge aceste trei etape ale cunoaşterii suprasensibile, dar se poate, de asemenea, ca, în timpul incarnării, o persoană să nu ajungă, de exemplu, decât până la nivelul Imaginaţiei, iar nivelurile Inspiraţiei şi Intuiţiei să-i rămână inaccesibile. În acest

caz, omul în chestiune este un „clarvăzător". În zilele noastre, în general, nu este curent să se atingă mai întâi nivelurile superioare de cunoaştere spirituală fără să se fi parcurs nivelul Imaginaţiei; în condiţiile actuale este aproape imposibil ca cineva să „sară" într-un anumit fel peste nivelul Imaginaţiei pentru a fi condus direct la Inspiraţie şi la Intuiţie. Dar ceea ce astăzi nu ar fi corect, s-a putut întâmpla şi s-a întâmplat în alte epoci.

Au existat perioade, în cursul evoluţiei umane, în timpul cărora treptele cunoaşterii suprasensibile – Imaginaţia, pe de o parte, Inspiraţia şi Intuiţia, pe de altă parte, – erau, ca să spunem aşa, repartizate între indivizi diferiţi. Existau, de exemplu, centre de Misterii unde unii aveau vederea spirituală destul de dezvoltată pentru a fi clarvăzători în domeniul Imaginaţiei; lor le era accesibilă lumea simbolică a imaginilor. Ei îşi spuneau: În timpul acestei incarnări eu renunţ să ating Inspiraţia şi Intuiţia. Deveneau astfel capabili să vadă cu claritate şi precizie lumea Imaginaţiei. Ei se antrenaseră, ca să spunem aşa, în mod special, să vadă această lume a Imaginaţiilor.

Lor le era însă necesar un lucru. Cel care vrea să vadă numai în lumea Imaginaţiilor şi renunţă să mai pătrundă în lumea Inspiraţiei şi a Intuiţiei, trăieşte până la un anumit punct în incertitudine. Această lume fluctuantă a Imaginaţiilor este, ca să spunem aşa, fără maluri, şi când rămânem în voia noastră, sufletul, înoată fără direcţie şi fără scop când încoace, când încolo. Era deci necesar ca indivizii care au renunţat să ajungă până la nivelurile de Inspiraţie şi Intuiţie să se asocieze, cu toată dăruirea, conducătorilor lor, celor care atinseseră aceste trepte. Căci numai Inspiraţia şi Intuiţia dau în lumea spirituală certitudinea care permite să spui: Acesta este drumul de urmat şi scopul de atins. Dimpotrivă, când lipseşte cunoaşterea inspirată, nu se poate spune: Iată calea pe care trebuie s-o apuc pentru a ajunge la scopul propus. Şi atunci trebuie să te încrezi într-un ghid competent care să-ţi indice această cale. De aceea se insista, pe drept, întotdeauna asupra necesităţii, pentru oricine se ridica mai întâi la cunoaşterea imaginativă, să se ataşeze de un ghid care să-i indice calea şi scopul de urmat.

Pe de altă parte, era util ca, în anumite perioade, anumiţi oameni să fie lăsati să ajungă de la început la cunoaşterea inspirată şi, dacă era posibil, până la Intuiţie. Aceşti oameni renunţau atunci să vadă tabloul imaginativ al lumii spirituale care îi înconjura. Ei se dăruiau numai acelor impresii primite din lumea spirituală care sunt emanaţii ale interiorului entităţilor care o populează. Ei ascultau cu urechile lor spirituale ceea ce spuneau entităţile lumii suprasensibile. Era ca şi cum un zid v-ar despărti de o persoană pe care nu o vedeţi, dar pe care o auziţi vorbind în spatele zidului. Este cu totul posibil să se renunţe la viziunea lumii spirituale, pentru a fi condus să auzi mai curând comunicările făcute de entităţile spirituale. Dacă cineva este capabil să audă prin spirit ceea ce spun despre ele însele entităţile lumii suprasensibile, se va spune despre el – fie că percepe sau nu viziunile lumii imaginative – că este înzestrat cu Cuvântul interior, în opoziţie cu Cuvântul exterior, care se foloseşte în lumea fizică, în comunicările de la om la om. Există, deci, oameni care, fără să vadă lumea imaginativă, sunt înzestraţi cu acest cuvânt interior şi care pot asculta şi ne pot comunica ceea ce spun entităţile spirituale.
A existat un anumit moment în evoluţia umană în care, în Misterii, aceste două genuri de experienţe ale cunoaşterii suprasensibile coacţionau. Datorită faptului că fiecare renunţa la ceea ce percepea celălalt, el putea să se dezvolte mai perfect, cu mai multă claritate din punctul său de vedere şi prin aceasta în anumite timpuri, în cadrul Misteriilor, rezulta o coacţionare splendidă. Au existat, aşadar, clarvăzători imaginativi care se antrenau în mod special să vadă lumea imaginilor. Alţii, depăşind lumea Imaginaţiilor, se antrenau în mod special să primească în sufletul lor Cuvântul interior aşa cum se revelează el Inspiraţiei. Atunci ei îşi puteau comunica reciproc tot ceea ce trăiseră datorită pregătirii lor speciale. Acest lucru era posibil în acele timpuri în care fiinţele omeneşti aveau o încredere unele în altele imposibilă în prezent, datorită dezvoltării noastre în timp. În zilele noastre, nimeni nu mai are o încredere atât de

mare încât să asculte descrierea lumii imaginative făcută de altul şi să adauge ceea ce el însuşi a aflat prin cunoaşterea inspirată, fiind convins că descrierile celuilalt sunt corecte. Astăzi, fiecare vrea să vadă prin sine însuşi. Aceasta este atitudinea justificată a epocii noastre. Foarte puţini oameni s-ar mulţumi în zilele noastre cu o dezvoltare unilaterală a Imaginaţiei, aşa cum era de la sine înţeles într-o anumită epocă. Pentru omenirea actuală este deci necesar ca omul să fie condus în mod progresiv prin cele trei etape ale cunoaşterii superioare, fără a omite pe vreuna din ele. Or, pe fiecare din aceste trepte se regăsesc marile taine care se referă la venirea lui Hristos, astfel încât cunoaşterea imaginativă, cunoaşterea inspirată şi cunoaşterea intuitivă au să ne spună infinit de multe despre acest eveniment.

Atunci când se analizează cele patru Evanghelii plecând de la acest punct de vedere, se poate afirma că Evanghelia lui Ioan a fost scrisă de un iniţiat care s-a aflat în miezul secretelor Universului până la nivelul Intuiţiei şi care a descris evenimentul venirii lui Hristos până la acest nivel. Cine se afundă însă în studiul particularităţilor Evangheliei lui Ioan trebuie într-adevăr să-si spună – după cum vom vedea în acest ciclu de conferinţe – că tot ce este foarte clar în această Evanghelie este spus din punctul de vedere al Inspiraţiei şi al Intuiţiei, în timp ce descrierile aparţinând domeniului imaginativ pe care ea le conţine sunt, dimpotrivă, palide şi confuze. Dacă facem abstracţie de ceea ce autorul Evangheliei lui Ioan a preluat totuşi din domeniul imaginativului, putem spune că el este mesagerul a tot ceea ce atinge evenimentul venirii lui Hristos, aşa cum îl poate percepe o fiinţă care, înzestrată cu Cuvântul interior, atinge înălţimile Intuiţiei. Din această cauză, autorul Evangheliei lui Ioan caracterizează misterele acţiunii hristice ca fiind înzestrate cu Cuvântul interior, Logosul. La baza Evangheliei lui Ioan se află o cunoaştere inspirată-intuitivă.

Nu tot astfel stau lucrurile în ceea ce priveşte celelalte trei Evanghelii. Nici una dintre ele nu a expus cu atâta claritate evenimentele ca autorul Evangheliei lui Luca. Această Evanghelie este precedată de o scurtă dar foarte remarcabilă prefaţă. În ea se spune că înainte de autorul Evangheliei lui Luca multi alţii au reunit istorioarele care circulau asupra evenimentelor din Palestina, dar că autorul acestei Evanghelii îşi propune să prezinte ceea ce ştiu să comunice – aici urmează nişte cuvinte importante – cei care au fost „martori oculari şi servitori ai Cuvântului" (Luca 1, 1–2), cum se spune în traducerile obişnuite. Autorul Evangheliei lui Luca ne spune deci ce au spus cei care au fost „martori oculari" – noi preferăm expresia „cei care au văzut prin ei înşişi – şi au fost servitori ai Cuvântului". Or, în sensul Evangheliei lui Luca, „cei care au văzut prin ei înşişi" sunt cei care posedă cunoaşterea care conduce în lumea viziunilor imaginative, cei care, antrenaţi în mod special să vadă în Imaginaţii, au văzut cu siguranţă şi precizie evenimentul venirii lui Hristos. Acestea sunt istorisirile lor, pe care autorul Evangheliei lui Luca le ia ca punct de plecare. El nu îi numeşte „posesori ai Cuvântului", deoarece au deplina cunoaştere inspirată, ci „servitori ai Cuvântului"; ei primesc comunicarea a ceea ce percepe cunoaşterea inspirată. O pot anunţa fiindcă aceasta le-a fost comunicată de învăţătorii lor inspiraţi. Sunt „servitori" şi nu „posesori ai Cuvântului".
Astfel Evanghelia lui Luca se sprijină pe comunicările celor care au „văzut prin ei înşişi", care au avut experienţe personale în lumea imaginativă, care au ştiut să descrie ceea ce vedeau cu ajutorul expresiilor pe care le întrebuinţau cei inspiraţi şi care s-au făcut astfel „servitorii Cuvântului".
Noi avem aici un nou exemplu de exactitate a povestirilor evanghelice şi a sensului literal care trebuie ataşat textelor. În asemenea documente elaborate pe baza cunoaşterii spirituale totul este exact şi precis. Omul modern adesea nu are nici o idee despre exactitatea, despre precizia cu care au fost aleşi termenii Scripturilor. Trebuie totuşi să reamintim, ca de fiecare dată când

facem reflecţii bazate pe punctul de vedere antroposofic, că Evangheliile nu sunt, propriu-zis, un „izvor" de cunoaştere pentru ştiinţa spirituală. Faptul că un lucru este conţinut în Evanghelii nu constituie dovada că el este adevărat pentru cei care rămân în mod strict pe terenul ştiinţei spirituale, căci ei nu se inspiră din documentele scrise, ci din ceea ce aduc investigaţiile ştiinţei spirituale în epoca lor. Adevăratele izvoare ale ştiinţei spirituale sunt ceea ce le comunică fiinţele lumii suprasensibile iniţiaţilor, clarvăzătorilor din epoca noastră, şi sunt într-o anumită privinţă aceleaşi astăzi ca şi altădată. De aceea se pot numi *clarvăzători* cei care văd în lumea imaginativă, iar *iniţiaţi* numai cei care se pot ridica până la nivelul Inspiraţiei şi Intuiţiei. Astfel, pentru aceste timpuri, ceea ce exprimă clarvăzătorul nu trebuie să coincidă cu ceea ce exprimă iniţiatul.
Ceea ce se află în Evanghelia lui Ioan nu se putea sprijini decât pe cercetările iniţiaţilor care s-au ridicat până la cunoaşterea inspirată şi intuitivă. Ceea ce este conţinut în celelalte Evanghelii se putea întemeia pe comunicările celor care erau clarvăzători în lumea imaginativă, dar care nu se puteau ridica ei înşişi până la Inspiraţie şi Intuiţie. Evanghelia lui Ioan este rodul iniţierii; celelalte trei Evanghelii, şi mai ales cea a lui Luca, după cum spune însuşi autorul ei, sunt rodul clarvederii, fiindcă Sfântul Luca se bazează în mod special tocmai pe clarvedere, deoarece la el totul face apel la ceea ce pot percepe clarvăzătorii cei mai avansaţi; el ne oferă o imagine exactă despre ceea ce, în Evanghelia lui Ioan, nu se prezintă decât în imagini pale. Să mai accentuăm diferenţa.
Presupuneţi – ceea ce este rar astăzi – un iniţiat la care să fie deschisă lumea Inspiraţiei şi a Intuiţiei, dar care să nu fie destul de clarvăzător pentru a cunoaşte lumea imaginativă; acest om îl întâlneşte pe un altul care nu este poate deloc iniţiat, dar la care, pentru un motiv oarecare, s-a deschis lumea Imaginaţiei. Primul ar putea primi de la al doilea descrierea a ceea ce el nu vede – datorită faptului că îi lipseşte clarvederea. Oamenii clarvăzători care nu sunt iniţiaţi sunt azi foarte numeroşi;

inversul este, în prezent, foarte rar. Se poate întâmpla totuşi ca un iniţiat să aibă darul clarvederii, dar pentru un motiv oarecare, el să nu poată ajunge, în cazuri izolate, până la viziunea Imaginatiilor; atunci, un clarvăzător ar putea să-i povestească şi să-i descrie ceea ce lui îi scapă.
Trebuie insistat mereu asupra faptului că antroposofia, ştiinţa spirituală, nu se sprijină decât pe datele iniţiaţilor, şi că nici Evanghelia lui Ioan nici celelalte Evanghelii nu sunt sursele cunoştinţelor sale. Ceea ce poate fi cercetat în zilele noastre fără ajutorul documentelor istorice, iată sursa cunoaşterii antroposofice. După aceea ne referim însă la texte, pentru a le compara cu ceea ce poate descoperi azi prin ea însăşi investigaţia spirituală. Ceea ce poate descoperi astăzi ştiinţa spirituală singură referitor la Hristos, fără a folosi documente, se află deja descris într-un mod grandios în Evanghelia lui Ioan. Din acest motiv Evanghelia lui Ioan este o scriere atât de valoroasă, pentru că ea ne arată că în vremea aceea a existat cineva care putea scrie cum ar scrie, în prezent, cineva care ar fi un iniţiat în lumea spirituală. Ar fi ca şi cum am spune că aceeaşi voce ne parvine din adâncul secolelor şi ea poate fi percepută şi astăzi. Acesta este şi cazul celorlalte Evanghelii şi în particular a aceleia a lui Luca. Nu imaginile pe care ni le descrie autorul Evangheliei lui Luca sunt pentru antroposofie sursa unei cunoaşteri a lumilor suprasensibile, ci sursa o reprezintă pentru noi ceea ce obţinem prin ridicarea în însăşi lumea suprasensibilă. Când vorbim despre evenimentul Hristos, pentru noi sursa este acea măreaţă panoramă formată din imagini care ni se înfăţişează atunci când ne îndreptăm privirea spre ceea ce s-a îndeplinit la începutul erei noastre. Noi comparăm ceea ce ni se prezintă cu Imaginaţiile care sunt descrise în Evanghelia lui Luca şi acest ciclu de conferinţe ne va arăta tablourile imaginative pe care omul modern le poate percepe în comparaţie cu descrierile conţinute în această Evanghelie. Acest ciclu de conferinţe trebuie să ne arate cum se prezintă figurile imaginative obţinute de omul actual, faţă de descrierile aflate în Evanghelia lui Luca.

Pentru investigaţia spirituală care se adresează evenimentelor trecutului, nu există decât o singură sursă. Ea nu se află în documente exterioare. Nici pietrele regăsite în pământ, nici textele păstrate în arhive, nici lucrările scrise de istorici – inspirate sau nu – nu sunt izvorul ştiinţei spirituale; ceea ce putem noi descifra în nepieritoarea Cronică Akasha, iată pentru noi izvorul cercetărilor spirituale. Există posibilitatea să ştim ceea ce s-a întâmplat, fără ajutorul documentelor exterioare. Omul de astăzi poate deci să aleagă între două căi pentru a ajunge la cunoaşterea trecutului: el poate consulta documentele istorice, dacă vrea să ştie ceva despre evenimentele exterioare sau, dacă este vorba de probleme spirituale, textele religioase. Sau el poate întreba: Ce ştiu să spună cei care au deschis ochii spiritului asupra acelei cronici nepieritoare pe care o numim Cronica Akasha, acest vast tablou în care se află înregistrat în trăsături nepieritoare tot ceea ce s-a întâmplat în evoluţia lumii, a Pământului şi a omenirii. Cel care se ridică până în lumea suprasensibilă învaţă încetul cu încetul să citească această cronică. Ea nu este o scriere obişnuită. Imaginaţi-vă că desfăşurarea evenimentelor astfel cum au avut loc defilează în faţa ochiului dumneavoastră spiritual. Imaginaţi-vă pe împăratul August şi tot ceea ce a făcut el, stând în faţa ochilor dumneavoastră ca un tablou imaterial. Aşa se prezintă Cronica Akasha în ochii investigatorului spiritual şi el poate repeta această experienţă în orice moment. El nu are nevoie de mărturii exterioare. El nu are nevoie decât să-şi îndrepte privirea spre un anumit punct al evenimentelor cosmice sau omeneşti şi tot ceea ce s-a întâmplat defilează prin faţa lui. Iată cum privirea spirituală poate pătrunde în timpurile trecute, şi ceea ce ea vede astfel consemnează ca rezultat al cercetărilor sale.
Ce s-a întâmplat deci în timpurile când începe era noastră? Ceea ce s-a întâmplat poate fi perceput prin privirea spirituală şi comparat cu ceea ce ne povesteşte Evanghelia lui Luca. Investigatorul spiritual recunoaşte atunci că şi în acele vremuri au existat clarvăzători care

puteau vedea evenimentele din trecut şi că se poate compara ceea ce ne spun ei asupra evenimentelor epocii lor cu ceea ce ne spune Cronica Akasha.
Trebuie să avem mereu prezent în suflet faptul că noi nu extragem cunoştinţele din documente, ci din înseşi investigaţiile spirituale, apoi noi căutăm să regăsim ceea ce ne-au relevat cercetările spirituale în ceea ce conţin documentele. Acestea câştigă astfel in valoare, şi prin propriile noastre cercetări noi le controlăm exactitatea. Prin aceasta ele devin pentru noi expresia adevărului, al unui adevăr pe care îl putem recunoaşte prin noi înşine. Dar toate acestea nu trebuie spuse fără a adăuga imediat că citirea Cronicii Akasha nu este atât de simplă ca perceperea evenimentelor care se petrec în lumea fizică. Aş vrea să vă fac să înţelegeţi, printr-un exemplu, dificultăţile pe care le prezintă această citire a Cronicii Akasha.
Noi ştim din antroposofia elementară că omul se compune din corpul fizic, din corpul eteric, din corpul astral şi din Eu. De îndată ce nu mai observăm fiinţa omenească numai pe planul fizic şi ne ridicăm în lumea spirituală, încep dificultăţile. Când ai pe cineva în faţa ta, ai un tot, compus din corp fizic, corp eteric, corp astral şi Eu. Când se observă omul în timpul zilei, acest tot formează o unitate. Dar de îndată ce este vorba să-l observăm în afara stării de veghe, trebuie să ne ridicăm în lumile superioare şi dificultătile încep de îndată. Pentru a observa un om care doarme, dacă vrem să vedem întregul om, atunci trebuie să ne ridicăm în lumea Imaginaţiilor, pentru a vedea, de exemplu, corpul său astral care atunci este în afara corpului său fizic, fiinţa omului fiind acum divizată în două părţi.
Ceea ce vă descriu acum nu se produce, este adevărat, decât foarte rar, căci observarea fiinţei umane este încă relativ uşoară, dar aceasta vă va da o idee asupra dificultăţilor de învins. Presupuneţi că cineva intră într-o cameră în care doarme un anumit număr de persoane. El le vede corpurile fizice şi pe cele eterice, dacă are darul clarvederii; dacă, apoi, se ridică, prin clarvedere, mai sus el le vede şi corpul astral. Dar în lumea astrală toate

lucrurile se întrepătrund, toate corpurile astrale se amestecă unele cu altele. Şi deşi pentru un clarvăzător evoluat faptul este puţin probabil, se poate totuşi întâmpla ca atunci când se priveşte un grup de oameni adormiţi să se confunde corpurile lor astrale şi să nu se mai distingă căror corpuri fizice le corespund ele. Am spus că aceasta nu se întâmplă adesea, fiindcă o asemenea viziune face parte din gradele elementare ale clarvederii şi cel care a ajuns la clarvedere este bine pregătit să facă deosebirea într-un asemenea caz. Marile dificultăţi încep îndată ce, în lumile superioare, se observă nu omul, ci alte entităţi spirituale. Şi chiar pentru fiinţa umană aceste dificultăţi sunt destul de mari când o observăm nu sub aspectul său actual, ci în totalitatea fiinţei sale, aşa cum ea trece prin încarnările sale.

Dacă observaţi acum un om viu astfel încât să vă întrebaţi unde era Eul său în ultima sa încarnare, trebuie, pentru a urca până la acea încarnare, să treceţi prin lumea devachanică. Trebuie să puteţi stabili care Eu a aparţinut mereu diferitelor incarnări ale acestui om. Trebuie ca dumneavoastră să puteţi menţine într-un mod complicat legătura care uneşte Eul veşnic cu diferitele etape pe care el le-a parcurs pe Pământ. Aici este foarte uşor să te înşeli, să comiţi o eroare atunci când cauţi în ce corpuri a trăit un Eu în incarnările sale anterioare. Când te ridici astfel în lumile superioare, nu este atât de uşor să menţii o legătură între ceea ce aparţine unei personalităţi şi ceea ce este indicat în Cronica Akasha ca fiind incarnările sale trecute.

Presupuneţi că cineva îşi impune sarcina următoare: el cunoaşte un anumit domn Muller şi se întreabă care sunt strămoşii săi fizici. Să presupunem că toate documentele materiale au fost pierdute şi că nu se mai poate conta decât pe Cronica Akasha. Ar trebui deci să căutăm acolo strămoşii fizici, ar trebui regăsit, prin Cronica Akasha, tatăl, mama, bunicul etc. pentru a vedea cum s-a dezvoltat prin ereditate corpul fizic. După aceea ne-am putea întreba care erau incarnările precedente ale acestui om. În acest caz clarvăzătorul va trebui să

urmeze un cu totul alt drum decât atunci când vrea să-i regăsească pe strămoşii fizici. Îi va trebui poate să se întoarcă înapoi pentru lungi, foarte lungi perioade de timp pentru a ajunge la incarnările precedente ale Eului. Aveti de-a face, aşadar, cu două curente: nici corpul fizic, aşa cum ni se prezintă, nu este o creaţie cu totul nouă, fiindcă provine dintr-o linie ereditară fizică, şi nici Eul nu este o creaţie cu totul nouă, fiindcă se leagă de nişte incarnări anterioare.

Dar ceea ce este adevărat pentru corpul fizic şi Eu se aplică de asemenea şi elementelor intermediare, corpul eteric şi corpul astral. Cei mai mulţi dintre dumneavoastră ştiu că corpul eteric nu este, nici el, o creaţie nouă şi că el a putut trece prin formele cele mai variate.

V-am spus cum corpul eteric al lui Zoroastru a apărut din nou în corpul eteric al lui Moise.[2] Este acelaşi corp eteric. Dacă am căuta strămoşii fizici ai lui Moise, am găsi o anumită linie genealogică; dacă am căuta strămoşii corpului său eteric, s-ar găsi o altă linie, care ar conduce până la corpul eteric al lui Zoroastru şi la alte corpuri eterice. După cum pentru corpul fizic trebuie să urmăm cu totul alte curente decât pentru corpul eteric, la fel trebuie să facem şi pentru corpul astral. Astfel, plecând de la fiecare din componentele naturii umane, se ajunge la curentele cele mai diferite. Corpul eteric este reincarnarea unui corp eteric care a participat la alcătuirea unei individualităţi diferite decât cea în care a fost incarnat Eul. Acelaşi lucru îl putem spune şi pentru corpul astral.

Când ne ridicăm în lumile superioare pentru a cerceta acolo diversele componente ale unui om, diferiţii curenti se despart. Unul din ei ne conduce într-o anume direcţie, altul în alta, şi ajungem astfel la nişte procese foarte complicate în lumea spirituală. Dacă cineva vrea să înţeleagă în mod exhaustiv un om, din punct de vedere al ştiinţei spirituale, nu trebuie numai să-l descrie ca pe un descendent al strămoşilor săi şi să spună că corpul său eteric derivă de la o anumită fiinţă, corpul său astral de la alta, ci trebuie să expună întregul drum care a fost

parcurs de cele patru componente ale sale până la întâlnirea lor în persoana actuală. Aceasta nu se va putea face dintr-o dată. Se poate, de exemplu, urma calea parcursă de corpul eteric şi să ajungi atunci la nişte constatări interesante. Un alt investigator poate urma calea parcursă de corpul astral. Unul poate acorda importanţă mai mare corpului eteric, altul corpului astral şi fiecare va realiza, în consecinţă, descrierea sa. Celui care nu dă atenţie la tot ce spun clarvăzătorii în legătură cu personajul în chestiune, i se va părea că toţi spun acelaşi lucru, fie că este vorba de persoana fizică sau de corpul eteric; el va crede întotdeauna că este vorba de descrierea domnului Muller.
Toate acestea vă pot da o idee despre complicaţiile în faţa cărora ne aflăm când vrem să descriem orice în Univers – fie că este vorba de un om sau de o altă entitate – din punct de vedere al investigaţiei clarvăzătoare, iniţiatice. A trebuit să insist asupra celor de mai sus deoarece dumneavoastră vedeţi prin aceasta că numai un studiu foarte extins întreprins în cadrul Cronicii Akasha ne poate aduce în faţa ochiului spiritual în mod clar o fiinţă, oricare ar fi ea.
Entitatea pe care ne-o prezintă Evanghelia lui Ioan, indiferent de momentul pe care îl luăm în considerare – înainte sau după Botezul său de către Ioan Botezătorul, fie că o numim Iisus din Nazaret înainte de Botez sau Hristos după Botez –, această entitate posedă un Eu, un corp astral, un corp eteric şi un corp fizic. Noi nu-i putem face o descriere completă, din punct de vedere al Cronicii Akasha, decât dacă urmărim calea pe care au parcurs-o în cursul evoluţiei umanităţii aceste patru mădulare care au aparţinut entităţii numite atunci Iisus Hristos. Numai aşa o putem într-adevăr înţelege. Este deci vorba să înţelegem clar descrierile evenimentului hristic, din punct de vedere al cercetărilor spirituale de azi, căci, acum, trebuie făcut lumină asupra contradicţiilor aparente pe care le conţin Evangheliile.
Eu am explicat adesea de ce cercetarea materialistă de azi nu poate recunoaşte înalta valoare, adevărul Evangheliei lui Ioan: pentru că ea nu poate înţelege că un

iniţiat de un grad superior poate să vadă altfel, mai profund ca ceilalţi oameni. Cei care nu înţeleg Evanghelia lui Ioan caută să stabilească un fel de acord între celelalte trei Evanghelii; dar un acord care nu se bazează decât pe evenimentele exterioare, materiale, se menţine cu greu.

Căci, ceea ce va avea o deosebită importanţă pentru noi în conferinţa de mâine, viaţa lui Iisus din Nazaret înaintea Botezului său de către Ioan Botezătorul, ne este descris de doi evanghelişti, autorul Evangheliei lui Matei şi autorul Evangheliei lui Luca. Or, din punct de vedere materialist, acolo se află nişte divergenţe care nu sunt mai mici ca cele care se constată între cele trei Evanghelii sinoptice şi cea a Sfântului Ioan.

Să vedem faptele: autorul Evangheliei lui Matei ne spune că naşterea întemeietorului creştinismului a fost prorocită; această naştere a avut loc, din Orient au venit Magii, ei au urmărit steaua care i-a condus până la locul în care s-a născut Mântuitorul; ni se spune că Irod a fost informat asupra acestui fapt şi că, pentru a se feri de uciderea copiilor din Bethleem, ordonată de Irod, părinţii Mântuitorului au fugit în Egipt cu copilul; la moartea lui Irod, Iosif, tatăl lui Iisus, este avertizat că se poate reîntoarce, dar de frica urmaşului lui Irod el nu se reîntoarce la Bethleem, ci la Nazaret. Voi face astăzi încă abstracţie de prorocirea lui Ioan Botezătorul. Vreau să vă atrag mai întâi atenţia asupra faptului că prin compararea Evangheliilor lui Luca şi a lui Matei se descoperă că vestirile privind pe Iisus din Nazaret sunt cu totul diferite. Una se adresează lui Iosif, cealaltă Mariei.

Apoi în Evanghelia lui Luca vedem că părinţii lui Iisus locuiesc mai întâi la Nazaret, că ei au mers ocazional la Bethleem, şi anume, pentru recensământ şi că Iisus s-a născut când ei erau acolo. Opt zile mai târziu are loc tăierea împrejur; nu este pomenită vreo fugă în Egipt. Şi puţin timp după aceasta copilul este prezentat la Templu. Apoi, fiind adusă obişnuita jertfă, părinţii revin cu copilul la Nazaret pentru a trăi aici. După aceea, ni se povesteşte un fapt straniu: cum în timpul unei vizite pe

care o fac părinţii săi la Ierusalim, când copilul avea doisprezece ani, acesta rămâne în Templu; cum părinţii săi îl regăsesc în Templu în mijlocul celor care explicau Scripturile şi cum el îi întâmpină ca un cunoscător al interpretării Scripturilor, cum se comportă cu înţelepciune şi raţional în cercul Înţelepţilor. După aceea se povesteşte cum copilul este readus acasă şi cum creşte; apoi, noi nu mai ştim despre el nimic până la Botezul în Iordan.
Avem, aşadar, două versiuni despre viaţa lui Iisus din Nazaret înainte ca el să-l primească pe Hristos în sine. Oricine vrea să le pună de acord trebuie să întrebe mai întâi cum poate concepţia materialistă curentă să împace povestirea care spune că imediat după naşterea lui Iisus părinţii lui, Iosif şi Maria, au fost obligaţi să fugă şi să ia cu ei copilul în Egipt, de unde revin după aceea, cu descrierea prezentării la Templu făcută de Luca.
Dar noi vom vedea că ceea ce pare a îi absolut contradictoriu, din punct de vedere fizic, devine un adevăr în lumina investigaţiei spirituale. Ambele povestiri sunt adevărate în ciuda aparentei lor opoziţii pe plan fizic. Tocmai cele trei Evanghelii sinoptice, după Matei, după Marcu şi după Luca, ar trebui să determine oamenii să se ridice la o înţelegere spirituală a evenimentelor umane. Căci ei ar trebui să recunoască faptul că nu se ajunge la nimic când nu se reflectează la contradicţiile aparente care sunt cuprinse în astfel de documente, sau când se consideră ca legende ceea ce nu se vede în realitate.
Astfel, ni se oferă prilejul de a vorbi despre lucruri pentru care Evanghelia lui Ioan nu ne-a dat ocazia s-o facem, adică despre evenimentele care s-au petrecut înainte de pătrunderea lui Hristos în cele trei corpuri ale lui Iisus din Nazaret în momentul Botezului. Multe enigme importante care se referă la creştinism ne vor fi explicate datorită faptului că, prin Cronica Akasha, vom vedea ceea ce era Iisus din Nazaret înainte să pătrundă în el Hristos.
Mâine, vom începe să studiem entitatea şi viaţa lui Iisus din Nazaret după Cronica Akasha şi ne vom întreba după

aceea cum se acordă ceea ce ne spune această cronică asupra adevăratei entităţi a lui Iisus cu ceea ce ne descrie Evanghelia lui Luca conform cu cele redactate de cei care erau atunci „văzători" sau „servitori ai Cuvântului", ai Logosului.

CONFERINŢA a II-a

Studiul Cronicii Akasha. Unirea diferitelor curente spirituale. Misiunea Bodhisattvilor şi misiunea lui Buddha

Bâle, 16 septembrie 1909

În diferitele perioade de dezvoltare a creştinismului, Evanghelia lui Ioan a fost documentul care a produs întotdeauna cea mai puternică impresie asupra tuturor celor care căutau să aprofundeze în mod deosebit, să se afunde în curentele cosmice creştine. De aceea ea era documentul preferat al misticilor creştini care căutau să trăiască în conformitate cu personalitatea lui Iisus Hristos aşa cum este ea descrisă în această Evanghelie.

Omenirea creştină a adoptat, în cursul secolelor, o atitudine diferită faţă de Evanghelia lui Luca, atitudine care corespunde în fond, dar dintr-un alt punct de vedere, diferenţei pe care am semnalat-o între cele două Evanghelii. Dacă Evanghelia lui Ioan a fost, sub anumite raporturi, un document al misticilor, cea a lui Luca a fost mai ales un obiect de educare pentru masa celor care puteau să se ridice la trăirea creştinismului prin umilinţă şi simplitatea inimii. Evanghelia lui Luca le aducea o mângâiere interioară tuturor celor ce sufereau, care erau oprimaţi, striviţi de dureri şi suferinţe, căci ea vorbeşte de marele Consolator, de Binefăcătorul, de Mântuitorul nefericiţilor şi al oprimaţilor. El se adresează în mod special celor care caută să se pătrundă de Iubire creştină, căci forţa pătrunzătoare a Iubirii este mai dezvoltată în această Evanghelie decât în alte documente creştine. Iar cei care erau conştienţi că îşi încărcaseră inima cu o vină – şi acest lucru poate fi, în fond, cazul tuturor oamenilor – găseau în Evanghelia lui Luca

temeiul, consolarea, o susţinere pentru sufletul lor împovărat. Referindu-se la ea, ei puteau spune: Iisus Hristos nu a venit numai pentru cei drepţi, ci şi pentru păcătoşi. El a stat la masă cu vameşii si oamenii cu viaţă rea. Dacă trebuie o anumită pregătire pentru ca acţiunea Evangheliei lui Ioan să fie resimţită, despre cea a lui Luca putem spune că nici un suflet nu este atât de primitiv sau de imatur pentru a nu putea lăsa să acţioneze asupra sa întreaga căldură care se degajă din ea.

Întotdeauna Evanghelia lui Luca a fost deci accesibilă sufletelor celor mai simple. Tot ceea ce rămâne candid în sufletul omenesc, de la prima copilărie până la vârsta cea mai avansată, a fost totdeauna atras de ea. Înainte de toate, acele adevăruri creştine care au fost reprezentate sub formă de imagini, ceea ce arta a folosit ca teme preluate din adevărurile creştine – deşi unii artişti s-au inspirat în egală măsură şi din celelalte Evanghelii –, ceea ce a vorbit în modul cel mai convingător inimii omeneşti prin artă, prin pictură, se găseşte în Evanghelia lui Luca, revărsându-se de aici în artă. Legăturile atât de profunde care unesc pe Iisus Hristos cu Ioan Botezătorul şi care au fost atât de des reprezentate au izvorul lor în această carte nemuritoare, în Evanghelia lui Luca. Acela care lasă, din acest punct de vedere, să acţioneze asupra sa acest document, va vedea că el se simte ca şi scufundat de la început până la sfârşit în însuşi principiul Iubirii, al Milei, al simplităţii, până la un anumit punct chiar al firii copilăreşti. Unde oare mai este exprimată această fire copilărească cu atâta căldură decât în descrierea copilăriei lui Iisus din Nazaret făcută de autorul Evangheliei lui Luca. Vom înţelege de ce a fost aşa pătrunzând progresiv în această carte extraordinară.

Astăzi va trebui să vorbesc despre anumite lucruri care vor apărea poate ca o contradicţie celor care au audiat alte conferinţe sau cicluri ale mele asupra aceluiaşi subiect. Dar aşteptaţi să auziţi comentariile mele din zilele următoare, şi veţi vedea că totul concordă cu ceea ce v-am spus până în prezent în legătură cu Iisus Hristos

şi cu Iisus din Nazaret. Nu se poate expune dintr-o dată întregul ansamblu atât de complex al adevărului şi noi va trebui să luăm azi în considerare unul din aspectele care poate părea că este în contradicţie cu ceea ce v-am explicat cu alte prilejuri. Trebuie să procedez în aşa fel încât să dezvolt separat fiecare cale a adevărului înainte de a arăta cum aceste diferite curente se acordă şi se armonizează pe deplin. Este de la sine înţeles că, în diferitele cicluri de conferinţe, întrucât au avut ca punct de plecare Evanghelia lui Ioan, nu am putut prezenta decât o parte a adevărului. Această parte rămâne totuşi adevăr; vom constata acest lucru în cursul zilelor următoare. Dar azi suntem obligaţi să luăm în considerare un aspect al adevărurilor creştine, care pentru cea mai mare parte dintre dumneavoastră este neobişnuit.

Într-un pasaj minunat al Evangheliei lui Luca ni se spune că un înger le-a apărut ciobanilor care-şi păzeau turmele pe câmp, pentru a-i vesti că s-a născut „Mântuitorul lumii". Apoi ni se spune că după aceasta vine să se alăture îngerului o ceată cerească (Luca 2, 13). Imaginaţi-vă acest tablou: ciobanii ridicându-şi privirile spre „cerul deschis", unde li se arată nişte entităţi ale lumii spirituale în imagini măreţe. Ce a fost spus ciobanilor?

Ceea ce le-a fost vestit este înveşmântat în cuvinte grandioase, cuvinte care au fost rostite în cursul întregii dezvoltări creştine a omenirii şi au devenit manifestările de Crăciun. Cuvintele îi întâmpină pe păstori, cuvinte care traduse corect ar suna aproximativ aşa: „Fiinţele divine se manifestă din înaltul cerurilor pentru ca pacea să domnească jos pe Pământ, printre oamenii care sunt pătrunşi de bunăvoinţă" (Luca 2,14). Cuvântul „slavă" care se întrebuinţează de obicei este o traducere cu totul greşită, corectă fiind forma amintită aici. Şi trebuie subliniat acest contrast: ceea ce au văzut ciobanii este manifestarea în înalturi a entităţilor spirituale, iar această manifestare s-a produs în acel moment acolo

pentru ca pacea să poată coborî în inima acelor oameni care sunt pătrunşi de bunăvoinţă.

În fond, dacă le înţelegem bine, în aceste cuvinte sunt conţinute multe din tainele creştinisului. Dar pentru a aduce lumină în aceste cuvinte paradigmatice sunt necesare câteva lucruri. Înainte de toate, este important să încercăm să studiem povestirile pe care simţul clarvăzător al omului le primeşte din Cronica Akasha. Este vorba să contemplăm, cu privirea spirituală deschisă, epoca în care Iisus Hristos a apărut în omenire şi să ne întrebăm: Cum se prezintă elementul spiritual care a pătruns atunci în evoluţia Pământului, dacă îi urmărim întreaga devenire istorică, dacă întrebăm: de unde a venit?

Atunci a pătruns în evoluţia omenirii ceva ce s-a manifestat ca o confluenţă de curente spirituale venind din direcţiile cele mai diferite. În cele mai diverse regiuni ale Pământului, au apărut în decursul timpului cele mai variate concepţii despre lume. Toate acestea au venit să se întrepătrundă şi să se exprime, într-un mod sau altul, în evenimentele din Palestina, aşa încât ne putem întreba: Care sunt acele curente spirituale care s-au focalizat în evenimentele din Palestina?

Am spus ieri că prin Evanghelia lui Luca ni s-a dat ceea ce numim cunoaşterea „imaginativă" şi că această cunoaştere este obţinută din „imagini". Anunţul făcut păstorilor este tocmai una din aceste imagini, imaginea unui înger, apoi a unei legiuni de îngeri. Atunci trebuie să ne punem o întrebare: Cum vede această imagine clarvăzătorul iniţiat totodată şi în secretele existenţei pe care o poate regăsi ori de câte ori contemplă din nou Cronica Akasha? Ce s-a revelat păstorilor? Ce este cuprins în această legiune de îngeri şi de unde vine ea?

În această imagine se exprimă unul din marile curente spirituale care au marcat cursul evoluţiei umane, curent care, ridicându-se mereu mai sus, nu mai putea, în

perioada evenimentelor din Palestina, să se manifeste altfel decât, radiind din înălţimile spirituale asupra Pământului, acesta este ccea ce se arată în această imagine. Dacă pornim de la această legiune de îngeri care a apărut păstorilor, acum însă prin descifrarea Cronicii Akasha, suntem obligaţi să ne întoarcem în urmă la unul din cele mai mari curente spirituale din evoluţia omenirii, cel care, cu câteva secole înainte de venirea lui Hristos, s-a răspândit pe Pământ sub numele de budism. Oricât de straniu poate apărea acest lucru, cel care pătrunde şi urmăreşte, datorită Cronicii Akasha, timpurile trecute, având ca punct de plecare viziunea păstorilor, este condus la ceea ce a fost „iluminarea" marelui Buddha. Ceea ce, în antica Indie, a iluminat altădată omenirea, marea religie a Milei şi Iubirii care a influenţat, ca o mare concepţie despre Univers, atâtea spirite şi inimi şi constituie încă şi astăzi hrana spirituală a unei mari părţi a omenirii, s-a arătat din nou în manifestarea percepută de păstori, căci şi acest curent trebuia să se reverse în revelaţia din Palestina. Ceea ce ni se povesteşte mai întâi în Evanghelia după Luca, nu se poate înţelege decât dacă se aruncă o privire – mereu din punctul de vedere al investigaţiei spirituale – asupra a ceea ce a însemnat Buddha pentru omenire şi ce a determinat de fapt revelaţia primită prin Buddha în evoluţia acesteia. În acest punct trebuie clarificat ceea ce urmează.

Când cu cinci-şase secole înaintea erei noastre s-a născut Buddha în Orientul Îndepărtat, individualitatea care se manifesta prin el se incarnase în mod repetat şi ajunsese, prin numeroasele sale incarnări, la o treaptă superioară în evoluţia omenească. Buddha a putut fi ceea ce a fost numai fiindcă, în incarnările sale anterioare, el a ajuns la un foarte înalt grad de dezvoltare. Acea treaptă de evoluţie cosmică a unei entităţi pe care a atins-o Buddha este denumită în terminologia orientală cu numele de Bodhisattva. În ciclul de conferinţe asupra „***Ierarhiilor spirituale***" * am arătat care era locul Bodhisattvilor în ansamblul evolutiei cosmice. În ciclul „***Orientul în***

lumina Occidentului" ** (München, aprilie 1909) am putut prezenta rolul lor dintr-un alt unghi de vedere. Astăzi vom discuta un alt aspect. Şi încetul cu încetul veţi vedea cum se conciliază aceste diverse faţete ale adevărului.

* Vezi R. Steiner, ***Ierarhiile spirituale şi reflectarea lor în lumea fizică***, GA 110 , zece conferinţe ţinute la Dusseldorf de la 12 la 22 aprilie 1909.

** Vezi R. Steiner, ***Orientul în lumina Occidentului,*** GA 113, nouă conferinţe ţinute la München de la 23 la 31 august 1909 (N.T.)

Cel care a devenit Buddha a trebuit mai întâi să fie un Bodhisattva. Acesta este ultimul grad al evoluţiei individuale înaintea celui de Buddha. Să luăm acum în considerare natura lui Bodhisattva. O putem înţelege numai dacă contemplăm dezvoltarea umanităţii din punctul de vedere al ştiinţei spirituale.

Ceea ce oamenii pot face într-un anumit stadiu de dezvoltare, capacităţile de care ei dispun, nu au existat întotdeauna. A cerceta o epocă crezând că aceleaşi capacităţi pe care le au oamenii în prezent au existat şi în timpuri străvechi constituie o miopie în modul de abordare. Facultăţile omeneşti, ceea ce omul poate face, gândi sau şti, toate acestea se modifică de la o epocă la alta. Astăzi facultăţile umane sunt atât de dezvoltate, încât prin propria sa judecată fiinţa umană poate dobândi cutare sau cutare cunoştinţă, aşa că ea are dreptul să spună: Eu cunosc cutare sau cutare adevăr prin puterea mea de înţelegere, eu pot distinge ceea ce este moral de ceea ce este imoral, ceea ce este logic de ceea ce este ilogic. Dar ne-am înşela dacă am crede că facultatea de a distinge între ceea ce este logic şi ilogic, între ceea ce este moral şi imoral a făcut mereu parte din natura umană. Aceste facultăţi s-au dezvoltat progresiv. Ceea ce poate face omul azi prin propriile sale mijloace a trebuit să-i fie insuflat altădată – cum învaţă un copil de la o mamă, de la un tată sau de la un profesor – de nişte entităţi care erau incarnate printre oameni, dar ale căror facultăţi spirituale erau foarte mult dezvoltate şi care, în Misterii, puteau intra în legătură cu entităţi spirituale

care le erau superioare, cu entităţi divine.

Au existat totdeauna astfel de individualităţi care, deşi incarnate în corpuri fizice, puteau fi în legătură cu nişte entităţi superioare care nu erau încarnate fizic. Înainte ca oamenii să fi dobândit, de exemplu, gândirea logică cu care ei înşişi pot gândi în prezent în mod logic, au trebuit să asculte ceea ce le spuneau aceşti „instructori". Aceşti instructori nu puteau nici ei să gândească logic datorită unor capacităţi dezvoltate în corpul fizic, ci numai datorită faptului că, prin mijlocirea Misteriilor, erau în contact cu entităţi spirituale divine, care se aflau în sferele superioare. Asemenea instructori care învăţau oamenii logica şi morala datorită revelaţiilor pe care ei le primeau din lumile superioare au existat înainte ca oamenii să fie capabili să gândească logic şi să conceapă morala prin propria lor natură pământească. Bodhisattvii constituie tocmai o asemenea categorie de fiinţe care, fiind încarnate în corpuri fizice, rămâneau în contact cu fiinţele divine, cu scopul de a răspândi pe Pământ şi de a comunica oamenilor ceea ce ei învăţau de la acele fiinţe. Bodhisattvii sunt deci nişte fiinţe care sunt încarnate în corpuri omeneşti şi care se ridică prin facultăţile lor până la a fi în relaţii cu entităţile spirituale, divine.

Înainte ca Buddha să devină „Buddha", el a fost un Bodhisattva, adică una din acele individualităţi care, în Misterii, se puteau pune în legătură cu entităţi superioare. O asemenea entitate cum este Bodhisattva a primit din lumile superioare, în timpurile îndepărtate ale evoluţiei omeneşti, o anumită misiune faţă de care el a rămas ataşat.

Aplicând acest principiu lui Buddha, trebuie să spunem că, în calitate de Bodhisattva el a avut o anumită sarcină. Când Pământul era încă în stadiile timpurii ale evoluţiei sale, anterioare epocilor lemuriană şi atlanteană, fiinţa care s-a încarnat ca Buddha în secolul al VI-lea înaintea erei noastre a primit o anumită misiune şi el a rămas însărcinat cu această misiune. A trebuit să acţioneze de-a

lungul tuturor timpurilor, introducând în evoluţia pământească ceea ce omenirea de atunci era capabilă să primească. Pentru orice Bodhisattva vine deci un moment când misiunea sa atinge un punct în care ceea ce el a putut insufla omenirii a devenit o facultate proprie a omenirii. Căci facultăţile noastre actuale au fost posedate mai întâi de nişte entităţi divine spirituale şi Bodhisattvii le-au coborât din înălţimile spirituale spre oameni. Un astfel de mesager al spiritului ajunge într-o zi să spună: Eu mi-am îndeplinit misiunea. Pentru ceea ce a fost pregătită să primească omenirea în lungi perioade de timp i-a fost acum acordat. Ajuns la un asemenea moment, Bodhisattva poate deveni Buddha. Aceasta înseamnă că vine un moment pentru el când în calitate de entitate nu mai trebuie să se incarneze, cu misiunea caracterizată mai sus, într-un corp fizic uman, când se incarnează pentru o ultimă oară, după care nu mai trebuie să se incarneze ca misionar. Un astfel de moment sosise pentru Buddha. Ceea ce el avusese de făcut l-a readus în repetate rânduri pe Pământ. Dar epoca iluminării sale în calitate de Buddha a fost cea a ultimei sale incarnări ca Bodhisattva. El a trăit atunci într-un corp fizic care dobândise în cel mai înalt grad facultăţile care trebuise să-i fie date de sus, dar care trebuiau de acum înainte să devină apanajul fiinţei umane.

Atunci când un astfel de Bodhisattva a ajuns – prin incarnările sale succesive – să perfecţioneze un corp omenesc într-atât încât să-i imprime facultăţile care corespund misiunii sale, el nu mai are nevoie să se reincarneze. E1 planează atunci în sferele spirituale, impulsionând şi dirijând problemele oamenilor, acţionând de acolo în cadrul omenirii. După aceea le revine oamenilor să dezvolte mai departe ceea ce le-a fost dat de sus, din ceruri, şi să-şi spună: Acum noi trebuie să evoluăm astfel încât să se formeze în noi facultăţile care au fost cucerite de Bodhisattva şi pe care el le-a adus la perfecţiune în cursul incarnării sale ca Buddha. A fi Buddha înseamnă a arăta cum entitatea care a acţionat în cursul multor epoci ca Bodhisattva se comportă ca un

om, un om perfect individualizat, în care a fost preluat tot ceea ce până atunci radia din înaltul cerului. Aceasta a demonstrat-o Buddha. Dacă Bodhisattva s-ar fi retras mai devreme din misiunea sa, oamenii nu ar mai fi putut să se bucure de binefacerea care a constat în comunicarea din înălţimi a acestor facultăţi. După ce însă evoluţia progresase suficient pentru ca aceste facultăţi să poată exista pe Pământ într-o singură fiinţă omenească, era creată prin aceasta şi structura de germene necesar pentru ca oamenii să le poată dezvolta în viitor prin ei înşişi. Astfel, individualitatea care s-a dezvoltat mai înainte, ca Bodhisattva, şi care, atât timp cât nu era decât Bodhisattva, nu intrase în întregime într-un corp omenesc, ci pătrundea până în înălţimi cereşti, această individualitate a pătruns în întregime într-un corp omenesc, astfel încât are loc o incarnare deplină. Apoi însă ea s-a retras din nou. Căci, acum, ca urmare a acestei incarnări în stadiu de Buddha, omenirea a primit destule revelaţii care trebuie să se dezvolte de acum înainte în cadrul evoluţiei sale. Din această cauză, entitatea Bodhisattva s-a putut retrage de pe Pământ, după ce a devenit Buddha, în anumite înălţimi spirituale, i-a fost îngăduit să rămână aici unde numai un anumit nivel de clarvedere mai are posibilitatea să-1 perceapă şi să continue să dezvolte problemele omenirii.

Ce sarcină avea acea individualitate puternică, grandioasă şi minunată care în viaţa de toate zilele este numită Buddha?

Dacă vrem să înţelegem cu adevărat sarcina, misiunea acestui Buddha în sensul său esoteric, trebuie să ne spunem că puterea de cunoaştere s-a dezvoltat progresiv în omenire. Aşa cum v-am relatat adesea, în timpul epocii atlanteene o mare parte a oamenilor putea privi prin clarvedere lumile spirituale, iar anumite rămăşiţe ale acestei veehi clarvederi au persistat şi în timpurile postatlanteene. Dacă am coborî din timpurile atlanteene la epocile protoindiană, protoiraniană, chaldeo-egipteană, ba chiar şi la cea greco-romană, am găsi

numeroşi oameni, mult mai numeroşi decât s-ar putea crede în prezent, care aveau fragmente ale acestei clarvederi vechi moştenite şi cărora le era deschis planul astral, astfel încât priveau în adâncurile ascunse ale existenţei. Chiar în epoca greco-latină, era cu totul obişnuit să se vadă corpul eteric; se vedea capul omenesc mai ales înconjurat de acel nor eteric care s-a ascuns apoi, în mod treptat, în interiorul craniului.

Dar omenirea trebuia să se ridice la acea cunoaştere care se obţine prin simţurile exterioare şi la acele facultăţi spirituale care sunt orientate spre acestea. Omul trebuia, ca să spunem aşa, să iasă încetul cu încetul din lumea spirituală ca să intre în domeniul observaţiei sensibile, a gândirii logice, raţionale. El trebuia să se avânte în mod progresiv la această cunoaştere neclarvăzătoare pe care trebuia să o parcurgă pentru a atinge din nou, în viitor, cunoaşterea suprasensibilă, dar atunci unită cu ceea ce el îşi va fi însuşit ca pe o cunoaştere sensibilă şi raţională.

În prezent, noi trăim în această epocă de trecere. Privim înapoi spre un trecut în care omenirea era clarvăzătoare şi privim înainte spre un viitor în care omenirea va fi din nou clarvăzătoare. În epoca noastră intermediară, majoritatea oamenilor sunt limitaţi la ceea ce ei percep cu ajutorul simiurilor şi cuprind cu raţiunea şi cu inteligenţa. Există, desigur, şi o anumită perfecţiune a observării sensibile şi a cunoaşterii raţionale şi inteligente. Dar pretutindeni există grade ale cunqaşterii. Despre un om care trece prin incarnarea actuală fără să se preocupe de ceea ce este moral, nedezvoltând decât într-o mică măsură compasiunea pentru semenii săi, spunem că se află pe o treaptă inferioară de moralitate. Un altul trece prin viaţă în aşa fel încât facultăţile sale intelectuale sunt puţin dezvoltate: noi spunem despre el că este pe o treaptă intelectuală inferioară. Ştim însă că facultăţile intelectuale pot urca până la un nivel ridicat. De la omul putin moral şi puţin inteligent până la cel pe care-l numim un „geniu moral" în sensul dat de Fichte

acestei expresii şi care s-a dezvoltat până la nivelul cel mai înalt al fanteziei există toate treptele intermediare; şi noi ştim că în epoca noastră ne putem ridica, fără ajutorul clarvederii, la această culme a perfecţiunii, şi aceasta prin simpla înnobilare a acelor forţe care sunt la dispoziţia omului obişnuit.

Aceste diferite etape trebuiau atinse de omenire în cursul evoluţiei sale. Ceea ce, în prezent, omul înţelege până la un anumit punct prin inteligenţa proprie şi, de asemenea, ceea ce a realizat prin forţele sale morale, şi anume compasiunea pentru necazurile şi suferinţele semenului, aceste lucruri omul timpurilor străvechi nu le-ar fi putut realiza prin sine însuşi. Astăzi se poate spune că simţul moral sănătos al omului se poate înălţa până la înţelegerea acestei problematici şi fără clarvedere, iar oamenii se vor putea îndrepta tot mai mult spre înţelegerea faptului că mila este cea mai înaltă virtute dintre virtuţi şi că fără iubire omenirea nu ar mai putea progresa. S-ar putea spune: Omul de astăzi poate recunoaşte aceasta datorită simţului său moral şi acest simţ se va întări tot mai mult. Dar trebuie să privim în urmă spre timpurile trecute, când simţul moral era într-un stadiu în care omul nu putea înţelege singur aceste lucruri.

Au existat epoci când nimeni n-ar fi fost capabil să recunoască prin sine însuşi că Mila şi Iubirea ar putea face parte din idealul cel mai înalt al sufletului omului. Iată de ce au trebuit să se incarneze sub o formă omenească entităţi spirituale ca cele cărora le aparţin, de exemplu, Bodhisattvii, care au primit din lumile spirituale revelaţia forţelor active ale Milei, ale Iubirii cu scopul de a putea arăta oamenilor cum să practice aceste virtuţi, căci aceştia nu erau încă destul de avansaţi ca să le cunoască prin forţele lor proprii. Ceea ce oamenii pot recunoaşte în prezent prin propria lor forţă ca fiind înalta virtute a Milei şi a Iubirii prin care se înalţă simţul lor moral, a trebuit să fie spus timp de foarte lungi perioade din înaltul cerului. Iar instructorul care a învăţat pe alţii

Mila şi Iubirea în vremurile când oamenii nu înţelegeau încă prin ei înşişi natura acestor sentimente a fost acel Bodhisattva care s-a incarnat pentru ultima dată pe Pământ în persoana lui Buddha Gautama.

Buddha este cel care a propovăduit, mai întâi în calitate de Bodhisattva, Mila şi Iubirea cu tot ce se leagă de ele.

Această activitate s-a desfăşurat de-a lungul epocilor în care oamenii mai aveau încă o anumită clarvedere. El s-a incarnat ca Bodhisattva în asemenea trupuri umane. Iar când după aceea s-a incarnat ca Buddha şi a putut contempla prin clarvedere incarnările sale anterioare el a putut spune cum se simte sufletul atunci când pătrunde în profunzimile existenţei, ascunse dincolo de aparenţa sensibilă. El a avut această facultate în cursul incarnărilor sale trecute şi s-a născut cu această facultate în familia Çakia din care cobora Sudhodana, tatăl său. Mama sa se chema Mayadevi. La naşterea sa, acest Gautama Buddha era încă Bodhisattva, adică el poseda încă din copilărie un înalt grad de clarvedere. Privirea sa se putea adânci în profunzimile existenţei.

Or, trebuie să ştim că în cursul evoluţiei umane această „pătrundere în profunzimile existenţei" a luat forme foarte diferite. Trebuia să dispară încetul cu încetul clarvederea iniţială, vagă şi inconştientă, şi ceea ce dăinuia din această veche clarvedere nu era ceea ce ea avea cel mai bun. Această cea mai bună parte a fost prima care a dispărut. Ceea ce supravieţuia din ea nu era adesea decât viziunea planului astral inferior, adică cel al forţelor demonice care atrag oamenii spre o sferă inferioară, servindu-se de instinctele lor şi de pasiunile lor. Dacă prin iniţiere se poate pătrunde în lumea spirituală unde vedem entităţile şi forţele care sunt legate de cele mai frumoase gânduri, de sentimentele cele mai înalte ale omenirii, vedem însă şi forţele spirituale care se ascund în spatele celor mai josnice pasiuni, în spatele senzualităţii dezlănţuite şi a egoismului distrugător. În general, ceea ce s-a conservat,

nu pentru iniţiaţi, ci pentru marea majoritate a oamenilor, era tocmai viziunea acelor forţe demonice sălbatice care se află în spatele celor mai josnice pasiuni omeneşti. Oricine priveşte în lumea spirituală vede, bineînţeles, el însuşi toate aceste lucruri. Aceasta depinde de dezvoltarea capacităţilor umane. Omul nu poate realiza una fără cealaltă.

În calitate de Bodhisattva, Buddha a trebuit, bineînţeles, să se incarneze într-un corp organizat cum erau cele din epoca sa, într-un corp care îi dădea posibilitatea să-şi scufunde privirea în fundamentul astral al existenţei. Încă din timpul copilăriei sale, el avea darul de a percepe puterile astrale care sunt la baza aviditării, lăcomiei şi senzualităţii. Fusese totuşi ferit să vadă lumea exterioară sub aspectul degradării ei fizice şi, de asemenea, în suferinţa şi durerile ei. Închis în palatul său, el fusese răsfăţat, îngrijit cu dragoste, izolat, ceea ce era, se credea atunci, datorat rangului său. Dar această izolare nu a făcut decât să crească puterea clarvederii sale interioare. Şi în timp ce el era ţinut cu grijă la distanţă de tot ceea ce reaminteşte de boală şi suferinţă, privirea sa spirituală era deschisă pentru imaginile astrale. Toate pasiunile violente care pot înjosi fiinţa omenească se învârteau în jurul lui în viziuni astrale.

Oricine ştie să citească cu privirea spiritului, în mod cu adevărat esoteric, chiar şi o biografie exoterică, îşi poate da seama de acest lucru, dacă înţelege ceea ce am spus mai sus. Căci trebuie să insistăm asupra faptului că multe povestiri exoterice rămân de neînţeles atâta timp cât nu se poate urca până la dedesubturile lor esoterice. Şi viaţa lui Buddha este dintre acelea pe care docu-mentele exterioare ne permit cel mai puţin s-o întelegem. Trebuie într-adevăr să pară foarte straniu orientaliştilor şi tuturor celor care se interesează de viaţa lui Buddha când citese în aceste biografii că în palatul său el era înconjurat de „patruzeci de mii de dansatoare şi de optzeci şi patru de mii de femei". Acest lucru îl povestesc chiar şi broşurile care se pot procura cu câţiva franci; dar constatăm că

autorii nu sunt miraţi peste măsură de acest harem compus din patruzeci de mii de dansatoare şi din optzeci şi patru de mii de femei. Ce vrea să spună aceasta? Lumea nu stie că în acest fel se face aluzie la ceea ce vieţuia Buddha din plin prin vederea sa astrală şi care-l făcea să sufere cum numai o inimă omenească poate suferi, aşa cum încă din copilăria sa el nu cunoştea suferinţele şi durerile omenirii fizice, fiind protejat în accst sens. Buddha percepea însă contrapartea spirituală ca acţiuni în lumea spirituală. Aceasta o putea vedea pentru că el era născut într-un corp aşa cum se putea naşte în epoca sa şi el a fost încă de la început armat, fortificat, călit împotriva imaginilor înspăimântătoare care-l înconjurau, fiindcă, în incarnările sale precedente, el se ridicase la înălţimea unui Bodhisattva. Însă, din cauză că în această incarnare umană el trăia ca individualitate a lui Bodhisattva, el a simţit nevoia irezistibilă să iasă în lume pentru a vedea la ce se referea fiecare din imaginile lumii astrale aşa cum îl înconjurau în palatul său. Fiecare din aceste imagini îl incitau, să zicem aşa, la părăsirea palatului pentru a vedea lumea. Aceasta era faţa interioară care-l impulsiona. Căci el trăia ca Bodhisattva o mare forţă spirituală, aceea legată de misiunea de a învăţa omenirea întreaga putere a Milei şi Iubirii şi tot ce ţine de acestea.

Din această cauză, el trebuia să cunoască omenirea în lume, el trebuia s-o vadă în lumea în care putea fi vieţuită prin simţul moral, învăţătura despre Milă şi Iubire. El trebuia să cunoască omenirea în lumea fizică. Din Bodhisattva el trebuia să devină Buddha, un om printre oameni. Aceasta el nu o putea face decât renunţând la toate facultăţile care-i rămăseseră din incarnările sale anterioare, coborând pe planul fizic pentru a trăi acolo printre oameni, devenind astfel pentru ei un exemplu, un ideal, un model pentru dezvoltarea acestor calităţi deosebite caracterizate mai sus.

Pentru a se ridica în acest sens de la stadiul de Bodhisattva la cel de Buddha, trebuie străbătute mai

multe etape intermediare. Aceasta nu se face de pe o zi pe alta. El primea impulsul de a ieşi din palat. Se povesteşte că, „evadând" o dată din palatul-închisoare, viitorul Buddha a întâlnit un bătrân. Până atunci el nu fusese înconjurat decât de imaginile tinereţii; el trebuia să creadă că nu există decât forţa plină de sănătate a tinereţii. Şi acum, el vedea ceea ce, pe planul fizic, reprezintă bătrâneţea: un moşneag. Mai departe, el întâlni un bolnav, apoi un cadavru, cu alte cuvinte moartea pe planul fizic. Iată ce i se prezintă sufletului său atunci când ia în mod real contact cu planul fizic.

Foarte semnificativ pentru ceea ce este de fapt Buddha se spune acum în această legendă, care este mai adevărată decât orice cunoştinţă ştiinţifică exterioară, şi anume că, atunci când a părăsit palatul regal, el era purtat de un cal care s-a mâhnit atât de tare pentru faptul că stăpânul său voia să părăsească tot ceea ce avea prin naştere, încât a murit de durere şi a fost transferat ca o entitate spirituală în lumea spirituală. În această imagine se exprimă un adevăr profund. Ne-am îndepărta prea mult de la subiectul urmărit dacă v-aş explica în detaliu de ce s-a ales tocmai un cal pentru a reprezenta o forţă a spiritului omenesc. Vă reamintesc numai că Platon vorbeşte de un cal pe care îl ţine de frâu atunci când vrea să ilustreze anumite facultăţi omeneşti care sunt încă date de sus şi care nu au fost dezvoltate de forta interioară a omului însusi. În momentul când Buddha părăseşte palatul regal, el lasă în urma sa facultăţile pe care sufletul nu le-a dezvoltat prin el însuşi. El le lasă în lumile spirituale de unde ele l-au ghidat mereu. La aceasta se face aluzie atunci când se vorbeşte despre „calul" care moare de supărare când este părăsit şi care este după aceea transferat în lumea spirituală.

Dar numai treptat Buddha poate deveni ceea ce trebuia să devină în ultima sa incarnare pământească. Căci el a trebuit să înveţe, pe planul fizic, ceea ce ca Bodhisattva nu cunoscuse decât prin viziunea spirituală. El a avut mai întâi doi maeştri. Unul dintre ei era reprezentantul acelei

concepţii protoindiene despre lume, denumită filosofia Sankhya, celălalt un adept al filosofiei Yoga. Buddha a aprofundat ceea ce puteau să-l înveie aceştia. Căci, oricât de elevată ar fi o fiinţă, ea trebuie totuşi să se integreze mai întâi în tot ceea ce omenirea a cucerit deja în lumea exterioară. Deşi un Bodhisattva poate învăţa mai repede decât alţii, el trebuie totuşi, mai întâi, să înveţe. Dacă Bodhisattva care a „trăit" în secolul al şaselea înaintea erei noastre s-ar naşte astăzi, el ar trebui – ca şi copiii la şcoală – să înveţe mai întâi ceea ce s-a întâmplat pe Pământ în timp ce el trăia în înălţimile cereşti. Tot aşa, şi Buddha a trebuit deci să cunoască ceea ce se întâmplase de la ultima sa incarnare.

El a primit astfel de la unul din Învăţători cunoaşterea filosofiei Sankhya, iar de la celălalt filosofia Yoga şi şi-a făcut astfel o idee despre concepţiile care, în acea epocă, propuneau o soluţie la enigmele vieţii şi a efectului pe care îl aveau asupra sufletului atunci când acesta le lăsa să acţioneze asupra sa. Prin filosofia Sankhya, el a putut să-şi însuşească o concepţie despre lume bazată pe o logică subtilă, dar cu cât o studia mai mult, cu atât mai puţin îl satisfăcea. Aceasta era pentru el ca o fantomă lipsită de viaţă. El a simţit că trebuia să caute în altă parte izvorul care trebuia să-i inspire pentru ceea ce avea de realizat în incarnarea sa actuală. Cât priveşte filosofia Yoga Patanjali care caută unirea cu divinul cu ajutorul anumitor experienţe interioare, el se adânceşte de asemenea în ea, dar nici ea nu-l poate satisface, căci a înţeles că ea era o moştenire a trecutului. Or, pentru omenire era vorba de a dobândi noi facultăţi; ea trebuia să ajungă la o dezvoltare morală. Punând deci la încercare Yoga în propriul său suflet, Buddha a înţeles că nici aceasta nu putea fi izvorul de inspiraţie pentru misiunea sa.

El se duse atunci la o sihăstrie care adăpostea cinci anahoreti; aceştia, printr-o disciplină severă de umilinţă şi de privaţiuni, se străduiau să pătrundă în tainele existenţei. Buddha a încercat şi această cale, dar îşi

spuse că nici ea nu putea fi o sursă de inspiraţie pentru misiunea sa. Câtva timp, el îndură toate umilinţele, toate privaţiunile monahilor. El a postit cu ei pentru a înăbuşi în el dorinţa de a trăi şi pentru a solicita forţe mai profunde care apar atunci când corpul este slăbit de post, acele forţe care pot conduce rapid în lumea spirituală. Dar, tocmai pentru că Buddha îşi atinsese treapta sa de dezvoltare, el a înţeles inutilitatea umilinţelor, a postului şi a privaţiunilor. Datorită faptului că el era Bodhisattva acelei perioade şi prin evoluţia parcursă în incarnările sale anterioare, el adusese corpul său uman la cea mai înaltă dezvoltare pe care îl putea atinge un corp omenesc în acele vremi. Iată motivul pentru care Buddha a putut vieţui ceea ce trebuie să vieţuiască un om tocmai atunci când parcurge această cale spre înălţimile spirituale.

Oricine atinge o anumită treaptă a filosofiei Sankhya sau Yoga fără să fi dezvoltat ceea ce dezvoltase Buddha în el anterior, oricine vrea să ajungă la culmile spiritului dumnezeiesc prin gândirea logică fără să fi dobândit mai întâi sensul moral – cum îl cucerise Buddha – se află în faţa tentaţiei pe care o suferise Buddha ca pe o încercare şi care este descrisă ca cea exercitată de „demonul Mara". În această privinţă omul ajunge în situaţia când toţi demonii orgoliului, ai vanităţii, ai ambiţiei vin să-l asalteze. Acest lucru l-a vieţuit Buddha. Mara, demonul vanităţii, al ambiţiei, s-a aflat în faţa lui; dar datorită faptului că se afla la nivelul ridicat al unui Bodhisattva, el l-a recunoscut şi era înarmat împotriva lui. El a ştiut să-şi spună: Dacă oamenii ar continua să se dezvolte pe vechile căi, fără să adauge acestora noul impuls al învăţăturii despre Milă şi Iubire, fără să obţină acest simţ moral activ prin sine, trebuie să cadă în cursa acestui demon Mara, întrucât nu sunt nişte Bodhisattva, care depun în suflet forţele orgoliului şi ale vanităţii. Iată ce a resimţit Buddha atunci când a urmat filosofiile Sankhya şi Yoga până în ultimele lor consecinte.

Fiind încă la sihaştrii, el a trecut şi printr-o altă întâmplare, şi anume aceea că demonul Mara a luat o

altă formă, caracterizată prin aceea că îi oferă omului toate bunurile materiale, „Împărăţia acestei lumi şi splendorile sale", cu scopul de a-l deturna de la lumea spirituală. Şi Buddha a constatat că tocmai pe drumul ascetismului se sucombă la această tentatie atunci când demonul Mara l-a întâmpinat spunându-i: „Nu te lăsa ispitit să părăseşti tot ceea ce posedai ca fiu de rege, reîntoarce-te în palatul regal". Un altul ar fi cedat la ceea ce i se arăta; dar Buddha era atât de avansat, încât l-a putut recunoaşte pe ispititor. El a ştiut să vadă ce i s-ar fi întâmplat omenirii dacă ar ti continuat să trăiască ca mai înainte şi dacă n-ar fi căutat să pătrundă în lumea spirituală decât pe calea postului şi a privaţiunilor. El însuşi era invulnerabil şi putea deci semnala oamenilor marele pericol care era acela de a vrea să pătrunzi în lumea spirituală fără baza solidă a unui simţ moral activ prin sine, ci numai prin post şi mijloace exterioare.

Fiind încă Bodhisattva, Buddha înaintase până la cele două frontiere ale evoluţiei umane de care omul, nefiind Bodhisattva, ar face mai bine să nu se apropie. Traducând aceasta în limbajul obişnuit, noi am putea spune: Cunoaşterea cea mai înaltă este un lucru minunat, cunoaşterea cea mai înaltă este un lucru magnific, dar apropie-te de ea cu o inimă pură şi nobilă, cu un suflet purificat, altfel vei fi învins de demonul orgoliului, al vanităţii şi al ambiţiei. Cealaltă învăţătură este: Nu căuta să pătrunzi în lumea spirituală pe o cale exterioară, prin umilinţe şi post, înainte să fi purificat simţul tău moral; în caz contrar, ispititorul te va ataca pe o altă cale. Acestea sunt cele două învătăminte care ne vin de la Buddha şi ne mai luminează încă şi în epoca noastră. Fiind încă Bodhisattva, Buddha ne învaţă astfel ceea ce constituie prin excelenţă misiunea sa, căci misiunea lui a constat întotdeauna în a da oamenilor sensul moral, cât timp oamenii nu erau capabili să-l scoată din propria lor inimă. De aceea, atunci când a înţeles pericolul ascetismului, el a părăsit pe cei cinci anahoreţi şi s-a dus acolo unde a putut să se adâncească într-o profundă meditaţie asupra facultăţilor naturii umane adecvate timpului nostru

actual şi care se pot dezvolta fără ajutorul clarvederii moştenite din timpurile vechi. El a înfăptuit atunci opera cea mai considerabilă pe care o poate înfăptui un om cu ajutorul acestor facultăţi.

În al douăzeci şi nouălea an al său, părăsind deci calea ascetismului unilateral, Buddha a meditat timp de şapte zile sub arborele Bodhi; el a avut acolo, în cursul unei contemplaţii de şapte zile, revelatia sublimelor adevăruri care se dezvăluie celui care, în liniştea unei profunde meditaţii, caută ceea ce îi pot aduce facultăţile omeneşti din prezent. Căci atunci el a conceput doctrina zisă a celor „patru adevăruri" şi marea învăţătură a Milei şi Iubirii conţinută în Cărarea octuplă. Noi vom reveni asupra acestor învătături. Astăzi ne vom multumi să constatăm că ele sunt o circumscriere a simţului moral inerent celei mai pure învăţături a Milei şi a Iubirii. Aceste învăţături s-au concretizat atunci când, sub arborele Bodhi, Bodhisattva din India a devenit Buddha. Aceste învăţături s-au manifestat atunci pentru prima dată ca facultăţi proprii fiinţei umane şi de atunci oamenii au posibilitatea să dezvolte în ei înşişi Mila şi Iubirea. Acesta este faptul important. Din acest motiv, cu puţin timp înaintea morţii sale, Buddha a spus celor mai intimi dintre discipolii săi: „Nu vă întristaţi că Maestrul vostru vă părăseşte; eu vă las ceva în urma mea. Vă las legea înţelepciunii şi legea disciplinei; ele trebuie să-l înlocuiască în viitor pe Maestru" . Aceasta nu înseamnă nimic altceva decât: până în prezent v-a învăţat Bodhisattva ceea ce se exprimă în aceste legi, dar acum, terminându-şi ultima sa incarnare pământească, el se poate retrage. Căci învăţătura dată omenirii de un Bodhisattva este acum depusă în inima omului şi va fi dezvoltată din aceasta sub forma religiei Milei şi a Iubirii. Acestea s-au întâmplat în timpul când, meditând timp de şapte zile, Bodhisattva a devenit Buddha în vechea Indie. Iată ce a învăţat el, sub cele mai variate forme, pe discipolii care-l înconjurau. Despre formele în care au fost prezentate aceste învăţături vom mai discuta în altă parte.

A trebuit să revenim astăzi asupra a ceea ce s-a întâmplat cu şase sute de ani înaintea erei noastre, pentru că, dacă nu am putea urmări retrospectiv cu ajutorul Cronicii Akasha perioada cuprinsă între evenimentele din Palestina până la predica din Benares, noi nu am înţelege nici calea pe care a urmat-o creştinismul, nici, mai ales, pe cel care a descris într-un mod atât de eminent această cale: autorul Evangheliei lui Luca. De când Bodhisattva a devenit Buddha, el n-a mai avut nevoie să revină pe Pământ; de atunci, ca entitate spirituală, el planează în lumile spirituale şi de acolo intervine în evenimentele terestre. Şi atunci când s-a pregătit pe Pământ cel mai important eveniment şi păstorii se aflau pe câmp, le-a apărut o fiinţă venind din înălţimi spirituale anunţându-i ceea ce tocmai este descris în Evanghelia lui Luca. Apoi acestui înger i s-au alăturat „cete îngereşti". Despre ce este vorba?

Viziunea care se oferea astfel păstorilor, era *Buddha transfigurat*, Bodhisattva timpurilor vechi, acea fiinţă în corpul ei spiritual care, timp de mii şi mii de ani, adusese oamenilor mesajul Milei şi Iubirii. Încheindu-şi ultima sa incarnare pământească, el plana în înalturile spirituale şi a apărut păstorilor alături de îngerul care venea să le anunţe evenimentul din Palestina.

Iată ce ne învaţă cercetarea spirituală. Ea ne arată, planând deasupra păstorilor şi transfigurat, pe Bodhisattva timpurilor vechi. Da, era tocmai aşa – cum ne învaţă Cronica Akasha –, că în Palestina, în „oraşul lui David", s-a născut din părinţi aparţinând liniei sacerdotale a casei lui David un copil. Acest copil – eu o spun în mod expres –, născut dintr-un cuplu de părinţi care cobora cel puţin după tată din linia sacerdotală a lui David, era destinat chiar de la naşterea sa să primească lumina şi forţele care radiau de la Buddha după ce acesta a fost înălţat în înalturile spirituale. Să contemplăm cu păstorii ieslea unde s-a născut Iisus din Nazaret – cum se numeşte de obicei. Vedem chiar din primul moment o

gloriolă strălucind deasupra copilului şi noi ştim că în această imagine se manifestă forţa lui Bodhisattva, care a devenit Buddha. Ea acţionează acum din înaltul lumii spirituale, săvârşind acţiunea cea mai sublimă atunci când radiază asupra Copilului din Betleem cu scopul ca el să poată lua, în evoluţia omenească, locul care îi revine.

Când, în India antică, s-a născut Bodhisattva care trebuia să devină Buddha, un înţelept din această epocă a presimţit toată importanţa a ceea ce noi tocmai am descris. Ceea ce a văzut mai întâi în spirit acest înţelept cu numele de Asita l-a împins să se ducă la palatul regelui ca să vadă copilul Bodhisattva. Când a văzut copilaşul, el a prezis marea misiune pe care o va îndeplini ca Buddha. Spre consternarea tatălui copilului, Asita i-a prezis acestuia că nu va domni peste regatul tatălui său, ci va deveni Buddha. Apoi el a început a plânge şi atunci când a fost întrebat dacă copilul era ameninţat de vreo nenorocire el a răspuns: „Nu. Eu plâng fiindcă sunt atât de bătrân încât nu voi mai vedea ziua când acest Salvator, acest Bodhisattva va umbla ca Buddha pe Pământ". Asita nu a trăit destul timp ca să vadă transformarea lui Bodhisattva în Buddha; aşadar, din punctul său de vedere plânsul era foarte justificat. Dar acest Asita care văzuse pe Bodhisattva numai în perioada copilăriei în palatul lui Sudhodana s-a născut din nou în persoana lui Simeon, pe care Sfântul Luca ni-l descrie în scena Prezentării la Templu (Luca 2, 25-35). Ni se spune despre Simion că Duhul Sfânt era asupra lui atunci când i-a fost adus copilul. El era cel care plânsese altădată fiindcă, în incarnarea de atunci, nu putea vedea transformarea lui Bodhisattva în Buddha. Acum i se acordase privilegiul să fie martor la noua treaptă de dezvoltare a acestei individualităţi. Şi Duhul coborând asupra lui, el a putut să vadă, la prezentarea Copilului Iisus în Templu, deasupra acestui Copil Iisus din neamul lui David aureola lui Bodhisattva transfigurat. De aceea el îşi spune: „Acum nu mai există motiv de plâns, ceea ce nu am văzut atunci văd acum, văd deasupra acestui mic

copil pe Salvatorul meu transfigurat. Doamne, lasă pe servitorul Tău să moară în pace".

CONFERINŢA a III-a
Infiltrarea concepţiei budiste în Evanghelia lui Luca. Învăţătura lui Buddha. Cărarea octuplă

Bâle,17 septembrie 1909

Oricine lasă să acţioneze asupra sa tot ce se aflã în Evanghelia lui Luca va avea mai întâi o trăire afectivă. După aceea însă el va avea un presentiment că din această Evanghelie a lui Luca radiază spre el lumi spirituale cu adevărat mari, copleşitoare. După cele auzite ieri ni se va părea explicabil că aşa stau lucrurile. Căci am văzut că investigaţia spirituală ne arată cum concepţia budistă despre Univers cu tot ce aduce ea omenirii s-a infiltrat în Evanghelia lui Luca. Se poate spune că ceea ce radiază asupra omului din Evanghelia lui Luca este budism. Dar acest budism radiază sub o formă foarte aparte din acest document. Aşa cum am remarcat deja, el acţionează în aşa fel, încât devine accesibil sufletelor celor mai simple şi mai candide.

Budismul, aşa cum a fost el propovăduit de Buddha, este o concepţie despre lume pe care o poate înţelege numai cel care se ridică până pe culmile cele mai pure ale spiritului. Pentru a înţelege budismul propriu-zis trebuie o lungă pregătire. În Evanghelia lui Luca, dimpotrivă, substanţa spirituală se prezintă în aşa fel, încât ea poate acţiona asupra oricărui suflet, care a învăţat să lase să-i pătrundă în inimă cele mai necesare reprezentări şi noţiuni. Noi vom înţelege mai bine de ce stau lucrurile aşa, când vom aprofunda taina acestei Evanghelii. Nu numai că acele cuceriri spirituale ale budismului ne întâmpină din Evanghelia lui Luca, dar ele ajung sub o formă superioară, ca transpuse la un nivel mai înalt decât cel pe care l-au avut când, cu şase secole înaintea erei noastre, ele fuseseră dăruite omenirii, în India îndepărtată. Câteva exemple ne vor arăta în ce constă această înălţare a budismului.

Ieri am numit budismul cea mai pură învăţătură despre Milă şi despre Iubire. Într-adevăr, din ţara în care s-a exercitat acţiunea lui Buddha s-a răspândit asupra tuturor fiinţelor Pământului o Evanghelie a Milei şi a Iubirii. Această Evanghelie a Iubirii, a Milei ne apare vie la adevăratul budist atunci când el participă la orice suferinţă a tot ce îl întâmpină în lumea exterioară, cu toată căldura inimii sale. Acolo se găseşte Iubirea şi Mila budiste, în sensul cel mai complet al acestor cuvinte. Dar noi vedem că din Evanghelia lui Luca radiază ceva care este mai mult decât această Iubire, decât această Milă atotcuprinzătoare. Ceea ce se degajă din ea am putea considera că este o transformare a Iubirii şi Milei în fapta necesară sufletului. Budistul vrea milă în sensul cel mai literal al cuvântului. Cel care trăieşte conform Evangheliei lui Luca, vrea să dezvolte o *Iubire activă*. Budistul poate resimţi suferinţele bolnavului; din Evanghelia lui Luca omul primeşte invitaţia de a interveni în mod activ şi de a determina însănătoşirea în limitele posibilităţilor. Prin budism învăţăm să înţelegem tot ceea ce trăieşte în sufletul uman; Evanghelia lui Luca nu ne cere să judecăm, ci să facem mai mult decât facem pentru noi, aceasta este minunata invitaţie pe care ne-o face. Iubirea transformată în acţiune este ceva care ne apare în această Evanghelie ca şi cum adevăratul budism s-ar fi ridicat la un nivel superior, în ciuda faptului că în Evanghelia lui Luca avem de-a face cu budismul cel mai pur, cel mai autentic.

Pentru a descrie acest aspect al creştinismului, acest budism, care este ridicat de creştinism la un nivel superior, trebuie să ai într-adevăr inima celui care a scris Evanghelia lui Luca. A înţelege pe Iisus Hristos ca pe vindecătorul de suflete şi de corpuri corespundea cel mai bine personalităţii autorului Evangheliei lui Luca. El a găsit accentele care-i vorbesc inimii omului, deoarece el însuşi activase ca medic şi a notat şi subliniat din acest punct de vedere ceea ce avea de spus despre Hristos. Vedem aceasta din ce în ce mai bine, cu cât aprofundăm

mai mult Evanghelia sa.

Dar ne mai atrage ceva atenţia atunci când luăm în considerare felul cum acţionează această Evanghelie a lui Luca, chiar şi asupra sufletelor celor mai copilăreşti. Ne atrage atenţia faptul că înalta învăţătură budistă, pe care numai un suflet, o inteligenţă umană matură o puteau înţelege, în Evanghelia lui Luca ne apare ca întinerită, ca ţâşnind dintr-o fântână a veşnicei tinereţi. Budismul ne apare ca un fruct copt al arborelui omenirii; când îl regăsim în Evanghelia lui Luca, el ni se prezintă ca o floare nouă, ca o întinerire a ceea ce fusese înainte. Trebuie, aşadar, să ne întrebăm: Cum s-a produs această întinerire a budismului. Dar nu vom percepe aceasta decât după ce ne vom îndrepta privirea asupra învăţăturilor lui Buddha, având pregătire antroposofică.

Să nu uităm că Buddha a fost mai întâi un Bodhisattva, adică o fiinţă superioară care putea pătrunde în secretele existenţei. Datorită acestui fapt, el a putut lua parte la toate evenimentele evoluţiei omeneşti de-a lungul timpului: Încă de la prima civilizaţie postatlanteană, el a fost prezent ca intermediar între om şi lumea spirituală. El era prezent şi în timpurile atlanteene şi chiar şi în timpurile lemuriene. Şi fiindcă ajunsese la un atât de înalt grad de evoluţie, el a putut de asemenea să-şi amintească, la cei douăzeci şi nouă de ani ai ultimei sale incarnări ca Bodhisattva, de toate comunităţile prin care trecuse înainte de a se incarna pentru ultima dată în India. El putea contempla în mod retrospectiv opera pe care o înfăptuise în omenire, ca şi existenţa sa în lumile spirituale, de unde era coborât pentru a aduce oamenilor ceea ce avea să le dea. Am spus deja ieri că şi o individualitate ajunsă la acest punct superior a trebuit să reînveţe, deşi pe scurt, ceea ce ea învăţase mai înainte. Tot astfel ne descrie Buddha cum, în timpul când mai era Bodhisattva, el s-a ridicat în mod progresiv până când iluminarea sa,viziunea sa spirituală, a devenit treptat desăvârşită.

Ni se povesteşte cum a descris el elevilor drumul pe care l-a urmat sufletul său pentru a-şi aminti încetul cu încetul ce a trăit în trecut: „A fost un timp, o, monahilor, când mi-a apărut o lumină imensă, venind din lumile spirituale. Dar încă nu puteam distinge în ea nimic, nici forme, nici imagini. Iluminarea mea nu era încă destul de pură. Apoi am început să văd nu numai lumina, ci, în lumină, nişte imagini şi nişte forme distincte; dar nu puteam încă discerne semnificaţia acestor imagini şi a acestor forme; iluminarea mea nu era încă destul de pură. Apoi, am început să recunosc că în aceste imagini şi forme se exprimau entităţi spirituale; dar nu puteam încă distinge căror regnuri ale lumii spirituale le aparţineau aceste fiinţe. Iluminarea mea încă nu era destul de pură. Apoi, am învăţat să recunosc căror regnuri spirituale diferite le aparţineau aceste entităţi; dar nu puteam încă vedea prin ce acte îşi cuceriseră ele locul în regiunile spiritului şi care era starea lor sufletească, căci iluminarea mea nu era încă destul de pură. A venit apoi momentul când am putut distinge căror acţiuni le datorau aceste entităţi spirituale locul lor în aceste regiuni şi care era starea lor sufletească; dar încă nu puteam discerne cu ce entităţi spirituale trăisem eu însumi în timpurile trecute şi care fuseseră relaţiile mele cu ele, căci iluminarea mea nu era încă destul de pură. După aceea, a venit ora când am putut şti că eu trăisem cu cutare sau cutare entitate, la cutare sau cutare epocă, şi că avusesem cu ea cutare sau cutare relaţie. Am văzut cum fuseseră vieţile mele anterioare. În acest moment, iluminarea mea era pură".

Iată cum sugera Buddha fidelilor săi în ce mod lucrase el la dobândirea unei cunoaşteri pe care, de fapt, o posedase, este adevărat, mai înainte, dar pe care trebuie s-o dobândeşti din nou la fiecare incarnare în condiţiile epocii şi pe care el a trebuit să o dobândească de această dată sub o formă adaptată la coborârea sa completă într-un corp omenesc. Dacă resimţim aceasta, ne putem face o idee despre măreţia, despre importanţa fiinţei care s-a incarnat în copilul regal al liniei Çakya. Buddha ştia însă că ceea ce regăsea în acest fel şi nivelul în care putea

privi făceau parte dintr-o lume inaccesibilă simţurilor obişnuite şi la care în prezentul imediat şi viitorul apropiat oamenii având percepţii obişnuite trebuiau să le părăsească din nou. Numai iniţiaţii din care el însuşi făcea parte pot privi în lumea spirituală; dar pentru omenirea normală această posibilitate se pierduse. Rămăşiţele vechii clarvederi atavice slăbiseră progresiv. Întrucât Buddha trebuia să vorbească nu numai despre ceea ce pot spune iniţiaţii, ci avea înainte de toate misiunea de a vorbi oamenilor despre forţele care trebuie să se nască din înseşi sufletele omeneşti, el nu se putea limita la comunicarea rezultatelor iluminării sale, ci îşi spunea: „Eu trebuie să vorbesc despre ceea ce oamenii pot atinge prin dezvoltarea superioară a propriei lor naturi, prin dezvoltarea a ceea ce există deja în epoca noastră". În cursul evoluţiei pământeşti oamenii vor recunoaşte treptat din însuşi sufletul lor, din inima lor, în învăţăturile lui Buddha, un lucru pe care li-l spune propria lor raţiune, propria lor judecată. Dar va trebui să treacă încă mult, mult timp până când toţi oamenii să fie destul de maturi pentru a scoate într-un anumit fel din propriul lor suflet ceea ce a exprimat Buddha mai întâi ca pe o cunoaştere pur umană, *căci este cu totul altceva să dezvolţi ulterior anumite facultăţi decât să le scoţi pentru prima dată din straturile profunde ale sufletului omenesc*.

Să adăugăm la aceasta un alt exemplu: azi orice tânăr îşi însuşeşte regulile gândirii logice. Gândirea logică face azi parte din facultăiile curente pe care omul le dezvoltă în el însuşi. Dar, pentru ca această facultate să se manifeste într-un suflet de om, a trebuit geniul marelui gânditor grec Aristotel. Este altceva să scoţi pentru prima oară ceva din străfundurile sufletului uman decât să scoţi acel ceva după ce el s-a dezvoltat un timp în cadrul umanităţii.

Or, ceea ce avea Buddha să spună oamenilor face parte din cele mai importante învăţături pentru lungi perioade. Numai cineva iluminat în cel mai înalt sens putea să lase să ia naştere pentru prima oară în sufletul său ceea ce

trebuia să devină apoi treptat un bun comun al umanităţii: marea învăţătură a Milei şi a Iubirii, cu tot ce se leagă de acestea. Ceea ce avea să spună Buddha, el a trebuit să îmbrace în cuvinte familiare pentru oamenii timpului său şi în particular pentru locuitorii ţării sale. Or, noi am văzut că pe vremea lui Buddha în India se preda filosofia Sankhya şi filosofia Yoga. Aceste filosofii furnizau expresiile şi noţiunile curente. Aceste expresii trebuiau să fie folosite de cel ce voia să dea ceva nou; Buddha a trebuit să exprime şi el ceea ce trăia în sufletul său cu ajutorul acestor expresii curente. În orice caz, asemenea idei şi reprezentări au luat la el o formă cu totul nouă, dar el a trebuit să se servească de aceşti termeni uzuali, căci orice evoluţie trebuie să se desfăşoare în aşa fel, încât viitorul să se sprijine pe trecut. În felul acesta Buddha şi-a îmbrăcat înţelepciunea sa grandioasă în expresiile învăţăturii indiene curente din acele timpuri.

Trebuie ca noi să ne facem acum o idee despre ceea ce a vieţuit Buddha ca învăţătură a sa, în timpul celor şapte zile ale iluminării sale, sub arborele Bodhi, această învăţătură care avea să devină una din cele mai profunde ale omenirii. Să încercăm deci să ne reprezentăm, chiar şi numai în mod aproximativ, ceea ce a trecut prin sufletul lui Buddha ca expresie a celor mai profunde trăiri pe când era iluminat sub arborele Bodhi. Iată cam ceea ce a putut el să-şi spună: Au existat anumite epoci în evoluţia omenirii în care un mare număr de oameni aveau o clarvedere vagă şi nebuloasă şi au existat timpuri şi mai îndepărtate când toti oamenii erau clarvăzători. Ce înseamnă să fii clarvăzător „în mod nebulos"? Ce înseamnă, de fapt, „a fi clarvăzător"? A fi clarvăzător înseamnă a te putea servi de organele corpului tău eteric. Atât timp cât nu te poţi servi decât de organele corpului tău astral, poţi resimţi şi simţi, poţi vieţui cele mai profunde mistere, dar nu le poţi „vedea". Abia atunci când ceea ce este vieţuit în corpul astral îşi creează o amprentă în corpul eteric poate apărea clarvederea. Vechea clarvedere nebuloasă era datorată faptului că

corpul eteric, nefiind încă suprapus complet corpului fizic, poseda organe de care omenirea de atunci se mai putea încă servi. Ce a pierdut deci omenirea în cursul timpului? Ea a pierdut facultatea de a se putea servi de organele corpului eteric. Ea a trebuit să se mulţumească să utilizeze, încetul cu încetul, organele exterioare ale corpului fizic,'iar ceea ce mijlocea acesta să iie vieţuit în corpul astral, sub formă de gânduri, de sentimente, de senzaţii, de reprezentări. Toate acestea se exprimă în experienţa făcută de marele suflet al lui Buddha, şi el şi-a spus: Iată că oamenii au pierdut facultatea de a se servi de organele corpului lor eteric. Ei resimt în corpul lor astral ceea ce pot şti despre lumea exterioară cu ajutorul uneltelor corpului fizic.

Acum Buddha şi-a putut pune o problemă importantă: Când ochiul percepe culoarea roşie, când urechea aude un sunet, când organele gustative încearcă o senzaţie, atunci, în condiţii normale, toate aceste senzaţii pătrund în fiinţa omenească şi acolo devin reprezentări; ele sunt vieţuite în interior de corpul astral. Dacă ar fi vieţuite numai aşa, ele ar putea să nu aibă în mod normal, ca un adaos, ceea ce numim durere şi suferinţă. Dacă omul s-ar lăsa pur şi simplu pradă impresiilor lumii exterioare, aşa cum acţionează asupra simţurilor sale, aşa cum ele apar în culori, lumină, sunete etc., el ar merge prin lume fără să le resimtă ca dureri. Numai în anumite condiţii omul poate încerca durerea, suferinţa.

Din această cauză Buddha a cercetat condiţiile în care omul resimte suferinţa, grijile şi întristările. Când devin impresiile despre lumea exterioară dureroase şi de ce devin ele aşa în anumite condiţii?

Buddha şi-a spus: Atunci când privim înapoi, în trecut, vedem cum anumite entităţi au acţionat asupra omului, în timp ce se afla pe Pământ în incarnări anterioare, pătrunzând în interiorul naturii umane, în corpul său astral, din două direcţii, din două părţi, asupra vieţii interioare, asupra corpului astral al fiinţei umane. În

timpul incarnărilor din epocile lemuriană şi atlanteană, fiinţele pe care noi le numim luciferice sunt cele care au intervenit în natura omenească; astfel, omul a preluat în decursul timpului, în corpul său astral, impresiile şi influenţele exercitate de entităţile luciferice. Apoi, începând de la epoca atlanteană, au acţionat asupra omului şi fiinţele care erau sub conducerea lui Ahriman. Acesta a suferit deci, în incarnările sale anterioare, influenţa celor două forţe pe care noi le numim entităţi luciferice şi ahrimanice. Dacă aceste entităţi nu ar fi acţionat asupra lui, omul nu ar fi putut dobândi nici libertatea, nici facultatea de a distinge între bine şi rău, nici liberul arbitru. Privit dintr-un punct de vedere mai înalt, este bine că aceste influenţe s-au exercitat asupra omului, dar, pe de altă parte, ele l-au coborât din înălţimile spirituale-divine, antrenându-l în existenţa sensibilă mai mult decât ar fi coborât altfel. Buddha putea deci să-şi spună că, din această cauză, oamenii poartă în ei anumite influenţe care, în prezent, sunt în ei ca moşteniri a ceea ce, pe de o parte, le vine de la Lucifer şi, pe de altă parte, de la Ahriman. Acestea le-au rămas de la incarnările lor anterioare şi le poartă în ei.

Atâta timp cât omul putea privi încă în lumea spirituală cu ajutorul vechii clarvederi nebuloase el percepea aceste influenţe ale lui Lucifer şi ale lui Ahriman şi le putea distinge cu precizie una de alta. Observând lumea astrală, el putea recunoaşte aceste influenţe supărătoare, fiind conştient de ele şi protejându-se contra lor. El ştia, de asemenea, cum intrase în contact cu aceste fiinţe. A fost o epocă, îşi spunea Buddha, când oamenii ştiau de unde proveneau aceste influenţe pe care ei le poartă în ei din incarnare în incarnare, venind dintr-un trecut îndepărtat. Dar, în acelaşi timp cu vechea clarvedere, cunoaşterea acestor forţe s-a şters; datorită faptului că oamenii au pierdut clarvederea, ei au devenit ignoranţi cu privire la ceea ce a influenţat sufletul lor din incarnare în incarnare. În locul clarvederii de altădată s-a instalat neştiinţa. Omul s-a cufundat în obscuritate, el nu mai ştie să vadă de unde provin aceste influenţe luciferice şi

ahrimanice şi cu toate acestea le poartă în el. El poartă în el ceva de care nu ştie nimic. Dar ar fi pueril să nege această realitate si efectele ei, deşi nu le ştie originea. Fiinţa omenească a suferit unele influenţe care s-au infiltrat în om în cursul incarnărilor sale. Ele sunt aici şi acţionează în timpul întregii sale vieţi, dar el le ignoră. Iată ce gândea marele Buddha.

Cum acţionează aceste forţe în fiinţa umană? Chiar dacă omul nu le poate recunoaşte, el le simte, le presimte; în el se aflǎ o forţă care este expresia a ceea ce s-a întâmplat din incarnare în incarnare până la existenţa actuală. Ceea ce reprezintă aceste forţe a căror natură omul nu o poate recunoaşte, este dorinţa de viaţă exterioară, dorinţa de a percepe lumea, setea, nevoia de viaţă. Vechile influenţe ale lui Lucifer şi Ahriman acţionează sub forma setei de existenţă, a dorinţei de existenţă. Această dorinţă de existentă se continuă din incarnare în incarnare. Iată în fond ceea ce spune Buddha; ceea ce explică el în detaliu celor mai apropiati discipoli ai săi.

Putem înţelege felul în care el prezenta ceea ce resimţea numai după ce am parcurs o anumită pregătire prin ştiinţa spirituală. Noi ştim că în momentul morţii Eul şi corpul astral ale omului părăsesc corpul său eteric şi corpul fizic. Atunci, omul are pentru un anumit timp viziunea aceea panoramică retrospectivă a ultimei lui vieţi, care îl întâmpină ca o imagine grandioasă. Apoi, ştim că el respinge, ca pe un al doilea cadavru, principala parte a corpului său eteric, din care rămâne numai un fel de extract, de esenţă, pe care fiinţa omenească o ia cu ea prin timpul petrecut în Kamaloka şi Devachan pentru a-l readuce în viitoarea incarnare*. Însă, în timp ce omul este în Kamaloka, în acest extract al vieţii se înscrie tot ceea ce el a făcut pe durata vieţii sale, tot ceea ce acţionează asupra karmei, pe care el va trebui s-o echilibreze. Toate acestea se unesc într-un anumit fel cu acest extract al corpului eteric, care se transmite de la o incarnare la alta. În literatura orientală, ceea ce noi

numim corpul eteric este desemnat în mod obişnuit sub numele de *Linga sharira*. Acest extract de viaţă este deci un extract de *Linga sharira* pe care fiinţa omenească îl ia cu ea dintr-o incarnare în alta.

* Îu ceea ce priveşte Kamaloka şi Devachan, vezi R. Steiner, ***Teosofia***, GA 9 (N.T.)

Acum, Buddha putea spune: Priviţi acest om care tocmai s-a născut; el aduce în Linga sharira sa povara incarnărilor sale trecute care este înscrisă acolo. Linga sharira conţine tot ceea ce ignoră omul în timpul ciclului actual al evoluţiei, tot ceea ce rămâne în obscuritatea ignorantei, dar care se manifestă atunci când omul vine pe lume, sub forma setei, a dorinţei de viaţă.

În ceea ce numim dorinţă de viaţă, Buddha vedea tot ceea ce provine din incarnările precedente şi împinge fiinţa omenească să caute plăcerea în lume, să nu treacă cum trece un simplu călător prin această lume de culori, de sunete şi alte impresii, ci să le dorească în mod pasional. Aceasta este ceea ce vine din incarnările anterioare ca o tendinţă, ca o forţă existentă în om. Pe aceasta, elevii lui Buddha au numit-o „Samskara". Buddha spunea deci discipolilor săi următoarele: Ceea ce-l caracterizează pe omul actual este ignorarea a ceva important ce el poartă în sine însuşi. O asemenea ignorare transformă în dorinţă de viaţă ceea ce fără aceasta ar fi perceput de om ca fiind de origine luciferică sau ahrimanică, ceea ce i-ar permite să ia o atitudine, să stabilească o anumită relaţie. Astfel, setea de existenţă vine din incarnările anterioare, ca şi toate forţele aţipite care se frământă neînţelese în adâncurile obscure ale fiinţei. Iată ceea ce se desemna sub influenta lui Buddha cu numele de Samskara. În acest Samskara se formează ceea ce a devenit la om gândirea contemporană, ceea ce explică faptul că acum omul aflat in ciclul de evoluţie actual nu poate gândi, fără greutate, în mod obiectiv.

Notaţi bine subtila diferenţă pe care o indică Buddha elevilor săi, diferenţa între gândirea „obiectivă", care nu se interesează decât de obiect, şi gândirea care rămâne

sub influenţa forţelor a căror origine se află în *Linga sharira*. Gândiţi-vă cât de mult vă însuşiţi despre lucruri, ceea ce sunt părerile dumneavoastră; întrebaţi-vă însă în ce măsură adoptaţi aceste păreri pentru că ele vă plac şi în ce măsură pentru că priviţi lucrurile obiectiv! Pentru Buddha, orice adevăr cucerit, nu în mod obiectiv, ci sub influenţa tendinţelor vechi, aduse din incarnări anterioare, constituie un „organ interior de gândire". Acest organ de gândire este ansamblul a ceea ce gândeşte cineva datorită faptului că în cursul incarnărilor sale precedente a făcut cutare sau cutare experienţe care au rămas ca rezidii în *Linga sharira* sa. Buddha vede deci ceea ce a fost format de ansamblul Samskarei ca pe un fel de organ interior de gândire. Şi el spune acum: Abia această substanţă a gândirii formează din omul actual individualitatea sa actuală, ceea ce în budism se numeşte „nume şi formă sau Namarupa". Este sinonim cu ceea ce alt curent filosoiic numeşte „Ahamkara". Iată cam ce spunea Buddha discipolilor săi: Când oamenii vremurilor trecute mai posedau clarvederea şi contemplau lumea care se află în spatele existenţei fizice, ei vedeau toţi acelaşi lucru, căci lumea obiectivă este pentru toţi la fel. Dar atunci când ignoranţa s-a întins ca un întuneric asupra lumii, fiecare a adus cu el aptitudini care îl diferenţiază de alţii şi au făcut din el o fiinţă care are cutare sau cutare „formă sufletească". Fiecare a avut atunci un „nume" precis care l-a diferenţiat de alţii, un „Ahamkara".

Ceea ce se formează în om sub influenta a ceea ce el a adus din incarnările sale anterioare, ceea ce a dat „numele şi forma", individualitatea, lucrează de acum înainte din interior spre în afară pentru a elabora „Manas"-ul şi cele cinci organe de simţ, cu alte cuvinte „cele şase organe". Observaţi că Buddha nu spunea că ochiul este creat numai din interior, ci că ochiul are încorporat în el ceva care a fost în *Linga sharira,* adus din existenţele anterioare. De aceea ochiul nu vede în mod „curat"; el ar vedea altfel lumea exterioară dacă nu ar fi impregnat în interior de ceea ce a rămas din trecut.

La fel, urechea nu aude în mod „curat"; auzul este tulburat de ceea ce subzistă în el din existentele trecute; aceasta are drept consecinţă că în toate se amestecă dorinţa de a vedea sau de a auzi cutare sau cutare lucru, de a percepe gustul în cutare sau cutare mod. În felul acesta se infiltrează omului, în ciclul actual, ceea ce a rămas din incarnările anterioare ca „cerinţă".

Dacă aeeastă dorinţă care provine din incarnările anterioare nu s-ar infiltra astfel în om, acesta – cam aşa spunea Buddha – ar privi in lume ca o fiinţă divină, suferind acţiunea lumii fără ca vreodată să întrebe sau să dorească mai mult decât primeşte. Cunoaşterea sa nu ar trece dincolo de ceea ce i-ar fi acordat de puterile spirituale; el nu ar face deosebire între el şi lumea exterioară, perceptându-se ca membru al acesteia. Căci numai prin aceea se resimte omul ca fiind ceva diferit de restul lumii că vrea să savureze mai mult, că vrea să savureze altceva decât ceea ce îi oferă de la sine restul lumii. Prin aceasta sufletul său devine conştient că este altceva decât lumea. Dacă el ar fi satisfăcut de ceea ce există în lume, nu s-ar deosebi de ea. Propria sa existenţă lui i-ar părea că se continuă în lumea exterioară. EI nu ar cunoaşte niciodată ceea ce se cheamă „contactul" cu lumea exterioară, fiindcă el nu s-ar fi separat de ea şi, în consecinţă, nici nu s-ar putea atinge de ea. Fiindcă s-au format cele „şase organe" a luat naştere, treptat, „contactul" cu lumea exterioară şi prin aceasta ceea ce se numeşte în mod obişnuit senzaţia. Aceasta provoacă la rândul său ataşamentul la lumea exterioară. Prin faptul că omul caută să fie legat de lumea exterioară, apar durerea, suferinţa, grijile, supărarea.

Aceasta o spunea Buddha discipolilor săi despre omul interior, un „om interior" care este cauza existenţei în lumea omului, a durerii, a răului, a mizeriei şi a grijilor. Aceasta era o teorie înaltă, o teorie subtilă, dar o teorie care ţâşnea nemijlocit din viaţă, căci un „Iluminat" o resimtise ca fiind cel mai profund adevăr privitor la omenirea contemporană. Cel care, fiind Bodhisattva,

condusese omenirea timp de mii şi mii de ani după învăţătura Milei şi Iubirii, o dată devenit Buddha înţelegea adevărata natură şi originea suferinţelor omenirii epocii sale. El a putut astfel vedea de ce suferă oamenii, şi a putut explica aceasta elevilor săi.

Şi atunci când a fost suficient de avansat pentru a vieiui ceea ce era esenţialul existenţei umane din epoca sa, el l-a rezumat în celebra sa Predică, prin care a inaugurat activitatea sa de Buddha, Predica de la Benares. El a redat acolo într-un limbaj popular ceea ce comunicase mai înainte într-un mod mai subtil discipolilor săi: „Cel care cunoaşte cauzele iniţiale ale existenţei umane ştie că viaţa, aşa cum este ea, trebuie să cuprindă suferinţe şi dureri. Prima învăţătură pe care am să v-o dau este cea a durerii din lume. A doua se referă la cauzele durerii. Care sunt aceste cauze? Ele constau în faptul că dorinţa, setea de a trăi s-au strecurat în om prin ceea ce i-a rămas din incarnările sale anterioare. Setea de a exista, iată izvorul suferinţei. A treia învăţătură este aceasta: Cum poate fi eliminată suferinţa din lume? Evident, prin eliminarea cauzei ei, prin aceea că setea de a trăi, aşa cum este născută din ignoranţă, este adusă la potolire, la stingere. Căci oamenii au trecut de la vechea lor stare de clarvedere la ignoranţă, ignoranią care le ascunde lumea spirituală. De la ignoranţă vine setea de a trăi şi setea de a trăi este pe Pământ izvorul suferinţei, a durerii, a grijilor, a supărării. Setea existenţei trebuie să dispară din lume dacă suferinţa, durerea, grijile şi mizeria trebuie să fie eliminate. Vechea cunoaştere a dispărut din lume: oamenii nu se mai pot servi de organele corpului lor eteric. Dar va deveni posibilă o nouă cunoaştere pentru om, dacă acesta se va adânci cu totul în ceea ce îi poate da corpul său astral prin forţele sale cele mai profunde, cu ajutorul a ceea ce organele sale de simţ îi permit omului să observe în lumea fizică exterioară. Ceea ce se trezeşte prin această observaţie în profunzimile corpului astral, ceea ce se dezvoltă deci cu ajutorul corpului fizic dar nu vine din el, numai aceasta îl poate ajuta, mai întâi, pe om, dându-i o cunoaştere; căci

această cunoaştere îi este dată omului în primul rând. Iată cam ce-a spus Buddha în marea sa Predică de la Benares.

El a vrut, aşadar, să spună: Trebuie să mijlocesc omenirii acea cunoaştere care poate fi dobândită prin desfăşurarea maximă a forţelor corpului astral. Din această cauză Buddha trebuia să-i înveţe ce poate obţine omul prin aprofundarea şi afundarea intensă în forţele corpului astral. Prin aceasta el obţine o cunoaştere care îi este de acum înainte accesibilă şi care, în acelaşi timp, nu are nimic comun cu influenţele provenind de la incarnările sale trecute. O astfel de cunoaştere care nu are nimic comun cu ceea ce dormitează în mod obscur şi în neştiinţă în adâncul sulletului sub formă de Samskara, o cunoaştere care se poate dobândi atunci când trezeşti, în cursul unei singure incarnări, toate forţele corpului astral voia Buddha să dea oamenilor.

Cauza suferinţei în lume, spunea Buddha, este faptul că în om a supravieţuit ceva care îi vine din vechile sale incarnări şi de care el nu ştie nimic. Acest rezidiu al vieţilor sale anterioare are ca rezultat atât ignoranţa sa în legătură cu lumea, cât şi suferinţa, durerea, grijile şi mizeria oamenilor. Dar dacă omul devine conştient de forţele care sunt cuprinse în corpul său astral şi în care el poate pătrunde, este posibil să dobândească dacă vrea o ştiinţă care a rămas independentă de trecut, o ştiinţă care-i este proprie.

Această cunoaştere a vrut Buddha s-o mijlocească oamenilor şi a realizat această mijlocire prin aşa-numita Cărare octuplă. Acolo el vorbeşte despre forţele pe care omul trebuie să le dezvolte pentru a ajunge în cursul ciclului actual de dezvoltare a umanităţii la o cunoaştere care să nu sufere influenţa reincarnărilor succesive. Buddha însuşi, prin forţa pe care o dezvoltase, şi-a ridicat sufletul său până la punctul care poate fi atins cu ajutorul forţelor celor mai intense ale corpului astral; prin Cărarea octuplă, el a trasat pentru omenire calea unei

cunoaşteri care nu este influenţată de Samskara. Iată cum a definit-o el: Omul ajunge la o asemenea cunoaştere despre lume atunci când îşi face asupra lucrurilor o părere care nu are nici o legătură nici eu simpatia, nici cu antipatia, nici cu faptul că ar fi stăpânit de ea, ci prin strădania de a obţine o părere justă despre orice lucru numai după ceea ce i se prezintă în mod exterior. Acesta este primul punct: să-şi facă o *opinie justă* despre un anumit lucru.

În al doilea rând, este necesar să ne eliberăm de ceea ce a rămas din incarnările anterioare, să ne străduim să judecăm după propria noastră părere nu după influenţe străine, ci numai după părerea justă pe care ne-am făcut-o despre un lucru. Aşadar, a doua cerinţă este această *judecată dreaptă*.

Al treilea imperativ constă în faptul că, atunci când avem de comunicat ceva, acel lucru trebuie exprimat în mod just, fără a pune în cuvintele noastre ceva străin, ci numai părerea noastră corectă şi ceea ce am judecat corect. Acest lucru se aplică nu numai cuvintelor, ci şi tuturor manifestărilor fiinţei umane. Iată, după Buddha, în ce constă *cuvântul just*.

Cea de a patra strădanie trebuie să fie ca acţiunile noastre să nu se desfăşoare potrivit simpatiilor şi antipatiilor, a ceea ce se frământă în mod întunecat în Samskara noastră, ci ca noi să lăsăm să se traducă în acte numai ceea ce am conceput ca fiind părerea noastră justă, judecata noastră justă şi cuvântul nostru just. Aceasta este, aşadar, *acţiunea justă, modul just de a acţiona.*

Al cincilea lucru de care are omul nevoie pentru a se elibera de ceea ce trăieşte în el constă în adoptarea unei atitudini juste, a poziţiei juste faţă de lume. Ceea ce înţelegea Buddha prin aceasta s-ar putea lămuri prin următorul raţionament: În lume există atâţia oameni care sunt nemuliumiţi de sarcina lor în lume, care cred că le-

ar fi mai bine în cutare sau cutare altă situatie. Dar omul ar tre-bui să găsească mijlocul de a scoate cea mai bună parte din pozitia pe care o ocupă în virtutea naşterii sau destinului. Cel care nu este satisfăcut de situaţia sa nu va putea scoate din ea forţa care îi va permite să acţioneze cum trebuie în lume. Iată ce numeşte Buddha *poziţia justă.*

*Î*n al şaselea rând, noi trebuie să veghem din ce în ce mai mult la faptul ca opinia justă, judecata justă pe care le-am dobândit să devină în noi obişnuinţă. Abia născuţi, noi avem anumite obişnuinţe. Copilul manifestă cutare sau cutare înclinare sau obişnuinţă. Dar omul trebuie să se străduiască să nu păstreze obişnuinţele care-i vin din Samskara şi să dobândească, încetul cu încetul, pe cele care rezultă din opinia justă, din cuvântul just ete. Astfel sunt *obişnuinţele juste* pe care noi trebuie să le dobândim.

Prin aceasta – şi acesta este al şaptelea punct – noi punem ordine în viaţa noastră, nu vom uita ceea ce s-a întâmplat ieri în momentul când trebuie să acţionăm azi. Dacă ar trebui să învăţăm din nou în fiecare zi tot ce ştim, noi nu am ajunge niciodată la nimic. Omul trebuie să se străduiască să-şi dezvolte o memorie cu privire la toate problemele existenţei sale. El trebuie să valorifice mereu ceea ce a învăţat, să lege prezentul de trecut. Aşadar, *Memoria justă* – în sensul budist – trebuie să fie dobândită prin Cărarea octuplă.

În sfârşit, al optulea punct va fi atins de cel care se dăruieşte pur şi simplu lucrurilor, se afundă în ele şi le lasă să-i vorbească, fără preferinţă pentru cutare sau cutare părere, fără să lase să vorbească în el ceea ce i-a rămas din incarnările sale trecute. Aceasta este *contemplarea justă*.

Aceasta este Cărarea octuplă despre care Buddha spunea discipolilor săi că respectarea ei conduce încetul cu încetul la potolirea acelei sete de viaţă care este

aducătoare de suferinţă şi la eliberarea sufletului de tot ceea ce-i vine din incarnările sale anterioare, făcând din el un sclav. O dată cu acestea am putut afla ceva despre spiritul şi originile budismului. Ştim, de asemenea, ce importanţă a avut faptul că Bodhisattva a devenit Buddha. Ştim că vechiul Bodhisattva a introdus mereu în omenire ceea ce avea ca misiune să-i dea acesteia. În timpuri străvechi, înaintea apariţiei lui Buddha, omenirea nu era în stare să aplice în vreun fel forţele sale interioare, astfel încât să obţină de la sine alegerea unui cuvânt just sau a unei judecăţi juste. Pentru aceasta trebuiau să se reverse asupra omului anumite influenţe din lumile spirituale. Acestea erau mijlocite de vechiul Bodhisattva, din înaltul lumii spirituale. Din această cauză, atunci când Bodhisattva a devenit Buddha care acum propovăduia ceea ce mai înainte revărsase în omenire din înaltul lumii spirituale a avut loc un eveniment unic prin aceea că a fost introdus în lume un corp care putea să dezvolte în sine forţe care mai înainte nu puteau să se reverse decât de sus. Gautama Buddha a fost primul corp de acest fel apărut în lume. Or, faptul că ceea ce, din epocă în epocă, coborâse astfel din cer se afla acum într-un corp de om pe Pământ a avut o importanţă capitală pentru toată evoluţia pământească. Căci acum ia naştere o forţă care poate fi transmisă tuturor oamenilor. În corpul lui Gautama Buddha se aflǎ punctul de plecare a ceea ce permite de acum încolo oamenilor să dezvolte în ei Cărarea octuplă, astfel încât aceasta să poată deveni un bun al oricărui om. Datorită existenţei lui Buddha omenirea a avut posibilitatea să gândească just. Şi ceea ce se va realiza în acest sens, până ce întreaga omenire va fi asimilat învăţătura Cărării octuple, se va datora lui Buddha. Buddha a dat oamenilor, ca hrană spirituală, ceea ce el purta în el.

În prezent, nici o ştiinţă exterioară nu recunoaşte asemenea lucruri. Dar asemenea mari evenimente ale evoluţiei umane sunt adeseori descrise în cele mai copilăreşti basme şi legende. Eu am insistat adesea asupra faptului că basmele şi legendele sunt câteodată

mult mai exacte, mult mai ştiintifice decât ştiinţa noastră obiectivă. În străfundurile fiinţei sale omul a resimţit întotdeauna ca adevăr prezenţa a ceva cu totul special la o entitate cum este un Bodhisattva, ceva ce a venit de sus şi care încetul cu încetul face parte din sufletul omenesc, ca să radieze de aici în lume. Cei care simţeau mai mult sau mai puţin în mod obscur acest lucru puteau să-şi spună: La fel cum Soarele străluceşte pe cer, tot astfel şi forţa lui Bodhisattva a trimis în jos pe Pământ forţele Cărării octuple, forţele învăţăturii despre Milă şi Iubire; apoi Bodhisattva şi-a ales domiciliul într-un corp omenesc, dând astfel în grija oamenilor ceea ce îi aparţinuse lui până atunci. Acest dar trăieste acum în omenire, este reflectat în spaţiu aşa cum lumina Lunii reflectă razele Soarelui. În ţările unde a trăit Bodhisattva, acest lucru era resimţit ca un lucru deosebit de semnificativ, care a fost exprimat într-o legendă fermecătoare. Acest mare eveniment a inspirat următoarea poveste simplă: Buddha a trăit odată sub forma unui iepure: era o epocă în care tot felul de fiinţe căutau în zadar să se hrănească, căci hrana lipsea. Plantele, cu care se hrănea iepurele, care era ierbivor, nu le conveneau celorlalte fiinţe, care erau carnivore. Atunci iepurele – în realitate Buddha – a decis, când a văzut venind un Brahman, să se sacrifice şi să se ofere pe el însuşi ca hrană. Dar în acest moment a sosit zeul Shakra; el văzu sublima intenţie a iepurelui; în munte s-a deschis o fisură şi iepurele dispăru acolo. Zeul luă după aceea vopsea şi desenă imaginea iepurelui pe Lună; şi de atunci se vede imaginea lui Budha pe Lună sub forma unui iepure. În Occident nu se vorbeşte despre „iepurele din Lună", ci despre „omul din Lună".

O poveste kalmucă este şi mai precisă: În lună trăieşte un iepure care a ajuns cândva acolo fiindcă Buddha s-a sacrificat, iar spiritul Pământului e1 însuşi a desenat imaginea lui pe Lună. Astfel se exprimă acest mare adevăr cum Bodhisattva a devenit Buddha şi cum acesta s-a dăruit pe sine, dând ca hrană omenirii ceea ce era conţinutul său, astfel încât acum el poate radia în lume

din însăşi inima oamenilor.

Despre o asemenea entitate cum a fost Bodhisattva care a devenit Buddha noi am spus – şi este învăţătura tuturor celor care ştiu: Când aceasta parcurge o treaptă prin care Bodhisattva devine Buddha, avem de-a face cu uitima incarnare, când întreaga sa entitate trece într-un corp omenesc. Această fiinţă nu se va mai reincarna niciodată. Iată de ce când a simţit ce însemna incarnarea sa actuală Buddha a putut afirma că ea ar fi ultima din incarnările sale pe Pământ. Cu toate acestea, ar fi o eroare să credem că o fiinţă de acest fel se retrage îndată după aceea complet din existenţa pământească. Ea continuă să intervină în această existenţă; este adevărat că nu intră direct într-un corp fizic, dar ia un alt corp format din substanţă, fie astrală, fie eterică, şi această fiinţă acţionează astfel în lume. Şi noi vom vedea în ce fel poate acţiona o fiinţă care a terminat cu ultima sa incarnare personală.

Un om obişnuit, compus dintr-un corp fizic, dintr-un corp eteric, dintr-un corp astral şi dintr-un Eu, poate fi oarecum pătruns de o entitate de acest fel. Această entitate, care nu mai coboară până la un corp fizic, dar care are încă un corp astral, poate pătrunde în corpul astral al altui om prin intermediul căruia ea acţionează. Omul în chestiune poate atunci să devină o mare personalitate, căci în el acţionează de acum înainte forţele unei fiinţe care a terminat ultima sa incarnare pe Pământ. O entitate astrală de acest fel se poate deci uni cu corpul astral al unui om de pe Pământ. Şi această legătură se poate stabili în modul cel mai complicat. Când Buddha a apărut păstorilor sub forma unei „legiuni cereşti", el nu era într-un corp fizic, ci în corpul astral. El îmbrăcase un corp cu ajutorul căruia mai putea acţiona pe Pământ. La o fiinţă care este acum un Buddha, se distinge deci un corp triplu:

l. Corpul pe care îl avea înainte de a fi Buddha. Când acţionează din înaltul lumii spirituale în calitate de

Bodhisattva; acest corp nu conţine încă tot ceea ce este necesar pentru ca el să poată acţiona; o parte se află încă în înălţimi şi este legată de misiunea sa anterioară, aşa cum Bodhisattva era legat de Buddha înainte ca el să fi transformat misiunea sa în misiunea lui Buddha. Atâta timp cât o astfel de fiinţă îl ocupă încă, acest corp se cheamă Dharmakaya.

2. Acel corp pe care o asemenea entitate şi-l construieşte, pe care îl îmbracă şi în care el exprimă tot ceea ce există în el; acest corp se numeşte corpul desăvârşirii sau Sambhoyakaya.

3. Acel corp pe care o asemenea entitate îl îmbracă după ce a trecut prin stadiul desăvârşirii şi poate acţiona aşa cum am explicat; acest corp se numeşte un Nirmanakaya.

Se poate deci spune că Nirmanakaya lui Buddha le-a apărut ciobanilor sub forma unei legiuni de îngeri. Atunci, Buddha a strălucit în Nirmanakaya sa şi s-a revelat în acest fel păstorilor. Apoi el a trebuit să mai caute o altă cale pentru a interveni în evenimentele care s-au întâmplat în Palestina în această epocă excepţională.

Pentru a înţelege acest lucru trebuie să amintim pe scurt ceea ce ne învaţă antroposofia despre fiinţa omenească. Ştiinţa spirituală vede clar mai multe „naşteri". Prin naşterea zisă fizică, fiinţa omenească renuntă la învelişul matern; spre al şaptelea an, omul părăseşte învelişul eteric, care l-a învelit până la vârsta celei de a doua dentiţii, aşa cum învelişul matern îl învăluia până la naşterea sa fizică; apoi în momentul pubertăţii, cu alte cuvinte, pentru epoca actuală, spre treisprezece, paisprezece ani, fiinţa omenească renunţă în sfârşit la învelişul astral pe care îl poseda până atunci. Corpul eteric se naşte abia în al şaptelea an ca un corp liber în afară, iar corpul astral nu se naşte decât în momentul pubertăţii, când învelişul astral exterior este îndepărtat.

Să considerăm acum ceea ce este astfel îndepărtat în

acest caz la pubertate. În regiunea unde s-au întâmplat evenimentele din Palestina, pubertatea apărea puţin mai devreme, în condiţii normale, spre al doisprezecelea an; învelişul astral era atunci îndepărtat. În viaţa obişnuită, acest înveliş este predat lumii astrale exterioare. În cazul acelui copil care cobora din linia sacerdotală a casei lui David s-a întâmplat altceva. În timpul celui de al doisprezecelea an al său, învelişul său astral a fost îndepărtat, dar el nu s-a împrăştiat în lumea astrală generală. Acest înveliş protector al tânărului adolescent, cu toate forţele vitale care pătrunseseră în el, între vârsta celei de a doua dentiţii şi pubertate, s-a reunit în acel moment cu Nirmanakaya lui Buddha. Ceea ee se manifestase sub forma unei legiuni de îngeri, s-a unit cu învelişul astral desprins de Copilul Iisus de doisprezece ani, care conţinea toate forţele ce întreţin starea juvenilă între schimbarea dentiţiei şi maturarea sexuală. Prin aceasta, Nirmanahaya lui Buddha a devenit una cu ceea ce se desprinsese de copil ca înveliş astral juvenil, suferind astfel o înnoire. Prin această întinerire a devenit posibil ca ceea ce Buddha dăduse mai înainte lumii să reapară acum în Copilul Iisus marcat de o candoare copilărească.

Datorită acestui fapt, copilul a putut vorbi în mod copilăros despre înaltele învăţături privitoare la Milă şi Iubire, pe care le-am expus azi în toată complexitatea lor. Dacă în timpul vizitei sale la Templu Iisus s-a exprimat într-un mod care a uimit într-atât anturajul său, este pentru că Nirmanakaya lui Buddha plana asupra lui, reînoită ca dintr-o fântână de Tinereţe prin învelişul astral al adolescentului.

Acestea sunt lucrurile pe care investigatorul spiritual le poate şti şi acest secret este conţinut în scena remarcabilă pe care o deserie autorul Evangheliei lui Luca, când în Templu Copilul Iisus de doisprezece ani se transformă brusc în altul. Pentru acest motiv budismul este expus în Evanghelia lui Luca într-un mod inteligibil pentru naivitatea unui copil. Aceasta trebuie noi să

înţelegem. Şi atunci ne va fi limpede de ce tânărul băiat nu mai vorbeste asa cum vorbise mai înainte. Aşa cum el vorbise mai demult, vorbea cam în acest timp acela care, cunoscut sub numele regelui Kanishka, a convocat în India un sinod la care a proclamat budismul tradiţional ca învăţământ ortodox. Buddha însă evoluase el însuşi între timp. El preluase forţele învelişului astral al Copilului Iisus, devenind astfel apt să se adreseze într-un mod cu totul nou inimilor omeneşti.

Evanghelia lui Luca conţine deci budismul sub un aspect nou, parcă ţâşnit dintr-un izvor al tinereţii, şi, din această cauză, el vorbeşte despre o religie a Milei şi a Iubirii sub o formă care este accesibilă sufletelor celor mai simple. Putem s-o citim. Aceste lucruri le-a ascuns autorul Evangheliei lui Luca în această scriere. Noi nu am putut explica azi decât o parte a ceea ce este descris în scena înfăţişării la Templu. [3] Va trebui să pătrundem mai profund în acest mister, ceea ce va proiecta de asemenea pentru noi o lumină asupra primelor ca şi a ultimelor epoci ale vieţii lui Iisus din Nazaret.

CONFERINŢA a IV-a
Centrele de Misterii din Atlantida. Nirmanakaya lui Buddha şi Copilul Iisus al liniei Nathan. Sufletul lui Adam înainte de cădere. Reincarnarea lui Zoroastru în Copilul născut din linia lui Solomon

Bâle, l8 septembrie 1909

Faptele care sunt la originea Evangheliei – şi în particular a celei lui Luca – se vor dovedi a fi din ce în ce mai subtile, în zilele ce urmează. Din această cauză, vă rog să ţineţi seama de faptul că aceste conferinţe formează o suită, conţinutul fiecăreia având continuare în celelalte, şi că nu se poate înţelege una din ele, sau chiar mai multe dintre ele, dacă nu sunt puse în legătură unele cu altele. Această afirmaţie este valabilă mai ales pentru conferinţele de azi şi de mâine şi se aplică şi faptului că

numai mâine va trebui să vă întrebaţi cum se leagă faptele expuse aici cu ceea ce s-a spus deja în mod aluziv referitor la această temă, în alte cicluri de conferinţe.

Noi am terminat ieri spunând că Nirmanakaya lui Buddha s-a revelat lumii noastre în momentul descris în Evanghelia lui Luca ca vestire făcută păstorilor. Am văzut, de asemenea, că acea întinerire a concepţiei budiste despre lume care s-a revărsat în creştinism şi care prin aceasta a fost dăruită lumii s-a realizat datorită faptului că acel corp astral primar care este abandonat de omul în dezvoltare o dată cu maturarea sa sexuală, în cazul nostru cel care fusese legat de Copilul Iisus, a fost preluat de Nirmanakaya lui Buddha, devenind una cu el, în al doisprezecelea an de viaţă a lui Iisus.

Acum trebuie să ne punem următoarea problemă. Când în dezvoltarea normală a unei fiinţe omeneşti oarecare se eliberează învelişul astral, când se „naşte" corpul astral propriu-zis al fiinţei umane, acest înveliş astral primar se dizolvă în ansamblul lumii astrale. Aşa cum există la omul obişnuit din epoca noastră, acest înveliş primar ar fi inutilizabil pentru o entitate atât de înaltă cum era Buddha în Nirmanakaya sa. Acest înveliş astral care, prin unirea sa cu Nirmanakaya lui Buddha, a reînnoit complet budis-mul, avea deci ceva cu totul particular. În alţi termeni, trebuia ca o fiinţă într-adevăr extraordinară să se fi incarnat în Copilul Iisus, pentru ca să poată radia din ea în primii doisprezece ani de viaţă acele forţe care au fost apoi preluate de corpul său astral primar, pentru ca acesta să poată avea apoi acele forţe de întinerire la care ne-am referit ieri. Nu era deci vorba de o entitate omenească obişnuită, ci de o entitate cu totul excepţională, care a crescut în Copilul Iisus până la vârsta de doisprezece ani şi care a devenit atunci capabilă să doteze învelişul astral care îl părăsea cu toate aceste forte de întinerire.

Pentru a înţelege cum s-a putut ca un copil să acţioneze asupra învelişului său astral într-un mod cu totul diferit

faţă de ceea ce se întâmplă în mod normal, ne vom servi de o comparaţie.Dacă urmărim cursul unei existenţe umane care se desfăşoară normal de la naştere până la vârstele de douăzeci, treizeci sau patruzeci de ani, putem sesiza cum diferitele facultăţi care sunt latente în embrion şi în momentul naşterii se manifestă încetul cu încetul. Copilul creşte din punct de vedere fizic, dar el creşte şi pe plan spiritual; forţele sufletului său se dezvoltă în mod treptat*.

* Vezi R. Steiner, ***Educaţia copilului din punctul de vedere al ştiinţei spirituale***, GA 34 (Nota trad.)

Încercaţi acum să vă reprezentaţi cum se petrec aceste lucruri în desfăşurarea normală a unei vieţi umane şi imaginaţi-vă că am vrea să facem un experiment legat de viaţa omului, şi anume că am vrea să dăm unui om abia născut posibilitatea să se dezvolte nu în modul normal mentionat mai sus, aşa cum trebuie să fie cazul în ciclul nostru de dezvoltare. Am alege situatia în care am putea să-i dăm în mod artificial prilejul să-şi însuşească ceea ce un altul învaţă în mod normal între 12 şi 18 ani, cu o anumită prospeţime, putând să acţioneze în continuare asupra lucrurilor cu o anumită forţă creatoare. Să presupunem că vrem să facem din el în mod artificial un om de o extraordinară fecunditate de spirit. În acest caz, nu ar trebui să lăsăm copilul să se dezvolte aşa cum se face în mod obişnuit.

Aici este vorba de un fel de experiment de viaţă ipotetic. Mentionez însă răspicat că acest experiment este ales numai în mod ipotetic şi nu subînţelege că el ar trebui realizat imediat; mă servesc de el pentru a avea un termen de comparaţie, şi nu-1 recomandăm ca pe un ideal în educaţie. Am dori, aşadar, să facem dintr-un copil un spirit excepţional de inventiv, care nu dezvoltă numai o capacitate de gândire, ci care poate continua în mod creator, ajungând să promoveze la maturitate aceste facultăţi la nivelul unei productivităţi înalte. Ar trebui mai întâi să împiedicăm acest copil, din anul al şaselea sau al şaptelea, să înveţe cum învaţă ceilalţi copii, să studieze aceleaşi materii; ar trebui să-l învăţăm cele mai

puţine lucruri posibil din ceea ce învaţă ceilalţi copii. Pe cât posibil ar trebui să-l lăsăm să se joace copilăreşte până la vârsta de 10–11 ani şi să-l punem în contact cu un minimum de materii de şcoală, astfel încât la nouă ani el să nu ştie să adune, iar la opt ani să citească greu. Ar trebui să înceapă abia la opt sau nouă ani să facă tot ceea ce alţi copii încep să facă la 6–7 ani. În acest caz, forţele omului s-au dezvoltat în mod cu totul diferit; sufletul transformă cu totul altfel ceea ce-i este oferit. Un copil de acest fel ar păstra până la al zecelea sau al unsprezecelea an forţele copilăreşti care în mod normal sunt reprimate prin educaţia normală; el ar putea atunci asimila cu mult mai multă ardoare ceea ce i s-ar preda şi le-ar întelege într-un mod cu totul diferit. Prin aceasta, facultăţile sale s-ar transforma şi ar deveni mult mai eficace. Copilul ar trebui să rămână deci copil cât mai mult timp posibil şi un clarvăzător ar remarca atunci că învelişul său astral, care se desprinde la pubertate, conţine forţe juvenile, proaspete, cu totul alte forţe decât în mod obişnuit. Acest înveliş astral ar putea atunci servi unei entităţi cum este, în cazul nostru, Nirmanakaya lui Buddha.

Un experiment de acest gen nu ar conduce numai la prelungirea perioadei juvenile, ci şi la faptul că anumite forţe tinere ar pătrunde în învelişul astral, putând servi din nou în Univers, astfel încât o entitate care coboară din lumile spirituale să se poată hrăni cu ele, întinerind.

Dar acest experiment oamenii de azi nu ar trebui să-1 facă. Acesta nu este un ideal de educaţie. Anumite lucruri oamenii trebuie să le lase şi în prezent în grija zeilor. Zeii le pot realiza, oamenii încă nu le pot face corect. Şi dacă, de exemplu, auzim spunându-se despre cineva care este destinat să exercite o acţiune fecundă într-un anumit domeniu că foarte mult timp el a părut puţin înzestrat şi chiar era considerat a fi prost, că nu s-a dezvoltat într-adevăr decât mai târziu, aceasta este pentru că zeii au făcut un experiment de acest fel; ei au prelungit copilăria persoanei în chestiune şi nu l-au făcut capabil să înveţe

decât la o vârstă mai avansată ceea ce se învaţă în mod obişnuit mai devreme. Aceasta se vede adesea la copiii care par treji şi inteleg uşor ceea ce le povesteşti, dar care nu vor să înveţe nimic din momentul când intră la şcoală. Zeii fac cu ei experimentul de care tocmai am vorbit.

Or, a trebuit ca ceva asemănător - dar într-o măsură infinit mai mare - să se întâmple şi cu Copilul care a crescut sub numele de Iisus şi care a oferit Nirmanakayei lui Buddha învelişul său astral atât de extraordinar de fertil. Noi abordăm aici un fapt misterios pe care fiecare este liber să-l creadă sau nu, dar pe care este posibil să-l expunem azi antroposofilor pregătiţi şi care poate fi verificat. Examinaţi toate faptele pe care le găsiţi descrise în Evanghelie sau în istoria exterioară şi veţi vedea că totul este confirmat de evenimentele planului fizic, dacă le abordaţi într-un mod just şi fără să vreţi să le judecaţi în mod prematur. Ceea ce spune ocultismul, ceea ce descrie el despre faptele lumii superioare, el le dă omenirii ca un zălog şi, dacă l-a scos din surse adevărate, el vă poate spune următoarele: Dumneavoastră puteţi verifica aceste lucruri în modul cel mai riguros, şi, dacă le veţi verifica în mod corect, veţi găsi întotdeauna confirmarea lor prin documente scrise sau prin anumite fapte naturale pe care le puteţi găsi în lumea fizică. Trebuia deci ca acei părinţi de care este vorba în Evanghelia lui Luca să nască un copil cu totul deosebit, un copil care să fie înzestrat cu forţă juvenilă, cu forţe ale copilăriei cu totul deosebite pe care să le poată păstra proaspete şi sănătoase în toate privinţele.

În condiţii normale, nu s-ar fi putut găsi un copil şi nici un cuplu de părinţi la care să fie prezente acele forţe ale copilăriei şi ale adolescenţei într-o asemenea prospeţime cum era necesar atunci. În toată omenirea acelei epoci nicăieri nu s-ar fi putut găsi, în condiţii normale, individualitatea şi părinţii care erau indispensabili pentru o asemenea incarnare, dacă nu ar fi fost posibil un fapt cu totul excepţional. Ceea ce a fost posibil în acest caz,

noi putem înţelege numai dacă ne reamintim anumite învăţături ale ştiinţei spirituale.

Noi ştim că omenirea actuală care a parcurs mai multe epoci îşi are obârşia într-o omenire primitivă pe care o numim omenirea vechii perioade atlanteene; şi aceasta provenea dintr-o altă omenire, care este pentru noi cea a perioadei lemuriene. Ştiinţa spirituală ne poate da informaţii asupra mersului evoluţiei omeneşti cu totul altele decât cele ale ştiinţei oficiale, care nu se poate sprijini decât pe faptele percepute prin simţuri. Ştiinţa spirituală ne învaţă deci că omenirea a trecut prin mai multe stadii de dezvoltare: cultura greco-latină, precedată de sistemele culturale: egipteano-caldean, protoiranian şi protoindian. Ne întoarcem astfel în urmă la acea catastrofă imensă care s-a desfăşurat pe Pământul nostru când el şi-a schimbat cu totul aspectul. Altădată exista un mare continent acolo unde azi se întinde Oceanul Atlantic; acesta era vechea Atlantidă, iar regiunile locuite azi de popoarele europene, asiatice şi africane erau atunci în mare parte acoperite de mare. Acea mare catastrofă care s-a produs în elementul lichid al pământului i-a schimbat faţa. Mai înainte, cea mai mare parte a fiinţelor omeneşti locuiau atunci în Atlantida; aici s-a dezvoltat omenirea. Pe atunci, oarnenii erau altfel constituiti decât cei din zilele noastre, aşa cum am explicat în repetate rânduri. Apoi, la apropierea marii catastrofe, marii conducători de popoare şi preoţii clarvăzători care au văzut-o înainte au condus populaţiile spre răsărit şi de asemenea pariţal spre apus. Cei care au fost dirijati spre Occident au devenit strămoşii popoarelor din America. Deci la vechii atlanţi trebuie să căutăm strămoşii omenirii noastre actuale. Aceşti locuitori ai Atlantidei erau la rândul lor descendenţi ai unei omeniri încă mai vechi şi foarte diferită de ei care trăise într-un continent situat între Asia, Africa şi Australia actuală: vechea Lemurie. Găsiţi o descriere detaliată despre aceasta în ***Ştiinţa spirituală*** sau ***Ştiinţa ocultă*** *. Acum, voi selecta numai aspectele necesare expunerii de azi.

* GA 13, aparuta in l. romana sub titlul ***Ştiinţa spirituală,*** la editura Arhetip***,*** şi sub titlul ***Ştiinţa ocultă,*** la editurile Princeps şi Univers Enciclopedic. (Nota trad.)

Când, cu ajutorul Cronicii Akasha, privim înapoi până la epocile cele mai îndepărtate, găsim acolo minunata confirmare a tot ceea ce conţine Biblia şi în general ce coniţn documentele religioase, şi numai atunci începem să le înţelegem în adevăratul lor sens. Ştiinţa olicială se întreabă, de exemplu, dacă ceea ce citim în Biblie despre cuplul unic Adam şi Eva, din care ar fi coborît întregul neam omenesc, este adevărat. Aceasta este o problemă care a preocupat mult mai ales din punct de vedere al ştiinţelor naturale pe savanţii mijlocului secolului al nouăsprezecelea.

Or, noi ştim, prin Cronica Akasha, că Pământul are în urma sa un trecut lung şi că o altă perioadă a precedat vârsta lemuriană. Noi şfim că Pământul este reincarnarea altor stări planetare: vechea Lună, vechiul Soare şi vechiul Saturn. Mai ştim, că Acest Pământ, aşa cum s-a dezvoltat el în mod progresiv, este chemat să adauge un al patrulea element, Eul celor trei corpuri pe care omul şi le-a format în timpul primelor incarnări ale Pământului - pe Saturn corpul fizic, pe Soare corpul eteric, pe vechea Lună corpul astral. Tot ceea ce a precedat vârsta lemuriană nu a fost decât o pregătire a acestei misiuni terestre. În perioada lemuriană, fiinţa omenească s-a organizat în aşa fel încât să devină aptă pentru a dezvolta o a patra componentă, Eul. Atunci a început a se forma un prim germene, pentru a putea dezvolta un Eu în cele trei corpuri pe care le dobândise progresiv. Se poate deci spune că prin transformările care au avut loc pe Pământ s-a acţionat asupra fiinţei umane, astfel încât ea a putut deveni purtătoarea unui Eu. Înaintea vârstei lemuriene, Pământul era deja populat, dar oamenii care îl locuiau aveau o cu totul altă formă. Aceşti oameni nu erau încă purtătorii unui Eu; ei nu dezvoltaseră decât ceea ce ei aduseseră de pe Saturn, de pe Soare şi de pe Lună: un corp fizic, un corp eteric şi un corp astral; şi noi ştim care au fost în Univers evenimentele cosmice care au adus

fiinta omenească la acest nivel al dezvoltării sale.

Noi ştim că la început Pământul era unit cu Soarele şi cu Luna, că mai întâi s-a retras Soarele, părăsind corpul planetar care era compus din Pământul şi din Luna actuale. Mai ştim însă şi că dacă Pământul ar fi rămas unit cu Luna toţi oamenii care existau atunci ar fi parcurs acea perioadă într-o stare durificată, mumificată, lignificată. Pentru a se împiedica aceasta, a trebuit ca toate substanţele şi entitătile de natură lunară să fie mai întâi scoase din Pământ. Oamenii au fost astfel salvaţi de la pietrificare şi lor le-a devenit posibil să ia forma actuală, iar după separarea Lunii li s-a dat posibilitatea să devină purtători de Eu. Dar toate acestea nu s-au făcut brusc. Putem spune că, mai întâi, Soarele s-a desprins în mod lent de Pământ. A existat deci un timp în care Luna, fiind încă unită cu Pământul, orice dezvoltare în continuare a omenirii era imposibilă. Materia fizică devenea din ce în ce mai densă, aşa că fiinţa omenească se îndrepta în fapt spre pietrificare. Sufletele omeneşti, deşi la un nivel inferior de evoluţie, urmau deja aceeaşi cale ca cele de azi, trecând prin incarnări succesive, părăsind după aceea corpul lor exterior, pentru a trăi în lumea spirituală şi a reveni din nou într-o incarnare pământească.

Dar înainte ca Luna să fi părăsit Pământul s-a întâmplat ceva cu totul special, o stare dificilă pentru continuarea dezvoltării Pământului, din cauza cărui fapt se poate spune că evoluţia viitoare a acestuia a devenit mai dificilă. S-a întâmplat că anumite suflete care îşi părăsiseră corpul şi care intraseră în lumea spirituală şi voiau acum să se reincarneze au găsit o substantă omenească prea dură, prea solidificată, astfel încât ele nu se mai puteau reincarna. A venit un timp când, deşi dornice să se incarneze, sufletele nu o puteau face, fiindcă corpurile pământeşti nu se mai pretau la aceasta. Numai sufletele cele mai puternice îşi mai puteau subordona această substanţă durificată pentru a se putea incarna pe Pământ. Cele mai puţin puternice, neputând

coborî, au trebuit să reurce în lumea spirituală. Asemenea timpuri au existat înaintea separării Lunii.

Însă sufletele destul de puternice pentru a domina materia şi pentru a popula Pământul au devenit din ce în ce mai rare. A fost deci un timp, înaintea vârstei lemuriene, când imense regiuni ale Pământului au devenit pustii, când oamenii au devenit din ce în ce mai puţin numeroşi aici jos pe Pământ fiindcă sufletele care voiau să coboare nu găseau corpuri corespunzătoare. Ce s-a întâmplat atunci cu aceste suflete care nu-şi puteau găsi corpuri adecvate?

Ele au fost expulzate pe alte planete care se formaseră între timp în Cosmos din substanţa universală. Anumite suflete au fost trimise pe Saturn, altele pe Jupiter, Marte sau Venus, astfel încât a fost ca o mare iarnă pământească, în timpul căreia numai sufletele foarte rezistente au putut veni pe Pământ. Cele mai slabe au trebuit să fie găzduite de alte planete, care fac parte din sistemul nostru solar.

Timpul vârstei lemuriene a fost într-adevăr un timp de care se poate spune – cel puţin aproximativ – că nu exista atunci decât un singur cuplu omenesc pe Pământ, un cuplu originar care păstrase destulă forţă pentru a învinge această substanţă omenească recalcitrantă, pentru a se incarna pe Pământ şi a se menţine aici pe tot parcursul întregii existenţe a Pământului. Aceasta este, de asemenea, epoca când Luna s-a separat de Pământ, separaţie care a permis ca substania omenească să devină mai maleabilă, devenind din nou aptă să primească suflete mai slabe; descendenţii acestui prim cuplu au putut trăi din nou, astfel, într-o substanţă mai plastică decât fiinţele omeneşti care trăiseră înainte de desprinderea Lunii. Atunci, încetul cu încetul, toate sufletele care se refugiaseră pe Marte, Jupiter, Venus etc. au revenit pe Pământ şi, o dată cu înmulţirea oamenilor prin intermediul acelei perechi umane unice sufletele au revenit din Cosmos pe Pământ, devenind descendenţii

primei perechi. Astfel, s-a repopulat Pământul. În ultimele timpuri ale vârstei lemuriene, până foarte târziu în epoca atlanteeană, sufletele care aşteptaseră pe alte planete să se reincarneze pe Pământ au coborât aici într-un număr din ce în ce mai mare. Ele au intrat din nou în corpuri omeneşti. Astfel Pământul s-a repopulat şi s-a născut acea populatie atlanteană de care v-am spus că a fost dirijată de Iniţiaţi prin ceea ce am numit oracolele atlanteene. Eu am caracterizat aceste oracole atlanteene după cum urmează.

În vechea Atlantidă existau mari centre de conducere. Aceste centre erau astfel organizate încât puteau fi numite oracole ale lui Marte, ale lui Jupiter, ale lui Saturn etc. Astfel de oracole diferite existau pentru că oamenii erau ei înşişi diferiţi unii de alţii. Trebuia ca sufletele care trăiseră pe Marte să fie conduse şi instruite în oracolele lui Marte, iar cele care aşteptaseră pe Jupiter în oracolele lui Jupiter etc. În timpul epocii atlanteene numai câteva suflete alese puteau fi instruite în marele oracol solar; acestea erau cele care coborau direct din primul cuplu, din cuplul viguros care se menţinuse de-a lungul crizei Pământului şi care este denumit în Biblie cu numele de Adam şi Eva. Astfel noi regăsim în Biblie ceva care este în concordanţă cu faptele Cronicii Akasha, şi aici se confirmă ceea ce ne spune Biblia şi pare atât de necrezut.

În fruntea celui mai mare dintre oracole, a celui care îşi exercita autoritatea sa asupra tuturor celorlalte şi care se numea oracolul Soarelui, se afla cel mai mare dintre iniţiaţii atlanteeni, marele iniţiat al Soarelui, care era totodată şi „Manu"-ul, ghidul populaţiei atlanteene. El este cel care, la apropierea catastrofei atlanteene, a trebuit să-şi impună sarcina de a conduce spre Orient oamenii pe care-i credea demni să întemeieze centrul, punctul de plecare al civilizaţiei postatlanteene. Printre toţi cei pe care i-a adunat în jurul lui se aflau mai ales cei care coborau în mod direct din sufletele iniţiale care supravieţuiseră iarna pământească, cei care erau într-un

anumit fel moştenitorii direcţi ai primului cuplu, ai lui Adam şi Eva. Aceştia au fost în mod special ocrotiţi în anturajul marelui Iniţiat solar. Toată educaţia lor a fost orientată în aşa fel încât omenirea să poată primi mereu în momentele corespunzătoare din centrul de cultură condus de marele Iniţiat, marele Manu, impulsurile corespunzătoare.

Să presupunem că la un moment oarecare al evoluţiei omeneşti ar fi devenit necesară întinerirea culturii, fecundarea tradiţiei printr-un nou impuls, dăruirea către omenire a unui nou element civilizator. Acestui scop trebuia să i se dea o atenţie nemijlocită în centrul unde se afla iniţiatul oracolului Soarelui, şi acest lucru se realiza în mai multe feluri.

În timpul primei epoci de dezvoltare culturală post-atlanteană, anumiţi oameni pregătiţi pentru aceasta erau trimişi cam peste tot pentru a aduce diferitelor popoare, după nevoile lor, rezultatul educaţiei foarte îngrijite pe care ei o primiseră. În acest centru de oracol, ascuns într-o anumită regiune a Asiei, s-a vegheat mereu la faptul ca diferitele culturi să fie influentate în mod corespunzător.

Mai târziu însă, cinci sau şase secole după apariţia marelui Buddha, a venit un timp foarte special, când renovarea budismului devenise o necesitate. Ceea ce fusese predicat de Buddha ca o concepţie matură despre lume, o concepţie aflată la o altitudine maximă, trebuia să fie întinerită, în scopul de a putea fi prezentată omenirii cu o vigoare reînnoită. Trebuia ca oamenii să primească nişte forţe cu totul speciale de regenerare, care nu le puteau veni de la nici o mare personalitate care îşi exercita acţiunea în lumea exterioară.

Căci oricine acţionează pentru lume îşi uzează forţele, şi a-ţi uza forţele înseamnă a îmbătrâni. Noi ne-am putea întoarce în trecut şi am vedea ridicându-se cultură după cultură: mai întâi cea protoindiană, apoi cea

protoiraniană, apoi cea egipto-caldeană etc. Am vedea că ele au fost toate conduse de mari conducători şi că aceşti ghizi au consacrat progresului omenirii cele mai bune forte ale lor. Marii sfinţi Rişii, Zoroastru, întemeietorul civilizatiei persane, Hermes, Moise, întemeietorii civilizaţiei caldeene, toţi au dat ceea ce aveau ei mai bun. Într-un anumit sens, ei au fost cu toţii, prin activitatea lor, cei mai buni şi cei mai drepţi dintre ghizii timpului lor. Să luăm, de exemplu, una din acele mari personalităţi ale vechii Indii; ea s-a reincarnat mereu, a reapărut în cutare sau cutare reincarnare în epoca culturală iraniană, în epoca culturală egipto-caldeană şi, prin reapariţia ei repetată, sufletul său a îmbătrânit, a devenit tot mai matur; el s-a ridicat la forţe tot mai mature, dar a pierdut forţele proaspete ale tinereţii. Un suflet care s-a perfecţionat timp de numeroase incarnări poate realiza lucruri mari, dar el a devenit un suflet bătrân. Poţi învăţa pe alţii lucruri mari, poţi aduce mari servicii omenirii, dar aceasta este întotdeauna în dauna prospeţimii şi forţelor tinereţii, atunci când ai parcurs un urcuş atât de important.

Să discutăm despre unul din cei mai mari instructori care au actionat în evoluţia omenirii: Zoroastru. El a fost cel care a putut aduce epocii sale, din profunzimi atât de mari ale lumii spirituale, sublimul mesaj al spiritului solar; el a fost cel care şi-a putut ridica fiinţa omenească până la marele spirit, care mai târziu s-a mani-festat în Hristos. El spunea: „Ahura Mazdao este în Soare, el se va apropia de Pământ" şi el vorbea despre aceasta în cuvinte mari, importante. Numai cea mai profundă cunoaştere spirituală şi înalta clarvedere a lui Zoroastru îi permiteau să contemple entitatea de care sfinţii Rişii încă mai spuneau că Vişva Karman se află dincolo de sfera solară, acea entitate pe care Zoroastru o numea Ahura Mazdao şi a cărui importanţă pentru toată evoluţia omenirii el o anunţa. Corpul lui Zoroastru era locuit de un spirit de o prodigioasă maturitate încă din vremea când a întemeiat cultura protoiraniană.

Ne putem imagina că, în incarnările sale următoare, această mare individualitate s-a ridicat din ce în ce mai sus, devenind din ce în ce mai matură, din ce în ce mai trează, din ce în ce mai bătrână şi din ce în ce mai aptă să facă cele mai mari sacrificii pentru omenire. Cei dintre dumneavoastră care au urmărit şi alte conferinţe ale mele ştiu că Zoroastru a lepădat corpul său astral care a retrăit în Hermes, ghidul culturii egiptene, şi că el a predat corpul său eteric lui Moise, conducătorul vechiului popor ebraic. Toate acestea se pot face numai când ai un suflet extrem de evoluat. Atunci poţi deveni o individualitate atât de dezvoltată ca cea a lui Zoarastru care, şase secole înaintea erei noastre şi în timp ce Buddha propovăduia în Indii, a apărut şi a propovăduit în Caldeea în persoana lui Nazarathos sau Zarathos, acest mare instructor care a fost şi maestrul lui Pitagora* . Iată ce a putut deveni marele suflet care fusese ghidul, fondatorul civilizaţiei persane. El existase până în acest moment, devenind din ce în ce mai matur. Dar, ceea ce era acum necesar, regenerarea budismului, acest suflet nu o putea realiza. Lui îi era imposibil să furnizeze forţele juvenile, de reînnoire, care trebuiau să aibă ca semn distinctiv acela de a fi fost dezvoltate la un copil până la pubertate, pentru a fi cedate după aceea Nirmanakayei lui Buddha. Acestea, entitatea lui Zoroastru niciodată nu le-ar fi putut înfăptui, tocmai datorită faptului că din incarnare în incarnare ea se ridicase atât de sus. Din această cauză nu i-ar fi fost posibil să se dezvolte într-un copil de la începutul erei noastre, într-un mod care să facă posibil ceea ce devenise necesar.

* Vezi R. Steiner, ***Orientul în lumina Occidentului**,* GA 113, (Nota trad.)

Aşadar, dacă se trec în revistă toate individualităţile care s-au desfăşurat la acea epocă, nu se găseşte nici un om care să se fi putut naşte acum şi care să fi avut forţa să se dezvolte în aşa fel încât la vârsta de doisprezece ani să fi fost capabil să cedeze forţele juvenile, împrospătătoare, care să dea o nouă tinereţe budismului. Ne-am îndreptat privirea asupra marii, unicei personalităţi a lui Zoroastru, pentru a semnala ceva extraordinar, putând să ne

spunem că însăşi individualitatea lui Zoroastru era inadecvată pentru însufleţirea corpului lui Iisus până la momentul când acesta ar fi îndepărtat învelişul său astral, în vederea unirii acesteia cu Nirmanakaya lui Buddha.

De unde provenea deci marea şi întăritoarea forţă a corpului lui Iisus? Ea provenea de la marea Lojă-mamă a omenirii pe care o conduce Iniţiatul solar, Manu. Copilului născut din părinţii pe care Evanghelia lui Luca îi numeşte Iosif şi Maria i-a fost încredinţată o mare forţă a personalităţii care fusese mai întâi ocrotită, cultivată în marea Lojă-mamă, în marele Oracol solar. În acest copil a intrat cea mai bună şi mai puternică individualitate - dar ce individualitate?

Pentru a şti care este individualitatea care a pătruns astfel în Copilul Iisus, trebuie să ne întoarcem foarte departe în urmă, înaintea epocii în care a exercitat Lucifer influenia sa asupra omenirii, înainte ca această influenţă să se fi răspândit în corpul astral al omului. Or, această influenţă s-a exercitat asupra omenirii chiar în epoca când cuplul originar principal popula Pământul. Acest prim cuplu omenesc a fost destul de puternic pentru a învinge, ca să spunem aşa, substanţa pământească, astfel încât să se poată incarna, dar el nu era destul de puternic pentru a rezista influenţei luciferice. Aceasta s-a exercitat deci, şi efectele sale s-au extins în egală măsură la corpul astral al acestui prim cuplu, ceea ce a avut drept consecinţă împiedicarea parţială a forţelor care erau în Adam şi Eva de a se transmite pe calea sângelui la descendenţii lor, prin sângele acestora. A trebuit deci lăsat corpul fizic să se reproducă în diferitele neamuri, dar o parte a corpului eteric a fost conservat în centrul de unde se dăduse o anumită directie omenirii. Aceasta se exprima prin cuvintele: „Oamenii au mâncat din arborele cunoaşterii binelui şi răului", cu alte cuvinte, ceea ce a venit din influenta luciferică. Dar s-a spus, de asemenea: „Acum trebuie să le luăm însă şi posibilitatea de a gusta şi din

arborele vieţii", ceea ce înseamnă că o anumită cantitate de forţe ale corpului eteric a fost reţinută şi nu a fost transmisă descendenţilor. Existau deci la Adam anumite forţe care i-au fost luate după „căderea în păcat". Acea parte a lui Adam care rămăsese inocentă a fost conservată, protejată în marea Lojă-mamă a omenirii. Acesta era ca să zicem aşa sufletul lui Adam, astfel cum era el înainte de a fi fost întinat de păcat, care nu a fost antrenat în ceea ce-l va conduce la „căderea în păcat". Aceste forţe originare ale lui Adam au fost deci conservate. Ele dăinuiau şi au fost dirijate ca un fel de „Eu provizoriu" spre locul unde s-a născut copilul lui Iosif şi al Mariei; în primii săi ani, acest Copil Iisus poseda deci forţa primului strămoş al omenirii pământene.

Acest suflet fusese păstrat foarte tânăr. El nu fusese condus prin diferite incarnări, ci fusese păstrat pe o treaptă foarte primitivă de evoluţie - ca atunci când am reţine copilul în mod artificial în cadrul experimentului nostru ipotetic educativ. Cine trăia deci în copilaşul născut din Iosif şi din Maria? Cel dintâi strămoş al omenirii, „vechiul Adam", ca un „nou Adam". Aceasta o ştia deja Sfântul Pavel (1 Cor. 15, 45); este ceea ce se ascunde în spatele cuvintelor sale. Aceasta o ştia şi Luca, autorul Evangheliei lui Luca, care a fost elev al Sfântului Pavel. Datorită unui asemenea fapt Luca vorbeşte despre toate acestea într-un mod cu totul special. El ştia că era necesară o condiţie foarte specială pentru ca această substanţă spirituală să poată fi coborâtă în omenire; el ştia că este necesară o înrudire care să urce până la Adam. Din acest motiv, el a dat o genealogie a lui Iosif care urcă până la Adam, o genealogie care iese în mod direct din lumea spirituală. De aici, în modul de exprimare a lui Luca, el îşi are originea în Dumnezeu, el este „Fiu al lui Dumnezeu". În textul lui Luca, arborele genealogic urcă până la Dumnezeu (Luca, 3, 23-38).

Un mister foarte profund se ascunde tocmai în ceea ce numim capitolul genealogiei din Evanghelia lui Luca: trebuia ca acelaşi sânge să curgă de-a lungul generaţiilor

şi să fie păstrat fără întrerupere până la ultimul descendent, pentru ca, timpurile fiind împlinite, să poată fi dirijat în jos spiritul, spre aceşti descendenţi. Astfel s-a unit cu corpul născut din Iosif şi Maria acest spirit infinit de tânăr, acest spirit neatins de destinele Pământului, acest suflet tânăr ale cărui forţe, dacă am vrea să le găsim, ar trebui să le căutăm în vechea Lemurie. Acest spirit era singurul destul de puternic pentru a iradia în totalitate învelişul astral al lui Iisus şi capabil, în momentul când acesta a fost lepădat, să lase acolo forţele de care el avea nevoie pentru a se uni în mod fertil cu Nirmanakaya lui Buddha.

Putem să ne întrebăm: Ce ne descrie în fond Evanghelia lui Luca când începe a vorbi de Iisus din Nazaret? Ea ne descrie mai întâi un om care prin înrudirea de sânge îşi derivă corpul său fizic până sus, la Adam, până la timpurile când, în cadrul pustiirii Pământului, omenirea a fost salvată de un cuplu primordial. Apoi, plasându-se în mod net în punctul de vedere al reincarnării, ea ne descrie un suflet care a aşteptat mai mult timp ca oricare altul înainte de a se incarna. Acest suflet al lui Adam de dinainte de cădere îl regăsim în Copilul Iisus. Oricât de fantastic poate apărea aceasta oamenilor de azi, ne este permis să afirmăm că acea individualitate care a fost dirijată de marea Lojă-mamă a omenirii spre Copilul Iisus nu cobora numai din neamurile, fizic vorbind, cele mai vechi ale omenirii cât priveşte fizicul, dar ea era chiar reincarnarea primului membru al omenirii.

Acum, ştim cine era cel care a fost prezentat în Templu şi arătat lui Simon, cine era cel care după Luca era „Fiul lui Dumnezeu". Nu despre omul contemporan vorbeşte Luca, ci el mărturiseşte că acest om este reincarnarea celui care a fost mai înainte, care a fost în calitate de cel mai vechi părinte originar, înrudit prin sânge, al tuturor neamurilor omeneşti.

Dacă rezumăm toate cele spuse, trebuie să precizăm urmă-toarele: în secolul al cincilea, al şaselea înaintea

erei noastre, în India a trăit marele Bodhisattva, care avea ca misiune să aducă omenirii acele adevăruri care trebuiau încetul cu încetul să ia naştere în sânul acestei omeniri. El a dat în acest sens impulsul necesar. Prin aceasta, a devenit atunci Buddha. Din această cauză, nu se va mai reincarna într-un corp pământesc care să corespundă întru totul individualităţii sale. Dar el a apărut într-o Nirmanakaya, în ceea ce se cheamă „corpul transformărilor", dar numai până la lumile eterică şi astrală. Păstorii, deveniţi pentru un moment clarvăzători – fiindcă trebuia ca ei să vadă ceea ce le era anunţat –, l-au contemplat sub forma unei legiuni de îngeri. El s-a aplecat asupra Copilului Iisus, născut din Maria şi Iosif, şi există un scop pentru care s-a aplecat tocmai asupra acestui copil.

Învăţământul pe care marele Buddha l-a putut da omenirii a trebuit în mod necesar să aibă o formă matură; el este dificil de înţeles, el se află la o mare înălţime spirituală. Pentru ca toţi să poată profita de el, trebuia ca în ceea ce cucerise Buddha însuşi să se infiltreze un element de tinereţe şi de prospeţime. Acest element, Buddha trebuia să-1 absoarbă dinspre Pământ, în timp ce el se înclina spre un copil ale cărui forţe tinere le va putea prelua, forţe care erau conţinute în învelişul astral care se va desprinde la pubertate. Acest copil avea ca suflet sufletul-mamă al omenirii, a cărui tinereţe fusese conservată de-a lungul epocilor; şi el a trăit în aşa fel încât a trecut forţele sale tinere în corpul său astral, care s-a desprins după aceea, s-a ridicat şi s-a unit cu Nirmanakaya lui Buddha.

Aceste fapte nu sunt totuşi singurele care să ne poată face să înţelegem minunatul mister din Palestina: ele nu constituie decât una din feţe. Înţelegem acum cine s-a născut în Betleem când Iosif si Maria s-au dus acolo venind din Nazaret şi cine a fost vestit păstorilor. Însă aceasta nu este totul. La începutul erei noastre, s-au întâmplat multe evenimente excepţionale şi semnificative pentru ca să se poată înfăptui cel mai mare eveniment al

evoluţiei omeneşti. Pentru a face inteligibil ceea ce a condus puţin câte puţin la acest eveniment capital, mai trebuie să ţinem cont şi de ceea ce urmează. La vechiul popor evreu exista neamul lui David. Toţi cei pe care îi reunim sub acest nume se raportează la acest strămoş comun. Dumneavoastră puteţi vedea în Biblie că David avea doi fii, Solomon şi Nathan (2, Regi 5, 14). Aşadar, două linii de descendenţi se trag din strămoşul comun, David; două linii, cea a lui Solomon şi cea a lui Nathan, coborau deci din David. Prin urmare, lăsând la o parte verigile intermediare, putem spune că la începutul erei noastre existau în Palestina atât descendenţii liniei Solomon, cât şi descendenţii liniei Nathan. Or, un descendent al lui David, aparţinând liniei Nathan, trăia la Nazaret sub numele de Iosif. El avea de soţie pe Maria. Şi trăia, de asemenea, un descendent al lui David aparţinând liniei Solomon, care trăia la Betleem şi se numea de asemenea Iosif. Nu este nimic extraordinar în faptul că doi oameni descendenţi ai casei lui David se numesc amândoi Iosif şi că fiecare din ei este căsătorit cu câte o femeie pe care Biblia o numeşte Maria. Se aflau deci în Palestina, la începutul erei noastre, atât descendenţi ai liniei solomonice, cât şi ai liniei nathanice, amândouă aparţinând neamului lui David. Ca descendent al liniei nathanice a lui David, găsim un bărbat purtând numele de Iosif din Nazaret având ca soţie pe Maria. Dar găsim şi ca descendent al liniei solomonice, la Betleem, un alt bărbat care poartă tot numele de Iosif. Nu este de mirare că trăiesc doi bărbati din neamul lui David care se numesc amândoi Iosif şi că amândoi sunt căsătoriţi cu câte o Maria, cum le numeşte Biblia. Aşadar, la începutul erei noastre, există în Palestina două cupluri parentale; ambele poartă numele Iosif şi Maria. Unul aparţine liniei solomonice, adică „liniei regale"; celălalt, cel din Nazaret, aparţine liniei nathanice, adică „liniei sacerdotale". Părinţii acestei linii a lui Nathan sunt cei care au avut copilul de care v-am vorbit ieri şi astăzi şi care a dat naştere învelişului astral pe care 1-a putut prelua Nirmanakaya lui Buddha. Aceşti părinţi ai liniei nathanice s-au dus de la Nazaret la Betleem în momentul

când copilul lor trebuia să se nască, după cum ne spune Luca, „pentru recensământ" (Luca 2, 4-5). Acestea ni le descrie genealogia aflată în Evanghelia lui Luca.

Celălalt cuplu de. părinţi, care la început nici nu locuia la Nazaret – căci Evanghelia trebuie luată *ad litteram* –, trăia la Betleem, ceea ce ne este descris de Evanghelia lui Matei (Matei 2,1). Evangheliile ne spun întotdeauna adevărul, nu avem nici o nevoie de a căuta în ele nişte subtilităţi, iar oamenii vor ajunge, datorită antroposofiei, să accepte litera Evangheliilor. Din acest cuplu al liniei Solomon s-a născut de asemenea un copil care se numeşte Iisus. Şi în corpul acestui copil sălăşluieşte o individualitate puternică. Dar el avea mai întâi o altă misiune de împlinit – înţelepciunea Universului este profundă –, acest copil nu era chemat să dea forţele sale tinereşti învelişului astral; el era chemat să aducă omenirii ceea ce poate aduce numai un suflet matur. Acest copil a fost dirijat de către toate forţele implicate pentru a putea deveni reincarnarea lui Zoroastru, acea individualitate care în vechiul Iran vorbise de Ahura Mazdao, care putuse ceda corpul său astral lui Hermes şi corpul său eteric lui Moise, şi care a apărut din nou în Caldeea în persoana marelui maestru al lui Pitagora, Zarathos sau Nazarathos. Eul lui Zoroastru s-a reincarnat în copilul despre care Evanghelia lui Matei ne spune că era născut din părinţii numiţi Iosif şi Maria, din linia regală, din linia lui Solomon a casei lui David, şi care, iniţial, locuiau la Betleem.

Găsim deci la Matei o parte a adevărului şi la Luca cealaltă parte. Amândouă povestirile trebuie să fie luate ad litteram, căci adevărul este complex. Noi ştim acum cine este individualitatea care s-a născut din linia sacerdotală a casei lui David. Dar ştim, de asemenea, că din linia regală s-a născut individualitatea care, în calitate de Zoroastru, a acţionat odinioară în Iran, când el a întemeiat magia regală a vechiului regat al Iranului. Astfel, cele două individualităţi au trăit una aproape de alta: tânăra individualitate a lui Adam în copilul liniei

sacerdotale şi individualitatea lui Zoroastru în copilul liniei regale, amândoi aparţinând casei lui David.

Vom vedea mâine de ce şi cum s-a întâmplat aceasta şi în ce mod a fost orientată evoluţia după aceea.

CONFERINŢA a V-a

Confluenţa marilor curente spirituale ale budismului şi zoroastrismului în Iisus din Nazaret.

Copilul Iisus al liniei nathanice şi Copilul Iisus al liniei solomonice

Bâle,19 septembrie 1909

Marile curente spirituale ale umanităţii care străbat lumea au fiecare o misiune specială. Ele nu străbat lumea izolat, ci rămân distincte numai în anumite epoci; după aceea ele se încrucişează şi se fecundează reciproc în multiple feluri. Evenimentul din Palestina reprezintă tocmai una din aceste mari, imense confluenţe de curente spirituale ale omenirii. Noi avem sarcina de a ne aduce acest eveniment cu tot mai multă claritate înaintea sufletelor. Dar concepţiile despre lume nu evoluează cum ne-am putea noi imagina în mod abstract, trecând prin atmosferă şi unindu-se după aceea în acelaşi punct. Concepţiile despre lume trec prin fiinţe, prin individualităţi. Acolo unde apare, pentru prima oară, o concepţie despre lume, ea are ca suport o individualitate. Acolo unde confluează curenţi spirituali şi se fecundează reciproc, ceva cu totul special trebuie să se întâmple şi cu cei care sunt purtătorii lor.

Poate că în conferinţa de ieri unora li s-a părut foarte complicat modul în care cele două mari curente ale lui Buddha şi Zoroastru s-au întâlnit în evenimentul din Palestina. Dacă am vorbi într-un mod abstract fără să plecăm de la evenimente concrete, ne-ar fi suficient să arătăm cum se leagă aceste două curente. Dar, în calitate de antroposofi, avem datoria să arătăm şi care sunt individualităţile care au fost purtătoarele acestor două concepţii despre lume, precum şi ceea ce aveau ele

particular, căci antroposoful trebuie să evite abstracţiunea şi să pătrundă mereu mai mult în concret. Nu trebuie să vă mirati deci că acolo unde trebuia să se întâmple ceva aşa de măreţ, aşa de prodigios, găsim şi o mare complexitate exterioară a faptelor. Fuziunea curentului lui Zoroastru cu cel al lui Buddha nu se putea opera decât în urma unei lungi pregătiri.

Noi vedem cum s-a infiltrat şi a acţionat budismul în personalitatea unui copil născut din cuplul Iosif şi Maria, aparţinând liniei sacerdotale, nathanice, a casei lui David, copil care ne este descris de Evanghelia lui Luca. Pe de altă parte, ne aflăm în prezenia cuplului de părinţi numiţi de asemenea Iosif şi Maria, aparţinând liniei regale a lui Solomon, cu copilul lor, Iisus, care locuia iniţial la Betleem, aşa cum ne este descris în Evanghelia lui Matei. Acest Copil Iisus al liniei solomonice a fost purtătorul individualităţii care, altădată, fondase prima civilizaţie persană, a lui Zoroastru. Astfel, la începutul erei noastre, au trăit una lângă alta două individualităţi care reprezentau ambele curente, pe de o parte pe cel al lui Buddha, astfel cum îl descrie Evanghelia lui Luca, şi, pe de altă parte, cel al lui Zoroastru, astfel cum îl descrie Evanghelia lui Matei. Datele de naştere ale celor doi copii nu coincid.

Astăzi vă voi vorbi despre ceva care, bineînţeles, nu se află în Evanghelii, dar dumneavoastră veţi înţelege cu atât mai bine chiar Evangheliile atunci când veţi cunoaşte anumite fapte revelate de Cronica Akasha şi despre care Evangheliile nu ne relatează decât efectele, consecinţele, neputându-le dezvălui pe ele însele. Să nu uităm că următoarele cuvinte care se află la sfârşitul Evangheliei lui Ioan se aplică tuturor Evangheliilor: „Toate cărţile din lume nu ar fi suficiente pentru a descrie evenimentele care ar fi de descris" *. Revelaţiile care au fost date omenirii prin creştinism nu sunt dintre cele închise într-o carte şi răspândite sub această formă definitivă în lume. Căci sunt foarte adevărate aceste cuvinte: „Eu sunt cu voi toate zilele, până la sfârşitul

lumii" (Matei 28, 20). Nu ca un mort este aici Hristos, ci ca un viu, iar ceea ce are să ne dea poate fi mereu aflat de la El de către cei ai căror ochi spirituali sunt deschişi. Creştinismul este un curent spiritual viu şi revelaţiile sale se vor continua atâta timp cât oamenii vor fi capabili să le primească: Eu voi menţiona deci astăzi anumite fapte ale căror consecinţe sunt descrise în Evanghelii, dar care ele însele nu se află acolo. Dumneavoastră le puteţi însă confrunta cu evenimentele exterioare şi le veţi găsi confirmate acolo.

* Acest citat din *Evanghelia lui Ioan*, cap. 20, verset 25, este tradus astfel: „Dar sunt şi alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus şi care, dacă ar fi scrise cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărţile ce s-ar fi scris. Amin".

Cei doi copii Iisus s-au născut, aşadar, la câteva luni diferenţă. Dar atât Copilul Iisus din Evanghelia lui Luca cât şi Ioan Botezătorul s-au născut destul de târziu pentru ca uciderea pruncilor să nu-i fi putut atinge. Aţi reflectat vreodată la faptul că cei care citesc ceea ce ni se spune despre masacrarea copiilor din Betleem ar fi trebuit să se întrebe: Cum se face că Ioan Botezătorul a putut supravieţui? Dar faptele sunt astfel încât le puteţi găsi confirmarea împotriva oricăror obiecţii.

Gândiţi-vă că Copilul Iisus al Evangheliei lui Matei a fost luat de părinţii săi în Egipt şi că Ioan Botezătorul s-a născut cu puţin timp înainte sau cam în acelaşi timp. Or, după părerea curentă, Ioan Botezătorul a rămas în Palestina şi el ar fi trebuit să piară în masacrul ordonat de Irod. Dumneavoastră vedeţi că trebuie reflectat la toate acestea, căci, dacă într-adevăr toţi copiii până la doi ani fuseseră omorâţi, Ioan ar fi trebuit să fie de asemenea omorât. Dar totul se clarifică dacă ne referim la ceea ce spune Cronica Akasha, cu alte cuvinte că evenimentele povestite de Evanghelia lui Matei şi cele la care se referă la Evanghelia lui Luca nu au avut loc în acelaşi timp, deci naşterea lui Iisus aparţinând liniei Nathan nu coincide cu momentul măcelului pruncilor din Betleem. Acelasi lucru este valabil si în cazul lui Ioan Botezătorul.

Deşi intervalul nu este decât de câteva luni între cele

două serii de evenimente, acesta este suficient pentru a face lucrul posibil.

Alte fapte vă vor permite să înţelegeţi mai bine şi pe Iisus al Evangheliei lui Matei. În acest copil s-a incarnat individualitatea pe care noi o cunoaştem ca fiind Zoroastru, despre care ştim că în cadrul culturii protoiraniene a dat poporului său persan învăţătura despre existenţa lui Ahura Mazdao, a marii fiinţe solare. Pe aceasta trebuie să ne-o reprezentăm ca fiind partea spirituală-sufletească a ceea ce soarele fizic reprezintă aspectul fizic, exterior. De aceea, Zoroastru putea spune: „Nu priviţi numai razele soarelui fizic, ci contemplaţi marea fiinţă care ne trimite acţiunea sa binefăcătoare pe plan spiritual, aşa cum soarele fizic ne trimite acţiunile sale benefice prin lumina şi căldura sa". Ahura Mazdao, care mai târziu se va numi Hristos, a fost anunţat de Zoroastru poporului Persiei. El încă nu îl anunţa ca pe o fiinţă care ar fi trăit pe Pământ; el nu putea decât să arate spre Soare şi să spună: „El este acolo sus. El se apropie încetul cu încetul de Pământ şi va locui, cândva, aici jos într-un corp fizic". Aici ni se lămureşte şi imensa diferentă care separă zoroastrismul de budism. Între acestea două există o diferentă care era considerabilă atâta timp cât ele au fost separate; această diferenţă s-a şters în momentul când ele s-au contopit şi au fost întinerite de evenimentele din Palestina.

Să aruncăm din nou o privire asupra a ceea ce dăduse Buddha omenirii. Am caracterizat mai sus învăţătura sa asupra Cărării octuple ca fiind ceea ce trebuie să dobândească sufletul uman dacă vrea să scape de consecinţele funeste ale karmei. Ceea ce a dat Buddha lumii este ceea ce, cu timpul, oamenii trebuie să dezvolte prin propria lor reflecţie şi prin forţa lor morală în Milă şi în Iubire. V-am spus, de asemenea, că momentul în care fiinia numită Bodhisattva a apărut în Buddha a fost un moment unic. Dacă aceasta nu s-ar fi întâmplat, dacă Bodhisattva nu s-ar fi incarnat complet în corpul lui Gautama Buddha, niciodată ceea ce noi numim legea,

„Dharma", nu ar fi putut trece în sufletele tuturor oamenilor, ceea ce noi numim legitatea, „Dharma", pe care omul o poate dezvolta prin sine însuşi când el îşi eliberează astralitatea pentru a se îndepărta efectele funeste ale karmei. La aceasta se face aluzie într-un mod grandios în frumoasa legendă atunci când se spune că Buddha ajunge să „învârtă roata legii", ceea ce înseamnă că, în adevăr, de la iluminarea lui Bodhisattva în Buddha a pornit asupra întregii omeniri un val mare, având drept consecinţă faptul că oamenii au putut dezvolta ulterior „Dharma" prin propriul lor suflet şi să se ridice încetul cu încetul până pe culmile Cărării octuple. În învăţătura dezvoltată de Buddha, se află originea simţului moral care a fost pus în fiinţa omenească terestră.

Aceasta a fost sarcina acestui Bodhisattva. Putem sesiza modul cum sunt repartizate diferitele sarcini marilor individualităţi atunci când găsim în budism, de la început, în mod grandios şi plin de forţă, tot ceea ce omul poate vieţui ca fiind marele său ideal.

Idealul sufletului omenese, ceea ce este fiinţa umană, ceea ce poate ea deveni, iată conţinutul predicii lui Buddha. Acesta era suficient pentru individualitatea de care ne ocupăm. În budism totul este interiorizare, totul se referă la om şi la dezvoltarea sa; în adevăratul budism iniţial nu se găseşte nici o urmă de învăţătură cosmologică, chiar dacă ea a fost introdusă mai târziu, căci trebuia ca totul să fie legat. Dar adevărata misiune a lui Bodhisattva constă în a aduce oamenilor învăţătura despre interioritatea propriului lor suflet. Iată de ce în unele din predicile sale Buddha chiar evita să spună ceva deosebit despre contexturile cosmice. Totul este prezentat aici în aşa fel, încât, dacă sufletul omenesc lasă să acţioneze asupra lui învăţătura lui Buddha, el să se poată ameliora din ce în ce mai mult. Omul este conceput ca o fiinţă în sine; se face abstractie de marele sân matern al universului din care el s-a născut. Pentru că aceasta a fost misiunea specială a lui Bodhisattva, învăţătura lui Buddha, atunci când este recunoscută ca

adevărată, acţionează cu atâta căldură şi atât de profund asupra sufletului uman şi din această cauză ea apare sufletului uman care vrea să se ocupe de ea atât de pătrunsă de sentiment, de căldură interioară, atunci când, întinerită, apare în Evanghelia lui Luca.

Cu totul alta era misiunea celui care s-a incarnat în vechiul popor persan sub numele de Zoroastru. Acesta, dimpotrivă, învăţa pe oameni să cunoască pe Dumnezeul exterior; el îi făcea să înţeleagă în mod spiritual vastul Cosmos şi să-l pătrundă prin spirit. Buddha dirija atenţia spre viaţa interioară şi spunea: „Când omul se dezvoltă, din ignoranţă ies încetul cu încetul cele «şase organe» pe care le-am enumerat: cele cinci organe de simţ şi Manas-ul". Dar tot ceea ce este în fiinţa omenească a ieşit din vastul Univers. Ochii noştri nu ar percepe lumina dacă lumina n-ar fi făcut să se nască ochiul din organism. „Ochiul a fost făcut de lumină pentru lumină", spunea Goethe [4], şi acesta este un adevăr profund. Plecând de la organe nediferenţiate care existau odinioară în corpul omenesc, lumina a format ochiul. La fel, toate forţele spirituale ale Universului au contribuit la formarea fiinţei umane. Ceea ce este în interiorul ei a fost mai întâi organizat din forţele divine-spirituale. Din această cauză, pentru orice aspect interior există un corespondent exterior. De afară, ele pătrund în fiinţa umană şi se află apoi în ea.

Zoroastru a avut ca misiune să atragă atenţia asupra a ceea ce este exterior, asupra celor ce există în anturajul omului. El vorbeşte, de exemplu, despre „Amşaspande", despre marile genii, din care menţionează primele şase; în realitate sunt douăsprezece, dar celelalte şase sunt ascunse. Aceste Amşaspande acţionează din afară, construind, formând organele omeneşti. Zoroastru a arătat că aceşti creatori ai fiinţei umane se găseau îndărătul organelor de simţ. El atrage atenţia asupra marilor genii (spirite)*, asupra forţelor care există în afara noastră, pe când Buddha vorbea despre ceea ce acţionează în interiorul fiinţei umane, forţe ascunse în

om. Zoroastru vorbea, de asemenea, şi despre anumite fiinţe inferioare Amşaspandelor, cele douăzeci şi opt de „Izarde" sau „Izede", a căror actiune se exercită de asemenea din afară spre interior asupra organizării interne a fiinţei omeneşti. El se referea şi în acest caz la spiritul care este în Univers, la condiţiile exterioare. Şi în timp ce Buddha vorbea de substanţa gândirii de unde se ridică ideile care emană din sufletul omenesc, Zoroastru vorbea de „Farohari" sau „Ferueri" sau „Frawarshai", de gânduri universale, creatoare, care ne înconjoară şi care sunt dispersate în lumea întreagă. Căci ceea ce are în fapt omul ca idei este prezent peste tot în Univers.

* Explicaţia din paranteză nu se află în textul original. (Nota trad.)

Astfel, Zoroastru avea misiunea de a face cunoscută o concepţie despre lume care avea ca obiect descoperirea, înţelegerea lumii exterioare. El trebuia să dea o concepţie despre lume unui popor care trebuia să intervină, prin muncă, să prelucreze lumea exterioară. Misiunea sa se acorda în mod perfect cu caracteristicile vechiului popor persan. S-ar putea, de asemenea, spune că Zoroastru era destinat să stimuleze forţa şi abilitatea îndreptată spre activitatea exterioară, deşi s-a exprimat sub o formă care poate părea respingătoare pentru omul de azi. El căuta să inducă în oameni forţă, hărnicie şi siguraniă pentru acţionarea exterioară prin lămurirea faptului că omul nu este numai ascuns în el însuşi, ci că se află în sânul unei lumi divine-spirituale. Aceasta a fost misiunea sa, de a induce o astfel de stare de conştienţă încât omul să ajungă să-şi spună: În orice loc ai fi în lume, tu nu eşti singur; tu eşti într-un Cosmos plin de spiritualitate şi faci parte dintre spiritele şi zeii Universului; eşti născut de spirit şi te odihneşti în el; cu fiecare inspiraţie, preiei spiritul divin în tine, cu fiecare expiraiie, tu aduci un sacrificiu marelui Spirit. Din această cauză, iniţierea făcută de Zoroastru trebuia să fie, corespunzător misiunii sale, diferită de cea a celorlalţi mari ghizi spirituali ai omenirii .

Să reamintim acum ce putea face individualitatea care se

incarnase în Zoroastru. Ea se afla la un grad atât de înalt de evoluţie încât putea pregăti curentul cultural care avea să urmeze după cultura vechii Persii, cultura egipteană. Zoroastru a avut doi elevi: individualitatea care a fost mai târziu Hermes Egipteanul şi cel care a fost mai târziu Moise. Când aceste două fiinte s-au reincarnat pentru a acţiona din nou în omenire, corpul astral al lui Zoroastru pe care îl oferise ca sacrificiu a fost încorporat lui Hermes. În Hermes Egipteanul trebuie să vedem o reincarnare a corpului astral al lui Zoroastru. Aceasta s-a întâmplat pentru ca să poată să renască în lumea exterioară tot ceea ce Zoroastru preluase în sine ca ştiinţă exterioară. Cât priveşte corpul eteric al lui Zoroastru, el a fost transmis lui Moise; şi cum tot ceea ce se dezvoltă în timp se leagă de corpul eteric, Moise a fost capabil de îndată ce a devenit conştient de tainele corpului său eteric să trezească evenimentele trecutului în imagini grandioase, aşa cum le găsim în Geneză. Zoroastru a continuat deci să acţioneze prin forţa individualităţii sale, instaurând, influenţând cultura egipteană şi cultura vechilor evrei care a derivat din ea.

O astfel de individualitate este menită la lucruri mari şi prin Eul său. Eul lui Zoroastru a continuat să se reincarneze în alte personalităţi. Căci o individualitate care a ajuns până în acest punct poate întotdeauna să sanctifice un corp astral şi să dea forţe unui corp eteric, chiar după ce s-a desprins de cele pe care ea le poseda la origine. Astfel şi Zoroastru s-a reincarnat cu şase secole înaintea erei noastre şi a apărut în Caldeea în persoana lui Zarathas sau Nazarathos, care a fost instructorul şcolii oculte caldeene şi totodată maestrul lui Pitagora, şi a putut ajunge la o cunoaştere foarte aprofundată a lumii exterioare. Când pătrundem în înţelepciunea caldeenilor cu o înţelegere adevărată, cu ajutorul a ceea ce ne poate da nu antropologia, ci antroposofia, ne putem face o idee despre ceea ce a învăţat Zoroastru, în persoana lui Zarathos, în şcolile oculte din Caldeea antică. Tot ceea ce Zoroastru putea comunica şi aduce lumii era orientat, aşa cum am văzut, spre lumea exterioară pentru a aduce

ordine şi armonie în aceasta. Din această cauză, făcea parte din misiunea lui Zoroastru şi arta de a întemeia şi organiza state într-un mod care să corespundă mersului omenirii şi care să permită ordinea socială. Deci pe bună dreptate discipolii săi puteau fi numiţi, întotdeauna, nu numai mari Magi şi mari Iniţiaţi, dar şi mari Regi, adică organizatori ai ordinii sociale.

În şcolile caldeene persista un mare ataşament pentru individualitatea – nu personalitatea – lui Zoroastru. Aceşti înţelepţi ai Orientului se simţeau înrudiţi cu ilustrul lor ghid spiritual. Ei vedeau în el „steaua omenirii", căci „Zoroastru" este anagrama expresiei „stea de aur" sau „stea a luminii". Ei vedeau în el reflectarea Soarelui însuşi. Şi reapariţia Maestrului lor la Betleem nu putea scăpa adâncii lor înţelepciuni. Ghidaţi de „steaua" lor, ei i-au adus simbolurile a ceea ce el dăduse mai bun omenirii. Cel mai bun lucru care se putea da unui om prin curentul spiritual al lui Zoroastru era ştiinţa despre lumea exterioară, despre tainele Cosmosului, preluată în corpul astral, în gândire, sentiment şi voinţă, astfel încât discipolii lui Zoroastru doreau să-şi impregneze gândirea, sentimentul şi voinţa, forţele lor sufleteşti cu înţelepciunea care se poate primi din adâncurile lumii divine-spirituale. Pentru această înţelepciune care poate fi însuşită prin apropprierea tainelor exterioare avea ca simbol aurul, smirna şi tămâia: aurul, simbol al gândirii, tămâia al sentimentului de devoţiune, smirna, simbolul forţei voinţei. Astfel au mărturisit Magii despre solidaritatea care-i unea cu Maestrul lor atunci când s-au arătat în faţa celui care se reincarnase la Betleem. Autorul Evangheliei lui Matei ne face deci o expunere exactă când ne spune că Magii, printre care activase odinioară Zoroastru, ştiau că el revenise printre oameni şi voiau să exprime înrudirea lor cu el, cu ajutorul celor trei simboluri: aurul, smirna şi tămâia, simboluri pentru ceea ce el le dăduse mai bun (Matei 2,11).

Şi acum Zoroastru trebuia să poată acţiona cu forţă în persoana lui Iisus aparţinând liniei solomonice a casei lui

David, astfel încât să dea omenirii, într-o formă întinerită, tot ceea ce el îi dăduse deja altădată. Pentru aceasta, el trebuia să întrunească toate forţele pe care le posedase altădată. Datorită acestui fapt, el nu se putea deci naşte într-un corp ieşit din linia sacerdotală, ci numai într-un corp ieşit din linia regală a casei lui David.

Vechile texte sacre ale Asiei Mică fac, de asemenea, aluzie la aceste fapte. Oricine le înţelege, într-adevăr le citeşte altfel decât cel care nu cunoaşte faptele, din care cauză le amestecă fără nici o noimă. În Vechiul Testament se află, de exemplu, două profeţii: cea a lui Enoch [5], care este apocrifă şi care are legătură cu Mesia liniei sacerdotale, şi cea a Psalmilor, care se referă la Mesia liniei regale. Toate detaliile textelor sunt în concordanţă cu faptele care se pot cunoaşte prin Cronica Akasha.

Zoroastru trebuia să reunească însă în el toate forţele pe care le posedase altădată. El transmisese culturilor egipteană şi ebraică veche – lui Hermes şi lui Moise – ceea ce era conţinut de corpul său astral şi de corpul său eteric. Cu toate acestea, el trebuia să se întregească din nou. Trebuia într-un anumit fel să readucă din Egipt forţele corpului său astral. O taină adâncă ne este înfăţişată aici: Iisus aparţinând liniei solomonice a casei lui David, care era reincarnarea lui Zoroastru, trebuia să fie condus în Egipt – şi el a fost condus într-adevăr – căci acolo se găseau forţele care veneau din corpul său eteric şi din corpul său astral (pe care le dăduse lui Hermes şi Moise). Acţionând asupra culturii egiptene, el trebuia să recapete aceste forţe de acolo unde le lăsase. Din această cauză a avut loc „fuga în Egipt" şi rezultatul său spiritual: reunirea tuturor acelor forţe de care Zoroastru avea acum nevoie pentru a reda omenirii, sub o formă reînnoită, ceea ce el îi dăduse în trecut. Vedem că Evanghelia lui Matei ni-l descrie cu precizie pe Iisus, ai cărui părinţi trăiau la Betleem. Numai Luca povesteşte că părinţii lui Iisus de care vorbeşte el locuiau la Nazaret, că ei merseseră la Betleem pentru recensământ şi că, în

timpul acestei scurte şederi, Iisus s-a născut acolo. După care părinţii săi s-au reîntors la Nazaret.

În Evanghelia lui Matei se spune numai că Iisus s-a născut la Betleem şi că a trebuit să fugă în Egipt. Abia după reîntoarcerea lor părinţii săi s-au stabilit la Nazaret, pentru ca Copilul Iisus, care era reincarnarea lui Zoroastru, să poată trăi în vecinătatea celui care reprezenta celălalt curent, curentul budismului. Astfel, cele două concepţii despre lume sunt puse în contact în mod concret. Evangheliile ne dezvăluie faptele în toată profunzimea lor. Se ştia de către cei care cunoşteau tainele existenţei că ceea ce se asociază la om cel mai strâns cu voinţa şi puterea, cu elementul „regal" (pentru a întrebuinţa această expresie în sensul său tehnic), este transmis în ereditatea exterioară prin latura paternă. Ceea ce însă se lega de elementul interior, de înţelepciune, de mobilitatea interioară a spiritului este legat de elementul matern. Goethe, care a privit atât de adânc în secretele vieţii, face aluzie la aceste fapte când spune:

„Eu am de la tatăl meu statura
Şi conducerea serioasă a vieţii,
De la măicuţa mea, firea veselă
Şi înclinarea spre fantazare". [6]

Acesta este un adevăr pe care îl puteţi verifica adeseori în viaţă. „Statura", forma exterioară, ceea ce se manifestă direct în această formă exterioară, şi „conducerea serioasă a vieţii", ceea ce se leagă de Eu, fiinţa omenească le moşteneşte de la elementul patern. De aceea Iisus care coboară din Solomon trebuia să moştenească îndeosebi de la partea paternă forţa sa, misiunea sa fiind să aducă în lume acele forte care învăluie Cosmosul cu radiaţii divine. Aceasta, Evanghelia lui Matei o spune într-un mod atât de impresionant, cum numai autorul său putea să o facă. Faptul că se va reincarna o individualitate deosebită este anuntat din lumea spirituală ca un eveniment important, iar vestea

nu este dată Mariei, ci tatălui, lui Iosif (Matei 1, 20–21). Dincolo de toate acestea se ascund adevărurile cele mai profunde; aşa ceva nu trebuie luat ca o întâmplare. Cât îl priveşte pe Iisus din linia nathanică, el a moştenit calităţile interioare care se transmit prin mamă şi de aceea vedem că naşterea lui Iisus din Evanghelia lui Luca a fost anunţată mamei sale (Luca 1, 26–38). Cu această profunzime se exprimau faptele în textele religioase.

Dar să mergem mai departe. Celelalte fapte care ni se prezintă sunt de asemenea expresia a ceva important. Mai întâi trebuie să apară în faţa umanităţii precursorul lui Iisus din Nazaret, Ioan Botezătorul. Ne vom putea apropia de individualitatea Botezătorului abia în timp. Să-l considerăm mai întâi aşa cum ne apare, ca vestitor a ceea ce trebuie să vină în persoana lui Iisus. El îl anuntă reamintind cu o forţă extraordinară ceea ce se afla în ce spunea Legea exterioară, în vechea Revelaţie. Ca oamenii să se ţină de ceea ce este scris în Lege, de ceea ce a îmbătrânit în cultură, de ceea ce ei au uitat, de ceea ce este matur, de ceea ce oamenii nu mai ţin cont – iată ce vrea să le aducă Ioan Botezătorul. Trebuia deci ca el să aibă în el, înainte de toate, forţa pe care o posedă venind pe lume un suflet deja matur – şi chiar mai mult ca matur. El s-a născut din părinţi în vârstă, încât de la început corpul său astral era pur şi curat, faţă de tot ceea ce degradează fiinţa omenească, pasiunea şi dorinţa nejucând nici un rol pentru cuplul de părinţi în vârstă. Acesta este încă un adevăr profund arătat de Evanghelia lui Luca (Luca 1, 18). O individualitate de acest gen a fost, şi ea, plămădită în marea Lojă-mamă a omenirii unde marele Manu dirijează evenimentele în lumea spirituală, orientând curenţii spre locurile unde e nevoie de ei. Un Eu ca cel al lui Ioan Botezătorul este introdus într-un corp sub directa conducere a marii Loji-mamă a omenirii, locul central al vieţii spirituale pământeşti. Eul lui Ioan Botezătorul provine din acelaşi loc ca şi sufletul Copilului Iisus pe care îl descrie Evanghelia lui Luca; dar Copilului Iisus i-au fost date mai ales acele forte care nu erau încă îmbibate de un Eu devenit egoist. Adică, acolo

unde trebuia să se nască noul Adam a fost trimis un suflet tânăr.

Vă va părea straniu că marea Lojă-mamă a putut dirija pentru o singură dată spre un anumit punct un suflet căruia îi lipsea un Eu dezvoltat propriu-zis. Căci acelaşi Eu care i-a fost sustras în fond lui Iisus al Evangheliei lui Luca a fost dat corpului lui Ioan Botezătorul şi aceste două principii, sufletul care a trăit în Iisus al Evangheliei lui Luca şi Eul care a trăit în Ioan Botezătorul, au avut încă de la început legături foarte intime. Când germenele uman se dezvoltă în sânul matern, Eul se uneşte încă din a treia săptămână cu celelalte mădulare ale fiinţei umane; dar numai în ultimele luni care preced naşterea acest Eu intră în acţiune încetul cu încetul. Numai atunci acest Eu devine o forţă interioară activă. Căci într-un caz normal, când Eul acţionează într-un mod obişnuit pentru a pune în mişcare germenul uman, este vorba de un Eu care coboară din incarnări precedente şi care pune în mişcare embrionul. Dar în cazul lui Ioan Botezătorul a fost vorba de un Eu care era în raport cu entitatea sufletească a lui Iisus nathanic. Din această cauză, în Evanghelia lui Luca, mama lui Iisus trebuie să se ducă la mama lui Ioan Botezătorul când aceasta era într-a şasea lună a sarcinii sale; şi ceea ce de obicei e stimulat de propriul Eu al copilului a fost atunci stimulat de celălalt embrion. Copilul Elisabetei a început să mişte atunci când s-a apropiat de el femeia care purta în pântece Copilul Iisus. Căci acesta era acel Eu care a stimulat copilul celeilalte mame (Luca 1, 39–44). Atât era de profundă relaţia dintre cel care trebuia să acţioneze pentru fuzionarea celor două curente spirituale şi cel care trebuia să o vestească*.

* Copilul Iisus descendent din Solomon era mai în vârstă, apoi s-a născut Ioan Botezătorul, apoi, câteva luni mai târziu, Copilul Iisus descendent al lui Nathan.

Vedem prin aceasta cum la începutul erei noastre s-a întâmplat ceva excepţional. Dacă în general oamenii doresc ca adevărul să fie „simplu", aceasta este o consecinţă a comodităţii lor, care nu doresc să

dobândească noţiuni noi. Dar marile adevăruri nu se dobândesc totuşi decât graţie celor mai mari eforturi ale spiritului. Dacă omul trebuie să facă mari eforturi pentru a descrie o maşină, cum s-ar putea cere ca cele mai mari adevăruri să fie şi cele mai simple? Adevărul este vast şi chiar prin aceasta complex, şi trebuie să solicităm forţele noastre spirituale, dacă vrem să înţelegem încetul cu încetul adevărurile care se referă la evenimentul din Palestina. Nimeni nu trebuie să afirme deci că toate acestea sunt expuse într-un mod prea complicat; lucrurile sunt spuse aşa cum sunt, şi ele sunt astfel fiindcă noi avem aici de-a face cu cel mai mare eveniment al evoluţiei pământeşti.

Astfel, noi vedem crescând doi copii Iisus. Unul din ei este fiul cuplului Iosif şi Maria, aparţinând liniei nathanice, şi acest fiu s-a născut dintr-o mamă tânără (în evreieşte ar fi fost folosit cuvântul „alma" pentru a o desemna), căci ceea ce trebuia să actioneze ca un suflet tânăr trebuia să fie născut de o mamă cu totul tânără. După reîntoarcerea lor din Betleem, acest cuplu de părinţi şi fiul lor au locuit din nou în Nazaret. Ei nu au avut alţi copii. Mama fusese destinată să fie doar mama acestui Iisus. Pe de altă parte, avem cuplul parental Iosif şi Maria al liniei solomonice. După reîntoarcerea lor din Egipt şi mutarea la Nazaret, cei doi au avut mai mulţi copii, care sunt menţionaţi în Evanghelia lui Marcu: Simion, Iuda, Iosif, Iacob şi două fete (Marcu 6, 3).

Cei doi copii Iisus cresc. Cel care purta în el individualitatea lui Zoroastru dezvoltă cu o maturitate extraordinară acele forţe pe care trebuie să le perfecţioneze, înfloritoare când o individualitate atât de puternică acţionează în corp. Individualitatea care acţionează în corpul celuilalt copil era de un alt gen. Ceea ce, la acest copil, era cel mai important, era Nirmanakaya lui Buddha, care într-un anumit fel plana asupra lui. De aceea, după reîntoarcerea la Betleem, ni se spune că acest copil a crescut „plin de înţelepciune", ceea ce înseamnă că este străbătut, în corpul său eteric,

de înţelepciune şi că „graţia lui Dumnezeu este asupra lui" (Luca 2, 40). Dar el a crescut în aşa fel, încât a dezvoltat cu o mare încetineală facultăţile obişnuite ale fiinţei omeneşti care se referă la înţelegerea şi la cunoaşterea lumii exterioare. Cei care nu apreciază decât facultăţile care permit înţelegerea lumii exterioare ar fi tratat acest copil ca „relativ întârziat". În schimb, tocmai în acest copil se dezvolta ceea ce cobora spre el de sus, de la Nirmanakaya lui Buddha care-l umbrea. El dezvolta în el o viaţă interioară atât de profundă, încât ea nu ar putea fi comparată cu nimic altceva în lume. S-a dezvoltat o profunzime a sensibilităţii care acţiona într-un mod extraordinar asupra întregului său anturaj. Astfel, vedem dezvoltându-se o entitate cu o sensibilitate profundă în Copilul Iisus al liniei nathanice şi o individualitate de o maturitate şi de o înţelegere profundă a lumii în Copilul Iisus al liniei solomonice.

Or, mamei Copilului Iisus care cobora din Nathan i se preziseseră lucruri de o mare importanţă. Deja atunci când Simeon s-a găsit în prezenţa noului-născut, pe care îl văzuse aureolat de ceea ce altădată în India el nu putuse vedea în momentul naşterii lui Buddha, el a prezis ce trebuia acum să se împlinească măreţ şi important, dar el a pronunţat, de asemenea, şi nişte cuvinte pline de sens în legătură cu „spada care va străpunge inima mamei" (Luca 2, 35). Aceste cuvinte se referă, de asemenea, la ceva ce vom încerca să înţelegem astăzi.

Cei doi copii Iisus creşteau, fiind vecini, părinţii lor fiind în relaţii de prietenie; în această atmosferă, ei s-au dezvoltat până spre vârsta de aproximativ doisprezece ani. Când Copilul Iisus aparţinând liniei nathanice a atins vârsta de doisprezece ani, părinţii săi s-au dus la Ierusalim, potrivit tradiţiei, pentru a participa la sărbătorile de Paşti, luând copilul cu ei, aşa cum se obişnuia când acesta atingea maturitatea necesară. În Evanghelia lui Luca se găseşte o povestire extrem de misterioasă, relatarea unei vizite pe care acest Copil Iisus o face la Templu. Ni se spune că părinţii săi,

revenind de la sărbătoarea din Templu, şi-au dat seama deodată că băiatul dispăruse şi, negăsindu-l printre tovarăşii lor de drum, au revenit la Templu, unde l-au descoperit aşezat în mijlocul marilor Învăţaţi, care erau cu toţii uimiţi de înţelepciunea sa (Luca 2, 41–50).

Ce se întâmplase? Să întrebăm despre acestea nepieritoarea Cronică Akasha.

Evenimentele cosmice sunt departe de a fi simple. Ceea ce s-a întâmplat aici se întâmplă, de asemenea, şi într-un alt mod în lume. Se poate întâmpla ca o individualitate să aibă nevoie, într-un anumit stadiu al evoluţiei sale, de condiţii diferite faţă de cele care i-au fost date la început. Din această cauză se întâmplă din când în când ca un om să se dezvolte până la o anumită vârstă şi atunci să leşine brusc, părând mort. În el se operează o transformare: propriul său Eu îl părăseşte şi în organismul său intră un alt Eu. Un astfel de transfer de Eu are de asemenea loc şi în alte cazuri; acesta este un fenomen pe care îl cunoaşte bine orice ocultist. Aici, pentru Copilul Iisus, care avea atunci doisprezece ani, iată ce s-a întâmplat: Eul lui Zoroastru, care utilizase timp de doisprezece ani corpul lui Iisus aparţinând liniei regale a casei lui David pentru a se ridica până la nivelul înalt al epocii sale, a ieşit din corpul băiatului Iisus care aparţinea liniei solomonice, transferându-se în cel al lui Iisus aparţinând liniei nathanice, care atunci a apărut schimbat. Părintii săi nu-l mai recunoscură, şi nu-i înţelegeau cuvintele. Căci, acum, prin Copilul Iisus aparţinând liniei nathanice vorbea Eul lui Zoroastru, care trecuse în acesta. Evenimentul corespunde momentului când Nirmanakaya lui Buddha s-a unit cu învelişul astral desprins de Copilul Iisus. De aici încolo, Eul lui Zoroastru trăieste în corpul lui Iisus nathanic. Pe acest copil, transformat atât de mult încât părinţii săi nu-l puteau înţelege, l-au luat acasă.

Puţin timp după aceea a murit mama acestui copil, astfel încât acest copil în care trăia acum Eul lui Zoroastru a devenit orfan de mamă. Vom vedea că acest fapt are

legătură cu ceva foarte important. Nici celălalt copil nu a mai putut trăi în condiţii obişnuite după ce a fost părăsit de Eul lui Zoroastru. Iosif, cel care aparţinea liniei solomonice, era deja mort şi mama Copilului Iisus aparţinând acestei linii, împreună cu copiii săi – Iacob, Iosif, Iuda, Simion şi cele două fete –, au fost primiţi în casa lui Iosif aparţinând liniei nathanice, aşa că Eul lui Zoroastru a revenit în familia unde se incarnase iniţial, în afară de faptul că tatăl acestei familii era mort. În acest mod, cele două familii au format una singură, iar mama fraţilor – putem să-i numim fraţi, întrucât prin Eu sunt fraţi – a venit să trăiască în casa lui Iosif din linia nathanică cu Copilul Iisus care din punct de vedere al corpului fizic era originar din Nazaret.

Iată cum s-a realizat în mod concret joncţiunea celor două curente: cel al lui Buddha şi cel al lui Zoroastru. Căci corpul care era purtătorul Eului atât de matur al lui Zoroastru a putut cuprinde în el şi a putut să se unească cu ceea ce provenea din fuziunea Nirmanakayei lui Buddha cu învelişul astral lepădat de copilul Iisus nathanic. În Iisus din Nazaret se dezvoltă de acum înainte o individualitate care poartă în ea Eul lui Zoroastru, acest Eu care fusese aureolat şi spiritualizat de Nirmanakaya întinerită a lui Buddha. Şi astfel putem vedea în sufletul lui Iisus din Nazaret ceea ce este confluenţa curentului lui Buddha şi cel al lui Zoroastru. Întrucât şi Iosif din linia nathanică a murit relativ devreme, copilul purtător al Eului lui Zoroastru devine în realitate orfan; se simţea orfan. Căci el nu era ceea ce era prin ereditatea sa fizică: prin spirit, el era Zoroastru reincarnat. Fizic, tatăl său era Iosif aparţinând liniei nathanice şi după aspectul exterior era considerat ca atare. Sfântul Luca spune deci adevărul şi cuvintele lui trebuie luate ca atare (Luca 3, 21–23):

„Şi s-a întâmplat că tot poporul se boteza; Iisus de asemenea s-a dus să se boteze, şi în timp ce el se ruga, s-a deschis cerul,
şi Sfântul Spirit a coborât asupra lui sub forma unui

porumbel, şi s-a făcut glas din cer care a spus: Tu eşti fiul Meu cel iubit, astăzi eu te-am zămislit.
Iisus era, atunci când a început lucrarea sa, de aproximativ treizeci de ani si..."
Aici nu se spune simplu că el era Fiu al lui Iosif, ci: „fiind el, precum se socotea, fiu al lui Iosif" (Luca 3, 23); căci Eul lui Zoroastru se incarnase mai întâi în Copilul Iisus solomonic şi nu avea, în consecinţă, nici un raport cu Iosif aparţinând liniei nathanice.

De acum încolo Iisus din Nazaret este o entitate unitară, de o bogăţie interioară considerabilă, în care se găsesc reunite toate binecuvântările budismului şi toate binecuvântările pe care le cunoaştem din zoroastrism. Această entitate era menită pentru destine mari. Cu ea se va petrece cu totul altceva decât cu majoritatea celor botezati de Ioan în Iordan. Si noi vom vedea mai târziu că această interioritate trebuia să preia individualitatea lui Hristos în momentul Botezului. În acest moment, esenţa nemuritoare a mamei lui Iisus din linia nathanică a coborât din nou din lumea spirituală şi a transformat-o pe cealaltă mamă, cea care fusese primită în casa lui Iosif din linia nathanică, redându-i virginitatea, astfel încât sufletul acelei mame, pe care Iisus o pierduse, i-a fost înapoiat în timpul Botezului său în Iordan. Această mamă care-i rămăsese ascundea, aşadar, în ea sufletul mamei sale iniţiale, cea pe care Evanghelia o numeşte *„Maria cea binecuvântată*" (Luca 1, 28).

CONFERINŢA a VI-a

Misiunea poporului evreu. Învăţătura lui Buddha despre înnobilarea fiinţei interioare a omului şi învăţătura cosmică a lui Zoroastru. Ilie si Ioan Botezătorul

Bâle, 20 septembrie 1909

Ne va fi relativ uşor să înţelegem detaliile Evangheliei lui Luca dacă vom putea, printr-un studiu pregătitor, face astfel încât entităţile şi individualităţile luate în considerare să se afle întrucâtva vii în faţa noastră, astfel

încât să ştim, de fapt, cu cine avem de-a face. Să nu fiţi deci contrariaţi dacă avem, ca să spunem aşa, multă „preistorie". Mai întâi trebuie să învăţăm să cunoaştem în toată complexitatea sa marea figură care se află în centrul Evangheliilor ca şi anumite alte lucruri pe care este indispensabil să le ştim dacă vrem să înţelegem ceea ce ne spune Evanghelia lui Luca într-un mod atât de simplu.

Trebuie să ne reamintim mai întâi ceea ce am discutat în ultimele zile: marea importanţă a acelei fiinţe unice despre care am spus că în secolele al cincilea până la al şaselea înaintea erei noastre s-a ridicat de la starea de Bodhisattva la cea de Buddha. Noi am arătat ceea ce a însemnat aceasta pentru omenire şi vom mai aduce acest aspect încă o dată cu precizie în faţa sufletului.

Conţinutul învăţăturii lui Buddha trebuia să devină într-o zi proprietatea omenirii. Dacă ne-am întoarce în urmă dincolo de epoca lui Buddha, ar trebui să spunem pentru toate epocile anterioare ale umanităţii că, în acest timp, nu ar fi putut exista nici un om pe Pământ care să poată scoate din forul său interior învăţătura despre Milă şi Iubire care se exprimă în Cărarea octuplă. Evoluţia omenească încă nu era destul de avansată pentru ca un suflet, oricare ar fi fost el, să poată descoperi aceste adevăruri adâncindu-se în propriile sale gânduri, dezvoltând propria sa sensibilitate. Tot ce există în lume ia mai întâi naştere, şi pentru tot ceea ce trebuie să se nască trebuie să fie găsite cauzele. Cum puteau, de exemplu, oamenii de altădată să aplice principiile Cărării octuple? Ei nu le puteau aplica decât dacă aceste principii le erau transmise într-un anumit mod, ca şi cum ar fi fost infiltrate din şcolile oculte ale iniţiaţilor şi clarvăzătorilor. Bodhisattva învăţa în cadrul Misteriilor şi în şcolile oculte ale clarvăzătorilor, pentru că în astfel de şcoli îi era dată posibilitatea de a se ridica spre lumile superioare şi de a primi ceea ce încă nu putea fi comunicat inteligenţei umane exterioare, sufletului exterior. În aceste timpuri îndepărtate, acele învăţături

trebuiau să fie transmise restului omenirii de către cei care aveau privilegiul să intre în contact direct cu Maeştrii şcolilor oculte. Fără ca oamenii să poată ajunge prin ei înşişi la aceste principii, trebuia totuşi ca viaţa lor să fie influenţată, încât ea să se desfăşoare în acord cu ele. Cei care trăiau în afara Misteriilor, urmau într-un anumit sens în mod inconştient ceea ce li se transmitea, după cum tot în mod inconştient le era şi insuflat de către cei care le puteau oferi aceste lucruri prin şcolile oculte. Pe Pământ nu exista încă nici un corp omenesc care să poată fi organizat în aşa fel, încât chiar dacă ar fi pătruns în el tot ce este spiritual omul să poată să descopere prin propriile sale mijloace învăţătura Cărării octuple. Trebuia să aibă o revelaţie de sus, comunicată pe căi corespunzătoare. Dar din aceasta rezultă că o fiinţă ca Bodhisattva nu era în situaţia de a utiliza complet un corp omenesc înaintea epocii lui Buddha; el nu putea găsi pe Pământ nici un corp în care ar fi putut incarna diversele facultăţi cu ajutorul cărora trebuia să acţioneze asupra oamenilor. Un asemenea corp omenesc nu exista. Deci cum s-a incarnat un astfel de Bodhisattva? Noi trebuie să ne punem clar această întrebare.

Cel ce era Bodhisattva în calitate de entitate spirituală nu se incarna în întregime. Dacă s-ar fi observat prin clarvedere un corp însufleţit astfel de un Bodhisattva, s-ar fi văzut că acest corp nu conţinea decât o parte din entitatea lui Bodhisattva care, sub forma de corp eteric, depăşea mult învelişul omenesc şi menţinea în acest fel o legătură cu lumea spirituală, pe care nu o părăsea niciodată cu totul. Bodhisattva nu părăsea niciodată complet lumea spirituală. El trăia în acelaşi timp într-un corp spiritual şi într-un corp fizic. Trecerea lui Bodhisattva în starea de Buddha a fost posibilă pentru că acum exista pentru prima dată un corp fizic în care Bodhisattva a putut pătrunde în totalitate, pentru a dezvolta acolo toate facultăţile sale. Prin aceasta, el a fixat acea formă omenească pe care oamenii trebuie să se străduiască să o atingă, pentru a regăsi prin ei înşişi învăţătura despre Cărarea octuplă, aşa cum a găsit-o

Buddha din el însusi sub arborele Bodhi. Dacă s-ar fi cercetat în vietile sale anterioare entitatea care se incarnase în Buddha, s-ar fi descoperit că ea trebuia să rămână în parte în lumea spirituală şi nu putea trimite în acest corp decât o parte din ea însăşi. Abia acum, în secolele al şaselea şi al cincilea înaintea erei noastre, a existat pentru prima dată un organism omenesc în care Bodhisattva a putut pătrunde în întregime, arătând astfel prin exemplul său că omenirea putea descoperi în viitor prin ea însăşi Cărarea octuplă, cu ajutorul simţului său moral.

Faptul că au existat fiinţe umane din care o parte rămânea în lumea spirituală l-au cunoscut toate religiile şi toate filosofiile. Totdeauna s-a ştiut că pentru anumite entităţi natura omenească este, ca să spunem aşa, prea mică pentru a conţine întreaga individualitate care trebuie să acţioneze pe Pământ. În filosofiile din Asia Mică, despre această unire a individualităţii superioare a unor astfel de entităţi cu un corp fizic se spunea: „A fi plin de Duhul Sfânt". Aceasta este o formulă tehnică foarte precisă. În limbile din Asia Mică s-ar fi spus despre un Bodhisattva care era incarnat pe Pământ că el era „plin de Duhul Sfânt", cu alte cuvinte că forţele care constituiau o astfel de fiinţă nu sunt în întregime închise în ea, că ceva spiritual trebuie să acţioneze din afară. S-ar putea deci spune despre Buddha că în incarnările sale anterioare fusese plin de Duhul Sfânt.

Dacă am înţeles aceasta, vom putea de asemenea înţelege ceea ce se află la începutul Evangheliei lui Luca şi la care am făcut aluzie încă de ieri. Ştim acum că în corpul eteric al Copilului Iisus lăstărit fizic din linia nathanică se afla partea rămasă intactă a substantei eterice care fusese scoasă din Adam înainte de căderea în păcat; a fost conservată şi introdusă în acest Copil Iisus. Trebuia să fie astfel pentru ca o fiinţă tânără şi necontaminată de toate experienţele evoluţiei pământeneşti să poată exista şi prelua tot ceea ce trebuia să primească. Ar fi putut primi un om obişnuit, care s-ar

fi incarnat constant din timpul lemurian, umbrirea Nirmanakayei lui Buddha? Niciodată. Şi încă şi mai puţin ar fi putut primi ceea ce trebuia să pătrundă în el mai târziu. Trebuia deci să apară un corp omenesc atât de înnobilat şi care nu a putut lua naştere decât prin aceea că substanţa eterică a lui Adam, neatinsă de nici o experienţă pământească, se adăuga corpului eteric al acestui Copil Iisus. Prin aceasta însă, substanţa eterică amintită era de asemenea legată cu toate forţele care au acţionat pe Pământ înainte de cădere şi care în acest copil au căpătat o mare putere de desfăşurare. Prin aceasta a devenit posibil ceea ce am menţionat deja ieri: influenţa extraordinară pe care mama Copilului Iisus aparţinând liniei nathanice a exercitat-o asupra mamei lui Ioan Botezătorul, precum şi asupra lui Ioan Botezătorul însuşi înainte ca el să fie născut.

Dar acum trebuie să ne lămurim cu privire la entitatea cu care avem de-a face în cazul lui Ioan Botezătorul. Nu putem înţelege această entitate a lui Ioan Botezătorul decât dacă ne reamintim deosebirea dintre învăţătura deosebită care a coborât în India prin Buddha şi revelaţia care a fost făcută vechiului popor evreu de către Moise şi urmaşii săi, Profeţii.

Datorită lui Buddha, omenirea a obţinut ceea ce sufletul poate găsi ca lege proprie, care-i permite să se purifice şi să se ridice la cel mai înalt nivel de moralitate ce se poate atinge pe Pământ. Legea sufletului, Dharma, a fost propovăduită de Buddha, aşa cum omul aflat la cel mai ridicat nivel de evoluţie a naturii umane o poate găsi prin însuşi sufletul său omenesc. Şi Buddha a fost cel care a formulat-o primul. Dar evoluţia umanităţii nu se desfăşoară în linie dreaptă. Cele mai diferite curente culturale trebuie să se fecundeze în mod reciproc.

Ceea ce trebuia să se întâmple în Asia Mică prin evenimentul venirii lui Hristos cerea ca evoluţia acestei ţări să fie într-un anumit sens mai întârziată faţă de cea din India, pentru a putea prelua sub o formă întinerită

ceea ce fusese dat într-un mod diferit evolutiei indiene. Trebuia ca în Asia Mică să apară un popor care să fie în întârziere în raport cu popoarele situate mai la răsărit şi care să se dezvolte cu totul altfel. Chiar dacă, în sensul înţelepciunii cosmice, popoarele din Orient avansaseră într-atât încât 1-au putut vedea pe Bodhisattva ca Buddha, trebuia ca popoarele din Asia Mică - mai ales poporul evreu - să fie menţinute pe o treaptă mai juvenilă. Acest lucru era indispensabil. Pentru evoluţia omenească trebuia să se facă în mare ceea ce se poate observa în mic la un om care, la vârsta de douăzeci de ani, ajungând la o anumită maturitate, şi-a dezvoltat între timp anumite facultăţi, dar aceste facultăţi constituie în acelaşi timp o piedică, un obstacol.

Facultăţile dobândite la o anumită vârstă tind să rămână la un anumit nivel, să reţină omul la treapta respectivă de evoluţie. Ele îl ţin în loc şi mai târziu omul va putea depăşi numai cu greu, la vârsta de treizeci de ani, nivelul atins la douăzeci de ani. Dimpotrivă, dacă luăm în considerare un al doilea om, care la douăzeci de ani nu a dobândit decât puţine lucruri prin forţe proprii, şi care a primit mai târziu aceste facultăţi învăţând de la altul, menţinându-se mai mult timp într-un stadiu juvenil, acesta poate să se ridice mai uşor la acelaşi nivel ca primul şi chiar să se afle spre treizeci de ani la un nivel superior. Oricine ştie să observe viaţa va vedea că lucrurile stau astfel. Facultăţile dobândite şi pe care le-am făcut într-un anumit fel proprietatea noastră constituie lanţuri pentru viitor, în timp ce ceea ce nu am legat atât de strâns de sufletul nostru, ceea ce ne-am însuşit într-un mod mai mult exterior este un lant în minus.

Dacă omenirea vrea să progreseze, atunci trebuie să se realizeze întotdeauna situaţia în care să fie prezent un anumit curent cultural capabil să preia în interior şi să prelucreze o sumă de facultăti, în timp ce un alt curent trebuie să se desfăşoare paralel şi să rămână puţin în urmă în ceea ce priveşte evoluţia. Atunci avem un curent

cultural care dezvoltă anumite facultăţi până la un punct dat; aceste facultăţi sunt intim legate cu însăşi esenţa acestui curent şi cu natura umană. El avansează şi apare ceva nou, dar acest curent nu ar fi capabil să urce prin el însuşi încă o treaptă. Din această cauză trebuie să acţioneze paralel cu el un alt curent. Dezvoltarea acestui al doilea curent a rămas în întârziere. El nu a ajuns la înălţimea primului, într-un anume sens; apoi el va înainta, luând de la celălalt ceea ce acesta a dobândit. Datorită faptului că între timp cel de al doilea curent s-a menţinut mai tânăr, el poate evolua după aceea mai sus, aşa că unul l-a fecundat pe celălalt. Şi astfel în evoluţia omenească curentele spirituale trebuie să evolueze concomitent. Conducerea spirituală a Universului trebuie să vegheze ca lucrurile să se desfăşoare astfel.

Ce măsuri a trebuit să ia această conducere spirituală pentru ca alături de curentul care şi-a găsit expresia în persoana lui Buddha să se dezvolte un al doilea curent care nu primeşte decât mai târziu ceea ce budismul a dat omenirii? Pentru aceasta trebuia vegheat la faptul ca acel curent care pentru noi este cel al evreilor să fie împiedicat să producă oameni capabili să dezvolte „Dharma", adică să ajungă cumva prin propriile lui forţe morale Cărarea octuplă. Acest curent nu trebuia să aibă un Buddha. Impulsul interior adus de Buddha la curentul său spiritual trebuia dat din exterior celuilalt curent. Iată de ce, pentru ca lucrurile să decurgă într-un mod deosebit de înţelept, mult timp înaintea apariţiei lui Buddha Legea a fost dată acestui popor din Asia Mică nu în mod interior, ci din exterior, prin revelaţia Decalogului, a Legii celor zece porunci (2 Moise 20, 2-17). Ceea ce trebuia să revină unui alt curent al umanităţii sub formă de posesiune interioară i-a fost dat poporului evreu sub forma Decalogului, ca ansamblu de legi exterioare, primit din afară, care nu era încă sudat cu sufletul său. Din această cauză, cel care făcea parte din acest popor considera cele zece porunci ca ceva ce i-a fost trimis din cer, având în vedere infantilismul nivelului de evoluţie la care se afla.

Poporul hindus fusese format astfel încât să recunoască faptul că oamenii creează prin ei înşişi Dharma, legea sufletului, iar vechiul popor evreu fusese format în aşa fel încât să asculte de Lege, care-i fusese dată din afară. În felul acesta poporul evreu reprezintă o completare admirabilă la ceea ce Zoroastru făcuse pentru propria sa cultură ca şi pentru toate culturile derivate din ea. Era necesar să subliniem faptul că Zoroastru şi-a îndreptat privirea spre lumea exterioară. În timp ce Buddha ne instruieşte cu asiduitate asupra modului în care omul îşi poate înnobila viaţa interioară, găsim la Zoroastru marea şi profunda învăţătură privind Cosmosul, învăţătură care vizează să ne dea cheia Universului din sânul căruia am ieşit. În timp ce privirea lui Buddha era îndreptată spre interior, cea a adepţilor lui Zoroastru se întorcea spre lumea exterioară, cu scopul să o impregneze cu spiritualitate.

Să încercăm acum să aprofundăm ceea ce a dat Zoroastru, de la prima sa apariţie, când a propovăduit pe Ahura Mazdao, până la epoca când a revenit în persoana lui Nazarathos. El a oferit învăţături din ce în ce mai profunde despre marile legi spirituale şi despre entităţile Cosmosului. La început Zoroastru a dat culturii persane numai indicaţii vagi despre spiritul Soarelui. El a dezvoltat însă după aceea aceste indicaţii şi ele ni se prezintă sub forma acelei mari şi minunate învăţături caldeene atât de rău înţelese în zilele noastre asupra Cosmosului şi asupra originilor spirituale din care a izvorât existenţa noastră. Dacă cercetăm aceste învăţături asupra Cosmosului, ele ne prezintă o particularitate importantă.

În vremea când Zoroastru încă mai vorbea poporului proto-persan despre cauzele spirituale exterioare ale lumii sensibile, el punea în faţa oamenilor cele două forţe, Ormuzd şi Ahriman sau Angramainyu, care lucrează una împotriva celeilalte în întregul Cosmos. Dar ce nu aţi putea găsi în această doctrină este ceea ce s-ar

putea chema ardoarea, convingerea morală care străbate sufletul. Din punctul de vedere al Persiei străvechi, fiinţa umană este într-un anumit fel întreţesută într-un ansamblu de procese cosmice. Sufletul omului este teatrul unei lupte între Ormuzd şi Ahriman. Pentru că aceste două forţe luptă între ele, în sufletul omenesc clocotesc pasiunile. Ceea ce este viaţa interioară a sufletului nu era încă recunoscut. Este vorba deci aici de o teorie pur cosmică. Când se vorbea despre bine şi despre rău, nu se aveau în vedere decât acţiunile utile sau vătămătoare care se opun în Cosmos şi care se manifestă de asemenea şi în om. Nu exista încă „concepţia morală" despre Univers în această învăţătură care orienta privirea spre lumea exterioară. Prin această învăţătură se făcea cunoştinţă cu toate entităţile care guvernează lumea simţurilor, tot ce domină lumea ca perfecţiune, lumină şi tot ce este negru, dăunător. Te simţeai întreţesut în ansamblul Universului. Cât priveşte elementul într-adevăr moral la care participă fiinţa omenească prin sufletul său, el nu era încă resimţit în sine aşa cum se va întâmpla mai târziu.

Când te aflai, de exemplu, în prezenţa unui om „rău", simţeai că forţele rele ale Universului treceau prin el; îl credeai posedat de aceste entităti rele. Nu-l puteai deci considera responsabil. Omul era resimiit ca fiind întreţesut într-un sistem cosmic încă neimpregnat cu calităţi morale. Aceasta era caracteristica unei doctrine care îşi întorcea privirea înainte de toate spre exterior, chiar dacă era o privire a spiritului.

Învăţătura ebraică este o completare minunată a acestui învăţământ cosmologic pentru că ea a adăugat la ceea ce fusese revelat din afară un element moral care a dat în acest fel posibilitatea de a lega un sens cu noţiunea de culpabilitate, de vină. Înainte de aceasta, se putea spune despre un om rău numai că este posedat de forţele răului. Primirea legii celor zece porunci a făcut necesară diferenţierea între cei care respectă Legea şi cei care nu o respectă. A luat naştere ideea de culpabilitate, de vină

umană. Se poate resimţi în ce fel a apărut ea în evoluţia omenirii, recitind un text unde se vede limpede că oamenii nu au încă decât o noţiune neclară despre ceea ce este vina, unde faptul că există o neclaritate legată de noţiunea de vină devine tragic. Lăsaţi să acţioneze asupra dumneavoastră Cartea lui Iov şi veţi remarca în ce măsură e vagă noţiunea de vină; nu se ştie precis ce trebuie să se creadă atunci când cineva este atins de nenorocire. Aici apare noua noţiune de vină.

Morala a fost revelată din afară tocmai poporului evreu, la fel cum tot din afară i-au fost date şi revelaţiile despre celelalte regnuri ale naturii. Şi acest lucru nu a fost posibil decât fiindcă Zoroastru veghease, aşa cum v-am explicat, la faptul ca opera sa să fie continuată, el transmiţând corpul său eteric lui Moise şi corpul său astral lui Hermes. Datorită acestui fapt, Moise a devenit capabil, ca şi Zoroastru, să perceapă forţele care sunt în acţiune în lumea exterioară, dar nu ca fiind indiferente, neutre, ci percepea ce guvernează sub aspect moral Universul, ce poate deveni Lege. Iată de ce acest vechi popor evreu avea inclusă în cultura sa ceea ce putem numi ascultare, supunere faţă de Lege, în timp ce curentul spiritual al lui Buddha avea ca ideal să găsească prin Cărarea octuplă sensul vieţii omeneşti.

Dar acest vechi popor evreu trebuia să fie menţinut până la momentul potrivit, pe care tocmai îl caracterizăm, până la apariţia principiului hristic. Ca să spunem aşa, el a trebuit să fie într-un anumit fel ferit, dincolo de revelaţia lui Buddha, şi mentinut pe un plan de cultură imatur. A trebuit ca în sânul poporului evreu să se găsească personalităţi care nu puteau îngloba în ei totalitatea entităţii unei individualităţi, care întrucâtva reprezentau Legea. Nu s-ar fi putut naşte în acest vechi popor evreu o personalitate care să fi fost ca Budha. De asemenea, s-a putut ajunge la Lege, prin „iluminare" din afară, datorită faptului că Moise avea corpul eteric al lui Zoroastru, şi astfel putea primi ceea ce nu se naşte din sufletul propriu. Nu era posibil pentru poporul evreu ca

Legea să se nască din sufletul său.

Dar opera lui Moise trebuia continuată aşa cum trebuie să fie continuată orice altă lucrare, pentru ca la momentul potrivit ea să poată da roadele corespunzătoare. Din această cauză a trebuit ca în sânul vechiului popor evreu să se nască acele individualităţi ce ne apar ca profeţi şi vizionari. Unul din cei mai importanţi este cunoscut sub numele de Ilie.

Cum trebuie să ne reprezentăm o astfel de personalitate?

Pentru poporul evreu Ilie trebuia să fie unul din reprezentanţii a ceea ce fusese inaugurat de Moise. Dar din substanţa acestui popor nu s-ar fi putut naşte nici un om care să fie integral conectat la ceea ce conţinea Legea lui Moise, această Lege neputând fi primită decât ca o revelaţie de sus. Ceea ce am caracterizat ca fiind necesar pentru perioada indiană, ca şi natura particulară a lui Bodhisattva, a trebuit, din această cauză, să se producă şi să se repete constant şi în cadrul poporului evreu. A trebuit să apară individualităţi a căror personalitate să nu fie complet integrată în personalitatea umană, care să se afle cu o parte a fiinţei lor în personalitatea terestră, iar cu cealaltă în lumea spirituală. O astfel de entitate a fost Ilie. În ceea ce apreciem pe planul fizic ca fiind personalitate a lui Ilie nu era cuprinsă decât o parte a fiinţei sale. Eul lui Ilie nu putea pătrunde în întregime în corpul său fizic. Despre el trebuie deci spus că era o personalitate „plină de Duh Sfânt". Ar fi fost imposibil să se nască un om ca Ilie numai prin jocul forţelor normale care reglează de obicei naşterea unei fiinţe umane pe Pământ.

Când cineva trebuie să se incarneze în mod normal, fiinţa omenească se dezvoltă fizic în corput mamei sale, astfel încât la un moment dat individualitatea care a fost anterior incarnată se poate uni în mod simplu cu embrionul fizic. La omul obişnuit, totul urmează într-un

anumit fel o linie dreaptă, fără să intervină forţe speciale aflate în afara căii normale. Acest lucru nu se putea întâmpla în cazul unei individualităţi ca cea a lui Ilie. Trebuia să intervină alte forţe pentru a veghea asupra părţii de individualitate care se afla în lumea spirituală. Trebuia acţionat din afară asupra fiinţei omeneşti în curs de dezvoltare. Iată de ce, atunci când se incarnează în lume individualităţi de acest fel, ele ne apar ca fiind inspirate, acţionate de spirit. Acestea apar ca personalităii „extatice" care depăşesc cu mult ceea ce le poate spune inteligenţa lor obişnuită. Astfel ne apar toţi Profeţii Vechiului Testament. Spiritul îi impulsionează; la ei, Eul nu-şi dă întotdeauna seama de ceea ce face. Spiritul trăieşte în personalitate, şi el este primit din afară.

Fiinţele de acest gen se retrag câteodată în singurătate, dar atunci este vorba de o retragere a părţii Eului de care se serveşte personalitatea şi de o intervenţie a spiritului din exterior. În anumite stări extatice, inconştiente, fiinţa ascultă atunci inspiraţiile cereşti. Acest lucru se întâmpla mai ales în cazul lui Ilie. Ceea ce trăia în el în calitate de Ilie, ceea ce spunea gura lui, ceea ce scria mâna sa nu provenea numai de la partea fiinţei sale care trăia în el, ci erau revelaţii ale fiinţelor spirituale, divine, care se aflau în arierplan. Când această fiinţă s-a reincarnat, ea a trebuit să se unească cu corpul copilului care s-a născut din Elisabeta şi Zaharia. Noi ştim chiar din Evanghelie că pe Ioan Botezătorul trebuie să-1 considerăm ca fiind Ilie reincarnat (Matei 17, 10-13). Dar avem aici de-a face cu o individualitate care, în incarnările sale anterioare, nu fusese obişnuită să dezvolte prin forţele normale ale vieţii ceea ce trebuia să realizeze.

Când cursul lucrurilor este normal, forţa interioară a Eului este activă, în timp ce corpul fizic se dezvoltă în organismul matern. Această legătură interioară nu fusese încă realizată de individualitatea lui Ilie în timpuri anterioare, aceasta nu coborâse încă atât de mult. Eul

său nu se pusese în mişcare prin propriile sale forţe, cum este cazul în condiţii normale, ci ca urmare a unei influenţe exterioare. Acest lucru trebuia să se repete şi în cazul lui Ioan Botezătorul, care era deja mai desprins de lumea spirituală, mai aproape de Pământ, mai legat de Pământ decât entităţile care-1 conduseseră altădată pe Ilie. Căci trebuia creată acum tranziţia spre fuziunea curentului lui Buddha cu cel al lui Zoroastru. Totul trebuia să fie întinerit. Acum trebuia să intervină din afară acea entitate care în calitate de Buddha se legase de Pământ şi de problemele terestre şi care prin Nirmanakaya sa era acum legat de Iisus-ul nathanic; această entitate care, pe de o parte, era legată de Pământ, pe de altă parte, era din nou îndepărtată, întrucât nu acţiona decât în Nirmanakaya care trăia „dincolo" de Pământ pentru că urcase din nou şi plana în prezent deasupra capului lui Iisus din linia nathanică, trebuia să acţioneze acum din afară şi să desfăşoare forţa Eului lui Ioan Botezătorul.

Nirmanakaya lui Buddha a acţionat deci asupra dezvoltării Eului lui Ioan Botezătorul aşa cum forţele spirituale au acţionat altădată asupra lui Ilie. Pe atunci, individualitatea lui Ilie era în anumite perioade răpită, în stare de extaz; Dumnezeu îi vorbea atunci, umplând Eul său de o forţă reală, pe care Ilie o putea după aceea răspândi în jurul său. Acum, era din nou prezentă o fiinţă spirituală care, sub forma Nirmanakayei lui Buddha, plana deasupra lui Iisus aparţinând liniei nathanice. Aceasta este fiinţa care acţionează asupra Elisabetei, înainte de naşterea lui Ioan Botezătorul, şi care, în a şasea lună de sarcină, a mişcat embrionul copilului ei, trezind acolo Eul. Datorită faptului că se găsea acum mai aproape de Pământ, această forţă a putut face să se nască nu o simplă inspiraţie, ci cu adevărat forma Eului lui Ioan Botezătorul. Sub influenţa vizitei pe care a făcut-o Elisabetei cea care se cheamă aici Maria, Eul lui Ioan Botezătorul a tresărit. Iată cum Nirmanakaya lui Buddha a intervenit pentru a trezi până în substanţa fizică Eul celui care fusese Ilie, Eul actual al lui Ioan Botezătorul.

Ce a rezultat din aceasta?

Aşa cum celebrele cuvinte pronunţate de Ilie în secolul al nouălea înaintea erei noastre erau într-adevăr cuvintele lui Dumnezeu, cum gesturile mâinii sale erau într-adevăr gesturi ale lui Dumnezeu, tot aşa trebuia să fie şi în cazul lui Ioan Botezătorul, fiindcă în el retrăia ceea ce fusese prezent în Ilie. Ceea ce exista în Nirmanakaya lui Buddha acţiona ca o inspiraţie în Eul lui Ioan Botezătorul; ceea ce se arătase păstorilor şi care plana deasupra Copilului Iisus aparţinând liniei nathanice prelungea acţiunea sa până în persoana lui Ioan Botezătorul şi propovăduirea acestuia a fost înainte de toate o reînviere a propovăduirii lui Buddha. Aici s-a întâmplat ceva aparte care trebuie să acţioneze profund asupra sufletului nostru, dacă ne reamintim predica de la Benares în care Buddha vorbeşte de suferinţele vieţii şi de o eliberare posibilă prin Cărarea octuplă spre care trebuie să tindă sufletul. Buddha a indicat atunci ceea ce recunoaşte drept Cărarea octupiă. Pe atunci, el îşi continua adesea predica spunând: „Până în prezent aţi primit învăţăturile brahmanilor, care-şi spuneau descendenţi direcţi ai lui Brahma. Din cauza acestei origini ilustre, ei se pretindeau superiori celorlalţi oameni. Ei afirmau că valoarea individului depinde de ereditatea sa. Dar eu vă spun că valoarea cuiva depinde de ceea ce face el din el însusi si nu de ceea ce i-a fost dat de strămoşii săi. Dacă el este demn să primească marea Înţelepciune cosmică, aceasta depinde de ceea ce el a făcut din el însuşi în calitate de individ". Prin aceasta Buddha îşi atrăgea furia brahmanilor, fiindcă el scotea în evidenţă meritul individual şi pentru că spunea: „Într-adevăr, vă spun vouă, ceea ce este important nu este să-ţi spui brahman, ci să te purifici prin propriile tale eforturi". Acesta este sensul - dacă nu litera - numeroaselor discursuri ale lui Buddha. Apoi el continua, în general, arătând că omul, când înţelege lumea suferinţei, poate resimţi milă, poate aduce ajutor şi consolare, poate participa la destinul semenului său, fiindcă el ştie că resimte aceeaşi suferinţă

şi durere.

Acum Buddha se afla în Nirmanakaya sa, radia asupra Copilului Iisus aparţinând liniei nathanice şi continua propovăduirea sa prin vocea lui Ioan Botezătorul. Căci Ioan Botezătorul vorbea sub inspiraţia lui Buddha când spunea, de exemplu: „Voi care vă mândriţi atât că sunteţi descendenţii celor care, fiind în serviciul forţelor spirituale, sunt numiţi «copiii şarpelui», voi care vă lăudaţi că posedaţi «înţelepciunea şarpelui» cui o datoraţi voi? Voi credeti că purtaţi roadele pocăinţei atunci când spuneţi: Noi îl avem pe Avraam ca tată". Şi Ioan Botezătorul continuă predica lui Buddha: „Nu spuneţi că voi îl aveţi pe Avrram ca tată, ci fiţi oameni adevăraţi, acolo unde vă aflaţi în lume. Un om adevărat poate apărea în locul pietrei pe care stă piciorul vostru. Într-adevăr, Dumnezeu poate trezi copiii lui Avraam chiar din pietre" (Luca 3, 7-8). Ioan Botezătorul mai spunea, tot în spiritul lui Buddha: „Că cel care are două haine să dea una celui care nu are nici una" (Luca 3, 11). Ei au venit la el şi l-au întrebat: „Învăţătorule, ce trebuie să facem noi?" (Luca 3, 12), la fel cum altădată călugării veniseră la Buddha, punându-i aceeaşi întrebare. Toate cuvintele sale ar putea fi atribuite lui Buddha sau considerate ca o continuare a acestora.

Iată cum se prezintă aceste entităţi pe planul fizic la răscrucea de vremuri. Aşa învăţăm să vedem în ce constă unitatea religiilor şi revelaţiilor spirituale date omenirii. Ceea ce a fost Buddha, noi nu aflăm ţinându-ne de tradiţie, ci ascultând ceea ce a spus el în realitate. Cu cinci, şase secole înaintea erei noastre, Buddha a vorbit aşa cum ştim din predica de la Benares. Dar vocea sa n-a amuţit; el mai vorbeşte încă, chiar şi atunci când nu mai este incarnat, acolo unde îşi trimite inspiraţiile prin Nirmanakaya sa. Prin gura lui Ioan Botezătorul, noi auzim ceea ce el vrea să ne spună şase sute de ani după ce trăise într-un corp fizic. Aceasta este „unitatea religiilor". Fiecare religie trebuie situată, în cursul evoluţiei umane, la locul său exact şi regăsind acolo ceea

ce ea are viu şi nu ceea ce este mort, căci totul continuă să evolueze. Iată ce trebuie să învăţăm să înţelegem. Cel care refuză să recunoască cuvântul lui Buddha în gura lui Ioan Botezătorul este asemănător cu un om care, văzând sămânţa unui trandafir, apoi planta care a lăstărit şi a înflorit, ar refuza să admită că acest trandafir a luat naştere din această sămânţă şi ar spune: „Dar aceasta este cu totul altceva". Ceea ce era viu în sămânţă a înflorit acum în trandafir; şi ceea ce era viu în predica de la Benares a înflorit pe malul Iordanului în predica lui Ioan Botezătorul.

Astfel, noi am făcut cunoştinţă în fiinţa ei cu altă individualitate, pe care o întâlnim în acel timp şi despre care vorbeşte Evanghelia lui Luca atât de insistent. Învăţăm să înţelegem Evangheliile numai dacă ne ridicăm încetul cu încetul la înţelegerea cu adevărat a fiecărui cuvânt al acestora, aşa cum a fost intenţia autorilor lor. În introducerea sa, Luca ne spune că vrea să ne redea comunicările „celor care erau clarvăzători". Dar acesti clarvăzători au văzut adevăratele evenimente, aşa cum s-au revelat ele din epocă în epocă; ei nu au văzut numai ceea ce s-a întâmplat pe planul fizic. Cel care nu ar vedea decât aceasta ar putea spune: „În secolele cinci-şase înaintea erei noastre a trăit în India un om care era fiul regelui Sudhodana şi care se chema Buddha. Şi apoi, mai târziu a existat un om care se numea Ioan Botezătorul". El nu ar discerne legătura care-i uneşte pe unul cu altul, căci această legătură nu este vizibilă decât în lumea spirituală. Luca ne spune însă că el povesteşte ceea ce a fost „văzut" de vizionari. Nu este suficient să citeşti cuvintele textelor religioase; aceste cuvinte trebuie să învăţăm a le citi în sensul adevărat. Pentru aceasta trebuie să intuim foarte clar individualităţile despre care este vorba în aceste documente. Ele pot fi percepute cu adevărat intuitiv în sufletele noastre numai dacă ştim tot ce a contribuit la formarea lor.

Şi încă altceva: oricare ar fi individualitatea care coboară pe Pământ, ea trebuie să se dezvolte în sensul facultăţilor

care pot înflori în corpul în care se incarnează această individualitate şi de care trebuie să ţină cont. Să presupunem că în zilele noastre ar vrea să se incarneze o fiinţă superioară; ea ar trebui să conteze numai pe legile care guvernează în prezent corpul omenesc. Numai un văzător poate recunoaşte ce este în mod real această entitate, căci el va vedea cum se întreţes elementele profunde ale naturii sale. Aflată pe o treaptă superioară de înţelepciune, o astfel de entitate va trebui totuşi să treacă prin copilărie şi să-şi matureze corpul, pentru ca la un moment dat să se poată revela ceea ce a fost ea în incarnări anterioare. Dacă, de exemplu, ea trebuie să trezească în omenire sentimente cu totul excepţionale, incarnarea sa pământească va trebui să fie astfel, încât corpul său să poată suporta ceea ce-i impune misiunea sa. În adevăr, în lumea spirituală lucrurile nu se prezintă aşa cum se prezintă în lumea materială. Dacă o entitate vrea să vorbească despre vindecarea durerilor şi eliberarea de suferinţă, ea însăşi va trebui să cunoască toată profunzimea suferinţei, pentru a găsi cuvintele exacte care pot fi utilizate în sensul uman.

Ceea ce avea de spus mai târziu fiinţa care se incarna în corpul lui Iisus al liniei nathanice se adresa omenirii întregi. Era ceva care trebuia să elibereze omenirea de orice înrudiri de sânge mai înguste. Nu trebuiau desfiinţate legăturile de rudenie, ceea ce uneşte tatăl şi fiul, fratele şi sora, ci la iubirea legată de familie trebuia adăugată ceea ce se numeşte iubire umană generală, care merge de la suflet la suflet şi care se ridică deasupra legăturilor de sânge. Iată ce trebuia să aducă entitatea care s-a manifestat mai târziu în Iisus din Nazaret din linia lui Nathan. El trebuia să aducă ceva în plus în Iubire, o adâncire a acesteia, care nu are nici un raport cu înrudirea de sânge. Dar pentru atingerea acestui scop trebuia ca această entitate să înveţe mai întâi ea însăşi pe Pământ ce înseamnă să nu simţi nici o legătură, să nu ai nici o interde-pendenţă prin sânge. Atunci ea putea să resimtă ceea ce se întâm-plă numai de la om la om. Ea trebuia mai îmtâi să se simtă liberă de orice legătură de

sânge – chiar de posibilitatea unei asemenea legături. Iisus din linia lui Nathan nu trebuia să fie numai un „apatrid" cum fusese Buddha, care ieşise din ţara sa pentru a rătăci prin lume, ci el trebuia să se elibereze de orice legătură de familie, de tot ceea ce are raport cu legăturile de sânge. El trebuia să cunoască profunda durere pe care o poate încerca cel care renunіă la tot ceea ce de obicei înconjoară o fiinţă omenească, cel care trebuia să rămână singur. Din adâncul izolării sale, din renunţarea sa la orice familie trebuia să vorbească individualitatea care trăia în Iisus din linia lui Nathan. Cine era această entitate?

Noi ştim că entitatea care a trăit până la al doisprezecelea an în copul lui Iisus care cobora din Solomon, această individualitate era spiritul lui Zoroastru, care trăia în acest copil. Dar tatăl său murise de tânăr, copilul era deci orfan de tată. În afara lui în această familie, unde el a rămas atâta timp cât Zoroastru a trăit în corpul lui Iisus din linia lui Solomon existau şi alţi copii. El părăseşte apoi această familie la doisprezece ani, lăsându-şi mama, fraţii şi surorile, pentru a trece în corpul Copilului Iisus din linia lui Nathan. Mama sa a murit, apoi, mai târziu, moare şi tatăl său, şi atunci când el a trebuit să-şi înceapă misiunea sa tot ceea ce era legătură de sânge era rupt. De acum încolo el nu mai era numai orfan, nu-şi părăsise numai fraţii şi surorile sale, dar, mai mult, această entitate, Zoroastru, a trebuit să renunţe şi să-şi întemeieze o familie, să aibă descendenţi. Căci entitatea Zoroastru nu şi-a părăsit numai tatăl, mama, fraţii si surorile; ea şi-a părăsit de asemenea propriul său corp şi a intrat într-un alt corp, cel al lui Iisus din linia lui Nathan.

Apoi această individualitate a putut deschide calea pentru o entitate încă şi mai sublimă, care în corpul lui Iişus aparţinând liniei lui Nathan s-a putut pregăti pentru marea misiune, cea de a propovădui Iubirea generală faţă de oameni. De asemenea, atunci când mama şi fraţii lui Iisus au venit să-l vadă şi i s-a spus: „Mama ta şi fraţii tăi

sunt aici şi vor să te vadă", această entitate a putut răspunde din adâncul sufletului său şi, fără a putea fi greşit înţeles, în faţa întregului popor, prin cuvinte care nu răneau pietatea filială: „Aceştia nu sunt mama mea şi fraţii mei". Căci Zoroastru părăsise chiar şi corpul care îl înrudea cu această familie. Şi făcând aluzie la cei cu care el forma o comunitate de suflete libere, el putea într-adevăr spune: „Mama mea şi fraţii mei, sunt cei care aud cuvântul lui Dumnezeu şi care îl pun în practică" (Luca 8, 20–21). Iată în ce măsură textele religioase trebuie luate *ad-litteram*!

Pentru ca cineva să poată propovădui într-o zi iubirea universală trebuia să fie incarnat realmente o dată într-un corp în care putea face experienţa părăsirii a tot ceea ce e întemeiat pe legăturile de sânge. Spre această mare Figură se îndreaptă sentimentele noastre, ca şi cum s-ar apropia de o fiinţă omenească, spre această Fiinţă care coboară din înălţimile cereşti dând expresie experienţelor şi suferinţelor omeneşti. Pentru Ea bat inimile noastre. Cu cât vom cunoaşte-O într-un mod mai spiritual, cu atât mai bine vom înţelege-O şi cu atât mai mult inimile noastre vor bătea spre ea, iar sufletele noastre o vor preaslăvi cu bucurie.

CONFERINŢA a VII-a

Cei doi copii Iisus. Întruparea Iui Hristos în Iisus din Nazaret. Vişva Karman, Ahura Mazdao, Iahve. Loja spirituală a celor doisprezece Bodhisattva şi cel de al Treisprezecelea

Bâle, 21 septembrie 1909

În aceste ultime zile am încercat să ne reprezentăm cele mai importante entităţi de care vorbeşte Evanghelia lui Luca. Am obţinut noţiuni cuprinzătoare despre ceea ce se află la baza acestui document. Dar mai trebuie să urmărim evolutia ulterioară a principalei entităţi din Evanghelia lui Luca, şi prin aceasta a principalei entităţi

a Pământului nostru, a lui Iisus Hristos însuşi.

Pentru aceasta va fi mai întâi necesar să ne amintim ce a fost spus deja, şi anume că Iisus Hristos de care se ocupă Evanghelia lui Luca s-a născut, în mod fizic, în persoana lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan, a casei lui David. Acest copil creşte până la vârsta de aproximativ doisprezece ani. Când a fost atinsă această perioadă de dezvoltare a lui, Eul celui care întemeiase altădată cultura persană, Eul lui Zoroastru, a putut pătrunde în corpul său. Începând din acest al doisprezecelea an, în Iisus aparţinând liniei nathanice trăieste Eul lui Zoroastru. Vom urmări acum mai de aproape dezvoltarea acestei fiinţe. Aici trebuie să ne amintim un lucru pentru a cărui înţelegere suntem pregătiţi prin reflecţiile noastre antroposofice anterioare.

Noi ştim că dezvoltarea normală a fiinţei omeneşti se efectuează în etape: prima etapă se întinde de la naştere la al şaptelea an, aproximativ; un al doilea segment al dezvoltării corespunde etapei de la şapte la paisprezece ani, cu alte cuvinte până la pubertate; un al treilea segment cuprinde etapa de la paisprezece la douăzeci şi unu de ani; urmează apoi etapa până la douăzeci şi opt de ani şi încă o etapă, până la al treizeci şi cincilea an. Desigur, aceste etape nu trebuie concepute în mod dogmatic, în sensul că ele concordă în mod exact cu o dată fixă, ci observăm acea tranziţie importantă care se produce în dezvoltarea unei fiinţe omeneşti în cursul desfăşurării aproximativ a celui de al şaptelea an, în perioada schimbării dinţilor. Această schimbare nu se produce brusc, ci încetul cu încetul, pe durata schimbării dinţilor. La fel se petrec lucrurile în mod progresiv în toate etapele. Noi ştim, aşa cum am expus cu mai multă precizie în ***Educaţia copilului***, că în cursul celui de al şaptelea an de viaţă are loc un eveniment care, din punct de vedere spiritual, este analog cu separarea de corpul matern pe plan fizic: se petrece un fel de naştere eterică. În jurul vârstei de paisprezece ani, o dată cu maturarea sexuală are loc o naştere astrală, corpul astral al

copilului se eliberează la rândul său. Dar evoluţia fiinţei umane se arată a fi mult mai complicată atunci când o urmăreşti cu ochii spiritului. Marile modificări care se produc chiar şi mai târziu în existenţa omenească scapă observaţiei obişnuite a oamenilor. Astăzi se estimează că începând cu o anumită vârstă nu se mai întâmplă mare lucru în dezvoltarea umană. Acesta este însă rezultatul unei observaţii foarte superficiale. În realitate, atunci când depunem mai multă strădanie, descoperim că în ceea ce priveşte perioadele mai târzii putem să conştientizăm anumite diferenţe în dezvoltarea umană.

Când este lepădat învelişul matern, fizic al corpului, ceea ce se naşte nu este în fond decât corpul fizic al fiinţei omeneşti, sin-gurul eliberat în timpul primilor şapte ani ai vieţii. În numeroase conferinţe asupra educaţiei copilului, noi am spus mereu cât este de important ca educatorul să ştie tocmai aceasta. Apoi, când este lepădat învelişul eteric este eliberat corpul eteric şi atunci când spre paisprezece ani este lepădat la rândul său învelişul astral, corpul astral devine liber. La drept vorbind, dacă vrem să înţelegem fiinţa omenească, trebuie să plecăm de la descrierea organizării sale pe care am făcut-o în ***Teosofia****. Acolo, elementele superioare, psihice ale naturii omeneşti sunt subîmpărţite în continuare. Găsim mai întâi, legat de corpul eteric, ceea ce numim „corpul senzaţiei", care nu este complet liber faţă de lumea exterioară decât spre douăzeci şi unu de ani. Cu acest al douăzeci şi unulea an începe eliberarea a ceea ce noi numim „sufletul senzaţiei"; la douăzeci şi opt de ani devine liber „sufletul raţiunii" şi după aceea „sufletul conştienţei". Iată ce se întâmplă cu omul de astăzi. Oricine ştie să observe viaţa cu ajutorul cunoaşterii obţinute datorită ştiinţei spirituale ştie perfect că aceste etape de dezvoltare există. Marii ghizi ai omenirii ştiu, de asemenea, de ce al treizeci şi cincilea an are atâta importanţă. Dante [7] ştia de ce a vorbit de vârsta de treizeci şi cinci de ani când a avut marile viziuni cosmice pe care le-a descris în celebrul său poem. Chiar la începutul *Divinei comedii* el spune că a

avut aceste viziuni la vârsta de treizeci şi cinci de ani. Fiinţa umană ajunge la această vârstă în momentul când poate utiliza în mod plenar facultăţile care depind de corpul senzaţiei, de sufletul senzaţiei, de sufletul raţiunii.

* ***Teosofie. Introducere în cunoaşterea suprasensibilă despre lume şi menirea omului*** , GA 11 (Nota trad.)

Toţi cei care au vorbit de fiinţa omenească referitor la evo-lutie au cunoscut această subdivizare. La orientali, în această pri-vinţă lucrurile stau puţin altfel, epocile sunt diferite. Din acest motiv era justificat să nu se facă aceleaşi diferenţieri şi pentru civilizaţia orientală; dar în Occident a fost necesar să se facă. Grecii, de exemplu, nu au făcut decât să descrie în alţi termeni ceea ce am descris mai înainte. Vorbind de suflet, ei începeau cu ceea ce noi numim corpul eteric, pe care ei îl numeau *„treptikon"* ; ceea ce noi numim corpul senzaţiei ei îl numeau foarte expresiv *„aesthetikon"*; sufletul senzaţiei era pentru ei *„orektikon"*, iar sufletul raţiunii *„kinetikon"*; sufletul conştienţei, bunul cel mai preţios, în curs de a fi dobândit în prezent, de om, se chema la ei *„dianoetikon* ". Astfel ni se înfăţişează evoluţia fiinţei umane când este observată cu precizie şi exactitate.

Ca urmare a anumitor condiţii pe care trebuie să le mai lămurim parţial şi astăzi, evoluţia Copilului Iisus al liniei lui Nathan a fost puţin grăbită, accelerată, ceea ce era posibil datorită faptului că în ţara sa pubertatea avea loc mai devreme. Dar mai existau în cazul lui motive cu totul speciale pentru ca ceea ce se întâmplă de obicei în al paisprezecelea an să se producă în al doisprezecelea an; de asemenea, ceea ce are loc în mod obişnuit la douăzeci şi unu de ani s-a produs pentru el la nouăsprezece şi ceea ce se întâmplă la altii la douăzeci şi opt şi treizeci şi cinci de ani a avut loc pentru el la douăzeci şi şase şi la treizeci şi trei de ani.

	Condiţii normale	Iisus al liniei Nathan
Corpul fizic	1 - 7	-

Corpul eteric (*treptikon*)	7 - 14	12
Corpul astral sau al senzatiei (*aesthetikon*)	14 - 21	19
Sufletul senzaţiei (*orektikon*)	21 - 28	26
Sufletul raţiunii (*kinetikon*)	28 - 35	33
Sufletul conştienţei (*dianoetikon*)	-	-

Aceasta este aşa-zisa schemă a dezvoltării fiinţei noastre centrale pământeşti. Acum trebuie să avem în vedere că până la al doisprezecelea an noi avem în faţa ochilor corpul fizic al lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan, dar că, începând cu această epocă, Eul lui Zoroastru trăieşte în acest corp al lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan. Ce înseamnă aceasta? Înseamnă că acest Eu, acest Eu matur, a început munca sa de perfecţionare asupra corpului senzaţiei, sufletului senzaţiei şi sufletului raţiunii lui Iisus din linia lui Nathan cu începere de la acest al doisprezeelea an; el a dezvoltat aceste principii ale naturii omeneşti cum o poate face numai un Eu atât de matur, care a parcurs cele mai diferite incarnări pe care destinul i le acordase lui Zoroastru şi a putut să prelucreze cu cea mai mare fineţe aptitudinile umane. Noi ne găsim deci în faţa acestui fapt minunat că în corpul lui Iisus din linia lui Nathan, la vârsta de doisprezece ani, s-a incorporat Eul lui Zoroastru, care i-a perfecţionat în cel mai înalt grad facultăţile interioare. Atunci s-a dezvoltat un corp al senzaţiei, care a fost capabil să privească spre Cosmos, astfel încât putea presimţi existenţa vechiului Ahura Mazdao, simţind ce poate acesta ca entitate spirituală; se dezvoltă un suflet al senzaţiei capabil să cultive înţelepciunea care trebuia să se dezvolte încetul cu încetul în omenire pe baza învăţăturii lui Ahura Mazdao; şi s-a dezvoltat un suflet al raţiunii care putea înţelege toate acestea, adică să conceapă idei şi să pună în cuvinte uşor de înţeles ceea ce umanitatea nu putuse obţine până atunci decât de afară, pe calea curenţilor spirituali.

Aşa s-a dezvoltat acest Iisus din linia lui Nathan care purta în el Eul lui Zoroastru. El a evoluat în acest mod până la apropierea vârstei de treizeci de ani. Atunci s-a produs un fapt nou. Fenomenul care avusese deja loc, într-un anumit fel, pentru Iisus aparţinând liniei lui Nathan, atunci când în al doisprezecelea an al său interiorul i s-a umplut cu un Eu nou, s-a repetat, dar acum într-un fel mai universal, mai important. Atunci când Iisus din Nazaret a atins al treizecilea an al său, Eul lui Zoroastru săvârşise ceea ce trebuia să împlinească în acest suflet căruia îi dezvoltase facultăţile în cel mai înalt grad. Acum putem spune că îşi terminase misiunea de a prelucra acest suflet, în sensul transmiterii a tot ceea ce obţinuse în incarnările sale anterioare şi putea spune: „Sarcina mea este acum împlinită". Şi într-o zi Eul lui Zoroastru a părăsit corpul lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan.

Eul lui Zoroastru a trăit deci timp de doisprezece ani în corpul lui Iisus al liniei lui Solomon. Acest copil nu s-ar mai fi putut dezvolta în continuare. Eul lui Zoroastru părăsindu-l, el a rămas ca să spunem aşa la nivelul pe care-l atinsese atunci. Este adevărat că prin prezenţa în el a acestui Eu ajunsese la un rar grad de maturitate. Cineva care ar fi observat din exterior acest Copil Iisus din linia lui Solomon l-ar fi găsit extraordinar de precoce. Dar din momentul în care Eul lui Zoroastru l-a părăsit, el nu a mai putut avansa. Şi în momentul în care, relativ devreme, mama lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan a murit şi când elementele sale spirituale s-au retras în lumile spiritului, a luat cu ea ceea ce avea valoare eternă şi forţă constructivă în Copilul Iisus din linia lui Solomon. Acest copil a murit, de asemenea, cam în acelaşi timp cu mama lui Iisus din linia lui Nathan.

Învelişul eteric care a părăsit atunci corpul lui Iisus din linia lui Solomon avea o mare valoare. Noi ştim despre corpul eteric că el atinge dezvoltarea sa normală când copilul a depăşit anul al şaptelea, cu alte cuvinte, între acest al şaptelea an şi vârsta pubertăţii. Este deci vorba

de un corp eteric care fusese format prin forţele Eului lui Zoroastru. Or, noi ştim că la moarte corpul eteric părăseşte corpul fizic, că, într-un caz normal, tot ceea ce nu este utilizabil pentru eternitate este atunci lepădat şi că un fel de extract al acestui corp eteric este luat dincolo. La Copilul Iisus aparţinând liniei lui Solomon, cea mai mare parte a corpului eteric era utilizabilă pentru eternitate. Întreg acest corp eteric a fost luat de mama lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan. Dar corpul eteric este arhitectul, constructorul corpului fizic. Noi ne putem deci reprezenta acum că, în fapt, exista o înrudire intimă între acest corp eteric al lui Iisus aparţinând liniei lui Solomon care trecuse în lumea spirituală şi Eul lui Zoroastru care fusese unit cu el timp de doisprezece ani ai vieţii sale pe Pământ. Şi atunci când în urma evoluţiei lui Iisus din Nazaret acest Eu a părăsit corpul lui Iisus din linia lui Nathan, a intrat în joc forţa de atracţie care exista între Eul lui Zoroastru şi corpul eteric al Copilului Iisus aparţinând liniei lui Solomon. Amândoi s-au regăsit şi şi-au construit un nou corp fizic. Eul lui Zoroastru atinsese o asemenea maturitate, încât nu mai avea nevoie să stea în Devachan. Cu ajutorul corpului eteric de care tocmai am vorbit, el a putut să-şi reconstruiască un nou corp fizic în relativ putin timp.

În acest fel s-a născut pentru prima dată acea fiinţă care apoi a revenit continuu pe Pământ, revenind astfel, încât se scurgea foarte puţin timp între o moarte fizică şi o nouă naştere. Puţin după ce îşi părăsea corpul său fizic prin moarte, ea reapărea incarnată din nou pe Pământ la scurt timp. Această fiinţă, care a regăsit corpul eteric pe care îl părăsise, a trecut apoi prin toată istoria omenirii. Şi aşa cum vă puteţi imagina, ea acordă întregul său ajutor celor care caută să înţeleagă marele eveniment din Palestina. Ea a trăit la răscruce de epoci sub numele de „Maestrul Iisus". Astfel, după ce a regăsit corpul său eteric, Eul lui Zoroastru şi-a început sub denumirea Maestrul Iisus participarea de-a lungul evoluţiei omeneşti, incarnându-se şi reincarnându-se continuu pe Pământul nostru pentru a conduce curentul spiritual pe

care noi îl numim creştin. El este inspiratorul celor care caută să înţeleagă creştinismul în evoluţia sa vie; el i-a inspirat pe toţi cei care trebuiau să cultive în mod permanent învăţăturile creştinismului în cadrul şcolilor esoterice. El se află mereu în spatele marilor figuri ale creştinismului, învăţând pe ceilalţi ce înseamnă în realitate marele eveniment din Palestina.

Acest Eu al lui Zoroastru care a trăit în corpul lui Iisus al liniei nathanice de la doisprezece la treizeci de ani ai săi se afla acum în afara acestui corp. În acest corp a intrat acum o altă entitate. Momentul în care s-a întâmplat aceasta, când, ca să spunem aşa, un „Eu suprem" a luat locul Eului lui Zoroastru în corpul lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan, toţi evangheliştii ni-l descriu ca fiind cel al Botezului în Iordan. Eu am arătat deja în conferinţele despre Evanghelia lui Ioan* că în acele timpuri botezul era cu totul altceva decât mai târziu, când a devenit numai un simbol. Ioan Botezătorul îl practica de asemenea cu totul altfel. Întregul corp al celor care se botezau era cufundat în apă. Or, dumneavoastră ştiţi din toate conferinţele pregătitoare că în acest caz se poate întâmpla ceva cu totul deosebit. Deja în viaţa obişnuită, dacă cineva este gata să se înece sau suferă un şoc, se poate întâmpla să-şi revadă toată viaţa sa trecută sub forma unui vast tablou. Aceasta datorită faptului că timp de un moment se întâmplă ceea ce nu are loc de obicei decât după moarte: corpul eteric se desprinde de corpul fizic, el se eliberează de sub puterea corpului fizic. Aceasta se întâmpla cu cei mai mulţi dintre cei care erau botezaţi de Ioan Botezătorul şi este ceea ce s-a întâmplat în special la Botezul lui Iisus aparţinând liniei nathanice. Corpul său eteric a fost retras în acel moment: marea Entitate pe care noi o numim Hristos a putut pătrunde în corpul său fizic şi l-a luat în stăpânire.

* ***Evanghelia după Ioan***, GA 103 şi ***Evanghelia după Ioan şi raporturile sale cu celelalte trei evanghelii, îndeosebi cu cea a lui Luca***, GA 112

În felul acesta, începând de la Botez, Iisus aparţinând liniei lui Nathan a fost deci pătruns de entitatea lui

Hristos. Aceasta se poate înţelege din acele cuvinte care se află în cele mai vechi manuscrise evanghelice: „Acesta este fiul meu cel iubit; astăzi l-am zămislit", cu alte cuvinte, Fiul cerului, Hristos este acum zămislit. Principiul fecundant era Dumnezeul unic care acţionează în lume, iar principiul receptiv era corpul şi întreaga structură a lui Iisus din linia lui Nathan care fusese pregătit să primească germenele venind din ceruri. „Acesta este fiul meu cel iubit; astăzi l-am zămislit"*. Aceasta este exprimarea în manuscrisele evanghelice mai vechi şi aşa ar fi trebuit să figureze în Evangheliile noastre (Luca 3, 22).

* in *Evangheliile sinoptice*, citatul este prezentat astfel: „Tu eşti Fiul Meu cel iubit întru tine am binevoit". (Nota trad.)

Cine este acea entitate care s-a unit atunci cu corpul eteric al lui Iisus din linia lui Nathan? Această entitate a lui Hristos nu poate fi înţeleasă dacă ne limităm la evoluţia Pământului. Entitatea lui Hristos este acea entitate pe care trebuie s-o numim Ghidul fiinţelor spirituale care s-au separat altădată de Pământ o dată cu Soarele şi care şi-au creat un câmp de acţiune mai înalt pentru a acţiona din Soare - deci din afară - asupra Pământului. Dacă ne transpunem în timpurile precreştine care încep de la epoca când Soarele s-a separat de Pământ până la apariţia lui Hristos aici jos, trebuie să spunem: Când omul îşi ridica privirea spre Soare, el trebuia să simtă, dacă ar fi avut maturitatea necesară, ceea ce propovăduia Zoroastru, cu alte cuvinte, că ceea ce pătrunde spre noi prin lumina şi căldura care ne vin de la Soare nu este decât veşmântul fizic al înaltelor entităţi spirituale care se află în spatele luminii solare; în ele se ascund razele de forţă spirituală care, venind de la Soare, pătrund în Pământ. Or, ghidul tuturor aeestor forţe care-şi trimit astfel influenţele lor binefăcătoare din Soare spre Pământ este fiinţa care mai târziu a fost numită Hristos. În timpurile prehristice, nu trebuia deci să fie căutată pe Pământ, ci în Soare. Şi Zoroastru avea dreptate atunci când o numea Ahura Mazdao şi o localiza în Soare, spunând: „Am parcurge în zadar întregul Pământ, căci nu am găsi acest spirit al luminii; dar dacă

privim Soarele, atunci cel care trăieşte acolo în mod spiritual este Ahura Mazdao şi lumina care vine spre noi este corpul spiritului Soarelui, al lui Ahura Mazdao, tot aşa cum corpul fizic al omului este corpul spiritului omenesc". Această fiinţă superioară se apropia tot mai mult de Pământ prin marile evenimente cosmice prin care trecea sfera terestră. Prin clarvedere se putea resimţi tot mai mult această apropiere a lui Hristos de Pământ. O recunoaştere clară a acestui Hristos a avut loc atunci când marele precursor al lui Hristos, Moise, a primit revelaţia sa în fulgerul de foc, pe muntele Sinai.

Ce au însemnat aceste revelaţii făcute lui Moise? Ele au însemnat că ceea ce se apropia de Pământ, ca entitate a lui Hristos, se arăta la început ca o imagine reflectată. Să ne reprezentăm în mod spiritualizat fenomenul pe care îl percepem în fiecare noapte cu Lună plină. Atunci când privim Luna plină, vedem razele Soarelui reflectate. Ceea ce radiază spre noi este lumină solară, dar noi o numim lunară, pentru că ea este reflectată de Lună. Pe cine a văzut Moise în rugul arzând şi în focul de pe Sinai? Pe Hristos. Dar aşa cum se vede lumina Soarelui reflectată de Lună şi nu în mod direct. El a văzut reflectarea lui Hristos; şi la fel cum noi numim clar de Lună lumina Soarelui care se reflectă astfel, la fel Iisus Hristos a fost numit Iahve sau Iehova. Acesta nu este altceva decât reflectarea lui Hristos înainte ca să fi apărut El însuşi pe Pământ. Astfel, Hristos s-a anunţat omenirii - care nu-L putea încă vedea în esenţa sa originară - în mod indirect, tot aşa cum într-o noapte cu Lună plină, altminteri întunecoasă, lumina solară se arată în razele Lunii. Iahve sau Iehova este Hristos, văzut nu în mod direct, ci ca o lumină reflectată.

Acest Hristos trebuia să se apropie din ce în ce mai mult de cunoasterea umană. Aceasta înseamnă că El însusi trebuia să umble un timp pe Pământ, să fie un om printre oameni, să devină un locuitor al Pământului, aşa cum mai înainte el nu se revela din Cosmos decât iniţiaţilor. Dar pentru aceasta trebuia să vină momentul potrivit. Că

acest Hristos există, aceasta s-a ştiut întotdeauna acolo unde se pătrunsese până la înţelepciunea Universului. Dar pentru că El se manifestase în cele mai variate moduri, a fost desemnat cu numele cele mai diferite. Zoroastru l-a numit Ahura Mazdao fiindcă lui i se revela învesmântat cu lumina solară. Sfintii Rişii, acei mari îndrumători ai omenirii care trăiseră în India antică în prima epocă postatlanteană, cunoşteau de asemenea foarte bine existenţa acestei mari Fiinţe, dar ei ştiau că El nu era încă accesibil înţelegerii pământeşti a epocii lor şi că el nu va deveni accesibil acestei înţelegeri decât mai târziu. Din această cauză, formula de atunci era că această fiinţă ar trăi dincolo de regiunea sfinţilor Rişii şi se numea Vişva Karman. Cei şapte Rişii vorbeau şi ei despre fiinţa pe care Zoroastru o numea Ahura Mazdao. Acestea nu sunt decât nume diferite pentru entitatea care, din înălţimile spirituale ale Cosmosului, se apropia în mod lent de Pământ.

Dar a trebuit o întreagă pregătire în evoluţia omenească pentru ca un corp omenesc să poată prelua în el această fiinţă. Trebuia ca entitatea care a trăit în Zoroastru să se maturizeze din incarnare în incarnare, pentru ca ea să poată dezvolta după aceea în corpul atât de pur al lui Iisus din linia lui Nathan facultăţile corpului senzaţiei, ale sufletului senzaţiei şi ale sufletului raţiunii, astfel încât această entitate omenească să devină aptă să primească o fiinţă atât de elevată. Acest proces trebuia să fie îndelung pregătit. Pentru ca un suflet al senzaţiei, un suflet al raţiunii să poată fi astfel pregătite, trebuia mai întâi ca un Eu să treacă prin numeroasele experienţe şi vieţuiri prin care a trecut Zoroastru şi ca acesta să transforme facultăţile din sufletul lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan. Acest lucru nu ar fi fost posibil mai devreme. Căci la dezvoltarea acestui copil Iisus nathanic trebuia să lucreze nu numai Eul lui Zoroastru, dar şi marea entitate pe care noi am descris-o ea fiind Nirmanakaya lui Buddha. Aceasta a lucrat mai ales din afară, de la naştere până la vârsta de doisprezece ani. Or, pentru aceasta ea trebuia mai întâi să existe. Trebuia ca

Bodhisattva însuşi să ajungă la starea de Buddha înainte de a face posibilă dezvoltarea corpului Nirmanakayei, pentru ca el să poată acţiona asupra Copilului Iisus aparţinând liniei nathanice, de la naştere până la al doisprezecelea an al său. Bodhisattva însuşi trebuia mai întâi să depăşească nivelul de Buddha pentru a avea în el forţa de a pregăti un corp în vederea acestui mare eveniment. În incarnarea în care a devenit Buddha, el nu ajunsese încă în situaţia de a putea dezvolta această facultate. Pentru aceasta era necesară viaţa sa de Buddha.

În ziua când omenirea va înţelege ce comori de înţelepciune sunt păstrate în vechile legende, ea va putea citi în pasajele corespunzătoare că tot ceea ce descifrăm din Cronica Akasha este păstrat în chip minunat în legendele vechi. Ni se povesteşte, şi pe bună dreptate, că în India antică era deja propovăduit Hristos ca entitate cosmică care se găseşte dincolo de sfera sfinţilor Rişii. Ei ştiau că această entitate trăia în cer şi nu se apropia decât încetul cu încetul de Pământ. Zoroastru ştia şi el că trebuia să-şi îndrepte privirea sa de la Pământ spre Soare; şi acest vechi popor evreu, prin calităţile, facultăţile de care am vorbit ieri, a fost primul care a primit revelaţia lui Hristos sub forma sa de reflectare. Ni se spune într-o povestire şi acest lucru, că atunci când Bodhisattva a devenit Buddha el a intrat în contact cu Vişva Karman, care mai târziu a fost numit Hristos. Legenda povesteşte că la apropierea vârstei de douăzeci şi nouă de ani Buddha a ieşit din palatul său, unde fusese crescut şi îngrijit până atunci. El a întâlnit mai întâi un bătrân, apoi un bolnav; el a văzut după aceea un cadavru şi a învăţat astfel să cunoască încetul cu încetul mizeriile existenţei. Apoi el a văzut un călugăr care se retrăsese din această viaţă în care domnea bătrâneţea, boala şi moartea. Atunci el s-a decis, spune legenda, care ne arată astfel un adevăr profund, să nu mai plece imediat şi să revină încă o dată asupra paşilor săi. Dar în cursul acestei plimbări artistul divin, Vişva Karman, i s-a arătat şi l-a înzestrat cu forţa pe care el o trimitea din înălţimile

cereşti spre Pământ. Cu puterea lui Vişva Karman însuşi, deci a lui Hristos, a fost înzestrat astfel Bodhisattva. Pentru el, Hristos era o forţă exterioară care nu se unise încă cu el.

Pe atunci, şi Bodhisattva se apropia de vârsta de treizeci de ani; totuşi, el nu ar fi putut încă determina preluarea desăvârşită a lui Hristos într-un corp omenesc. Pentru aceasta el trebuia să atingă o anumită maturitate. El a devenit matur tocmai prin existenţa sa de Buddha. Şi atunci când a apărut în Nirmanakaya sa, el avea ca sarcină să pregătească corpul lui Iisus din linia lui Nathan, în care nu a pătruns el însuşi, dându-i maturitatea necesară pentru a-l primi pe Vişva Karman, pe Hristos.

În acest fel au contribuit toate forţele evoluţiei pentru a face posibil acest mare eveniment. Dar acum ne vine pe buze o întrebare: Ce raport există între acest Hristos, acest Vişva Karman şi entităţi ca Bodhisattvii, dintre care una a fost cea care mai târziu a devenit Buddha?

Cu această întrebare ajungem la unul din cele mai mari mistere ale evoluţiei noastre terestre. Pentru sentimentele si senzaţiile unui om de astăzi este în general greu să aibă chiar şi cea mai mică idee despre nemărginirea care se ascunde în spatele acestui mister. Asemenea entităţi dintre care una este Bodhisattva care a devenit Buddha şi care a avut misiunea să încorporeze omenirii marea învăţătură a Milei şi a Iubirii, astfel de entităţi există în număr de douăsprezece, legate de Cosmosul căruia îi aparţine Pământul. Acel Bodhisattva care a devenit Buddha în secolul al cincilea până la al şaselea înaintea erei noastre este una din aceste douăsprezece entităţi. Fiecare dintre aceşti Bodhisattva are o anumită misiune. Aşa cum cel despre care am scris aici a avut sarcina să aducă pe Pământ învăţătura Milei şi a Iubirii, ceilalţi le au de asemenea pe ale lor care trebuie îndeplinite în diferitele epoci ale evoluţiei pământeşti. Misiunea lui Buddha este în mod deosebit legată de

Pământ fiindcă dezvoltarea simţului moral este tocmai sarcina care îi revine erei noastre, începând de la apariţia lui Bodhisattva din secolul al cincilea şi al şaselea înaintea erei noastre până la momentul în care acesta va fi înlocuit de succesorul său, care va trăi pe Pământ sub numele de Maitreya-Buddha. Astfel progresează evoluţia pământească: Bodhisattvii intervin din timp în timp pentru a încorpora în evoluţia pământească ceea ce este obiectul misiunii lor. Dacă am cuprinde cu privirea toată această evoluţie a Pământului, am vedea acţionând în ea doisprezece dintre aceşti Bodhisattva. Ei fac parte dintr-o comunitate spirituală puternică, care trimite din timp în timp pe unul dintre Bodhisattva pe Pământ ca sol, pentru a aduce aici un anumit mesaj, pentru a fi unul din marii instructori spirituali. Această comunitate, care stăpâneşte toată evoluţia Pământului nostru, trebuie s-o recunoaştem ca pe o mare Lojă compusă din doisprezece Bodhisattva [8]. Aceşti doisprezece Bodhisattva corespund ideii pe care ne-o facem pe un plan inferior al existenţei despre un instructor. Aceştia sunt „Maeştri", mari inspiratori care insuflă oamenilor ceea ce trebuie ei să cucerească într-o directie sau alta.

Dar de unde primesc Bodhisattvii ceea ce au de propovăduit de la o epocă la alta? Dacă aţi putea pătrunde în această mare Lojă spirituală, în cercul celor doisprezece Bodhisattva, aţi vedea, aflându-se în centrul lor o a treisprezecea fiinţă pe care nu am putea-o numi instructor în acelaşi fel ca pe ceilalţi doisprezece, căci ea este o fiinţă din care emană însăşi substanta înţelepciunii. Pentru a caracteriza această stare de fapt, putem spune foarte corect: cei doisprezece Bodhisattva se află în marea Lojă spirituală, aşezaţi în jurul centrului ei; ei sunt absorbiţi în contemplarea marii Înţelepciuni, de la care primesc ceea ce au ca misiune să încorporeze în evoluţia Pământului. Deci de la acest al Treisprezecelea emană ceea ce au ceilalţi de propovăduit oamenilor. Ei sunt instructorii, inspiratorii; al Treisprezecelea este chiar esenţa a ceea ce

propovăduiesc ei. Ei Îl propovăduiesc mereu de la o epocă la alta, din epocă în epocă, este obiectul învăţământului lor. Pe acest al Treisprezecelea, vechii Rişii îl numeau Vişva Karman, iar Zoroastru îl numea Ahura Mazdao; noi îl numim Hristos. Acesta este raportul său cu ansamblul Bodhisattvilor. El este ghidul, conducătorul marii lor comunităţi. Ceea ce propovăduieşte oamenilor întregul cor al Bodhisattvilor este deci învăţătura despre Hristos, despre Vişva Karman. Cel care în secolul al şaselea înaintea erei noastre din Bodhisattva a devenit Buddha a fost împodobit cu forţele lui Vişva Karman. Cel care în calitate de Iisus al liniei nathanice l-a primit pe Hristos în el a fost nu numai împodobit cu aceste forţe, ci „uns", cu alte cuvinte, pătruns, saturat de Vişva Karman, de Hristos.

Peste tot unde oamenii aveau presentimentul sau, prin iniţiere, cunoaşterea acestei stări de lucruri, a acestor mari Misterii ale evoluţiei omeneşti, această taină s-a încheiat într-un simbol, într-o imagine. Astfel, de exemplu, în Misteriile esoterice din nordul Europei, care sunt atât de puţin cunoscute, în Misteriile Drottilor, s-a întemeiat, mult înainte apariţiei creştinismului, un simbol pământesc al acestei Loji a celor doisprezece Bodhisattva. În Europa acestor vechi timpuri, cei care conduceau evoluţia spirituală în Misteriile Drotte formau întotdeauna o comunitate de doisprezece. Ei aveau misiunea de a propovădui. Exista şi un al Treisprezecilea care nu propovăduia, dar care, prin simpla lui prezentă, radia înţelepciunea care îi inspira pe ceilalţi. Aceasta era imaginea pământească a unei stări de lucruri spirituale, cereşti. În poemul *Secretele* [9], în care Goethe face aluzie la inspiraţia pe care a primit-o de la Rosicrucieni, el aminteşte cum doisprezece stau în jurul unui al Treisprezecelea, care nu este în mod necesar un mare instructor deoarece fratele Marcu este ales să fie considerat ca fiind acest al Treisprezecelea după ce acesta va fi plecat. El nu are menirea de a aduce o învăţătură, ci substanţa spirituală însăşi. Şi oriunde a

existat presentimentul sau cunoaşterea acestei sublime stări de lucruri, faptele au stat astfel în această privinţă.

O dată cu Botezul în Iordan, în evoluţia omenească sosise clipa când acest sublim al Treisprezecelea a apărut pe Pământ ca însăşi substanţa spirituală pe care toţi ceilalţi - Bodhisattva şi Buddha - trebuiau s-o propovăduiască; şi a fost necesară toată acea pregătire pentru ca această entitate să se poată afunda într-un corp omenesc. Acesta este misterul Botezului în Iordan. Şi fiinţa care ne este descrisă în Evanghelii este Vişva Karman, Ahura Mazdao sau Hristos, cum a fost numit mai târziu, în corpul lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan. Ca atare, această fiinţă trebuia să se afle ca om printre oameni, într-un corp omenesc pe Pământ în timpul celor trei ani, în acea fiinţă omenească încercată care trecuse până la vârsta de treizeci de ani prin tot ceea ce am descris în cursul acestor prelegeri. Pe acest Iisus nathanic îl strălumina, îl străbătea acea entitate care se ascundea mai inainte în razelc solare luminoase şi calde, care radia din Cosmos după ce părăsise Pământul atunci când Soarele se separase de acesta.

Noi putem să ne punem acum încă o întrebare: De ce această entitate s-a contopit aşa de târziu cu evoluţia omenirii pe Pământ? De ce n-a coborât ea mai devreme aici, jos? De ce nu a pătruns ea mai devreme într-un corp eteric omenesc, cum a făcut-o în momentul Botezului în Iordan?

Pentru a înţelege acest lucru trebuie să ne facem o idee puţin mai precisă despre evenimentul care în Vechiul Testament ne este descris drept „căderea în păcat". Acest eveniment a constat în faptul că anumite entităţi care rămăseseră la nivelul vechii evoluţii lunare au intrat în timpul epocii lemuriene în corpul astral al omului. Acesta a fost atunci impregnat de forţele luciferice. Acest lucru ne este descris într-un mod metaforic ca fiind „căderea în păcat" din Paradis. Datorită faptului că aceste forţe au pătruns în corpul său astral, omul a fost

implicat în condiţiile de existenţă pământească mai profund decât s-ar fi întâmplat altfel . Dacă el nu ar fi suferit această influenţă luciferică, şi-ar fi efectuat evoluţia pe Pământ în sfere într-un anumit fel mai înalte, fiind mai puţin implicat în materia terestră. Prin aceasta, omul a coborât mai devreme pe Pământ decât ar fi trebuit de fapt.

Dacă nu s-ar fi produs nimic altceva, dacă nu s-ar fi întâmplat tot ce am descris, orice influenţă a forţelor luciferice care se fixaseră în corpul astral s-ar fi făcut, de asemenea, simţită şi în corpul eteric al omului. Acest lucru puterile cosmice trebuiau însă să-l împiedice. Şi pentru aceasta trebuia să se producă ceva excepţional. Ceea ce înţeleg eu prin aceasta este explicat dintr-un alt punct de vedere în cartea ***Ştiinţa ocultă***, care va apărea într-un viitor apropiat. Fiinţa omenească nu trebuia să rămână aşa cum era după ce preluase forţele luciferice în corpul său astral. Ea trebuia să fie protejată contra efectelor forţelor luciferice asupra corpului său eteric. Acest lucru s-a realizat prin punerea omului în imposibilitatea de a se servi de întreg corpul său eteric. O parte a acestuia a fost sustrasă bunului său plac. Dacă nu s-ar fi produs această binefacere a zeilor, dacă fiinţa omenească ar fi păstrat puterea sa asupra întregului său corp eteric, ea nu ar mai fi putut găsi niciodată adevărata sa cale în timpul evoluţiei pământeşti. Anumite părţi ale corpului eteric uman au trebuit să fie retrase pentru a fi puse în rezervă în vederea unor epoci viitoare. Să încercăm acum să vedem cu ochii spiritului care au fost aceste părţi.

* ***Ştiinţa ocultă*** (GA 13) a apărut în l.română şi cu titlul ***Ştiinţa spirituală***, Editura Arhetip, 1994. (Nota trad.)

Fiinţa omenească este alcătuită mai întâi din materiile pe care le vedem în lumea exterioară: pământul sau substanţele solide, apa sau substanţele lichide, aerul sau substanţele gazoase. Acestea sunt elementele care constituie corpul său fizic, la fel cum ele constituie tot ceea ce este fizic. Etericul începe cu prima stare a etericului, pe care o numim „eterul caloric" sau, mai rar,

„focul". Focul sau căldura, pe care fizica de astăzi nu o consideră ca ceva substanţial, ci numai ca pe o vibraţie, este totuşi prima stare a etericului. A doua stare a etericului este eterul luminos sau, simplu, lumina şi a treia sa stare este ceva care, pentru om, nu este perceptibil decât ca o reflectare, ca o umbră, resimţită în lumea fizică sub forma sunetului. Dar la baza a tot ce este sunet exterior se află ceva mai fin, ceva eteric, ceva spiritual, astfel încât sunetul fizic trebuie considerat ca nefiind decât umbra sunetului spiritual, a ceea ce noi numim eterul sonor sau eterul numeric. A1 patrulea domeniu al etericului este eterul vieţii, care este la baza propriu-zisă a oricărei vieţi.

Aşa cum este omul fizic astăzi, tot ceea ce aparţine de sufletul său se imprimă în corpul său fizic şi în corpul său eteric, dar se şi repartizează într-un anumit fel asupra diverselor substanţe eterice. Ceea ce numim voinţă se exprimă din punet de vedere eteric prin ceea ce numim „focul". Oricine este cât de cât receptiv la anumite conjuncturi sensibile, va putea simţi că suntem îndreptăţiţi să spunem despre voinţă că ea trăieşte în elementul eteric al focului, în timp ce, fizic, ea se manifestă în sânge, respectiv, în circulaţia sangvină. Ceea ce numim sentiment se exprimă în acea parte a corpului eteric care corespunde eterului luminos. De aceea, clarvăzătorul vede impulsurile de voinţă ale unei fiinţe omeneşti sub aspectul de flăcări care ţâşnesc în corpul său eteric şi radiază în corpul său astral. Cât priveşte sentimentele sale, el le vede ca forme luminoase.

Ceea ce însă, omul trăieşte în sufletul său ca gândire şi ceea ce exprimăm în vorbire reprezintă şi ele numai imagini-fantomă ale adevăratei gândiri, ceea ce este uşor de înţeles fiindcă sunetul fizic nu este nici el decât umbra a ceva superior. Cuvintele au ca organ eterul sunetului. La baza cuvintelor se află gândirea; cuvintele sunt forme de exprimare ale gândurilor. Aceste forme de exprimare umplu spaţiul eteric, propagându-şi vibraţiile lor prin eterul sonor. Dar sunetul fizic nu este în realitate decât o

reflectare a vibratiilor propriu-zise ale gândirii. Cât priveşte ceea ce face fondul cel mai intim al gândurilor noastre, ceea ce le dă un sens, aceasta aparţine - în ceea ce priveşte etericul - eterului vieţii propriu-zis.

Sens	Eterul vieţii
Gândire	Eterul sonor
Sentiment	Eterul luminos
Voinţă	Eterul caloric
Aer	
Apă	
Pământ	

În timpul perioadei lemuriene, după ce Lucifer a exercitat influenţa sa asupra omului, din aceste patru feluri de eter au fost lăsate la libera dispoziţie a acestuia numai ultimele două: eterul focului şi eterul luminii. Celelalte două, eterurile superioare, i-au fost retrase. Aceasta este semnificatia esoterică a ceea ce ne este descris în mod simbolic astfel: după ce sub influenţa lui Lucifer oamenii au ajuns să distingă între bine şi rău - reprezentat simbolic prin înfruptarea din „Arborele cunoaşterii" - le-a fost interzis accesul la Arborele vietii. Aceasta înseamnă că lor le-a fost luat ceea ce altfel ar fi pătruns în mod liber, arbitrar, în eterurile legate de gândire şi de sens.

Prin aceasta, oamenii au trebuit de acum încolo să se dezvolte în modul următor: în fiecare liber arbitru uman

a fost repartizat ceea ce corespunde voinţei sale. Omul îşi poate pune în valoare voinţa şi sentimentele ca atribute personale. Sentimente şi voinţă sunt lăsate fiecărui om pentru folosinţa sa personală. De aici provine caracterul individual a ceea ce ţine de domeniul afectiv şi de domeniul voluntar. Dar acest element individual se şterge de îndată ce te ridici de le sentiment la gândire, şi de aici chiar la exprimarea gândurilor pe planul fizic, la vorbire. În timp ce sentimentele şi voinţa fiecăruia sunt personale, atunci când te ridici la nivelul vorbirii şi al gândirii ajungi imediat la ceva de ordin general. Nu poate fiecare din noi să-şi producă propriile sale gânduri. Dacă gândurile ar fi tot atât de individuale ca sentimentele, noi nu ne-am înţelege niciodată.

Aşadar, gândul şi sensul au fost sustrase liberului arbitru al omului şi în mod provizoriu păstrate în sfera zeilor; ele ne vor fi date mai târziu. De aceea noi vedem pe întregul Pământ indivizi care sunt înzestraţi cu sentimente şi impulsuri voluntare personale, în timp ce gândirea şi vorbirea sunt comune unui întreg popor. Acolo unde există o limbă comună domină aceeasi divinitate a poporului respectiv. Această sferă este sustrasă liberului arbitru al fiinţei umane; acolo lucrează în mod provizoriu zeii.

Când Zoroastru le vorbea discipolilor săi despre împărăţia spiritului, el le putea spune: „Din cer ne vine căldura, focul, din cer coboară lumina. Acestea sunt veşmintele lui Ahura Mazdao. Dar sub aceste veşminte se ascunde Cel care nu a coborât încă, Cel care a rămas în înălţimile spirituale şi care nu a aruncat decât o umbră în gândurile fizice, în vorbele fizice ale oamenilor." Dincolo de căldura solară, dincolo de lumina solară se ascunde ceea ce trăieşte în sunet, în sens, ceea ce nu s-a revelat încă decât celor care au putut privi dincolo de lumină, ceea ce, în raport cu vorba pământească, este ca Verbul ceresc faţă de acea parte a vieţii care a fost provizoriu reţinută. De aceea Zoroastru spunea: „Ridicaţi-vă privirile spre Ahura Mazdao; vedeţi cum se manifestă el

în veşmântul fizic al luminii şi al căldurii. Dar, dincolo se află Verbul creator divin; acesta se apropie de Pământ".

Cine este Vişva Karman? Cine este Ahura Mazdao? Cine este Hristos în adevărata sa natură? Sunt Verbul creator divin. Iată de ce în învăţătura lui Zoroastru se află pasajul uimitor din care se vede că el este iniţiat pentru a percepe în lumină pe Ahura Mazdao, dar şi Verbul creator, Honover, care trebuia să coboare pe Pământ şi care a coborât pentru prima dată la Botezul făcut de Ioan într-un corp eteric uman. Ceea ce fusese păstrat din epoca lemuriană, Cuvântul, Verbul spiritual, a coborât în acest moment din înălţimile eterice în corpul eteric al lui Iisus din linia lui Nathan. Şi ce s-a întâmplat, o dată Botezul înfăptuit? *Verbul se făcuse trup*.

Ce au anunţat dintotdeauna Zoroastru şi cei care cunosteau aceste Misterii? În calitate de clarvăzători, ei au anunţat Verbul care se ascunde dincolo de căldură şi de lumină. Ei erau „servitori ai Verbului". Şi autorul Evangheliei lui Luca a transcris ceea ce au văzut cei „care vedeau prin ei înşişi", şi care prin aceasta au devenit „servitorii Verbului".

Acest exemplu ne arată o dată în plus că Evangheliile trebuie să fie luate *ad-litteram*. Ceea ce, din cauza principiului luciferic, trebuise să fie ţinut îndepărtat de umanitate un timp atât de îndelungat a devenit trup într-o Personalitate unică, coborâse pe Pământ, trăia pe Pământ. Acesta este motivul pentru care această fiinţă este cel mai înalt model pentru cei care vor înţelege încetul cu încetul natura sa. Din acest motiv, înţelepciunea noastră trebuie să-şi ia ca exemplu pe Pământ Bodhisattvii. Aceştia au întotdeauna ca sarcină să propovăduiască ce este al Treisprezecelea printre ei. Trebuie ca noi să adunăm cunoştinţele ştiinţei spirituale, să utilizăm înţelepciunea, cunoştinţele noastre şi rezultatele investigaţiei spirituale pentru a aprofunda fiinţa şi natura lui Vişva Karman, a lui Ahura Mazdao, a lui Hristos.

CONFERINŢA a VIII-a
Dezvoltarea stării de conştienţă a umanităţii în perioada postatlanteană. Misiunea ştiinţei spirituale: reobţinerea dominaţiei spiritualităţii asupra fizicului. Acţiunile care au ca punct de plecare Eul lui Hristos

Bâle, 24 septembrie 1909

Am încercat să ne formăm reprezentări pentru ceea ce se află de fapt la baza primului capitol al Evangheliei lui Luca. Numai cunoaşterea evenimentelor care s-au desfăşurat în cadrul evoluţiei omeneşti şi al căror studiu a trebuit să ne ocupe atât de mult timp pentru a le putea discuta în detaliu ne permite să descifrăm ceea ce a expus autorul acestei Evanghelii ca un fel de „preistorie" a marelui eveniment numit Hristos. Atunci suntem în situatia de a înţelege cine era cel care, în al treizecilea an al său, a preluat în el acel principiu cosmic pe care noi l-am caracterizat ca fiind principiul Hristos. Pentru a înţelege ceea ce spune autorul Evangheliei lui Luca despre personalitatea şi despre activitatea lui Iisus Hristos (adică despre acea individualitate care, timp de trei ani, a exercitat o activitate în lume şi care-L reprezintă pe Hristos într-un corp omenesc), este necesar să revenim acum în câteva cuvinte asupra anumitor particularităţi ale evoluţiei omeneşti despre care epoca noastră nu-şi poate face o reprezentare. Din anumite puncte de vedere, epoca noastră este deosebit de mioapă. Ea crede că tot ceea ce s-a întâmplat cu omenirea în ultimele două sau trei secole, că legile care stau la baza dezvoltării umanităţii în această perioadă au fost întotdeauna valabile, şi în special că ceea ce azi nu are importanţă nu a avut niciodată. Din aceasta decurge dificultatea pentru omul modern, căruia îi este atât de greu să înţeleagă şi să admită în mod obiectiv povestirile care se referă la epoca în care Hristos a trăit pe Pământ.

Autorul Evangheliei lui Luca ne povesteşte faptele lui

Hristos pe Pământ. El ni le relatează în aşa fel încât, dacă pătrundem în sensul descrierilor sale, avem o idee din ce în ce mai clară despre stadiul în care se afla atunci, de fapt, evoluţia omenească.

Trebuie din nou să atragem atenţia asupra lucrurilor care au fost adesea spuse în cursul consideraţiilor noastre antroposofice, şi anume că omenirea actuală îşi are punctul de plecare abia de la catastrofa atlanteană; strămoşii noştrii, adică propriile noastre suflete în alte corpuri, au trăit în vechea Atlantidă, acel continent situat între Europa şi Africa, pe de o parte, şi America, pe de alta. Apoi a venit marea catastrofă atlanteană, care a schimbat faţa Pământului. Masele omeneşti au emigrat din Atlantida spre est şi vest şi au populat astfel Pământul, aşa cum am spus, referitor la epoca postatlanteană. Atunci s-au născut diferitele culturi postatlanteene, pe care le-am numit cultura protoindiană, a Indiei antice, cultura vechii Persii, cultura caldeo-egipteană, cultura greco-romană şi, în sfârşit, cea în care trăim noi actualmente.

Ne facem o idee foarte greşită despre evoluţia umanităţii dacă ne închipuim că în tot timpul acestei perioade a dezvoltării postatlanteene omul a fost aşa cum este în zilele noastre. El s-a modificat continuu; în natura omenească de atunci s-au efectuat mari transformări. Documentele istorice exterioare nu ne informează decât pentru o perioadă de câteva milenii. Singura sursă de informaţie, care este însă inaccesibilă ştiinţei oficiale, pe care noi o numim Cronica Akasha şi pe care am caracterizat-o puţin şi în acest ciclu, ne poate lămuri asupra evoluţiei care a urmat catastrofei atlanteene. Ea ne spune că după catastrofa atlanteană prima cultură care s-a dezvoltat este cea a Indiei antice, în timpul căreia oamenii trăiau mai ales în corpul lor eteric, nefiind intraţi atât de mult în corpul lor fizic, aşa cum s-a întâmplat mai târziu. Neavând încă dezvoltată conştienţa Eului pe care noi o avem astăzi, cea mai mare parte a populaţiei Indiei era încă înzestrată cu o clarvedere

nebuloasă, crepusculară. Starea de conştienţă era atunci asemănătoare cu cea de vis, în schimb era o stare de conştienţă care avea acces la adâncurile existenţei, la lumea spirituală. Or, noi am evi-denţiat adesea cât este de important pentru omul actual să ştie ce este cu cunoaşterea şi formele pe care le ia ea, căci aceasta îl poate ajuta să progreseze spre viitor. Noi insistăm întotdeauna asupra faptului că strămoşii noştri din India antică au cunoscut şi intuit Universul şi asupra faptului că ei erau mult mai clarvăzători decât descendenţii lor. Dar dacă vrem să înţelegem Evanghelia după Luca, trebuie să vorbim acum despre încă o altă facultate a lor.

În acea epocă, în care corpul eteric mai depăşea în toate părţile corpul fizic şi nu era atât de strâns legat de acesta cum este astăzi, toate forţele şi facultăţile sufletului aveau o putere mult mai mare asupra corpului fizic. Însă cu cât corpul eteric a pătruns mai mult în corpul fizic, el a slăbit mai mult şi a avut mai puţină influenţă asupra acestuia. La vechii atlanţi, partea corpului eteric care corespunde capului se întindea în general încă mult dincolo de capul fizic, şi acesta mai era cazul, până la un anumit punct, la locuitorii Indiei antice. Aceasta le permitea, pe de o parte, să dezvolte conştienţa clarvăzătoare şi, pe de altă parte, să aibă o mare stăpânire a fenomenelor care îşi au sediul în corpul fizic.

Deşi foarte diferite, putem compara corpul unui vechi indian cu un corp din zilele noastre. În epoca noastră corpul eteric a coborât cel mai adânc în corpul fizic şi este legat la maximum cu aspectele legate de corpul fizic. Dar, în prezent, noi aproape atingem momentul în care corpul eteric va ieşi din nou, se va elibera de corpul fizic şi va deveni mai independent; cu cât omenirea va merge mai mult spre viitor, cu atât mai mult corpul eteric va ieşi din corpul fizic; astăzi omenirea a depăşit puţin punctul în care unirea corpului eteric şi a corpului fizic era maximă. Comparând un corp din India antică cu un corp actual, se poate deci spune: Corpul eteric al primului este încă relativ liber, iar sufletul poate dezvolta forţe care

acţionează asupra corpului fizic; corpul eteric preia forţele sufletului fiindcă nu este încă foarte legat de corpul fizic; aceasta îi conferea în schimb o mai mare stăpânire a corpului fizic, ceea ce avea drept consecinţă faptul că influenţele care se exercitau asupra sufletului atingeau de asemenea puternic şi corpul fizic. Când, în această epocă, un om care îl detesta pe altul îi spunea o vorbă duşmănoasă, această vorbă îl înţepa pe celălalt, ea producea efect până asupra structurii sale fizice. Sufletul mai acţiona încă asupra corpului eteric, şi acesta asupra corpului fizic. Această forţă a fost luată, în prezent, corpului eteric. Când, pe de altă parte, era pronunţată o vorbă de iubire, ea însenina, îl încălzea pe cel căruia îi era adresată, şi aceasta până în corpul său fizic. Din această cauză, era foarte important pe atunci dacă se rostea o vorbă prietenoasă sau de ură, căci ea acţiona asupra tuturor fenomenelor organismului. Acest efect a diminuat pe măsură ce corpul eteric a pătruns mai adânc în corpul fizic. Astăzi, lucrurile stau altfel. În prezent, un cuvânt nu are efect decât asupra sufletului şi sunt rare fiinţele cărora un cuvânt duşmănos le dă impresia că le sugrumă sau un cuvânt afectuos, dimpotrivă, le conferă un sentiment de expansiune, de fericire. Efectele curioase pe care noi le mai putem resimţi şi azi în inima noastră fizică în urma unui cuvânt de iubire sau de ură aveau o intensitate nemaipomenită la începutul evoluţiei postatlanteene. Din această cauză, prin aceste efecte asupra sufletului se putea obţine cu totul altceva decât în prezent. Căci astăzi are puţină importanţă cum se pronuntă o vorbă. Ea poate fi rostită cu iubirea cea mai arzătoare; când se loveşte de organismul ome-nesc actual, ea este mai mult sau mai puţin respinsă, nu îl pătrunde, căci nu este vorba numai de modul în care ea este spusă, ci şi de modul cum poate fi primită.

În zilele noastre nu este deci posibil să acţionăm în felul acesta direct asupra sufletului omenesc, astfel încât efectul să se resimtă într-adevăr în întregul organism fizic. Acest lucru nu este posibil în mod direct. Pe o anumită cale, însă, va fi din nou posihil, căci ne apropiem

de un viitor în care spiritualul va avea din nou importanţa sa. Astăzi, putem deja spune cum se va realiza aceasta în viitor. În timpul ciclului pe care îl parcurge omenirea actuală, noi putem face foarte puţin pentru ca ceea ce trăieşte în sufletul nostru ca iubire, bunăvoinţă, înţelepciune să se reverse direct în sufletul altuia şi acolo să capete forţă pentru a acţiona până în corpul fizic. Trebuie să ne spunem că nu putem obţine acest lucru decât încetul cu încetul. Dar acest mod de acţionare spirituală începe să se facă simţită tocmai acolo unde se răspândeşte concepţia ştiinţei spirituale asupra lumii, căci această concepţie despre lume este începutul intensificării acţiunilor sufletului. Rare sunt astăzi cazurile când o vorbă produce efecte fizice. Dar este posibil ca anumiţi inşi să se reunească pentru a prelua în sufletele lor o sumă de adevăruri spirituale. Aceste adevăruri spirituale se vor consolida încetul cu încetul şi vor deveni puternice în suflete, obţinând prin aceasta şi forţa de a acţiona până în organismul fizic, dându-i forma pe care o au ele însele. Astfel, în viitor, principiul spiritual-sufletesc va recăpăta o mare putere asupra fizicului şi-l va forma după imaginea sa.

În India antică, ceea ce se înţelege prin „a vindeca" era de asemenea cu totul altceva decât în epocile ulterioare, căci aceasta este integral legată de ceea ce tocmai am spus. Datorită faptului că prin ceea ce acţiona asupra sufletului se putea obţine un efect considerabil asupra corpului, se putea acţiona, cu ajutorul unei vorbe încărcate de impulsul de voinţă corespunzător, asupra sufletului celuilalt, astfel încât acesta transmitea, la rândul său, acest impuls corpului eteric, de unde el trecea în corpul fizic. Îndată ce se avea o idee despre ce fel de acţiune se dorea a se exercita în sufletul celălalt, se putea astfel declanşa, în cazul unui organism bolnav, acţiunea corectă asupra sufletului şi prin aceasta şi asupra corpului fizic, ceea ce aducea astfel vindecarea. Reprezentaţi-vă acum toate acestea amplificate la maximum, astfel încât medicul indian să fi stăpânit acele influenţe şi efecte sufleteşti care sunt luate în

considerare; atunci trebuie să fie limpede că orice vindecare în perioada indiană era un proces mult mai spiritual decât poate fi în prezent - eu spun în mod expres „decât poate fi". Dar noi ne apropiem din nou de acest gen de practici. Ceea ce ne vine din înălţimi cosmice, spirituale, sub forma unei concepţii despre lume, sub forma unui ansamblu de adevăruri care corespund marelui conţinut spiritual al Universului, se va revărsa în suflete şi va deveni, în măsura în care omenirea înaintează spre viitor, un adevărat mijloc de vindecare, ieşit chiar din adâncimile fiinţei umane. În viitor, ştiinţa spirituală este marele remediu al sufletelor, pentru a le sprijini în pătrunderea în viitor, prin viaţă. Dar trebuie să înţelegem că, coborând, omenirea s-a aflat pe o cale descendentă a evoluţiei, că lucrările spiritului au regresat tot mai mult, că noi am ajuns la nivelul cel mai de jos al evoluţiei şi că numai încetul cu încetul vom putea urca din nou spre înălţimile la care ne aflam altădată.

Anumite efecte care mai existau încă într-o mare măsură în timpul Indiei antice s-au pierdut foarte lent. O organizare incă similară a omului mai era prezentă în cultura egipteană, astfel încât se mai putea acţiona de la suflet la suflet. Cu cât ne întoarcem mai mult în cultura egipteană cu atât mai mult găsim că exista o acţiune directă de la un suflet la altul, care putea fi apoi transmisă organismului fizic. Acest lucru era mult mai puţin prezent în vremea Persiei antice. Căci aceasta avea o altă misiune; ea era chemată să dea un prim impuls în sensul unei intervenţii a fiinţei umane în lumea fizică. În ceea ce priveşte calităţile pe care tocmai le-am menţionat, cultura egipteană se apropie mult mai mult de cultura Indiei decât de cea a Persiei. În Persia primitivă, sufletul a început deja a se închide din ce în ce mai mult în sine, de a avea din ce în ce mai puţină stăpânire asupra organismului exterior, pentru că ea trebuia să dezvolte tot mai mult conştienţa de sine în Eul propriu. Din această cauză, acea direcţie care îşi păstrase supremaţia spiritului asupra fizicului trebuia să-şi

găsească un alt curent cultural, bazat în mod preferenţial pe aprofundarea interioară, pe producerea conştienţei de sine; aceste două curente găsesc un fel de echilibru în ceea ce numim cultura greco-romană. Aceasta este cea de a patra perioadă culturală postatlanteană. Acum, omenirea era deja atât de afundată în lumea fizică, încât se stabileşte un fel de echilibru între fizic, pe de o parte, suflet şi spirit, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, în această a patra epocă de cultură, spiritul şi sufletul aveau cam tot atâta putere asupra corpului cât avea acesta asupra sufletului. Între ele s-a stabilit un fel de echilibru; omenirea a coborât până la starea de echilibru.

Dar acum omenirea trebuia să treacă din nou printr-un fel de încercare cosmică pentru a putea urca din nou în înălţimile spirituale. De aceea, începând din epoca greco-latină, ea a coborât încă mai adânc în materialitatea fizică. Tot ceea ce se referă la corp, la fizic, a coborât încă mai adânc. În epoca în care trăim noi, în epoca a cincea de cultură postatlanteenă, omul a fost antrenat sub linia de echilibru şi nu se putea ridica mai întâi decât în viaţa sa interioară, el putea dobândi o conştienţă de la lumea spirituală care avea mai mult un caracter teoretic. El trebuia să se fortifice interior.

Astfel, vedem în cultura greco-latină domnind o stare relativă de echilibru, în timp ce în epoca noastră fizicul a obţinut o supremaţie care domină sufletul şi spiritul. Se poate constata că acestea au devenit într-o anumită privinţă neputincioase; ele nu mai pot fi înţelese decât în teorie. Timp de secole, sufletul omenesc a trebuit să se limiteze la a dezvolta forţele sale interioare, dezvoltare care nu se reflectă în conştienţa manifestă. Dar el trebuie să devină mereu mai puternic, tot mai viguros, pentru ca să poată fi dezvoltată o nouă conştienţă. Şi când sufletul şi spiritul vor fi dobândit o anumită forţă - ceea ce va fi cazul în a şasea epocă culturală postatlanteană -, o forţă care va fi obţinută datorită faptului că omenirea va fi luat din ce în ce mai multă hrană spirituală, sufletul şi spiritul vor avea prin această hrană o înţelepciune nu teoretică,

ci una vie, vor avea un adevăr viu. Atunci această spiritualitate va fi atât de puternică încât va regăsi - venind însă din direcţia opusă - puterea sa asupra corpului.

Cum ne putem noi explica misiunea ştiinţei spirituale pentru omenire din acest punct de vedere? Dacă în epoca noastră ştiinţa spirituală devine din ce în ce mai mult ceva care va fi în stare să stimuleze nu numai raţiunea şi intelectul omului, ci să încălzească tot mai mult sufletul, atunci acesta va deveni atât de puternic, încât va obţine dominaţia asupra fizicului. Desigur, sunt necesare anumite tranziţii; unele aspecte vor da impresia unei decadenţe, unor alterări. Dar acestea nu vor fi decât forme de trecere care vor face loc acelei stări viitoare în care oamenii vor prelua viaţa spirituală în ideile lor, şi se va instala pentru întreaga omenire acea stare care va însemna dominarea sufletului şi spiritului asupra fizicului, asupra materiei. Orice om pe care nu numai îl interesează învăţăturile ştiinţei spirituale fiindcă ele îi stimulează viaţa sa intelectuală, ci care se poate şi entuziasma de adevărul acestor învăţături, cel care găseşte o satisfactie profundă şi vie în aceste învăţături, va fi un precursor al acelor oameni care vor redobândi stăpânirea corectă a sufletului asupra corpului.

În prezent, noi putem deja prezenta marile adevăruri în legătură cu evenimente ca cele de care am vorbit în zilele din urmă, acele evenimente importante care privesc fuziunea curentului lui Buddha cu cel al lui Zoroastru, tot ceea ce s-a întâmplat în Palestina la începutul erei noastre. Am putut arăta cum înţelepciu-nea care reglează progresul lumii a creat cei doi copii Iisus ai liniilor Solomon şi Nathan, provocând astfel unirea celor două curente spirituale care urmau până atunci căi separate.

Există două moduri de a considera tot ceea ce am lăsat să acţioneze asupra noastră în ultimele zile. Cineva ar putea spune: Toate acestea par puţin fantastice pentru starea de conştienţă actuală, dar dacă pun în balanţă

fenomenele exterioare, ele îmi par foarte plauzibile şi Evangheliile abia atunci par să fie explicabile când accept ceea ce mi se povesteşte din Cronica Akasha. Cineva poate fi interesat, de exemplu, de cele povestite referitor la cei doi copii Iisus, şi poate fi satisfăcut de explicaţii. El poate spune: Acum îmi explic multe lucruri pe care mai înainte nu le înţelegeam. Un altul va putea spune: Acum pentru mine mai există şi altceva. Când trec în revistă toate aceste evenimente, tot ce ne învaţă investigaţia ocultă asupra extraordinarei intervenţii a Nirmakayaei lui Buddha, ce se afla la baza vestirii făcute păstorilor etc., când, pe de altă parte, iau în considerare şi celălalt curent şi văd cum steaua a condus pe fraţii în spirit ai lui Zoroastru când ghidul lor a revenit pe Pământ, când văd cum cele două curente cosmice confluează, cum se uneşte ceea ce mai întâi a curs izolat, când las toate acestea să acţioneze asupra sufletului meu, atunci am înainte de toate impresia că totul este de o frumuseţe indescriptibilă în devenirea universală. Se poate avea şi o astfel de impresie de frumuseţe, de putere, de măreţie. Este ceva care poate, în adevăr, aprinde sufletul nostru, care ne poate face să ardem pentru adevăratele evenimente cosmice.

Acesta este ce-l mai bun lucru pe care ni-l poate da cunoaşterea marilor adevăruri. Micile adevăruri pot satisface nevoia noastră de cunoaştere, dar cele mari ne încălzesc sufletul şi ne fac să vedem că ceea ce ia formă în evenimentele cosmice este totodată şi de o frumuseţe incomparabilă. Când resimţim astfel frumuseţea, splendoarea, acestea încep să prindă rădăcină în noi, mergând dincolo de o înţelegere pur teoretică. Ce spune într-adevăr Iisus Hristos după Evanghelia lui Luca?

5) Ieşit-a semănătorul să semene sământa sa. Şi semănând el, una a căzut lângă drum şi a fost călcată şi păsările cerului au mâncat-o.
6) Şi alta a căzut pe piatră, şi, răsărind, s-a uscat pentru că nu avea umezeală.
7) Şi alta a căzut între spini şi spinii, crescând o dată cu

ea, au înăbuşit-o.
8) Şi alta, căzând pe pământul cel bun şi crescând, a făcut rod însutit".
(Luca 8, 5-8)

La fel stau lucrurile şi cu concepţia despre lume a ştiinţei spirituale. Ei i se poate aplica explicaţia dată discipolilor săi de către Iisus Hristos. Sământa este Împărăţia lui Dumnezeu, Împărăţia cerului, Împărăţia spiritului. Această Împărăţie a spiritului trebuie să pătrundă în felul unei seminţe în sufletele omeneşti şi să devină activă pe Pământ. Există oameni care au în sufletele lor numai acele forţe care resping concepţia despre lume, adică această Împărăţie a entităţilor divine. Aceasta este mistuită de obstacolele ridicate în sufletul omenesc; chiar înainte de a putea germina, ea este imediat respinsă. Acest lucru este valabil referitor la atitudinea a numeroşi oameni faţă de cuvintele lui Iisus Hristos şi este valabilă şi pentru atitudinea multora faţă de ceea ce trebuie să aducă antroposofia în lume; ea este respinsă, cu alte cuvinte păsările o mănâncă şi o împiedică să prindă rădăcină în pământ. Se poate de asemenea întâmpla ca acest învăţământ să fie auzit de un suflet – fie venind de la Iisus Hristos, fie venind de la ştiinţa spirituală –, dar acest suflet să nu aibă profunzimea necesară. El este destul de pregătit pentru a înţelege că acestea sunt adevăruri plauzibile, dar ele nu se contopesc cu propria sa substanţă, cu propria sa entitate. Este posibil ca el să poată chiar transmite mai departe înţelepciunea, dar aceasta nu s-a contopit cu el, ceea ce este asemănător cu sământa care cade pe stâncă şi care nu poate germina. O a treia sământă a căzut între spini; ea germinează acolo, dar nu poate creşte. Aceasta înseamnă, ne spune Hristos, că anumite suflete sunt până într-atât de absorbite de grijile şi interesele vieţii cotidiene, încât ele sunt apte să înţeleagă adevărul spiritual, dar toate celelalte preocupări acţionează ca o tufă de spini care le inhibă. Există si în zilele noastre suflete – şi chiar foarte numeroase – cărora le-ar plăcea să aprofundeze ştiinţa spirituală, dacă viaţa exterioară nu le-ar absorbi, nu le-ar

împovăra, împiedicându-le continuu. În sfârşit numai puţine suflete sunt capabile să dezvolte adevărurile spirituale ca pe o realitate liberă, ca şi a patra sămânţă. Acestea sunt sufletele care încep să resimtă elementul antroposofic ca adevăr viu, care-l pot prelua în suflet ca pe elementul lor de viaţă, trăind integral în el. Ele sunt precursoarele unei activităţi a adevărurilor spirituale în viitor. Nimeni însă, dintre cei care nu au obţinut încrederea corespunzătoare prin propria lor forţă sufletească, care nu au forţa de convingere justă a modului de acţiune a acestei înţelepciuni spirituale nu poate fi convins prin raţionamente exterioare de adevărul si eficienta sa.

Este oare aceasta într-adevăr o dovadă de ineficienţă a ştiinţei spirituale, dacă ea nu are încă efecte fizice asupra unui mare număr de persoane? Dimpotrivă, s-ar putea chiar spune că este o dovadă de sănătate a înţelepciunii spirituale faptul că ea acţionează adesea într-un mod negativ asupra acelor corpuri fizice robuste cu care intră în contact. Luaţi, de exemplu, un copil de la oraş cu o constituţie fizică slabă, care începând cu primii săi ani a respirat întotdeauna numai aerul unui mare oraş şi datorită acestui fapt este delicat; se poate foarte bine ca o dată dus într-un aer tare şi sănătos de munte să nu se însănătoşească, ci să cadă cu adevărat bolnav. Aceasta nu este totuşi o dovadă împotriva importanţei pentru sănătate a aerului de munte. Tot aşa, nu este un argument împotriva efectelor adevărurilor spirituale când ele prezintă inconveniente trecătoare în cazul anumitor persoane. Căci ele pătrund în ceea ce, pentru corpul omenesc, constituie moştenirea de sute şi de mii de ani; ele întâlnesc acolo ceva ce nu se acordă cu ele.

În această privinţă, încă nu putem căuta în lumea exterioarâ dovezi; trebuie să pătrundem în aceste comori de înţelepciune şi să obţinem o convingere temeinică. Oricâte ar fi argumentele care se pot afla în lumea exterioară, trebuie să avem posibilitatea de a pătrunde noi înşine în interiorul lucrurilor, trebuie să ne formăm în

noi înşine convingerea noastră şi să ne spunem că dacă uneori antroposofia are efecte supărătoare aceasta se datorează faptului că ea a găsit relaţii nesănătoase între oameni. Din această cauză, înţelepciunea spirituală este totuşi sănătoasă, dar nu întotdeauna şi oamenii. Se poate, de asemenea, înţelege de ce în materie de înţelepciune nu se dezvăluie încă, în prezent, tot ceea ce va putea ajunge la oameni cu timpul. Se poate deci înţelege ca azi să nu fie încă dezvăluită întreaga înţelepciune spirituală, dar sigur omenirea va putea-o primi în viitor. Se veghează ca efectele rele să nu fie prea mari, aşa cum nu se trimit copii de la oraş în aerul prea tare de munte, care îi poate îmbolnăvi. Din această cauză, se poate comunica numai din când în când ceea ce poate suporta media oamenilor. Dacă ar fi complet dezvăluite nişte adevăruri încă şi mai profunde, s-ar putea ca anumite persoane să se prăbuşească sub greutatea lor cum se prăbuşeşte fizic o sănătate prea şubredă în aerul de munte. Marile comori de înţelepciune pot fi dezvăluitc numai încetul cu încetul omenirii, dar aceasta se va întâmpla şi va deveni un factor de însănătoşire substanţială pentru omenire.

Toate acestea se află conţinute în ideea pe care noi ne-o facem despre mişcarea antroposofică. Oamenii trebuie să recucerească încet ceea ce au trebuit să piardă: supremaţia sufletului şi a spiritului asupra materiei. Aceasta s-a pierdut încetul cu încetul, de la dezvoltarea culturii indiene până la epoca greco-latină. Dar în timpul acestei perioade greco-latine existau încă oameni care moşteniseră din trecut o anumită independenţă a corpului lor eteric şi a căror întreagă organizare mai era încă receptivă la acţiunea sufletului şi a spiritului. De aceea Hristos trebuia să vină tocmai în acea epocă. Dacă ar fi venit în zilele noastre, El nu ar fi putut acţiona cum a făcut-o şi nici să constituie marele model, ca în acea perioadă. În epoca noastră, El ar întâlni organisme omeneşti mult mai adânc ancorate în materia fizică. Ar fi trebuit să intre El însuşi într-un organism fizic, în care nu ar mai fi fost posibile acele acţiuni puternice ale spiritului

şi sufletului asupra corpului fizic aşa cum a fost încă posibil în timpul său.

Acest lucru nu e valabil numai pentru Iisus Hristos, ci se aplică şi tuturor fenomenelor asemănătoare şi înţelegem evoluţia omenirii numai când o privim din acest punct de vedere. Aceasta se aplică, de exemplu, şi lui Buddha şi venirii sale pe Pământ. Noi am văzut care a fost misiunea lui Buddha. El a prezentat mai întâi marea învăţătură a Iubirii şi a Milei şi tot ce se leagă de ea, învăţătură pe care el a condensat-o în Cărarea octuplă. Credeţi dumneavoastră că dacă Buddha ar apărea astăzi ar putea prezenta aceste lucruri în acelaşi fel? Nu, căci astăzi nu este posibil un organism fizic care să-i permită lui Buddha să parcurgă acea dezvoltare pe care a făcut-o în epoca sa. Organizarea fizică se transformă continuu. Trebuia folosit exact acel moment în care putea fi realizată o astfel de organizare model pentru ca Buddha să poată coborî pe Pământ şi s-o utilizeze pentru înfăptuirea marii elaborări a Cărării octuple, care trebuie să continue să acţioneze pentru ca oamenii s-o pătrundă cu spiritualitate. Astăzi omenirea este îndrumată să asimileze treptat prin suflet şi spirit această Cărare octuplă. Pare straniu, dar aşa este: tot ceea ce a produs ulterior omenirea prin toate învăţăturile morale şi filosofice nu este decât un început plăpând pe calea care tinde spre atingerea a ceea ce a expus Buddha cândva. Oricât ar admira oamenii tot felul de filosofii, oricât s-ar entuziasma pentru kantianism sau alte teorii, toate acestea nu reprezintă decât puţin faţă de marile principii ale Cărării octuple. Şi omenirea nu se poate ridica din nou decât lent spre înţelegerea a ceea ce se află în spatele cuvintelor Cărării octuple. Un fapt fundamental pentru evolutia umană se întemeiază mai întâi la momentul potrivit sub forma unui eveniment amplu. Apoi evoluţia continuă; omenirea porneşte de aici şi ajunge abia mult rnai târziu la ceea ce a fost mai întâi o mare faptă exemplară. Astfel, Buddha a adus în lumea vremii sale doctrina Iubirii şi a Milei, ca un semn de adevăr pentru generaţiile viitoare care vor obţine încetul cu

încetul capacitatea de a cunoaşte ei înşişi ceea ce conţine Cărarea ocuplă. Deja în a şasea epocă culturală un număr mare de oameni vor fi capabili să facă acest lucru. Dar mai este cale lungă până când oamenii îşi vor putea spune: Ceea ce cu cinci, şase secole înaintea erei noastre Buddha a dat în mod exemplar, noi putem obţine din propriile noastre suflete; acum în sufletele noastre am devenit asemănători cu Buddha.

Omenirea trebuie deci să se ridice încetul cu încetul spre vârf. Primii discipoli sunt cei care intră împreună cu indivi-dualitatea menţionată într-o epocă mare şi care aduc cu ei învăţătura moştenită şi fac posibilă înţelegerea acesteia. Restul omenirii avansează lent şi nu ajunge decât mult mai târziu la scopul care i-a fost propus. Când oamenii vor fi ajuns în număr mare să posede Cărarea octuplă ca pe o cunoaştere a sufletului obţinută printr-o experienţă personală profundă şi nu ca pe ceva care vine din budism şi de care au auzit vorbindu-se, aceşti oameni vor fi avansat deja mult şi în altă privinţă. Recitiţi în ***Iniţierea**** cum dezvoltarea florii de lotus cu şaisprezece petale este legată de Cărarea octuplă. Oamenii vor fi ajuns atunci să dezvolte această floare de lotus cu şaisprezece petale tocmai cu ajutorul Cărării octuple. Ele sunt intim legate. Pentru cel care poate observa evoluţia omenească, există un semn care arată cât de departe se află omenirea în dezvoltarea ei: ea a ajuns atât de departe cât a înaintat în dezvoltarea florii de lotus cu şaisprezece petale, care va deveni unul din primele organe de care se vor servi oamenii viitorului. Când va fi dezvoltat însă acest organ, sufletul şi spiritul vor fi capabile să exercite o anumită stăpânire asupra fizicului. Numai cel care întreprinde, în prezent, o muncă de dezvoltare spirituală în sens esoteric se poate considera ca fiind pe calea unei adevărate asimilări a Cărării octuple. Ceilalţi o „studiază". Şi acest lucru este, desigur, foarte util; el devine un stimulent.

* ***Treptele initierii***, sau ***Cum se dobândesc cunoştinţe despre lumile superioare?***, GA 10 (Nota trad.)

Vedem deci că sufletul şi spirital nu pot acţiona decât la acei oameni care încep să unească deja în mod organic cu propriul lor suflet înţelepciunea spirituală care le-a fost dată. Cărarea octuplă acţionează asupra fizicului în măsura în care ea devine într-adevăr chiar vieţuire a sufletului. Desigur, oamenii foarte inteligenţi din zilele noastre, reprezentanţi ai concepţiei materialiste, pot veni să ne spună: Noi am făcut experienţe cu totul deosebite; am constatat că unul sau altul care a început să se dezvolte spiritual, adică să facă vii în sufletul său, în sensul indicat de tine, înţelepciunile spirituale a murit la cincizeci de ani. Aceasta nu i-a servit să-şi prelungească viaţa. Este un adevăr în întregime „inteligent", căci se poate face adesea această experienţă. Este păcat că nu se poate face contraproba, cercetând cât timp ar fi trăit persoana în chestiune dacă nu urma o cale de dezvoltare spirituală; poate că în acest caz ea n-ar fi atins decât vârsta de patruzeci de ani. Ar trebui mai întâi stabilită această chestiune. Nu se constată niciodată decât ccea ce există, fără a ţine seama de ceea ce nu există. Or, acesta este principalul motiv pentru care lucrurile sunt astfel apreciate.

Dominaţia sufletului şi a spiritului asupra fizicului s-a atenuat deci încetul cu încetul în omenire, aceasta până în epoca a patra de cultură, în care a apărut Hristos, în timpul căreia mai exista încă un anumit număr de persoane la care se putea vedea cum spiritul acţiona asupra fizicului. Atunci a trebuit să apară Hristos. Dacă El ar fi venit mai târziu, tot ceea ce a fost revelat în acea epocă nu ar mai fi putut fi revelat. Un asemenea eveniment major trebuia să se producă în lume la timpul potrivit.

Ce înseamnă, aşadar, venirea lui Hristos în lume?

Aceasta înseamnă că, în măsura în care omul înţelege într-adevăr ce este Hristos, el învaţă să se servească de întreaga conştientă de sine, învaţă să-şi impregneze cu această înţelegere întreaga sa conştienţă a Eului, că Eul

său obţine deplina stăpânire asupra a tot ce există în el; aceasta înseamnă intrarea lui Hristos în lume. Acest Eu, acest Eu conştient de sine va fi cel care va recuceri tot ceea ce omenirea a pierdut în cursul diferitelor epoci trecute. Dar la fel cum Cărarea octuplă a trebuit să fie mai întâi prezentată de Buddha, tot aşa şi dominarea principiului Eului asupra tuturor proceselor corporalităţii exterioare a trebuit să fie mai întâi prezentată o dată, înaintea expirării vechilor timpuri. În zilele noastre nu ar mai fi posibil ca, în timp ce principiul hristic ar pătrunde în lume, să se declanşeze asupra ambianţei acele extraordinare forte de vindecare care s-au manifestat atunci. Pentru aceasta era necesară acea epocă în care mai existau oameni al căror corp eteric ieşea atât de mult în afara corpului fizic încât puteau resimţi puternicele efecte ale unei simple vorbe, ale unei simple atingeri, efecte din care mai dăinuie azi cel mult urme slabe. Şi omenirea a început să dezvolte Eul pentru a-L înţelege mai întâi pe Hristos şi, plecând de aici, să recucerească ceea ce a pierdut. Trebuia arătat, cu ajutorul ultimilor reprezentanţi ai omenirii de altădată, cum a acţionat cu forţă în toate privinţele asupra oame-nilor din acea vreme un Eu intrat în întregime într-o fiinţă ome-nească, în Iisus Hristos, aşa cum El va fi în toţi oamenii la sfârşitul evoluţiei pământeşti. Acest lucru ni-l prezintă autorul Evangheliei lui Luca pentru a ne arăta că acum Hristos a introdus în lume un Eu care pătrunde în aşa măsură corpul fizic, corpul eteric şi corpul astral uman încât poate exercita acţiuni care influenţează întreaga organizare corporală, chiar şi în sens vindecător. Acest lucru trebuia făcut pentru a arăta că în viitor, peste sute de mii de ani, când oamenii vor asimila întreaga forţă care poate emana de la Eul lui Hristos, fiecare Eu omenesc va putea răspândi în jurul lui ceea ce Hristos a răspândit în omenirea timpului său. Acest lucru trebuia arătat în toate privinţele; dar nu putea fi arătat decât cu ajutorul omenirii acelei epoci.

S-a descoperit că există boli a căror origine se găseşte în corpul astral al omului; modul în care ele se

exteriorizează depind de întreaga fiinţă omenească. Astăzi, când cineva are unele defecte morale, acestea se pot limita eventual la a fi numai însuşiri rele ale sufletului său. Întrucât acesta nu mai are în prezent asupra corpului acea putere pe care o avea încă pe vremea lui Hristos, nu uste uşor ca fiecare din păcatele sale să devină imediat o boală exterioară. Dar încetul cu încetul noi ne apropiem din nou de acea stare în care corpul eteric se va elibera din nou. De aceea pentru omenire începe o epocă în care va trebui vegheat ca defectele morale şi intelectuale să nu se manifeste fizic sub formă de boli. Această epocă a început deja, şi multe boli care sunt prezentate ca fiind pe jumătate psihice, iar pe jumătate organice şi care se numesc în zilele noastre „boli nervoase", ca isteria, de exemplu, sunt în această privinţă semne ale începutului acestei epoci. Pentru că ceea ce, în prezent, are lumea exterioară nearmonios a trecut în percepţiile şi ideile omului, asemenea lucruri se pot exterioriza, hineînţeles, numai în fenomene cum este isteria şi alte manifestări asemănătoare. Şi aceasta este în legătură cu specificul dezvoltării spirituale către care ne îndreptăm: eliberarea corpului nostru eteric.

În timpul în care Hristos s-a aflat pe Pământ, în anturajul său se găsea un număr de oameni printre care şi la care păcatele, dar mai ales păcatele pe linie de caracter produse de defecte provenind din timpuri mai vechi, se manifestau sub formă de boli. Ceea ce există în corpul astral ca vinovăţie şi apare sub forma de boală este ceea ce Evanghelia lui Luca numeşte „posesie". În acest caz, fiinţa omenească atrage în corpul său astral spirite străine, acolo unde el nu mai este stăpân, prin calităţile sale superioare, pe întreaga sa omenie. La aceşti oameni care mai prezentau vechea separare a corpului eteric de cel fizic, acest lucru se manifesta în acele timpuri în mod precumpănitor prin aceea că însuşirile rele acţionau aşa cum ni le descrie autorul Evangheliei lui Luca, aceasta prezentându-se ca „posedare".

Evanghelia lui Luca ne arată cum aceşti oameni erau

vindecaţi prin prezenţa şi vorba lui Iisus Hristos, răul care acţiona în ei fiind alungat din corpul lor. Aceasta este dată ca o anticipare, un model al felului în care însuşirile bune vor acţiona în mod vindecător asupra tuturor însuşirilor, la sfârşitul perioadei terestre.

În general, nu se remarcă aspectele mai subtile care se ascund în unele relatări, astfel încât şi aici este vorba de cu totul altfel de îmbolăviri, aşa cum ne sunt descrise în capitolul intitulat „Vindecarea slăbănogului" (Luca 5, 17-26). De fapt, ar trebui să se spună „vindecarea paraliticului", căci în textul grecesc se află în acest loc cuvântul „paralelymenos", care înseamnă cu membre parlizate. Se mai ştia despre aceste boli că erau legate de proprietăţile corpului eteric. Şi atunci când ni se spune că Iisus Hristos vindeca şi pe paralitici, trebuie înţeles că forţele individualităţii Sale acţionau nu numai asupra corpului astral, ci ajungeau până şi în corpul eteric, astfel încât cei al căror corp eteric avea defecte puteau fi vindecaţi. Acolo unde Hristos vorbeşte de „păcate mai profunde" care îşi au sediul până în corpul eteric, El întrebuinţează o expresie aparte, care indică net faptul că trebuie să fie eliminat mai întâi elementul spiritual care este cauza îmbolnăvirii. Căci El nu spune imediat paraliticului: „Ridică-te şi mergi", ci se întoarce înapoi la cauza care acţionează sub formă de boală în corpul eteric şi spune: „Păcatele tale îţi sunt iertate". Adică ceea ce, în calitate de păcat, a răvăşit corpul eteric trebuie mai întâi să fie eliminat. Dar comentariile curente privind Biblia nu intră de obicei în aceste diferenţieri subtile. Ele nu văd că aici se vorbeşte despre faptul că această individualitate avea influenţă asupra tainelor corpului astral şi asupra celor ale corpului eteric, ba chiar şi asupra acelora ale corpului fizic.

De ce se vorbeşte în acest context despre tainele corpului fizic, ca să spunem aşa, despre tainele cele mai înalte? Chiar şi pentru viaţa exterioară, influenia cea mai evidentă este acţiunea unui corp astral asupra altuia. Puteţi răni pe cineva, de exemplu, cu o vorbă plină de

ură. Fenomenul se petrece în corpul său astral. El aude vorba jignitoare şi o resimte ca pe o durere în corpul său astral. Este un schimb între corp astral şi corp astral. Mult mai puţin vizibil este schimbul dintre corpurile eterice; aici acţiunea de la om la om este deja mult mai subtilă şi ea nu mai este deloc observată în prezent. Dar forţele cele mai ascunse dintre toate sunt cele care acţionează asupra corpului fizic, fiindcă materialitatea densă a acestui corp ascunde cel mai bine efectele spiritului. Acum însă trebuia să ni se arate că Iisus Hristos are, de asemenea, şi stăpânirea asupra corpului fizic. Cum este arătat acest lucru? Aici abordăm un capitol care, în prezent, ar fi cu totul de neînţeles pentru un materialist. Este bine că numai cei care cunosc învăţăturile ştiinţei spirituale urmăresc acest ciclu de conferinţe, căci oricine ar intra aici venind din întâmplare de pe stradă ar considera nebunie curată ceea ce vom spune noi, chiar dacă în ceea ce precede vede numai o jumătate sau un sfert de nebunie.

Iisus Hristos dovedeşte că el poate vedea printr-un corp fizic şi poate acţiona până în profunzimile acestuia. El o dovedeşte prin aceea că poate folosi forţa Sa la vindecarea bolilor care îşi au originea în corpul fizic. Pentru aceasta trebuie să cunoaştem acţiunile tainice care se exercită de către corpul fizic al unui om asupra corpului fizic al altuia, atunci când vrem să suprimăm boala din corpul fizic. Când vrem să acţionăm prin spirit, nu putem considera omul ca o fiinţă închisă în pielea sa. Aici am spus adesea că degetul nostru este mai inteligent ca noi. Degetul nostru ştie că sângele poate circula prin el numai pentru că circulaţia se face în mod normal în întregul corp şi el mai ştie că s-ar usca dacă ar fi separat de restul organismului. Tot astfel ar trebui să ştie şi omul, dacă ar putea cunoaşte interacţiunile corpului său, că, prin corpul său fizic, el aparţine întregii omeniri, că anumite influenţe trec continuu de la un individ la altul şi că nu se poate niciodată separa propria sănătate de cea a omenirii întregi. În ceea ce priveşte acţiunile mai grosiere, oamenii ar putea admite în prezent aceste

afirmaţii, dar în ceea ce priveşte acţiunile mai fine, nu, pentru că nu se cunose faptele. Or, în Evanghelia lui Luca este vorba de fapte foarte subtile. Citiţi ceea ce este scris în cap. 8:

40. Şi când S-a întors Iisus, L-a primit mulţimea, căci toţi Îl aşteptau.
41. Şi iată a venit un bărbat, al cărui nume era Iair şi care era mai-marele sinagogii. Şi căzând la picioarele lui Iisus, Îl ruga să intre în casa lui.
42. Căci avea numai o fiică, ca de doisprezece ani, şi era pe moarte. Şi pe când se ducea El, mulţimile Îl împresurau.
43. Şi o femeie, care de doisprezece ani avea scurgere de sânge şi cheltuise cu doctorii toată averea ei, şi de nici unul nu putuse să fie vindecată,
44. Apropiindu-se pe la spate, s-a atins de poala hainei Lui şi îndată s-a oprit curgerea sângelui ei.
(Luca 8 , 40-44)

Aşadar, Iisus Hristos trebuie s-o vindece pe fiica lui Iair, în vârstă de doisprezece ani. Cum poate ea fi vindecată, fiind muribundă? Nu se poate înţelege acest lucru decât dacă se ştie cum este legată boala sa cu un alt fenomen existent la o altă persoană, şi că ea nu poate fi vindecată decât dacă se ţine cont de celălalt fenomen. Căci atunci când s-a născut acest copil, acum doisprezece ani, exista între el şi o altă persoană o legătură profund întemeiată pe karma. Din această cauză ni se spune că o femeie care suferea de doisprezece ani de o anumită boală s-a apropiat de Hristos pe la spate şi a atins partea de jos a hainei Lui. De ce este menţionată, aici, această femeie? Fiindcă ea este legată prin karma cu copilul lui Iair. Această fetiţă în vârstă de doisprezvce ani şi această femeie care este bolnavă de doisprezece ani depind una de alta. Nu fără motiv faptul ne este prezentat ca un mister numeric. Această femeie care suferă de o boală care durează de doisprezece ani se apropie de Iisus, şi ea este vindecată, şi numai după aceea Iisus poate intra în casa lui Iair şi poate fi vindecată această fetiţă de

doisprezece ani, care era deja considerată moartă.

Până în aceste profunzimi trebuie mers pentru a înţelege o karma care trece astfel de la o persoană la alta. Se vede atunci cum se manifestă a treia din intervenţiile lui Hristos, cea care acţionează asupra întregii organizări omeneşti. Mai ales luând în considerare acest aspect trebuie să apreciem cea mai înaltă din activităţile lui Hristos, aşa cum ne este descrisă ea în Evanghelia lui Luca.

În felul acesta ni se atrage atenţia într-un mod intuitiv cum acţiona Eul lui Hristos asupra tuturor mădularelor omului. Despre aceasta este vorba. Şi acolo unde El se extinde asupra actelor de vindecare, autorul Evangheliei lui Luca vrea să arate că acestea sunt datorate unui Eu care este în vârful cel mai ridicat al evoluţiei omeneşti şi că Hristos a trebuit să acţioneze asupra corpului astral, corpului eteric şi corpului fizic al oamenilor. Luca a expus problema marelui ideal al evoluţiei omeneşti: „Priviţi către viitorul vostru; astăzi Eul vostru, aşa cum s-a dezvoltat, este încă slab; el are încă puţină putere. Dar el va deveni puţin câte puţin stăpânul corpului astral, al corpului eteric şi al corpului fizic; şi le va transforma. În faţa ochilor voştri se ridică marele ideal al lui Hristos, care arată omenirii cum este posibilă stăpânirea Eului asupra corpului astral, a corpului eteric şi a corpului fizic."

Acestea sunt adevăruri care stau la baza Evangheliilor şi pe care nu le-au putut scrie decât aceia care nu se sprijineau pe documente exterioare, ci pe mărturia tuturor celor care „au văzut prin ei înşişi" şi care erau servitorii Verbului. Omenirea se va convinge numai încetul cu încetul de ceea ce se află dincolo de Evanghelii. Atunci însă îşi va însuşi progresiv ceea ce se află la baza documentelor religioase cu atâta ardoare şi forţă, încât, în adevăr, acest conţinut să poată exercita o acţiune asupra tuturor mădularelor fiinţei umane.

CONFERINŢA a IX-a

Legea de pe muntele Sinai ca ultimă prevestire a Eului. Învăţătura lui Buddha despre Iubire şi Milă. Roata Legii. Hristos ca aducător al forţei Iubirii

Bâle, 25 septembrie 1909

Dumneavoastră aţi putut deduce din conferinţa de ieri că un document ca Evanghelia lui Luca poate fi înţeles numai dacă îmbrăţişăm ansamblul evoluţiei omeneşti în acel sens superior pe care ni-l oferă ştiinţa spirituală; cu alte cuvinte, trebuie ţinut cont de schimbările ce s-au produs în cursul acestei evoluţii, care au transformat organizarea fiinţei omeneşti. Pentru ca să ne devină inteligibilă schimbarea radicală care s-a operat în omenire pe timpul lui Iisus Hristos (ceea ce este necesar, dacă vrem să înţelegem Evanghelia lui Luca), este bine să comparăm această schimbare cu cea care se produce astăzi, mult mai puţin rapid, este adevărat, dar într-un mod foarte perceptibil totuşi pentru oricine ştie să vadă.

Pentru a înţelege acest lucru este necesar să terminăm definitiv cu o idee adeseori exprimată şi de care comoditatea omenească se ataşează cu bucurie. Este vorba de sintagma „natura (sau evoluţia) nu face salturi". Or, dacă se ia această frază în sensul său curent nu poate exista nimic mai fals ca această propoziţie. Natura face mereu salturi, şi tocmai acest lucru este important, să se facă salturi. Să observăm, de exemplu, cum se dezvoltă embrionul plantei. Apariţia primei frunzuliţe este un mare salt; un alt salt important are loc când de la frunză planta trece la floare, apoi când creşterea se extinde de la partea exterioară la cea interioară.

Un nou salt deosebit de important se produce la formarea fructului . Fără încetare se produc salturi, şi cine nu ţine cont de ele nu va înţelege natura. Constatând că timp de un secol evoluţia omenească nu a progresat decât lent, el va crede că şi în alte epoci dezvoltarea trebuie să progreseze în acelaşi tempo. Se poate întâmpla ca progresul să fie lent într-o anumită

epocă, cum este el la plantă, în evoluţia de la prima frunză verde la ultima. Apoi, aşa cum la plantă se produce un salt când s-a dezvoltat ultima sa frunză şi a apărut floarea, tot astfel şi în cursul evoluţiei omeneşti se produc continuu salturi.

Unul din aceste salturi importante a avut loc tocmai în timpul în care a apărut Iisus Hristos pe Pământ. Atunci s-a produs un asemenea salt, încât într-un timp relativ scurt vechea clarvedere şi dominaţia pe care o avea mai înainte spiritul asupra corpului s-au transformat, astfel încât nu a rămas mare lucru din această însuşire de clarvedere şi din activitatea dominantă a sufletului şi spiritului asupra corpului fizic. Din această cauză, trebuie ca, înainte de a avea loc acea mutaţie, aceste facultăţi moştenite din timpurile vechi să se manifeste o ultimă dată sub toate aspectele lor. Şi aici a trebuit să acţioneze Iisus Hristos. Atunci noul a putut să fie preluat în omenire şi să fie dezvoltat încetul cu încetul.

Într-un alt domeniu, dar mai puţin rapid, are loc un salt şi în epoca noastră. El se desăvârşeşte într-un timp mai îndelungat, dar pentru cei care caută să înţeleagă timpul nostru trebuie să apară ca perfect inteligibilă. Cel mai bine ne facem o idee clară despre aceasta ascultând pe cei care, plecând de la un domeniu sau altul al cunoaşterii, intră în contact cu ştiinţa spirituală. Se poate întâmpla, de exemplu, să asiste la o conferinţă antroposofică reprezentanţi ai unei sau altei comunităţi religioase. Ceea ce voi spune acum nu este nicidecum un reproş, căci faptul se înţelege foarte bine. Una din aceste persoane, ascultând de exemplu o conferinţă care tratează despre creştinism, va spune după aceea: Toate acestea sunt foarte frumoase şi în definitiv nu contrazic ceea ce spunem noi din înaltul amvonului sau de la catedră. Dar noi o spunem în asa fel încât oricine să o poată înţelege, pe când ceea ce se spune aici nu poate fi înţeles decât de unii. Acest lucru se întâmplă foarte frecvent. Oricine vorbeşte astfel şi crede că propriul său fel de a judeca şi învăţa pe alţii creştinismul este singurul

posibil nu ţine cont de faptul că noi avem datoria de a judeca nu după preferinţele noastre, ci după fapte. O dată a trebuit să răspund astfel unuia din acesti interlocutori: „Dumneavoastră credeţi poate că predaţi adevărurile creştine pentru toţi oamenii. Dar nu convingerea noastră contează în acest caz, ceea ce contează sunt faptele. Aparţin toţi oamenii de biserica dumneavoastră? Faptele dovedesc contrariul. - Pentru aceia cărora dumnevoastră le daţi ceea ce le trebuie, ştiinţa spirituală nu există; ea există pentru cei care au nevoie de altceva". Trebuie judecat după fapte şi nu după preferinţele noastre. De regulă, oamenii cu greu fac distincţie între preferinţele lor şi fapte.

Şi ce s-ar întâmpla dacă n-am ajunge să modificăm opinia celor care cred că ei singuri văd just şi care sunt dezgustaţi de cei care vorbesc altfel decât ei? Ce s-ar întâmpla dacă din cauza acestui gen de persoane viaţa spirituală nu s-ar putea însănătoşi? Numărul celor care nu ar mai putea primi învăţătura faptelor spirituale aşa cum a fost ea dată până acum în anumite curente traditionale ar fi mereu în creştere. Din ce în ce mai puţini oameni s-ar duce în locurile unde se pot auzi acest gen de lucruri. Şi dacă nu ar mai exista nici un curent de ştiinţă spirituală, aceşti oameni n-ar mai avea nimic; ei nu ar mai găsi cu ce-şi satisface nevoile lor spirituale şi ar pieri din lipsă de hrană. Forma sub care se primeşte hrana spiritului nu depinde însă de voinţa fiecărui individ, ci de evoluţie. De fapt, noi am ajuns la momentul în care oamenii cer să fie satisfăcute nevoile lor spirituale, între altele dorinţa lor de a înţelege Evangheliile. Şi ceea ce contează nu este modul în care noi vrem să le dăm această hrană spirituală, ci modul în care sufletul omenesc cere ca ea să-i fie dată. În perioada noastră, nostalgia după ştiinţa spirituală este născută în sufletul omenesc. Şi nu depinde deloc de cei care vor să propovăduiască altceva, dacă satisfac cerinţele spirituale ale timpului nostru; căci ei vor avea din ce în ce mai puţini auditori.

Noi trăim într-o vreme când inimilor omenesti le vine tot mai greu să accepte Biblia cum a fost ea acceptată în timpul ultimelor patru sau cinci secole ale civilizaţiei europene. Sau omenirea va avea acces la antroposofie şi prin ea va învăţa să înţeleagă Biblia într-un sens nou sau (şi acesta este deja cazul pentru numeroşi dintrc cei care ignoră antroposofia) nu vor mai putea să asculte îndemnurile Bibliei. Omenirea ar sfârşi atunci prin a o uita complet; ea ar dispărea şi s-ar putea pierde uriaşe bunuri spirituale, bunurile spirituale cele mai importante ale evoluţiei noastre pământeşti. Acest lucru trebuie recunoscut. Noi ne aflăm la un asemenea „salt" al evoluţiei: inima omenească aspiră la o interpretare antroposofică a Bibliei. Dacă omenirea va primi această explicaţie antroposofică a Bibliei, atunci aceasta va dăinui spre binecuvântarea umanităţii; în caz contrar Biblia se va pierde. Aceasta ar trebui să şi-o spună cei care cred că modul lor de a comenta Biblia trebuie menţinut cu orice preţ. În acest fel putem caracteriza acest salt pe care îl face omenirea actualmente în evoluţia sa. Cel care cunoaşte acest fapt nu se va lăsa niciodată abătut de la curentul spiritual antroposofic, căci el îl recunoaşte ca pe o necesitate a evoluţiei umane.

Cu toate acestea, ceea ce se întâmplă actualmente, considerat dintr-un punct de vedere mai înalt, este un lucru minor prin comparaţie cu ceea ce s-a întâmplat atunci când a apărut pe Pământ Iisus Hristos. La acea epocă mai supravieţuiau încă ultimele rămăşiţe ale acelei evoluţii care avusese loc din timpuri străvechi, chiar de la starea planetară care a precedat Pământul nostru. Fiinţa omenească evolua atunci mai ales în corpurile sale fizic, eteric şi astral; el îşi încorporase, de fapt, Eul încă de multă vreme, dar acest Eu juca încă un rol secundar. Până la apariţia lui Iisus Hristos, Eul complet conştient de sine era încă acoperit de cele trei învelişuri, al corpului fizic, al corpului eteric şi al corpului astral.

Să presupunem că Iisus Hristos nu ar fi venit pe Pământ. Ce s-ar fi întâmplat? Evoluţia omenească ar fi continuat

astfel încât Eul s-ar fi dezvoltat complet. Dar în măsura în care acest Eu s-ar fi dezvoltat, vechile facultăti, facultăţile precumpănitoare ale cor-pului astral, ale corpului eteric şi ale corpului fizic ar fi dispărut. fot ceea ce era vechea clarvedere, toată vechea putere a sufletului şi a spiritului asupra corpului ar fi încetat să existe, căci aceasta ar fi fost necesitatea evolutiei. Omul ar fi devenit un Eu constient de aine însuşi, dar acest Eu l-ar fi antrenat din ce în ce mai mult spre egoism, acest Eu ar fi avut mereu tendinţa să înăbuşe Iubirea şi să o izgonească de pe Pământ. Oamenii, deci, ar fi devenit nişte Euri, dar nişte Euri în întregime egoiste. Acesta este punctul esenţial.

La acea epocă, omenirea era suficient de matură pentru a putea ajunge la dezvoltarea Sinelui, a Eului său; din această cauză ea depăşise totodată punctul în care vechile influenţe puteau acţiona asupra ei. În dezvoltarea vechilor evrei, de exemplu, Legea dată pe muntele Sinai îşi putea exercita acţiunea sa fiindcă Eul nu era încă complet emancipat şi se afla, ca să spunem aşa, turnat şi impregnat corpului astral, care era pe atunci elementul superior, pentru a şti cum trebuia să acţioneze şi să simtă şi pentru a se comporta corespunzător în lumea exterioară. Legea a coborât deci pe Sinai ca o vestire, dar o ultimă vestire înaintea emancipării Eului. După dezvoltarea completă a Eului şi dacă nimic altceva n-ar fi intervenit, omul n-ar fi luat în considerare decât Eul său. Omenirea ajunsese într-adevăr la maturitatea necesară pentru dezvoltarea Eului, dar acesta ar fi fost lipsit de conţinut, un Eu care nu s-ar fi gândit decât la el însuşi şi n-ar fi vrut să facă nimic pentru semenii săi şi pentru lume.

A da acestui Eu un conţinut, a-l conduce încetul cu încetul, să evolueze astfel încât să răspândească în jurul lui ceea ce noi numim Iubire, iată ceea ce a înfăptuit Hristos pe Pământ. Fără Hristos, Eul ar fi devenit asemănător cu o cupă goală; datorită venirii lui Hristos el va fi din ce în ce mai asemănător cu o cupă care se umple

din ce în ce mai mult cu Iubire. De aceea Hristos a putut spune anturajului său:

54. „[…]: Când vedeţi un nor ridicându-se dinspre apus, îndată ziceţi că vine ploaie mare; şi aşa este.
55. Iar când suflă vântul de la miazăzi, ziceţi că va fi arşiţă, şi aşa este.
56. Făţarnicilor! Faţa pământului şi a cerului ştiti să o deosebiţi , dar vremea aceasta cum de nu o deosebiţi?" (Luca 12,54-56)

Cu alte cuvinte: voi nu înţelegeţi semnele timpului. Căui dacă le-aţi înţelege, dacă aţi şti să judecaţi ceea ce se întâmplă în jurul vostru, aţi şti că Dumnezeu trebuie să intre în Eu, să-l pătrundă şi să-l impregneze; atunci aţi spune: Putem trăi ceea ce ne transmit tradiţiile trecutului. Ceea ce vine din trecut, vi le transmit cărturarii şi fariseii care păstrează cele vechi şi nu vor să lase să li se adauge nimic. Dar aceasta este o plămădeală care nu va mai avea efect asupra evoluţiei omeneşti. Cel care însă spunc: Eu vreau să rămân la Moise şi la profeţi, acela nu înţelege semnele timpului; el ignoră ce transformare se înfăptuieşte în omenire.

În câteva cuvinte foarte semnificative, Iisus Hristos a spus celor care îl înconjurau că faptul de a se impregna de principiul hristic nu depinde nicidecum de preferinţele individuale, ci de necesitatea progresului omenirii. Prin predicile Sale care ne sum transmise în Evanghelia lui Luca, referindu-se la „semnele timpului" El a vrut să facă să se înţeleagă că vechea plămădeală, aşa cum o conservau scribii şi fariseii, nu mai era suficientă şi că numai aceia îşi pot imagina că este suficient cel care judecă după propriile sale preferinţe şi care nu simte obligaţia de a judeca după nevoile care sunt comunicate pentru dezvoltarea lumii. Din această cauză, Iisus Hristos numeşte „minciuni" ceea ce voiau scribii şi fariseii: este ceva ce nu mai corespunde lumii exterioare. Iată sensul acestei expresii.

Putem simţi mai bine întreaga forţă a predicii Sale, dacă o comparăm cu anumite fenomene ale epocii noastre. Cum ar trebui să ne exprimăm dacă am vrea să aplicăm stărilor de fapt ale epocii noastre ceea ce a spus Hristos despre scribi şi farisei? Avem noi echivalentul scribilor? Desigur, avem ceva analog: sunt cei care rufuză să ia în considerare o interpretare mai profundă a Evangheliei, cei care vor să rămână la ceea ce pot spune despre Evanghelii folosind capacităţile dobândite în afara ştiinţei spirituale; sunt cei care nu vor să facă paşii care duc la temeiurile Evangheliilor, paşi făcuţi cu ajutorul ştiinţei spirituale. În fond, aceasta este situaţia, ori de câte ori se încearcă – indiferent dacă în sens progresiv sau regresiv – interpretarea Evangheliilor. Căci forţa nccesară interpretării Evangheliilor nu se dezvoltă decât pe terenul ştiinţei spirituale; numai prin ea se poate descoperi adevărul privind Evangheliile. Din această cauză, toate studiile făcute în zilele noastre asupra Evangheliilor sunt atât de decepţionante şi ne lasă atât de reci, dacă vrem într-adevăr să cunoaştem adevărul. Numai că, în prezent, pe lângă scribi şi farisei mai există o a treia categorie de oameni: sunt oamenii formaţi de ştiinţele naturii. Există deci trei categorii de oameni care vor cu orice preţ să înăbuşe ceea ce conduce spre spirit, adică facultăţile pe care fiinţa omenească le poate dobândi pentru a pătrunde până la temeiurile spirituale ale fenomenelor naturii. Iar cei cu care ne confruntăm în zilele noastre, când vorbim în sensul lui Iisus Hristos, ocupă adesea catedrele; ei sunt însărcinaţi să prezinte fenomenele naturale şi resping tot ee este explicaţie spirituală. Ei sunt cei care împiedică mersul înainte al evoluţiei omeneşti, căci peste tot unde se refuză recunoaşterea semnelor timpului în sensul discutat mai sus se pune obstacol în calea progresului omenirii.

În epoca noastră, ar corespunde continuării operei lui Iisus Hristos găsirea curajului de a te ridica (cum s-a ridicat El împotriva celor care se limitau exclusiv la Moise şi la profeţi) împotriva tuturor celor care frânează progresele omenirii, fiindcă ei se opun interpretării

antroposofice a documentelor religioase, pe de o parte, şi a naturii, pe de altă parte. De altminteri, acestea sum adesea nişte persoane foarte bine intenţionate, care ar face bucuros pace, rămânând la lucruri vagi. Tuturor acestor oameni ar trebui să le crească în inimă ceva din cele grăite de Iisus Hristos, în sensul Evangheliei lui Luca.

Printre parabolele cele mai frumoase şi cele mai pătrurnzătoare ale acestei Evanghelii, este cea care se numeşte „A iconomului nedrept" (Luca 16, 1-13). Ni se spune că un om bogat avea un iconom care a fost acuzat că-i risipeşte avuţiile. El s-a hotărât deci să-1 concedieze. Consternat, iconomul se întrebă: „Ce să fac? Eu nu mă pot hrăni devenind agricultor, căci nu ştiu să muncesc pământul; nici nu pot deveni cerşetor, căci mi-e ruşine să cerşesc" . El găsi atunci o soluţie: îşi spuse: „În calitate de intendent, eu am acţionat întotdeauna ţinând cont numai de interesul stăpânului meu în raporturile mele cu debitorii săi care, în consecinţă, nu mă iubesc deloc, căci nu m-au preocupat interesele lor. Eu trebuie să acţionez acum astfel ca ei să mă ajute, să nu mă distrug. Voi facc deci ceva pentru a le dovedi că le vreau binele". Atunci el merse la unul din debitorii stăpânului său şi-l întrebă: „Cât datorezi tu?", apoi i-a iertat jumătate din datoria sa. La fel a făcut el şi cu ceilalţi, căutând astfel să le câştige bunăvoinţa, pentru a se putea refugia la ei şi a nu muri de foame atunci când stăpânul său l-ar alunga. Acesta era ţelul său. Ceea ce urmează după aceea în Evanghelie a mirat fără îndoială pe unii cititori: „Şi stăpânul a lăudat pe iconomul necredincios pentru că acţionase înţelept" (Luca 16, 8). Printre cei care comentează azi Evanghelia s-au aflat în adevăr unii care s-au întrebat cărei persoane i se aplică cuvântul „stăpân", deşi este spus foarte clar că lisus însuşi este cel care-l laudă pe iconom , pentru înţelepciunea sa. Şi textul continuă: „Căci fiii veacului acestuia sunt mai înţelepţi în neamul lor decât fiii luminii." Iată ceea ce se află de secole în Biblie. Ne putem întreba dacă nimeni n-a reflectat niciodată la ceea ce înseamnă: „Căci fiii veacului acestuia sunt mai

înţelepţi în neamul lor decât fiii luminii", deoarece expresia „în neamul lor" se regăseşte în toate traducerile Bibliei. Or, dacă cineva ar traduce numai cu oarecare pricepere textul grecesc (desigur, el ar trebui să-l traducă în mod corect), atunci textul ar fi următorul: „Căci fiii acestei lumi sunt mai înţelepţi *în felul lor* decât fiii luminii". Hristos spune că în felul lor fiii lumii sunt mai inteligenţi ca fiii luminii, adică: prin felul în care ei o înţeleg. Cei care au tradus acest pasaj de secole până în zilele noastre au confundat pur şi simplu expresia „în felul lor" cu un cuvânt grecesc care-i seamănă mult, cuvântul „neam"; aceasta pentru că în anumite cazuri se întrebuinţa de asemenea acest din urmă termen pentru a exprima altă idee. Dar cum este posibil ca asemenea lucruri să fi trecut neobservate timp de secole şi ca noii traducători despre ale căror tălmăciri (ale Bibliei) se spune că sunt bune şi că ei s-au străduit să reconstituie textul exact să nu fi corectat această eroare? Oricât de straniu ar părea, totul se întâmplă ca şi cum oamenii şi-ar uita cunoştinţele de şcoală cele mai elementare atunci când se străduiesc să stabilească adevăratul sens al documentelor biblice.

Una din primele griji ale ştiinţei spirituale va trebui să fie aceea de a restabili documentele biblice aşa cum sunt ele într-adevăr. Căci ceea ce are lumea astăzi nu este Biblia. Şi ea nici nu-şi poate face nici o idee despre cum sunt cărţile biblice. S-ar putea pune întrebarea: Sunt acestea cărţile biblice? Nu, tocmai în părţile lor cele mai importante ele nu sunt cărţile biblice! Vreau să vă arăt acest lucru în mod si mai clar.

Ce înseamnă de fapt această parabolă a iconomului nedrept? Sensul este clar exprimat. Iconomul şi-a spus: „Dacă trebuie sa plec de aici, trebuie să mă fac iubit de aceşti oameni". El a înţeles că nu se pot „sluji doi stăpâni". Şi Hristos a spus anturajului său: „Voi, de asernenea, trebuie să înţelegeţi că nu puteţi sluji la doi stăpâni: celui care trebuie pe viitor să stăpânească în calitate de Dumnezeu în inimi şi celui despre care,

interpretând opera profeţilor, aceştia au vorbit până în prezent. Căci voi nu-l puteţi sluji pe Dumnezeu care, în calitate de principiu al lui Hristos, trebuie să intre în sufletele voastre şi trebuie să determine un mare avans în dezvoltarea omenirii şi în acelaşi timp unui Dumnezeu care ar pune obstacole acestei evoluţii". Tot ceea ce a fost just într-o epoca trecută devine o piedică în evoluţia ulterioară. Într-un anumit sens, evoluţia se sprijină pe aceasta, pe faptul că ceea ce era bun într-o anumită epocă devine o piedică când acesta se prelungeşte într-o epocă posterioară. Puterile care domnesc asupra „piedicilor" erau desemnate atunci prin numele de Mamona: „Voi nu-l puteţi sluji în acelaşi timp pe Dumnezeu, care vrea progresul, şi pe Mamona, Dumnezeul piedicilor. Priviţi-l pe iconom: ca adevărat fiu al acestei lumi, el a înţeles că şi atunci când este vorba de Mamona obişnuit nu se pot sluji doi stăpâni. Tot aşa, trebuie să recunoaşteţi, în timp ce creşteţi pentru a deveni fiii ai luminii; că nu puteţi sluji doi stăpâni" (Luca 16, 11-13).

Tot astfel, cel care trăieşte în epoca noastră trebuie să înţelea-gă că nu este posibil compromisul între Dumnezeul-Mamona actual, adică între cărturarii şi oamenii de ştiinţă formaţi de ştiinţele naturii şi direcţia care trebuie să dea omenirii de astăzi hrana de care ea are nevoie. Iată ce este spus într-un mod creştinesc. Aceasta este, înveşmântat în cuvinte adaptate timpului nostru, ceea ce a vrut să spună Iisus Hristos, în sensul Evangheliei lui Luca, adresându-se anturajului său prin parabola iconomului nedrept, în care El a arătat că nu se pot sluji doi stăpâni.

Evangheliile trebuie înţelese într-un mod viu. Ştiinţa spirituală însăşi trebuie să devină ceva viu. Din această cauză trebuie ca toate problemele de care se ocupă ea să capete viaţă sub influenţa sa. Evanghelia trebuie să pătrundă până în propriile noastre facultăţi spirituale. Nu este suficient să repetăm că pe vremea lui Iisus Hristos combătea pe cărturari şi pe farisei, căci ar însemna să te

gândeşti tot la trecut. Trebuie ca noi să ştim unde se află, unde trăieste în zilele noastre urmaşul celui pe care Iisus Hristos îl aumea în epoca sa Mamona. Aceasta este înţelegerea vie. Ea joacă un rol foarte important în ceea ce ne povesteşte Evanghelia lui Luca. Căci de parabola iconomului nedrept care se află numai în această Evanghelie şi de concepţia pe care tocmai v-am clarificat-o este intim legată una din noţiunile cele mai importante care este conţinută în această Evanghelie. Putem să ne întipărim această noţiune deosebit de importantă în sufletul nostru numai dacă suntem în stare să stabilim sub un alt aspect relaţia dintre Buddha şi învăţătura sa şi Iisus Hristos.

Noi am spus că Buddha adusese omenirii marea învăţătură despre Milă şi Iubire. Aici avem un caz în care ceea ce spune ocultismul trebuie să fie luat *ad-litteram*, altfel cineva ar putea spune: O dată povestiţi despre faptul că Hristos a adus Iubirea pe Pământ iar altă dată, ne spuneţi că Buddha este cel care a adus învăţătura despre Iubire. Se spune deci de două ori acelaşi lucru? Prima dată am spus că Buddha a adus pe Pământ *învăţătura* despre Iubire şi altă dată am spus că Hristos a adus pe Pământ *Iubirea* însăşi, ca pe o forţă vie. Aceasta este marea diferenţă. Când este vorba de lucruri atât de grave pentru omenire, trebuie să ascultăm cu luare aminte; altfel se întâmplă ca ceea ce este spus undeva să fie repetat altundeva într-un mod cu totul diferit, apoi se spune: Ăsta, sigur, pentru a mulţumi pe toată lumea, a stabilit, de fapt, doi propovăduitori ai Iubirii. Tocmai în domeniul ocultismului este obligatoriu să asculţi bine. Atunci când se înţeleg într-adevăr marile adevăruri care au fost puse astfel în cuvinte, ele ne apar sub adevărata lor lumină.

Noi ştim că marea învăţătură despre Milă şi Iubire, aşa cum a dat-o Buddha, este circumscrisă în Cărarea octuplă. Ne întrebăm: Care este în fond scopul pe care-l propune Cărarea octuplă. Se poate, de asemenea, pune problema altfel: La ce ajunge cel care-şi ia ca ideal din

străfundul inimii Cărarea octuplă, în aşa fel încât se întreabă: Cum voi deveni cât mai perfect posibil? Ce trebuie să fac pentru a purifica cât mai bine posibil Eul meu, pentru ca acest Eu să ocupe adevăratul său loc în lume în modul cel mai desăvârşit? Dacă respect toate preceptele Cărării octuple, Eul meu se va perfecţiona atât cât este posibil, căci aici totul tinde spre purificarea şi înnobilarea Eului. Tot ce poate radia din această minunată Cărare octuplă trebuie să se integreze în noi, totul este lucrare a Eului nostru pentru propria lui perfecţionare, trebuie să fie elaborat în noi: aici totul împinge Eul nostru să lucreze la perfecţionarea sa. Acest lucru este esenţial. Dacă deci omenirea ar continua să dezvolte în ea „roata Legii" care a fost pusă în mişcare de Buddha, ea ar ajunge încetul cu încetul să posede Eurile cele mai perfecte, pe cât posibil de perfecte, şi în particular să ştie care sunt Eurile cele mai perfecte. În gândire, ca înţelepciune, omenirea ar poseda Euri perfecte. Noi am putea, de asemenea, spune că dacă prin Buddha, care a adus omenirii învăţătura compasiunii şi Iubirii, ne saturăm corpul nostru astral astfel încât să fie în întregime produsul Cărării octuple, vom şti tot ceea ce trebuie despre legile acestei învăţături a Cărării octuple.

Există însă o mare diferenţă între înţelepciune, gând, şi forţa vie care acţionează. Este o diferenţă şi între a şti ceea ce trebuie să fie Eul şi a lăsa să pătrundă în sine forţa vie care poate apoi radia din Eu asupra lumii ambiante, la fel cum ea a radiat de la Hristos, pentru a acţiona asupra corpurilor astrale, a corpurilor eterice şi a corpurilor fizice ale fiecăruia din cei care-l înconjurau. Posibilitatea de a şti ce este învăţătura despre Milă şi Iubire a fost dată omenirii prin mijlocirea lui Buddha. Dimpotrivă, ceea ce a adus Hristos este o forţă vie şi nu o învăţătură. El s-a adus pe El însuşi, a coborât aici jos pentru a intra nu numai în corpul astral al omului, ci în Eu, pentru ca acesta să aibă forţa de a face să radieze din sine substanţa Iubirii. Hristos a adus pe Pământ substanţa, conţinutul viu al Iubirii, şi nu numai conţinutul de înţelepciune al Iubirii. Despre aceasta este vorba.

Acum nouăsprezece secole şi încă aproximativ cinci secole marele Buddha a trăit pe Pământ. Aceasta este ceea ce ne învaţă faptele oculte. Şi (faptele oculte ne-o arată) vor trece aproximativ trei mii de ani până la sfârşitul evoluţiei pământeşti. Atunci, un număr destul de mare de oameni vor fi atât de avansaţi, încât vor putea dezvolta din propriile lor înclinaţii morale, din propriul lor suflet, din propria lor inimă Cărarea octuplă, înţelepciunea lui Buddha. Venirea lui Buddha a fost necesară. De aici a pornit acea forţă pe care oamenii o vor dezvolta încetul cu încetul în calitate de cunoaştere a Cărării octuple; apoi, cam în trei mii de ani, aceasta va deveni o proprietate a lor. În loc să primească din afară doctrina Cărării octuple, ei vor putea-o atunci elabora prin ei înşişi şi îşi vor putea spune că înţelepciunea Milei şi Iubirii ţâşneşte din sufletul lor.

Dacă n-ar fi survenit nimic de atunci, în afară de faptul că Buddha a pus în mişcare roata Legii (pentru a relua expresia uzuală), omenirea ar obţine fără îndoială în trei mii de ani facultatea de a „cunoaşte" doctrina Milei şi a Iubirii. Dar este cu totul altceva a avea această capacitate şi forţa de a o trăi. Căci este o diferenţă între a „cunoaşte" Mila şi Iubirea şi a dezvolta această „forţă" sub influenţa unei individualităţi. Această facultate a emanat de la Hristos. El însusi a turnat această fortă în oameni şi ea va creşte în ei tot mai mult. Când vor fi la capătul evoluţiei lor, oamenii vor şti care este conţinutul învăţăturii despre Milă şi Iubire; aceasta vor datora-o lui Buddha; dar ei vor avea, de asemenea, facultatea de a face să curgă din Eu această Iubire asupra omenirii, şi aceasta ei vor datora-o lui Hristos.

Astfel, Hristos şi Buddha au trebuit să acţioneze împreună şi aşa trebuia să fie descrisă aceasta pentru a face inteligibilă Evanghelia lui Luca. Faptul devine de altfel evident, dacă ştim să interpretăm în adevăratul lor sens cuvintele care ne sunt date în această Evanghelie (Luca 2, 13-14). Vedem păstorii care vin pentru a primi

Buna-Vestire. În cer se află o legiune de îngeri care nu este altceva decât expresia imaginativă, spirituală, pentru Nirmanakaya lui Buddha. Ce este anunţat păstorilor? Revelaţia atotînţeleptului Dumnezeu „din ceruri". Aceasta îi anunţă Nirmanakaya lui Buddha care planează asupra Copilului Iisus din linia lui Nathan sub forma unei legiuni de îngeri. Dar la aceasta se mai adaugă şi altceva: „Şi pe Pământ pace, între oamenii pătrunşi de bunăînvoire", adică între cei în care încolţeşte adevărata forţă a Iubirii care trebuie încetul cu încetul să devină realitate pe Pământ datorită impulsului dat de Hristos. Acesta a adăugat forţa vie la ceea ce era „revelaţia celui mai înalt din ceruri". El a adus-o fiecărei inimi de om; fiecărui suflet El i-a dat numai ceva ce va constitui un preaplin al sufletului. El nu i-a dat o învăţătură care se poate prelua ca gândire, ca idee, ci o forţă care poate curge mai apoi din suflet. Şi nici o altă forţă decât cea care poate acţiona în sufletul omenesc ca forţă a lui Hristos şi care poate radia asupra acestuia nu este aceea pe care Evanghelia lui Luca şi celelalte Evanghelii o numesc mereu forţa Credinţei. În aceasta constă credinţa. Şi are credinţă acela care îl preia în el pe Hristos, ca Hristos să trăiască în el, ca Eul său să nu trăiască numai ca un vas gol, ci ca el să aibă un conţinut care să se reverse. Acest conţinut preaplin care se revarsă nu este altceva decât conţinutul Iubirii.

De ce a putut Hristos da exemplul vindecării prin cuvânt? El a putut-o face pentru că a fost primul care a pus în mişcare roata Iubirii - şi nu roata Legii - ca pe o facultate şi o forţă liberă, pentru că avea în El Iubire în cea mai înaltă măsură, o Iubire atât de spumegătoare şi debordantă încât se răspândea asupra celor din anturajul Său care trebuiau să fie vindecaţi. Căci cuvintele pe care El le pronunţa, fie „Ridică-te şi mergi", fie „Iertate îţi sunt păcatele" sau altceva, emanau din preaplinul Iubirii Sale. El spunea cuvinte care dintr-un preaplin al Iubirii depăşeau limitele Eului. Pe cei care-i puteau primi imfluenţa, Hristos îi numea „credincioşi". Numai acest gând trebuie să-l legăm acum cu noţiunea de „credinţă",

una din cele mai importante noţiuni din Noul Testament. Credinţa este facultatea pe care o are Eul de a se depăşi pe el însuşi, de a se revărsa peste ceea ce poate face Eul în primul rând pentru propria sa desăvârşire. Din această cauză, Hristos, intrând în corpul lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan şi unindu-se acolo cu forţa lui Buddha, n-a învăţat pe alţii cum trebuie să se perfecţioneze Eul cât mai mult, ci cum trebuie el să se reverse din el însuşi, cum trebuie el să se depăşească. El o spune adesea în termeni simpli, ca cei din Evanghelia lui Luca, care vorbesc inimilor celor mai naivi. El spune de exemplu: „Nu este suficient să daţi celor despre care sunteţi siguri că vă vor restitui datoria; căci şi păcătoşii fac aceasta. Dacă sunteţi siguri că vă vor restitui ceea ce le-aţi dat, voi încă nu sunteţi impulsionaţi de o iubire debordantă. Dar dacă dati ştiind că datoria nu vă va fi restituită, aţi făcut-o din Iubire, o Iubire care nu este închisă în Eul vostru, ci care radiază ca o forţă, care se revarsă din om" (Luca 6, 33-34). Şi Hristos ne spune, în cele mai variate forme, cum trebuie Eul să se reverse, cum trebuie să se acţioneze în lume din preaplinul Eului, prin sentimentul că se poate ieşi din sine.

Din toată Evanghelia lui Luca cuvintele cele mai calde sunt cele unde este vorba de această Iubire care se revarsă. Evanghelia lui Luca contine această fortă a Iubirii debordante de care noi ne putem impregna dacă lăsăm să acţioneze textul asupra sufletului nostru astfel încât Iubirea să inspire toate vorbele noastre şi să le dea puterea de a acţiona în lumea de afară. Un alt evanghelist care, prin caracteristica sa, a subliniat mai puţin acel preaplin al Iubirii, a rezumat, cel puţin în mod lapidar, această taină a creştinismului: Iubirea curge din preaplinul Eului. Bineînţeles, ea trebuie să umple toate cuvintele şi acţiunile noastre. În Evanghelia lui Matei, în traducerea latină mai găsiţi cuvintele adevărate, originale, ca un rezumat al tuturor frumoaselor imnuri de Iubire ale Evangheliei lui Luca. Iată acest text: *„Ex abundantia cordis os loquitur*" (Gura vorbeşte din abundenţa inimii) (Matei 12, 34). Este unul dintre cele

mai înalte idealuri ale creştinismului. Gura este inspirată de revărsarea inimii, de ceea ce inima nu cuprinde. Or, inima este mişcată de sânge şi sângele este expresia Eului. Aceasta înseamnă, aşadar: Această forţă vorbeşte dintr-un Eu preaplin care radiază din sine forţă, căci această forţă este forţa credinţei! Atunci cuvintele tale sunt de aşa natură, încât conţin într-adevăr forţa lui Hristos. „Gura vorbeşte din preaplinul inimii". Aceasta este una din afirmaţiile cardinale ale esentei creştinismului.

Luaţi acum textul Bibliei actuale*. Ce se află la acest pasaj? „Cel a cărui inimă este plină, aceluia îi trece prin gură". Iată cuvinte care au fost suficiente timp de secole ca să ascundă unul din adevărurile esentiale ale crestinismului. Omenirea nu a conştientizat cât este de absurd a spune că inima debordează atunci când este plină. De obicei, un lucru nu se revarsă decât dacă el este mai mult decât plin. Astfel (dar aceasta nu este o critică) omenirea s-a fixat într-o reprezentare care-i ascunde complet unul din adevărurile esenţiale ale creştinismului şi nu s-a observat niciodată că aici este o adevărată imposibilitate.

* În traducerile germane. În cele româneşti de la începutul secolului XX figureară, în general, „prisosinţa inimii" sau „prisosul inimii", echivalent al expresiei „preaplinul inimii". (Nota trad.)

A spune că limbile actuale nu permit să traducem *Ex abundantia cordis os loquitur* prin „Gura vorbeşte din preaplinul inimii" este tot atât de absurd ca şi dacă s-ar considera imposibil să spui că surplusul de căldură a unei sobe de teracotă este cea care încălzeşte piesa. Căci, dacă încălziţi o sobă de teracotă numai atât încât căldura să nu depăşească pereţii acesteia, ea nu se va încălzi deloc; ea nu devine caldă decât dacă apare un exces de căldură, astfel încât această căldură să răzbată din sobă.

Noi ne găsim deci aici în faţa faptului important că un adevăr esenţial al creştinismlui, pe care se sprijină o parte a Evangheliei lui Luca, este ascuns, aşa încât omenirea nu are acces la unul din cele mai importante

pasaje ale Evangheliei.

Această forţă, care se poate revărsa dintr-o inimă omenească, este forţa lui Hristos; cuvântul „inimă" este pus aici pentru „Eu". Ceea ce Eul poate face dincolo de sine, se scurge în afară prin cuvânt. Numai la capătul evoluţiei pământeşti Eul va fi astfel încât îl va conţine în el pe Hristos în întregime. În aşteptare, Hristos este ceea ce se revarsă din inimă. Cine nu vrea să aibă decât o inimă „plină", de fapt, nu-l are nicicum pe Hristos. Din această cauză se ascunde creştinismul, dacă nu se acordă acestei fraze întreaga seriozitate şi demnitatea ei totală. Esenţa creştinismului se va revela cu exactitate datorită explicaţiilor date de ştiinţa spirituală marilor texte religioase. Lectura descrierii lumii spirituale în Cronica Akasha dezvăluie sensul iniţial şi permite citirea textelor sfinte în adevărul lor.

Acum vom înţelege cum avansează omenirea spre viitor. Cel care cu cinci sau şase secole înaintea erei noastre a trecut de la starea de Bodhisattva la starea de Buddha, ridicându-se în lumile spirituale, poate acum acţiona sub forma unei Nirmanakaya. El a fost astfel ridicat la un grad superior; el nu mai are nevoie să coboare într-un corp fizic. Dar funcţiile pe care le-a avut în calitate de Bodhisattva se menţin, deşi într-un alt fel. Atunci când a trecut de la starea de Bodhisattva la cea de Buddha, el a transmis sarcina sa de Bodhisattva unui succesor, care a devenit la rândul său Bodhisattva. În tradiţia budistă, acest lucru se povesteşte sub o formă care conţine un adevăr profund din punct de vedere al creştinismului esoteric. Se povesteşte că înainte de a coborî spre existenţa în care a devenit Buddha individualitatea lui Bodhisattva a ridicat mitra sa cerească şi a pus-o pe capul următorului Bodhisattva.

Acest urmaş continuă să acţioneze potrivit cu natura oarecum diferită a misiunii sale. Este prevăzut şi pentru el că va deveni un Buddha. Aceasta se va întâmpla în epoca când un anumit număr de oameni vor fi dezvoltat

din ei înşişi Cărarea octuplă - peste aproximativ trei mii de ani -, când va ajunge Buddha cel care a devenit Bodhisattva, atunci când predecesorul său a devenit Buddha. Cinci sau şase secole înaintea erei noastre i-a fost încredinţată misiunea sa şi el va deveni Buddha cam peste trei mii de ani, începând de acum. Acest Buddha este cel pe care tradiţia orientală îl numeşte Buddha Maitreya. Pentru ea Bodhisattva actual să poată deveni într-o zi Buddha, trebuie ca un număr considerabil de oameni să fi dezvoltat din propria lor inimă învăţătura Cărării octuple. Ei vor fi atât de înţelepţi încât s-o poată face. Atunci cel care este actualmente Bodhisattva va aduce în lume o fortă nouă.

Dar dacă până atunci nu s-ar întâmpla nimic altceva, el ar găsi mulţi oameni care să poată gândi învăţătura Cărării octuple datorită meditaţiilor lor, dar nu ar găsi oameni care să posede forţa debordantă a Iubirii, a Iubirii vii, revărsându-se din fiinţa cea mai profundă a sufletului lor. Între timp, această forţă a Iubirii vii trebuie să se infiltreze ca un curent în suflete pentru ca Maitreya Buddha să poată găsi nu numai oameni care ştiu ce este Iubirea, ci care să aibă ei însisi forţa Iubirii. Pentru aceasta a trebuit ca Hristos să coboare pe Pământ. Această entitate a vieţuit numai trei ani pe Pământ, dar mai înainte nu fusese incarnată, aşa cum aţi putut înţelege din prelegerile anterioare. Prezenţa lui Hristos timp de trei ani pe Pământ - de la Botez până la Misteriul de pe Golgota - a fost cauza faptului că în viitor Iubirea va pătrunde progresiv în sufletul omului, cu alte cuvinte, în Eu. Astfel oamenii vor fi progresiv impregnaţi de principiul hristic, Eul omului va fi un Eu integral pătruns de Hristos la sfârşitul evoluţiei pământeşti. Aşa cum învăţătura despre Milă şi Iubire a trebuit să fie mai întâi propovăduită de Bodhisattva, tot aşa şi substanţa Iubirii a trebuit să fie adusă pe Pământ de Cel care a coborât-o din înălţimile cereşti, pentru ca Eul omului să facă din ea încetul cu încetul proprietatea sa. Nu trebuie spus că Iubirea nu exista mai înainte. Ceea ce nu exista este acea Iubire care poate fi un atribut direct al Eului. Iubirea era

până atunci inspirată, revărsată de Hristos din înaltul Cosmosului, şi era preluată într-un mod tot atât de puţin conştient pe cât era de inconştientă primirea învăţăturii despre Cărarea octuplă, care era revărsată mai înainte de Bodhisattva. Ceea ce este Buddha în raport cu Cărarea octuplă este entitatea lui Hristos în raport cu ceea ce era El înainte de a fi coborât într-o formă omenească. Această coborâre într-o formă omenească a fost pentru Hristos un progres. Acest fapt este esenţial.

Urmaşul lui Buddha, care, în prezent, este Bodhisattva, este bine cunoscut de cei care sunt iniţiaţi în învăţătura ştiinţei spirituale şi va veni o zi când se va putea vorbi pe larg despre probleme în care va fi pomenit şi numele acestui Bodhisattva, care va deveni atunci Maitreya Buddha. Astăzi, când am spus deja atâtea lucruri neştiute de lumea exterioară, trebuie să ne limităm să facem numai aluzie la acest subiect. Atunci când acest Bodhisattva va apărea pe Pământ şi va deveni Maitreya Buddha, el va găsi aici sămânţa depusă de Hristos. Aceasta va fi reprezentată de acei oameni care vor spune: „Nu numai capul meu este plin de înţelepciunea Cărării octuple, eu nu am numai învăţătura, înţelepciunea Iubirii, dar inima mea este plină chiar de substanţa Iubirii care se revarsă şi radiază în lume". Cu asemenea oameni Maitreya Buddha va putea realiza viitoarea sa misiune în continuarea dezvoltării lumii.

Astfel se îmbină lucrurile şi numai acum înţelegem noi toată profunzimea Evangheliei lui Luca. Ea nu ne vorbeşte despre o învăţătură, ea ne vorbeşte despre acea entitate care a pătruns în mod substanţial în fiinţele pământeşti, în organizarea fiinţei omeneşti. Acesta este un fapt care, în ocultism, se exprimă astfel: Bodhisattvii care devin Buddha pot mântui spiritul oamenilor Pământului prin înţelepciune, dar ei nu ar putea niciodată mântui întregul om. Căci omul întreg nu poate fi mântuit decât dacă nu numai înţelepciunea, ci şi căldura Iubirii se infiltrează în întreaga sa organizare. Misiunea lui Hristos a fost de a mântui sufletele cu

ajutorul valului de Iubire pe care El a adus-o pe Pământ. Aceasta a fost sarcina lui Hristos. Bodhisattvii şi Buddha au avut ca sarcină să aducă cunoaşterea Iubirii; cât priveşte aducerea forţei Iubirii, aceasta revenea lui Hristos. Trebuie să facem această deosebire.

CONFERINŢA a X-a

Învăţătura despre reincarnare şi karma şi creştinismul. Două forme ale iniţierii vechi, Iona şi Solomon.Principiul hristic şi noua iniţiere. Evenimentul de pe Golgota ca iniţiere proiectată în planul exterior al istoriei lumii

Bâle, 26 septembrie 1909

Ceea ce ne va preocupa astăzi, este integrarea diferitelor cunoştinţe dobândite în aceste ultime zile, aşa cum rezultă ea din cercetarea spirituală a Evangheliei lui Luca, având ca punct focalizator culminant Misteriul de pe Golgota.

Ieri, am încercat să descriem ceea ce s-a petrecut în acel moment al evoluţiei umanităţii în care, timp de trei ani, Hristos a umblat pe Pământ şi am încercat să vedem în conferinţele anterioare cum s-a putut înfăptui acest eveniment datorită confluării acelor curenţi spirituali pe care i-am studiat. Autorul Evangheliei lui Luca înfăţişează în mod admirabil acest eveniment, dacă înţelegem în lumina cunoştintelor obţinute din Cronica Akasha ceea ce ne spune el.

Dar cineva ne-ar putea pune întrebarea următoare: Cum se face (fiindcă curentul spiritual al budismului se integrează într-un mod organic în învăţătura creştină) că în cadrul învăţăturii creştine nu se face nici o menţiune în legătură cu marea lege a karmei, a compensării, care se stabileşte în cursul incarnărilor succesive ale unei fiinţe omeneşti? Or, Evanghelia lui Luca ar fi foarte rău înţeleasă dacă am crede că noţiunea unei legi a karmei

nu se află în ea. Căci ea se află în Evanghelie. Dar trebuie să fie clar că, dacă vrem să înţelegem asemenea lucruri, nevoile sufletului omenesc sunt diferite la epoci diferite şi că marii misionari ai evoluţiei omenesti nu au mereu ca sarcină de a arăta omenirii adevărul absolut sub o formă abstractă; căci oamenii fiind la niveluri de maturitate diferite nu l-ar înţelege deloc. Marii misionari trebuie să se adreseze oamenilor, încât aceştia să obţină ceea ce este corespunzător epocii respective. În ceea ce a obţinut omenirea prin aportul lui Buddha, este cuprins tot ceea ce are legătură cu învăţătura despre Milă şi Iubire şi cu înscrierea acesteia în Cărarea octuplă, sub o formă de înţelepciune, care poate conduce la înţele-gerea învăţăturii despre karma. Aceasta înseamnă: să nu se caute în sufletul omenesc tot ceea ce conduce la învăţătura despre karma şi la învăţătura despre reincarnare legată de aceasta, dacă, plecând de la acestea, nu se ajunge la învăţătura amintită.

Ieri am spus că peste trei mii de ani, începând de acum, o mare parte dintre oameni vor fi destul de avansaţi pentru a scoate din Eurile lor doctrina Cărării octuple şi totodată - putem adăuga azi - cunoaşterea karmei şi a reincarnării. Dar aceasta trebuie să se facă încetul cu încetul. Căci floarea nu înfloreste de îndată ce sămânţa este pusă în pământ; planta trebuie în mod necesar să se dezvolte frunză cu frunză. La fel, trebuie ca evoluţia curentului spiritual care trece prin omenire să se continue din etapă în etapă, fiecare lucru apărând la timpul său. Cel care, cu ajutorul facultăţilor pe care le poate dobândi prin ştiinţa spirituală coboară până în adâncurile sufletului său, vede clar că învăţătura a ceea ce sunt karma si reincarnarea este o necesitate. Dar notati bine că evolutia nu are loc în mod inutil, că abia în epoca noastră sufletele sunt din nou destul de mature pentru a regăsi în ele însele aceste noţiuni. Nu ar fi fost bine ca ele să fie arătate în mod exoteric cu câteva secole mai devreme. Făcute publice prematur, adevărurile ştiinţei spirituale la care aspiră în mod arzător sufletele de astăzi, adevăruri care sunt legate de investigaţia ocultă a Evangheliilor, ar fi dăunat

evolutiei omenesti. Căci trebuia ca aceste suflete să resimtă acea nevoie arzătoare, trebuia ca ele să dobândească facultăţi care să le permită să accepte noţiunile de karma şi reincarnare. Era necesar ca aceste suflete să fi trăit deja înainte şi după venirea lui Hristos şi ca ele să fi trecut prin experienţele care trebuie făcute înainte de a fi mature pentru a înţelege aceste adevăruri. A prezenta aceste lucruri în mod deschis încă din primele secole ale creştinsmului aşa cum sunt prezentate acum, aceasta ar fi însemnat să ceri de la evoluţia omenească ceva echivalent cu a cere plantei să dea naştere imediat la flori, înaintea frunzelor.

Omenirea este abia astăzi destul de matură pentru a înţelege conţinutul spiritual al legii karmei şi al reincarnării. Din această cauză, nu este nicidecum de mirare faptul că în Evangheliile care ne-au fost conservate de-a lungul secolelor se află anumite lucruri care ne dau în realitate o idee cu totul falsă despre creştinism. Într-un sens, Evanghelia a fost dată, ca să spunem aşa, în mod prematur omenirii şi numai astăzi omenirea este capabilă să dobândească toate facultăţile care pot s-o conducă să înţeleagă adevăratul ei conţinut. Era absolut necesar ca pentru propovăduirea sa Iisus Hristos să ţină cont de constituţia sufletelor epocii sale, astfel încât nu se propovăduia pe atunci reincarnarea şi karma sub forma de doctrine abstracte, ci se insuflau sufletului omenesc acele sentimente prin care sufletele se maturizau treptat, pentru a primi învăţătura despre reincarnare şi karma. Adică la acea epocă trebuia spus ceea ce putea încetul cu încetul conduce la o înţelegere a karmei şi a reincarnării şi nu să se propovăduiască însăşi învăţătura despre acestea.

Spuneau aceasta Iisus Hristos şi cei care-l înconjurau? Pentru a răspunde, trebuie să deschidem Evanghelia lui Luca, aducând-o în faţa sufletului nostru. Dacă o lăsăm să apară în faţa sufletului nostru cu o înţelegere corectă pentru aceste lucruri, vom putea vedea cum putea fi propovăduită oamenilor de atunci tocmai legea karmei:

„20. Fericiţi sunteţi voi cei săraci, că a voastră va fi împărăţia lui Dumnezeu.
21. Fericiii sunteţi voi care flămânziţi acum, că vă veţi sătura. Fericiţi cei ce plângeţi acum, că veţi râde.
22. Fericiţi veţi fi când din pricina Fiului Domnului vă vor urî oamenii, şi vă vor izgoni dintre ei, şi vă vor batjocori, şi vor lepăda numele voastre ca pe un rău.
23. Bucuraţi-vă în ziua aceea şi vă veseliţi, că iată plata voastră multă este în cer."
(Luca,6,20-23)

Noi avem aici învăţătura despre „compensare" care, fără a face menţiune într-un mod abstract la karma şi reincarnare, se străduieste a ne insufla sentimentul certitudinii că cel căruia îi mai este foame încă un timp, în orice domeniu s-ar manifesta foamea, va primi o compensare. Trebuia ca aceste sentimente să fie sădite în suflete. Acele suflete care trăiau atunci şi în care această învăţătură s-a insinuat în această formă, au devenit mature abia atunci când s-au reincarnat pentru primirea ei sub forma de înţelepciune a învăţăturii despre karma şi reincarnare.

Atunci trebuia turnat astfel în suflete ceea ce urma să se maturizeze încetul cu încetul în ele. Căci venise o epocă cu totul nouă, o epocă în care oamenii în deplină maturitate începeau a dezvolta Eul lor, conştienţa de sine. În timp ce mai înainte oamenii primeau revelaţiile ale căror efecte le resimţeau în corpul lor astral, în corpul lor eteric şi în corpul lor fizic, trebuia acum ca Eul lor să devină deplin conştient. Acest Eu nu trebuia totuşi să se umple decât încetul cu încetul de forţe pe care el trebuia să le cucerească. Numai acel Eu unic care trăia atunci pe Pământ şi al cărui corp fusese în mod special pregătit putea realiza în el principiul universal al lui Hristos în Iisus aparţinând liniei lui Nathan în care se încorporase individualitatea lui Zoroastru. Ceilalţi oameni trebuie să dezvolte încetul cu încetul, în urma lui Hristos, ceea ce a trăit trei ani pe Pământ în această

personalitate unică. Iisus Hristos nu a putut sădi atunci în omenire decât germenele, impulsul, dar acest germene trebuie să crească şi să se dezvolte acum, încetul cu încetul. Mereu a existat grija ca în evoluţia Pământului să apară la timpul potrivit acei oameni care pot aduce ceea ce omenirea va putea asimila abia mai târziu. Cel care a apărut pe Pământ în calitate de Hristos a trebuit să vegheze pentru ca imediat după apariţia sa să primească propovăduirea acelor aspecte pe care ei le puteau înţelege; dar El a trebuit să vegheze şi ca mai târziu să apară individualităţi care aveau grijă de nevoile spirituale ale sufletelor, pe măsură ce acestea se maturizau.

Autorul Evangheliei lui Ioan ne-a descris modul în care Hristos a purtat grija nevoilor timpurilor care au urmat evenimentului de pe Golgota. El ne arată cum Hristos însuşi a înviat în persoana lui Lazăr individualitatea care a continuat după aceea activitatea sa sub numele de Ioan, care a transmis învăţătura sub forma descrisă în conferinţele despre Evanghelia lui Ioan. Dar Hristos trebuia să mai pregătească venirea în viitor şi a unei alte individualităţi care să introducă în mod adecvat evoluţiei acele lucruri pentru care omenirea va fi atunci matură. Pentru aceasta însă, Hristos trebuia să învie o altă individualitate. Cum s-a întâmplat aceasta, autorul Evangheliei lui Luca ne-o descrie în mod fidel*. În timp ce ne spune că vrea să descrie ceea ce au putut comunica clarvăzătorii imaginativi şi cei inspiraţi despre evenimentul din Palestina, el indică şi ceea ce va fi propovăduit de un altul - dar abia în viitor. Pentru a ne descrie acest eveniment tainic, autorul Evangheliei lui Luca a introdus şi el în documentul său povestirea unei învieri (Luca 7, 11–17). Ceea ce citim despre învierea tânărului din Nain conţine secretul creştinismului viitorului. În timp ce în povestirea vindecării fiicei lui Iair, pe care v-am prezentat-o pe scurt alaltăieri, tainele implicate sunt de o asemenea profunzime încât Hristos nu admite acolo decât un mic număr de martori care au putut asista la vindecare şi cărora El le recomandă să nu povestească acest miracol; vedem aici producându-se o

altă înviere, care se desfăşoară în aşa fel, încât vestea se răspândeşte imediat. Într-un caz, este vorba de o vindecare care presupune că cel care o realizează vede profund în fenomenele vieţii fizice. Celălalt caz este cel al unei învieri, al unei initieri. Individualitatea care se află în corpul tânărului din Nain este destinată să facă experienţa unei iniţieri foarte speciale.

*Vezi R. Steiner, ***Evanghelia după Ioan***, (GA 103), 1908 (VII, 11–15), conferinta a 4-a (a apărut şi în l. română la Editura Arhetip, Bucureşti, 1996 – nota trad.).

Există într-adevăr diferite feluri de iniţieri. Una dintre ele constă în faptul că cel care a fost iniţiat vede, imediat după actul iniţierii, aprinzându-se în el cunoaşterea lumilor superioare, putând pătrunde în fenomenele şi legile lumii spirituale. Un alt gen de iniţiere se petrece astfel încât mai întâi este depus numai un germene în sufletul în cauză, astfel încât acesta trebuie să aştepte o altă incarnare; atunci acest germene se dezvoltă şi în incarnarea ulterioară omul devine un iniţiat în adevăratul sens al cuvântului.

Acest ultim gen de iniţiere a avut loc pentru tânărul din Nain. Sufletul său a fost transformat prin ceea ce s-a întâmplat în Palestina, dar atunci el n-a devenit conştient de a se fi ridicat în lumile superioare. Forţele care au fost sădite în el nu au germinat decât în incarnarea sa următoare. Aici, într-o conferinţă exoterică, nu putem cita nume. Remarcăm numai că individualitatea înviată de Hristos în persoana tânărului din Nain s-a regăsit mai târziu în cea a unui mare învăţător religios; în felul acesta, într-o epocă posterioară, a putut să apară un nou propagator al creştinismului, reunind forţele care fuseseră sădite altădată în sufletul său.

În felul acesta a vegheat Hristos ca mai târziu să apară un om capabil să facă să progreseze creştinismul. Individualitatea care a fost iniţiată în persoana tânărului din Nain este destinată să introducă mai târziu în creştinism învăţăturile despre reincarnare şi karma, ceea ce nu putea fi dat încă sub forma unei învăţături

intelectuale în epoca în care Hristos era pe Pământ, pentru că în acea epocă trebuia încetul cu încetul să se depună în suflete sentimentul care să trezească ulterior nevoia pentru această învățătură.

În Evanghelia lui Luca, Iisus Hristos insistă asupra faptului că un element cu totul nou, respectiv cucerirea conştienţei Eului, a intrat în evoluţia omenească. El spune (dar trebuie să ştii s-o citeşti) că altădată oamenii nu vedeau lumea spirituală infiltrându-se în Eul lor conştient, ci că acest element spiritual se revărsa în ei prin corpul lor fizic, corpul lor eteric şi corpul lor astral şi că acest aflux de forţe spirituale şi divine era întotdeauna însoţit de un anumit grad de inconştienţă. De acum înainte lucrurile trebuiau să se schimbe. Mai demult, oamenii din curentul spiritual în care acţiona Iisus Hristos trebuiseră să primească Legea de pe Sinai, care nu se adresa decât corpului astral. Această Lege le-a fost dată astfel încât ea acţiona în ei, dar acţiunea sa nu depindea în mod direct de forţele Eului. Aceste forţe nu au putut deveni active decât în epoca lui Iisus Hristos fiindcă numai atunci oamenii au ajuns să devină conştienţi de Eul lor. Acest lucru îl indică şi Iisus Hristos în Evanghelia lui Luca, acolo unde El spune că pentru a primi un principiu cu totul nou trebuie ca oamenii să ajungă mai întâi la deplina maturitate a sufletului, acolo unde vorbeşte de Antemergător, de Ioan Botezătorul (Luca 7, 18–35).

În ce mod privea Hristos individualitatea lui Ioan Botezătorul? El ne spune că Ioan Botezătorul era destinat, înaintea venirii lui Hristos, să caracterizeze în forma sa cea mai pură, cea mai nobilă, învăţătura profetilor, ceea ce urca mai pur, mai nobil din vremurile vechi. El îl considera pe Ioan Botezătorul ca pe ultimul care aducea în forma cea mai pură şi nobilă ceea ce ţinea de vremurile trecute, ceea ce aparţinea trecutului. „Legea şi profeţii" merg până la Ioan Botezătorul. Acesta trebuia să aducă în faţa oamenilor pentru ultima dată ceea ce vechea doctrină şi vechea mentalitate puteau

oferi oamenilor. Într-adevăr, cum s-a prezentat această veche mentalitate în epoca care a precedat intervenţia principiului hristic?

Aici avem de-a face cu ceva care va deveni şi învătătură a ştiinţei naturii, dacă aceasta se va lăsa inspirată de ceea ce este ştiinţa spirituală şi teosofia, chiar dacă în prezent acest lucru îi apare imposibil. Trebuie să abordez aici un punct pe care nu-1 pot decât atinge în treacăt, dar care vă va arăta la ce profunzimi este chemată să aducă lumină ştiinţa spirituală, tocmai în domeniul ştiinţelor naturii. Dacă cercetaţi diversele domenii ale ştiinţelor naturii şi vedeţi cum acestea vor să pătrundă în tainele existenţei omeneşti cu ajutorul capacităţilor limitate ale gândului omenesc, veţi întâlni adeseori afirmatia că acţionarea corelată a germenelui masculin şi a germenului feminin dă naştere întregii fiinţe omeneşti. Aceasta este chiar una din preocupările fundamentale ale ştiinţei moderne. Cu ajutorul microscopului ea caută să determine care calitâti pot proveni de la germenul masculin şi care de la elementul feminin şi este satisfăcută când crede că a dovedit astfel că omul provine în întregime din acţiunea conjugată a acestor două elemente.

Dar ştiinţele naturii vor fi constrânse să recunoască prin propriile lor mijloace faptul că numai o parte a fiinţei omeneşti este determinată prin coacţionarea germenelui masculin şi a elementului feminin şi că în ceea ce priveşte omul de astăzi, în ciclul actual de evoluţie, chiar dacă ştim cu precizie ce provine de la unul dintre germeni şi ce provine de la celălalt, omul nu este totuşi în întregime explicat.

În fiecare om există ceva ce nu provine de la germene, care este, ca să spunem aşa, o „naştere virgină" şi care se revarsă în procesul embrionar din domenii cu totul diferite. Cu germenele individului se uneşte ceva care nu provine nici de la tată, nici de la mamă şi care totuşi îi aparţine, îi este destinat, care se infiltrează în Eul său şi

care poate fi înnobilat dacă primeşte în el principiul lui Hristos. Ceea ce este de natură virginală în om se uneşte cu Hristos în cursul evoluţiei omeneşti. Şi acesta este în legătură (ştiinţele naturii vor recunoaşte într-o zi acest fapt prin propriile lor mijloace) cu transformarea fundamentală care s-a operat pe vremea lui Hristos. Mai înainte nu exista nimic în fiinţa omenească care să nu ajungă în om prin intermediul germenului. Dar evoluţia Eului este într-adevăr supusă la transformări în cursul timpului. Omenirea s-a schimbat de la această epocă; numai că ea trebuie să se dezvolte şi să se înnobileze treptat prin preluarea în sine a principiului lui Hristos, ceea ce a venit să se adauge componentelor germenului.

Ne apropiem aici de un adevăr foarte subtil. Şi pentru cel care cunoaşte ştiinţele naturii în stadiul actual este remarcabil şi interesant de notat că azi există deja domenii în care savanţii dau cu nasul, ca să zicem aşa, de faptul că la om există ceva care nu provine de la germene. Condiţiile favorabile sunt prezente, dar intelectul savantului nu este destul de cuprinzător pentru a-i permite să recunoască ceea ce rezultă din propriile sale experienţe, din propriile sale observaţii. Căci în experienţele pe care el le face în mod obiectiv acţionează mai multe forţe decât pot recunoaşte astăzi ştiinţele naturii. Acestea nu ar avansa prea mult dacă ar depinde numai de abilitatea cercetătorilor. În timp ce cutare sau cutare savant studiază într-un laborator, o clinică sau un cabinet de lucru, puterile care dirijează Universul stau în spatele lui şi lasă să apară la suprafaţă fenomene pe care observatorul nu le înţelege şi cărora el nu le este decât instrumentul. Este deci absolut adevărat să spui că şi cercetarea obiectivă este dirijată de „Maeştrii", adică de individualităţile superioare. Dar lucrurile despre care este vorba aici scapă de obicei observaţiei. Ele vor fi cu toate acestea observate atunci când facultăţile conştiente ale savantului vor fi impregnate cu ceea ce este învăţătura spirituală a antroposofiei.

Datorită faptului că s-a produs ceea ce am descris mai

sus, a avut loc în facultăţile omeneşti o mare transformare, începând de la venirea lui Hristos pe Pământ. Mai înainte, omul nu se putea servi decât de acele facultăti care îi veneau din germenii patern şi matern, căci numai aceştia sunt de aşa natură încât se formează în el. Între naştere şi moarte, noi dezvoltăm facultăţile corpului nostru fizic, corpului nostru eteric şi corpului nostru astral. Înaintea epocii lui Iisus Hristos, instrumentele de care omul se servea pentru el însuşi nu puteau fi pregătite decât plecând de la germene; mai târziu la acesta s-a adăugat ceea ce este naştere virginală, ceea ce nu este însufleţit de germene. Acest element poate deveni foarte corupt, dacă omul adoptă un punct de vedere pur materialist. Dar dacă el se deschide la căldura care radiază din principiul lui Hristos, acest element poate fi înnobilat şi el revine în cursul incarnărilor următoare într-o stare din ce în ce mai aproape de perfecţiune.

Rezultă din cele spuse că toate revelaţiile anterioare lui Hristos conţineau un element legat de facultăţile ereditare pe care omul le primeşte cu germenele fizic. Mai rezultă că trebuie să devenim conştienţi că Iisus Hristos a trebuit să se adreseze acelor facultăţi care nu au nimic de-a face cu germenele pământesc, ci care se unesc cu germenele care vine din lumile divine. Toţi cei care au venit înainte de lisus Hristos nu se puteau servi, pentru a fi înţeleşi de contemporanii lor, decât de facultăţile care sunt transmise fiinţei pământeşti prin structurile germenului. Toţi profeţii şi ghizii spirituali, oricât de înalt a fost nivelul lor, şi chiar atunci când se năşteau în calitate de Bodhisattva, erau obligaţi să se servească, pentru a-şi îndeplini sarcina, de facultăţi care erau transmise prin germene.

Iisus Hristos însă se adresează la ceea ce în om nu trece prin germene, ci este de origine divină. La aceasta face el aluzie (în Evanghelia lui Luca) atunci când vorbeşte discipolilor săi despre Ioan Botezătorul:

„28. Zic vouă: Între cei născuţi din femei, nimeni nu este profet mai mare decât Ioan;...)" (Luca,7,28).

„Născuţi din femei", adică a căror natură, aşa cum o vedem, se explică prin faptul că ei sunt născuţi prin naştere fizică din germeni masculin şi feminin. Dar Hristos adaugă: „dar cea mai mică parte din ceea ce nu s-a născut din femeie, care se leagă cu omul venind din împărăţia lui Dumnezeu, este mai mare decât Ioan"*. Ce profunzime se ascunde în spatele unor astfel de cuvinte! În ziua în care oamenii se vor decide să studieze Biblia în lumina ştiinţei spirituale, se va vedea că ea cuprinde nişte adevăruri de ordin fiziologic care depăşesc în măreţie tot ceea ce ne poate oferi cea mai recentă fiziologie. Într-un cuvânt ca cel pe care tocmai l-am citat se află un îndemn pentru cunoaşterea unuia din cele mai importante adevăruri fiziologice. Atât de profundă este Biblia când o înţelegem într-un mod exact.

* Vezi *Noul Testament*, tradus de B.V. Anania, nota 3, la Matei, cap. 11. Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1993. (Nota trad.)

Ceea ce v-am spus acum, Iisus Hristos lămureşte în nenumărate feluri şi sub alte forme. El vrea să spună că ceea ce trebuie să prindă viaţă în lume datorită Lui este absolut nou, diferit de tot ceea ce a fost vreodată adus până atunci, fiindcă învăţătura Sa este propovăduită cu facultăţi care sunt originare din Împărăţia cerurilor şi pe care noi nu le-am moştenit. El arată cât le este de greu oamenilor să se ridice puţin câte puţin până la înţelegerea unei ase-menea învăţături, a unei astfel de Evanghelii, şi că ei vor cere să fie convinşi aşa cum au fost convinşi şi până atunci. Dar el le spune, de asemenea: Voi nu puteţi fi convinşi de acest adevăr nou în acelaşi fel, căci mărturiile pe care le primeaţi pe vechea cale nu v-ar putea convinge pentru forma cea nouă. Or, reprezentarea cea mai perfectă a modurilor de expresie ale formei în sensul vechiului adevăr, astfel cum îl poate concepe omul, a fost simbolizată de ceea ce se numeşte semnul lui Iona. Acesta este simbolizat în

vechiul mod: felul cum omul se ridică încetul cu încetul spre cunoaşterea şi accesul la lumile spirituale sau, pentru a vorbi ca în Biblie, modul cum el devine profet (Luca 11, 29-32).

Iată cum se ajungea altădată la iniţiere: trebuia mai întâi să-ţi maturizezi sufletul, să pregăteşti tot ceea ce poate da sufletului maturitate, apoi să fii adus timp de trei zile şi jumătate într-o stare în care erai cu totul separat de lumea exterioară şi lipsit de organele care servesc la perceperea ei. Din această cauză, cei care trebuiau să fie conduşi în lumea spirituală suportau mai întâi o pregătire minuţioasă; sufletul lor era pregătit să cunoască viaţa spirituală. Apoi ei erau izolaţi timp de trei zile şi jumătate într-un loc unde nu puteau percepe nimic din lumea exterioară, iar corpul lor era într-o stare asemănătoare cu moartea; trei zile şi jumătate mai târziu, erau treziţi şi sufletul era rechemat în corpul lor. Aceşti oameni erau atunci capabili să-şi amintească de viziunea pe care ei o avuseseră despre lumile spirituale şi s-o împărtăşească şi altora. Marele secret al iniţierii era că sufletul, pregătit mult timp, era separat de corpul său în acele trei zile şi jumătate şi transportat într-o cu totul altă lume; astfel izolat de lumea exterioară, el pătrundea în lumile superioare. La toate popoarele au existat astfel de oameni care puteau mărturisi despre lumile spirituale; ei erau cei care trecu-seră prin ceea ce Biblia numeşte şederea lui Iona în pântecele balenei (Iona 2, 1). O dată iniţiat, cel care fusese pregătit pentru aceasta se distingea în ochii poporului printr-un semn pe care îl purtau toţi cei care puteau avea prin ei înşişi experienţa lumii spirituale: semnul lui Iona.

Acesta era unul din modurile de iniţiere. Nu există – a spus Hristos – un alt semn în sensul vechi, decât semnul lui Iona (Luca 11, 29).

Şi El se exprimă şi mai precis, în spiritul Evangheliei lui Luca: „În orice caz, mai există ca o moştenire a trecutului, posibilitatea ca fără iniţiere să se poată deveni

clarvăzător într-un mod crepuscular şi să fii condus în lumea spirituală prin revelaţie". El vrea să spună că în afară de tipul de iniţiaţi de care tocmai a fost vorba există oameni care umblând printre ceilalţi aveau capacitatea să primească din cer anumite revelaţii într-un fel de stare de transă numai prin ascendenţa lor, fără să fi trecut printr-o iniţiere. Hristos a arătat că acest dublu fel de a intra în lumea spirituală a venit din timpurile vechi şi El spunea: „Amintiţi-vă de regele Solomon". Pentru El acesta era una din acele individualităti care puteau vedea în lumea spirituală fără efort personal, printr-o revelaţie coborâtă din cer. Din această cauză şi regina din Saba, care venise la regele Solomon, era purtătoarea acestei înţelepciuni revelate; ea este reprezentanta celor predestinaţi să posede moştenirea clarvederii vagi şi nebuloase cu care erau înzestraţi toţi oamenii erei atlanteene (Luca 11, 31).

Existau deci aceste două feluri de iniţiaţi. Unii erau reprezentaţi de Solomon, primind în mod simbolic vizita reginei din Saba, regina Sudului. Ceilalţi erau marcaţi de semnul lui Iona, adică al vechii iniţieri, prin care, complet izolat de lumea exterioară, se petrecea trei zile şi jumătate în lumea spirituală. Şi acum Hristos adaugă: „Şi iată, mai mult decât Solomon este aici... şi iată, mai mult decât Iona este aici" (Luca 11, 31-32). El indică prin aceasta că în lume a intrat ceva nou; nu mai este vorba numai de revelaţii exterioare făcute corpului eteric, ca în cazul lui Solomon, nici de revelaţii interioare, transmise corpului eteric de un corp astral pregătit în acest scop, ca la cei care sunt simbolizaţi prin semnul lui Iona. Hristos vrea să spună: Aici este ceva în care omul care se pregăteşte pentru aceasta, devenind matur în Eul său, se uneşte cu ceea ce face parte din Împărăţia cerurilor. Căci anumite forţe provenind din Împărăţia cerurilor se aliază cu partea virgină a sufletului, care de asemenea aparţine Împărăţiei cerurilor şi pe care oamenii o pot corupe deturnându-se de la principiul lui Hristos, dar pe care ei o pot de asemenea întreţine şi cultiva, impregnându-se de ceea ce emană din acest principiu al lui Hristos.

Astfel, în sensul Evangheliei lui Luca, Hristos a introdus în învăţătura Sa elementul nou care a apărut atunci pe Pământ şi noi vedem cum au fost transformate prin evenimentul din Palestina toate vechile moduri de a anunţa Împărăţia lui Dumnezeu. Din această cauză Hristos spune celor pe care îi presupune că Îl pot înţelege cel puţin în mică măsură datorită pregătirii lor: Cu adevărat însă vă spun vouă: Sunt unii dintre cei ce stau aici care nu pot vedea Împărăţia lui Dumnezeu prin revelaţie, ca Solomon, sau prin iniţierea, în semnul lui Iona; dacă aceştia nu ar obtine nimic altceva, ei nu ar vedea niciodată în această incarnare Împărăţia lui Dumnezeu, mai degrabă ei ar muri.

Adică, înainte de a muri, ei nu ar vedea Împărăţia lui Dumnezeu, dacă nu ar fi iniţiaţi; dar atunci ei ar trebui să treacă printr-o stare asemănătoare morţii.

Hristos voia însă să arate că pot exista şi oameni care, înainte de a muri, sunt apţi să vadă Împărăţia cerurilor datorită elementului nou care venise în lume. Mai întâi, discipolii nu au înţeles despre ce era vorba. Totuşi Hristos voia să le arate că ei erau cei care, fără a muri de moarte naturală sau de moartea simbolică a vechii iniţieri, vor cunoaşte tainele Împărăţiei cerurilor. Şi noi avem acest admirabil pasaj al Evangheliei lui Luca în care Hristos vorbeşte despre o revelaţie superioară şi spune: „Cu adevărat însă vă spun vouă: Sunt unii dintre cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea Împărăţia lui Dumnezeu" (Luca 9, 27). Dar cei care Îl înconjurau nu au înţeles că ei erau predestinaţi să primească acţiunea puternică a Eului, a acestui principiu al lui Hristos datorită căruia ei vor putea să se ridice direct în lumea spirituală. Lumea spirituală trebuia să li se reveleze, fără semnul lui Solomon şi fără semnul lui Iona. S-a întâmplat oare acest lucru?

Acestor cuvinte le urmează imediat scena Schimbării la faţă. Trei discipoli, Petru, Iacob şi Ioan, sunt conduşi în

lumea spirituală, unde îi întâmpină ceea ce este prezent în lumea spirituală ca Moise şi Ilie, şi totodată şi spiritualitatea însăşi care trăieşte în Hristos (Luca 9, 28-36). Pentru un moment, ei au viziunea acestei lumi, ceea ce le dovedeşte că această viziune poate fi obţinută de acum înainte fără semnul lui Solomon sau cel al lui Iona. Dar în acelaşi timp se vede că ei sunt încă novici, căci adorm curând după ce au fost smulşi din corpul lor fizic şi din cel eteric prin forţa evenimentului. Hristos îi găseşte deci adormiţi. Prin această întâmplare trebuia să se arate care este al treilea mod de a pătrunde în lumea spirituală, în afară de cele care aveau loc sub semnul lui Solomon şi cel al lui Iona. Aceasta o ştia cel care se pricepea să interpreteze în acea epocă semnele timpului, şi anume că Eul trebuia să se dezvolte, că el trebuia de acum înainte să fie direct inspirat, că forţele divine trebuiau să acţioneze direct în Eu.

Dar trebuia totodată arătat cum oamenii, oricare ar fi supe-rioritatea lor, nu erau încă capabili să preia în ei principiul lui Hristos. Schimbarea la faţă constituia un început în acest sens, dar arăta totodată că discipolii erau, la început, incapabili să asimileze în întregime principiul lui Hristos. Din această cauză, imediat după această revelaţie forţele lor eşuează, atunci când, căutând să aplice principiul lui Hristos, ei au voit să vindece un om posedat de un duh rău, dar nu au reuşit. Hristos le reaminteşte atunci că ei nu sunt încă decât la începuturile lor, spunându-le: „Va trebui să rămân cu voi încă mult timp înainte ca forţele voastre să se poată transmite altora." (Luca 9, 40-43). Şi El l-a vindecat pe cel pe care discipolii Săi nu l-au putut vindeca. Dar El le-a spus după aceea, revenind încă o dată asupra tainei care se ascunde aici: „A sosit timpul ca Fiul omului să fie dat pe mâna oamenilor", adică a sosit timpul ca principiul pe care oamenii trebuie să-l dezvolte din ei înşişi în timpul misiunii lor pământeşti să pătrundă în ei încetul cu încetul, timpul când omului îi va fi încredinţat Eul uman pe care ei trebuie să-l recunoască în forma cea mai sublimă în Hristos.

„Ascultaţi cu urechile voastre cuvintele acestea: Căci Fiul omului va fi dat în mâinile oamenilor. Iar ei nu înţelegeau cuvântul acesta, căci era ascuns pentru ei ca să nu-l priceapă şi se temeau să-L întrebe despre acest cuvânt." (Luca 9, 44-45).

Dar câti oameni au înteles acest cuvânt? Totusi vor fi din ce în ce mai mulţi cei care vor înţelege că în vremea aceea Eul, Fiul omului, a trebuit să fie dat oamenilor. Hristos mai adaugă explicaţia următoare, care putea fi dată la acel moment. El spune: Astăzi omul pe care îl vedem în faţa noastră este produsul vechilor forţe care erau active, pe când nici o entitate luciferică nu intervenise încă în fiinţa omenească. Apoi au intervenit entităţile luciferice şi au tras în jos fiinţa umană. Toate acestea s-au imprimat în facultăţile care poartă, în prezent, urmele acestui eveniment. Prin tot ceea ce vine din germene, s-a introdus în conştienţa omenească ceva ce a antrenat omul într-o sferă inferioară.

Omul este o fiinţă dublă. Ceea ce el a dobândit pe planul conştienţei până acum este complet impregnat de forţe luciferice, de forte ale trecutului. Numai ceea ce este în om de natură inconştientă - adică un ultim rest al evoluţiei sale pe Saturn, Soare şi Lună, pe când încă nu existau forţele luciferice - pătrunde, în prezent, în el ca un element virgin. Dar acest element nu se poate uni cu omul fără ceea ce el poate dezvolta în sine datorită principiului lui Hristos. Aşa cum se prezintă astăzi ochilor noştri, omul este înainte de toate un produs al eredităţii, al contopirii a ceea ce îi vine de la ascendenţii săi. Încă de la începutul dezvoltării sale, el este o dualitate. Numai că această dualitate este deja impregnată de forţe luciferice. Atât timp cât omul nu este încă luminat de conştienţa de sine, atât timp cât nu ştie să facă deosebire între bine şi rău prin propriul său Eu, el va lăsa să se întrevadă prin vălul achiziţiilor ulterioare natura sa primordială. Numai partea care în omul actual a rămas pură, copilăroasă, mai păstrează încă un ultim rest al

acelei esenţe pe care a avut-o omul înainte de a fi căzut sub influenţa entităţilor luciferice.

Din această cauză, la omul pe care noi îl avem în prezent în faţa noastră deosebim o parte „copilăroasă" şi o parte „adultă". Partea adultă este cea care este impregnată de forţele luciferice, dar a căror influentă se face simţită încă din prima structură a germenului. Aceste forţe luciferice se găsesc deja la copil, astfel încât ceea ce a fost semănat anterior în fiinţa omenească, înaintea intervenţiei lui Lucifer, să nu poată apărea în viaţa obişnuită. Trebuie ca această fiinţă să fie din nou trezită de forţa lui Hristos. Forţa lui Hristos trebuie să se unească cu cele mai bune forţe din natura copilăroasă a omului. Ea nu trebuie să facă apel la facultăţile pe care omul le-a corupt, la înţelepciunea care a ieşit numai din intelect; ea trebuie să se lege cu ceea ce supravieţuieşte dintr-un trecut foarte îndepărtat al naturii copilăreşti. Aceasta este partea cea mai bună. Forţa lui Hristos trebuie să o regenereze pentru ca, plecând de aici, să fecundeze tot restul: „Şi le-a venit un gând: Cine dintre ei ar fi cel mai mare?" (Luca, 9, 46).

Adică cine era cel mai potrivit să cuprindă în el principiul lui Hristos. „Întrucât însă Iisus cunoştea gândirea lor, luă un copil mic, îl puse în mijlocul lor şi le spuse: «Acela ce primeşte acest copil în numele meu (adică cel care se uneşte în numele lui Hristos cu ceea ce a rămas din timpurile preluciferice) mă primeşte pe mine; şi cel care mă primeşte pe mine primeşte pe cel ce m-a trimis»" (Luca 9, 46-48), adică cine a trimis pe Pământ această parte a omului. Aici se află afirmată marea importanţă a ceea ce a rămas „copilăros" în om şi care trebuie să fie conservat şi cultivat cu grijă în natura omenească.

Se întâmplă să spui: Cutare persoană are în fond structuri foarte pozitive. Poţi să-ţi dai toată osteneala pentru a dezvolta aceste predispoziţii bune, aşa cum în viaţa curentă omul respectiv chiar face progrese apreciabile. Dar, după felul în care se procedează, azi nu

se ţine cont îndeajuns de ceea ce există în adâncurile fiinţei omeneşti. Ar trebui considerată partea fiinţei omeneşti care a rămas „copilăroasă" căci, plecând de la aceasta, vor fi reînsufleţite prin forţa lui Hristos celelalte facultăţi. Această parte copilărească este cea care trebuie să devină înţeleaptă, pentru ca să redevină şi celelalte facultăţi la fel. În acest sens, fiecare om poartă în el o natură copilăroasă care, dacă este trezită, va avea şi o receptivitate pentru legarea de principiul lui Hristos. Cât priveşte forţele care sunt supuse influenţei lui Lucifer, oricât de superioare ar fi ele, nu pot astăzi, atunci când acţionează singure în om, decât să respingă şi să defăimeze ceea ce trăieşte pe Pământ ca forţă a lui Hristos, cum a prezis-o însuşi Hristos.

Aşadar, chiar în sensul Evangheliei lui Luca ni se înfăţişează cu claritate în faţa sufletului care este sensul noii vestiri. Altădată, când un iniţiat, purtând pe frunte semnul lui Iona, trecea prin mulţime era recunoscut ca fiind cineva care avea ceva de spus despre lumile spirituale. Dar numai aceia îl puteau recunoaşte care primiseră o învăţătură corespunzătoare; trebuia o anumită pregătire pentru a înţelege semnul lui Iona. Şi va trebui o nouă pregătire ca să se nască un nou fel de a înţelege, pentru a conduce sufletele la maturitate: „Mai mult decât semnul lui Solomon, mai mult decât semnul lui Iona". Contemporanii lui Iisus Hristos nu puteau înţelege mai întâi decât vechiul mod de a vedea, iar un mod cunoscut celor mai mulţi era cel adus de Ioan Botezătorul. Faptul că Iisus Hristos aducea ceva cu totul nou, că EI căuta suflete printre cei care nu arătau deloc aşa cum şi-i reprezentau altădată părea ceva cu totul de neînţeles. Ei crezuseră că El va sta cu cei care practicaseră exerciţiile după vechea metodă şi că le va propovădui învăţătura Sa. De aceea nu puteau înţelege ca El să stea cu cei pe care ei îi considerau ca pe nişte păcătoşi. Dar Hristos le-a spus: Dacă as vesti în vechiul fel ceea ce aduc cu totul nou oamenilor, dacă nu ar veni o formă cu totul nouă să o înlocuiască pe cea veche, aceasta ar fi ca şi când aş pune un petec nou la o haină

veche sau vinul nou în burdufuri vechi. Ceea ce trebuie acum să fie dat omenirii şi care este mai mult decât semnul lui Solomon sau cel al lui Iona, trebuie să fie turnat în burdufuri noi, în forme noi. Şi voi trebuie să faceţi efortul să înţelegeţi noua vestire în forma sa nouă (Luca 5, 36-37).

Cei care trebuiau să înţeleagă, trebuiau să realizeze aceasta prin puternica influenţă a Eului, nu prin ceea ce învăţaseră ei, ci prin ceea ce se revărsa în ei din entitatea spirituală a lui Hristos. Pentru aceasta însă nu erau aleşi cei care fuseseră pregătiţi în sensul vechilor învăţături, ci cei care, trecând din incarnare în incarnare, deşi aveau aparenţa de oameni simpli, puteau înţelege prin forţa credinţei care era revărsată în ei. Din această cauză trebuia să li se înfăţişeze şi lor un semn care să se manifeste în ochii tuturor. Ceea ce se desfăşurase timp de milenii, în sanctuarele de initiere, ca trecere prin „moartea mistică" trebuia să aibă loc pe marea scenă a istoriei. Tot ceea ce avusese loc, în mod tainic, în marile temple de iniţiere s-a revelat atunci sub forma unui eveniment unic, pe Golgota. Omenirea a văzut petrecându-se cu mare intensitate ceea ce mai înainte numai iniţiaţii vedeau în timpul celor trei zile şi jumătate când se efectua o iniţiere de tip vechi. Din această cauză, cel care cunoştea faptele trebuia să prezinte evenimentul de pe Golgota aşa cum era el în realitate, adică o veche iniţiere devenită fapt istoric şi transpus pe scena exterioară a lumii.

Aceasta este ceea ce s-a întâmplat pe Golgota. Ceea ce vedeau odinioară un mic număr de iniţiaţi în Misterii atunci când treceau printr-o stare asemănătoare morţii - de unde luau convingerea că spiritul va fi mereu victorios asupra corpului şi că sufletul şi spiritul omului fac parte dintr-o lume spirituală - trebuia acum să se mai manifeste o dată în ochii tuturor. Iată ce este evenimentul de pe Golgota, o iniţiere transpusă pe planul istoriei universale. Astfel, această iniţiere nu s-a efectuat numai pentru cei care i-au fost martori pe vremea aceea, ci pentru toată

omenirea. Ceea ce a decurs din moartea pe cruce se răspândeşte în întreaga omenire. Din picăturile de sânge care au căzut pe Golgota din rănile lui Iisus Hristos emană un curent de viaţă spirituală care pătrunde în întreaga omenire. Căci ceea ce aduseseră vestirile anterioare ca înţelepciune, trebuia să intre în omenire ca forţă. Aceasta este marea diferenţă dintre evenimentul de pe Golgota şi învăţătura celorlalţi fondatori de religii.

Este necesară o înţelegere mai profundă a lucrurilor decât cea de astăzi pentru a înţelege în mod corect ceea ce s-a întâmplat atunci pe Golgota. Elementul fizic cu care a fost unit Eul la originea evoluţiei pământeşti este sângele. Sângele este expresia exterioară a Eului omenesc. Oamenii ar fi făcut Eul lor din ce în ce mai puternic şi ar fi urmat o evoluţie pur egoistă, dacă n-ar fi venit Hristos. Ei au fost feriţi de aceasta prin evenimentul de pe Golgota. Dar ce a trebuit să curgă pentru aceasta? Ceea ce este excedentul substanţial al Eului, sângele a trebuit să curgă. Ceea ce a început atunci când pe Muntele Măslinilor a curs sudoarea ca picături de sânge din corpul Mântuitorului trebuia să fie continuat prin aceea că sângele a curs din rănile lui Iisus Hristos pe Golgota. Este acel sânge vărsat care este „semnul" excedentului de egoism care există în natura omenească şi care trebuia să fie sacrificat. Din această cauză trebuie să aprofundăm sensul spiritual al sacrificiului de pe Golgota. Ceea ce s-a întâmplat acolo nu este inteligibil pentru chimist, ca omul care nu dispune decât de vederea exterioară. Dacă am fi făcut analiza chimică a sângelui care a fost vărsat pe Golgota am fi găsit acolo aceleaşi substanţe ca în sângele oricărui alt om. Cel care examinează însă acest sânge cu mijloacele de care dispune investigaţia ocultă descoperă că, de fapt, acesta este un alt fel de sânge. Sângele excedentar este cel prin care omenirea s-ar fi afundat în egoism, dacă n-ar fi intervenit Iubirea infinită şi acest sânge nu s-ar fi revărsat? În sângele care a curs pe Golgota s-a amestecat o Iubire infinită şi cercetările ocultistului o descoperă acolo impregnând total sângele.

Şi întrucât autorul Evangheliei lui Luca a vrut să descrie în special cum, datorită lui Hristos, Iubirea infinită a coborât pe Pământ pentru a alunga egoismul încetul cu încetul, el rămâne în acest rol. Căci fiecare din evanghelişti descrie tocmai ceea ce trebuie să descrie conform cu rolul său specific.

Dacă am putea aprofunda şi mai mult toate chestiunile acestea, am vedea dispărând contradicţiile pe care le poate descoperi un studiu pur materialist, la fel cum s-au înlăturat contradicţiile care se referă la copilăria lui Iisus din Nazaret. Fiecare dintre evanghelişti zugrăveşte ceea ce are în mod special în inimă după propriul său punct de vedere. Din această cauză, Luca povesteşte ceea ce au putut percepe „văzătorii" şi „slujitorii Cuvântului" după pregătirea primită. Ceilalţi evanghelişti au conştientizat alte lucruri. Evanghelia lui Luca a conştientizat ceea ce este Iubire nelimitată care iartă, chiar atunci când i se aplică cel mai groaznic lucru pentru lumea fizică, astfel încât, pe drept cuvânt, răsună din înaltul Crucii de pe Golgota cuvintele care sunt expresia acestui ideal de iubire: „Părinte, iartă-le lor că nu ştiu ce fac" (Luca 33, 34). Cere iertare cel care pe cruce îndeplineşte actul Iubirii desăvârşite, din Iubire pentru ei, iertare pentru cei care L-au crucificat.

Evanghelia lui Luca este, de asemenea, simbolul puterii credinţei. Trebuia subliniată existenţa în natura omenească a unui element care poate radia din ea şi a cărui simplă prezenţă este suficientă pentru a smulge omul din lumea simţurilor, oricât ar fi de ataşat de ea. Să ne imaginăm un om pe care tot felul de infracţiuni l-au legat de lumea sensibilă, astfel încât tribunalul lumii simţurilor ratifică pedeapsa, dar să presupunem că şi-a salvat ceea ce poate determina germinarea în el a forţei credinţei. El va fi atunci tot atât de diferit de un alt infractor care nu poate lăsa să germineze în el forţa credinţei pe cât se deosebeau între ei cei doi tâlhari crucificaţi o dată cu Hristos. Unul nu are credintă si hotărârea judecătorească s-a împlinit pentru el; credinţa

celuilalt este o slabă licărire care sclipeşte în lumea spirituală; din această cauză, el nu poate pierde contactul cu aceasta, astfel încât trebuie să i se spună: „Chiar astăzi (fiindcă tu ştii că eşti unit cu lumea spirituală) tu vei fi cu mine în Rai" (Luca 23, 43). Astfel, în Evanghelia lui Luca, adevărurile de credinţă şi de speranţă proclamate din înaltul Crucii se adaugă la cele ale Iubirii.

Dar rămâne încă ceva de îndeplinit din acel domeniu al sufletului pe care, mai ales, vrea să ni-l descrie autorul Evangheliei lui Luca. Când un om este impregnat de Iubirea care a radiat de la Crucea de pe Golgota, el poate privi în viitor şi să spună: Pe Pământ, evoluţia trebuie să se petreacă în aşa fel încât ceea ce trăieşte ca spirit în mine să transforme încetul cu încetul întreaga existenţă fizică a Pământului. Principiul care exista înaintea intervenţiei luciferice, principiul Tatălui, spiritul pe care noi îl primim, îl vom restitui încetul cu încetul Tatălui; dar vom lăsa ca întregul nostru spirit să fie străbătut de principiul lui Hristos şi mâinile noastre vor fi atunci expresia a ceea ce trăieşte în sufletele noastre sub forma unei imagini clare şi precise. La fel cum mâinile noastre nu sunt create de noi, ci de principiul Tatălui, ele vor fi străbătute de principiul lui Hristos. Şi pe măsură ce oamenii vor trece din incarnare în incarnare, elementul spiritual care emană din Misteriul de pe Golgota va pătrunde în acţiunile lor exterioare – până în principiul Tatălui –, aşa că lumea întreagă va fi impregnată de principiul lui Hristos. Oamenii vor vieţui atunci acea linişte care a răsunat din înaltul Crucii, şi care conduce la cea mai înaltă speranţă pentru viitor, la idealul: Eu vreau să germineze în mine credinţa, las să germineze în mine Iubirea. Credinţa şi Iubirea vor trăi atunci în mine şi eu ştiu că dacă ele vor deveni destul de puternice vor impregna tot ceea ce este exterior. Eu ştiu, de asemenea, că în mine principiul Tatălui va fi impregnat din interior. Credinţei şi Iubirii li se va adăuga speranţa în viitorul omenirii şi oamenii vor înţelege că trebuie să-şi însuşească acea linişte îndreptată spre viitor care le permite să-şi spună: Dacă am Credinţa şi Iubirea, pot

nutri speranţa că ceea ce am din Hristos în mine va trece treptat în afară. Atunci oamenii vor înţelege aceste cuvinte care au răsunat ca un ideal superior din înaltul Crucii: „Părinte, în mâinile Tale încredinţez duhul Meu" (Luca 23, 46).

Astfel răsună cuvinte de Iubire, cuvinte de Crediniă şi de Speranţă de pe Cruce, în Evanghelie, unde este descris cum, în sufletul lui Iisus aparţinând liniei lui Nathan, au confluat două curente spirituale, altădată distincte. Ceea ce devenise altădată înţelepciune pentru omenire a pătruns acum în ea ca o forţă a sufletului, ca marele ideal al lui Hristos. Şi sufletul omenesc are acum datoria să înţeleagă din ce în ce mai bine ceea ce-i revelează un document ca Evanghelia lui Luca, pentru ca în sufletul omului să devină din ce în ce mai vii sunetele profunde, pătrunzătoare ale celor trei cuvinte care au răsunat din înaltul Crucii. Dacă oamenii vor simţi, cu ajutorul facultăţilor pe care le pot da adevărurile spirituale ale ştiinţei spirituale, că din înaltul Crucii nu coboară o comunicare moartă, ci un cuvânt viu, atunci ei vor spune: Începem să înţelegem că într-un document religios, aşa cum l-a scris Luca, este conţinut un cuvânt viu. În felul acesta ştiinţa spirituală trebuie să dezvăluie încetul cu încetul sensul ascuns al documentelor religioase.

* * *

În această serie de conferinţe ne-am străduit să descoperim, pe cât posibil, sensul ascuns al Evangheliei lui Luca. Este lesne de înţeles că în cazul acestei Evanghelii ca şi în cazul celorlalte un singur ciclu de conferinţe nu este suficient pentru a spune totul. Veţi înţelege deci că multe lucruri au rămas obscure, fără să insist asupra faptului că într-un document cu un conţinut atât de universal multe lucruri *trebuie* să rămână neexplicate. Dar dacă veţi urma drumul indicat de un astfel de ciclu de conferinţe, veţi putea aprofunda tot mai mult anumite adevăruri şi sufletele dumneavoastră vor fi din ce în ce mai mature pentru receptarea unui astfel de Cuvânt viu ascuns îndărătul textului exterior. Ştiinta spirituală, antropospofia, nu este o doctrină nouă. Ea este

un instrument destinat a face să se înţeleagă ceea ce a fost dat deja omenirii. În felul acesta, ea este un instrument pentru înţelegerea documentelor religioase ale revelaţiei creştine. Dacă le veţi considera în acest spirit, nu veţi mai fi tentaţi să spuneţi că există o teosofie creştină şi o alta care nu este creştină. Nu există decât o singură ştiinţă spirituală, decât un singur instrument pentru a proclama adevărul. Şi noi îl utilizăm pentru a pune în evidenţă bogăţiile vieţii spirituale ale omenirii. Aceeaşi ştiinţă spirituală o folosim pentru a explica fie Bhagavad Gita, fie Evanghelia lui Luca. Ceea ce face măreţia curentului ştiinţei spirituale este faptul că el poate pătrunde în oricare dintre comorile spirituale dăruite omenirii, dar am înţelege-o greşit dacă am vrea să ne închidem faţă de oricare dintre revelaţiile care au fost date oamenilor.

Primiţi tocmai în acest spirit mărturia Evangheliei lui Luca şi vedeţi cât este ea de străbătută de inspiraţia Iubirii. Atunci ceea ce ştiinţa spirituală vă va învăţa să recunoaşteţi tot mai bine în această Evanghelie va putea afla în sufletul vostru şi va putea contribui nu numai la pătrunderea misterelor Universului, ce ne revelează bazele spirituale ale existenţei, ci dintr-o asemenea înţelegere a ştiinţei spirituale care poate impregna şi Evanghelia lui Luca va curge pentru dumneavoastră ceea ce exprimă pătrunzătoarele cuvinte fundamentale: „Şi pace în sufletele oamenilor în care vieţuieste bunăvoirea". Căci, mai mult ca oricare alt document, tocmai Evanghelia lui Luca, dacă este bine înţeleasă, este făcută pentru a trezi în suflete acea căldură a Iubirii care poate naşte pacea pe Pământ, imaginea cea mai perfectă a tainelor divine revelate pe Pământ. Ceea ce poate fi revelat trebuie să se reflecte aici, jos, şi să urce din nou, sub formă de imagine reflectată, spre înălţimile spirituale. Dacă vom aprofunda antroposofia în acest sens, ea ne va putea revela tainele entităţilor divine şi ale existenţei spirituale; reflectarea acestor revelaţii va trăi atunci în sufletele noastre: Iubirea şi Pacea, cea mai frumoasă imagine care reproduce pe Pământ ceea ce

afluează spre el din înaltul cerurilor.

Iată cum ne putem însuşi cuvintele Evangheliei lui Luca aşa cum răsună în momentul când Nirmanakaya lui Buddha îşi revarsă forţa asupra Copilului Iisus aparţinând liniei lui Nathan. Revelaţiile se revarsă din lumile spirituale asupra Pământului; ele se reflectă în inima oamenilor sub formă de Iubire şi de Pace, în măsura în care aceştia se deschid faţă de bunăvoirea pe care principiul lui Hristos îl face în adevăr să înflorească din punctul central al fiinţei omeneşti din Eu. Iată ceea ce răsună clar dacă înţelegem Evanghelia lui Luca şi radiază cu căldură din cuvintele următoare: „Revelaţia lumilor spirituale din înălţimi şi imaginea sa reflectată din inimile oamenilor aduce pace oamenilor care, pe Pământ, vor să desfăşoare din interiorul lor adevărata bunăvoinţă, în cursul evoluţiei pământeşti".

NOTE

În prezentele conferinţe asupra Evangheliei lui Luca, care tratează mai ales despre „preistoria marelui eveniment hristic", Rudolf Steiner vorbeşte pentru prima dată în mod detaliat, în faţa membrilor Societăţii antroposofice, despre cei doi copii Iisus. Hella Weisberger a reunit alte remarci importante privitor la acest subiect în *Nachrichten der Rudolf Steiner Nachlassverwltung* (acum *Beiträge zur Rudolf Steiner Gesamtausgabe*), nr.8, Crăciun,1962. Prima expunere publică făcută de Rudolf Steiner asupra acestei chestiuni figurează în lucrarea publicată în 1911, ***Conducerea spirituală a omului şi omenirii*** (GA* 15, Dornach 1974). A se compara şi cu lucrarea lui Emil Bock, *Copilăria şi tinereţea lui Iisus* (cu titlul original: *Kindheit und Jugend Jesu*).

*GA: prescurtarea lui Rudolf Steiner Gesamtausgabe (editia completă a operelor lui Steiner). (Nota trad.)

În legătură cu citatele din Evanghelii, practic toate au fost traduse în l. română după textul din Biblie, Editura Institutului Biblic, Bucureşti, 1982.

(1) ... *„Când eram reuniţi aici, cu câtva timp în urmă (...), din punct de vedere a Evangheliei lui loan*": Cu ocazia

celor opt conferinţe pronunţate la Bâle de la 16 la 25 noiembrie 1907, în Manschheits-entwickelung und Christus - Erkenntnis (***Cunoaşterea lui Hristos**,* GA 100).

(2)... *„V-am spus cum corpul eteric al lui Zoroastru a apărut din nou în corpul eteric al lui Moise*: În conferinia ţinută la 3 februarie 19091a Bâle sub titlul *„**Reincarnare şi karma***", din care nu se păstrează decât note fragmentare reproduse în volumul GA 109, *Der Prinzip der spirituellen Okonomie im Zusammenhang mit Wiederkörperungsfragen* (Principiul economiei spirituale în raport cu chestiunile reincarnării, netradusă).

(3)... *„ceea ce este descris în scena din Templu*": Nu în prezentarea după Luca, capitolul 2, 22.

(4)... *„Ochiul a fost făcut de lumină pentru lumină*". Textual la Goethe: „Ochiul datorează existenţa sa luminii. Plecând de la organe animale anexe şi indiferente, lumina produce pentru ea un organ care să-i fie asemănător, şi astfel ochiul se formează prin lumină şi pentru lumină, pentru ca lumina interioară să vină în întâmpinarea luminii exterioare." În Tratatul despre culori de Goethe.

(5)…. *„Profetia apocrifă a lui Enoch*": Revelaţiile lui Enoch sau Cartea lui Enoch.

(6)... *„Eu am de la tatăl meu statura*... ": J.W. Goethe, *Poesii*.

(7)... *„Dante*": Dante Alighieri (1265–1321). În cursul anilor săi de pelerinaj (1307–1321) a scris marea sa epopee denumită de contemporani *Divina Comedia*.

(8)... *„ doisprezece Bodhisattva:* Compară, privind acest subiect, cu conferinţa „Buddha şi Hristos. Sfera Bodhisattvilor", ţinută la Milano la 21 septembrie 1911, cuprinsă în ***Creştinismul esoteric şi conducerea spirituală a omenirii***, GA 130

(9)... „În poemul *Secretele*", tradus în l. franceză cu titlul *Les Misteres*, asociat cu *Conte du serpant Vert*, în Editions Anthroposophiques Romandes,1976.

Traducerea în limba română sub titlul *Tainele* se găseşte la http://www.iatp.md/filadelfia/